

ՀԱՅԿԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ԿԸՄ ԶԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Շարագրեցաւ 'ի Տոհմնսիս Վարդապետ Կոս Եղիա
տանդինու պօղսեցոյ , 'իմառս Աեծագոյնս ւ՛յ ,
Լ'ի Տօգուա Հայկազունեաց : 20 քրթ.

PVRITAS LINGVAE ARMENICAE
A IOANNE AGOP SACERDOTE ARMENO
Composita.

Մինչ մտանէ ընդ դուռն 'իմարտին ոչխապց , այլ ընդ
այլ ելանէ , նա գողէ և աւազակ :
Տօհմնսու , 'իցուին 10. 'իԹիւն . 1 :

Qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed
ascendit aliunde, ille fur est, et latro,
Ioannis c. 10. num. 1.

ՀԱՅԿԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ 1968

R O M Æ,
Typographia Sacrae Congreg. de Propaganda Fide. M. DC. LXXIV.
SUPERIORVM PERMISSV.

167

Բան, շԼԵ մանուկն է մանուկն Տ՞

Եզ ո՞վ իսկական նպատակդ հանսերդ ճշմարտացի
 րաց, զայս նւաստագոյն պատուդ իմաց երկանց ան
 րով անագրեմ, զի դեռեւրով իյիս և շուրջ զհնաւ զոյ
 ինչ գտանեմ, որ ոչեցէ ձեռ և սարգև աղբերդ
 բարեաց; Եւստի մաղթեմ վերջնդ ունիլ զսա բոյով հեզու
 թքի, և ազնուագործել շնորհիւ քով իմիլ մերագնեաց, ի
 վճարումս պարտուց եղկելոյս անձին, և իշահաւետութի եղ
 բարց համբակագունից: Երպէս զի սովաւ զարգացեալք ըն
 դուճակիցին, և առ արհեստն արամաբանական ձեւիլ մար
 թիցին, նորո՞ւ մ ձոռումբանեալք զճշմարտութեց, մանկանդ
 յի դորինան յինքեանս առ բերցն, և անսուստ առ փրկ
 սոխայական նրբութի աճապարիցն, և առ պարտեզս սո՞ւ
 բանականս վերադուժայցն, Երբեւ զծաղիկդ ճշմարտու
 թէ յս վերուջաղելով, երանականաց դիտութեց քի ժամա
 նիցն; շԼԿա այսէ զօրմաղթեմ ո՞վ յոյսիմ և կեան, որ
 համայնից ըղձից մտաց կէտ ես և վախճան, զի քո
 եմ ես յաւետեան անարդիւն ծառայ;

Տոհաննէս բուզանդեան
 Ընչին բահանայ:

Handwritten numbers in purple ink: 49509, 220, and 231 with an arrow pointing to the right.

ՉԱՌԻԹԻ ՀԱՅԿԱԲԱՆՈՒԹԷ՛,

կամ քերականութի հայկական :

ԷՂյականն բարբառ զերիս նարունակե զտեսակս ,
 Որոց առաջինն որե զուս և կանոնաւոր , զոր և
 ՚ի կիրարկին և արկանեն արք հմուտք շաւղայ բե
 րականութե , և համբաւունակք ՚իմեջ հայկազուն
 Եաց , կոչի յատկապէս հայկական : Երկրորդն որե շփոթուն
 և անկանոն , որով և վարին արք անտեղեակք քոց , կոչի աշ
 խարհական : Իսկ երրորդն որե խառնեցեալ ՚ի երկոցունցս
 այսինքն ՚ի հայկականե , և յաշխարհականե ; Վն որոյ և մասամբ
 քնչ կանոնաւոր , և մասամբ իւրք անկանոն , զորև ՚ի կիրարկիս
 նեն ատենախօսք և փաստաբանք , կոչի բաղաբական : Եւ բան
 զի դիտաւորութի է մեր աստանօր ճառել զհայկականեն յատ
 կապէս առասեցելոյ , Ուստի Թողեալք զայլս , զնմանե միայ
 նոյ զբոռնարկսնեմք : Չորև բաժանեմք ՚ի չորս հատորս ,
 Որոց նառաջնում խօսիմք զեզերաց հայկաբանութե ; Եւ եր
 կրորդում զսահմանաց , զտեսակաց , և ըզպարագայից նոցին :
 Եւ երրորդում զշարմանութե նոցին : Իսկ ըն չորրորդում
 զչափաբանութե նոցին :

Տաղադս Անուան :
Հ Ա Մ Ո Ր Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն
Տաղադս Եղերաց :

Պ Ր Ա Կ Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն
Տաղադս հասարակաց Հոլովմանց Անուանց :

որովմունք հասարակք անուանց են ութն , Որոց
առաջնոյն եղական սեռականն եղերի 'ի Խ , որ գոն
բան , բանի : միտ , մտի : Երկրորդի եղական սեռա
կանն եղերի 'ի Ոյ , որ գոն , նիւթ , նիւթոյ : սակի ,
սակոյ : Երրորդի եղական սեռականն եղերի 'ի Ան , որ գոն ,
իմացումն , իմացման : արիւն , արեան : Չորրորդի եղական
սեռականն եղերի 'ի Այ , որ գոն Աղամ , Աղամայ : Եսայի ,
Եսայեայ : Հինկերորդի եղական սեռականն եղերի 'ի Եր ;
որ գոն , աղբիւր , աղբեր : Ալկերորդի եղական սեռականն
եղերի 'ի Եղ , որ գոն , աստղ , աստղ : Եօթներորդի եղական
սեռականն եղերի 'ի Ին , որ գոն , անձն , անձին : Ութերորդի
եղական սեռականն եղերի 'ի Եւ , որ գոն , ժամ , ժամու :

Ս Երաջին հոլովումն ունի զերկուս տեսակս , որոց միոյն
եղական գործ-իականն եղերի 'ի իւ : և յոգնական սեռա
կանն 'ի ից , որ գոն , բան , բանիւ : բանք , բանից : Իսկ միւսոյն
եղական գործ-իականն եղերի 'ի լաւ և յոգնական սեռական
'ի լաջ , որ գոն միտ , մտաւ : միտք , մտաց :

Օրինակ Կարեկցագունի ԱՄԵսակին :
Եղականապէս :

Անուանական ,	բան :
Անական ,	բանի :
ԱՌական ,	բանի , կամ 'ի բան :

Հայցա

Հայցական ,	զ Բան :
Բացառական ,	'ի Բանե :
Պատմական ,	զ Բանե :
Գործիական ,	Բանիլ :
Պարտական ,	զ Բանիլ :
Ներգոյական ,	'ի Բանի , կամ , ըն Բանում :
Կոչական ,	ոյլ Բան :

Տողնականապէս

Ան :	Բանք :
Լիե :	Բանեց :
Լոր :	Բանեց , կամ 'ի Բանս :
Հայ :	զ Բանս , կամ , Բանս :
Բաց :	'ի Բանեց :
Պատ :	զ Բանեց :
Գործ :	Բանիւք :
Պար :	զ Բանիւք :
Ներ :	'ի Բանս , կամ ըն բանս :
Կոչ :	ոյլ բանք :

Ըստ այսու տեսակաւ պարունակին անուանք գոնեայ բազումք : Նախ գոյականք հասարակք , նրգոն , հաց , հացի : բարող , բարոյի : երկիւղ , երկիւղի : վկայ , վկայի : արբայ , արբայի : ծառայ , ծառայի : իմաստ , իմաստի : տան , տանի : փեսայ , փեսայի : է , էի : գոյ , գոյի : հոլով , հոլովի : մաղ , մաղի : տաղ , տաղի : Եւայլք :

Երկրորդ գոյականք յատուկք , նրգոն , պետրոս , պետրոսի : զաբէոս , զաբէոսի : բրիսաւորեոս , բրիսաւորեոսի : պողոս , պողոսի : Թաթէոս , Թաթէոսի : բարդուղիմեոս , բարդուղիմեոսի : մատթէոս , մատթէոսի : մարկոս , մարկոսի : Լիւկաս , Լիւկասի : բարսեղ , բարսեղի : Գրիգոր , Գրիգորի : սարգիս , սարգիսի :

գսի :

գտի: մարԹա, մարԹայի: Եղիսաբեթ, եղիսաբեթի: աննա,
աննայի: Եղիա, եղիայի: և այլք բազումք:

Երրորդ, ածականք, իրգոն ուրախ, ուրախի: չար, չարի:
խոհեմ, խոհեմի: ողջատեհ, ողջատեհի: գեճ, գեճի: առողջ
առողջի: ջերմ, ջերմի: խուլ, խլի: կաղ, կաղի: և այլք, բազումք:

Չորրորդ, բարդք, իրգոն, անապաշտ, անապաշտի: բարեպաշտ,
բարեպաշտի: անուսոյց, անուսոյցի: անշապահ, ան
ղապահի: անոռակալ, անոռակալի: և այլք:

Չինկերորդ անուանք ածանցականք, իրգոն յաջորդ, որդի:
եռօրեայ, եռօրէի: եօթնարփեան, եօթնարփեանի: ծառուտ,
ծառուտի: հրէաստան, հրէաստանի: պնչաւ, պնչաւի: խոյ
ցոտ, խոցոտի: զօրեղ, զօրեղի: և այլք:

Բայց գիտելի է նախ, զի անուանց յատկից արականաց,
քնդ այսու տեսակաւ պարունակեցելոց, կոչականս եզերի 'ի
Է' իրգոն, ի՞նչ Պետրէ: ի՞նչ քրիստոսի: ի՞նչ և և երբեմն
Թարց մասնկանցս այսոցիկ, ի՞նչ, կամ ի, և յայսժամ ունին 'ի
զերա քնքեանց զչէչա իմս, իրգոն, զարէ: փելի պոլէ, և այլք:

Շօացի Թէ անուանց յատկից արականաց, քան զի իգա
կանքս այսորիկ տեսակի, պահեն զվերջաւորութի անուա
նականին ըն կոչականում, իրգոն, ի՞նչ շնչա: ի՞նչ շարԹա: ի՞նչ
Եղիսաբեթ: և այլք:

Գիտելի է երկրորդ, զի յատուկք այսոցիկ արականք, եր
բեմն համառօտին իհոյովս իւրեանց, իրգոն, Թաթէի, փոխա
նակ, Թաթէոսի: մատթէի, փոխանակ, մատթէոսի: բարդու
ղիմէի, փոխանակ բարդուղիմէոսի: և այլք:

Գիտելի է երրորդ, զի անուանք ոմանք այսորիկ տեսա
կի, Թէ հասարակք, և Թէ յատուկք, ըն յոգնականում Թուռ
հեստեն 'իչաւղէն վերոգրեցելոյ, ծորոն, ան, անի ամեն
քեան, ամենեցուն, կամ ամենեցունց, ամենեցումք: Գիտի,
գրի:

գրգի : գրեանք , գրեանց , գրեամբք : Լիմեհոն , սիմեհոնի : սիմե
ոնեանք , սիմեոնեանց : Գրեգորես , գրեգորեսի : գրեգորես
եանք , գրեգորեսեանց : Կայր :

ԷՆԻ ԵՍ Երբեմն , ամբ , ամենից : զամենայնս , ամենիւրք :
Է՛իմեհոնք , սիմեհոնից , Կայրն :

Օրինակ յետնագունի ԼՈՒԿԱՍԻՆ :

Եղականապէս :

ԷՆ : միտ :

ԼԵՆ : Լ՛տի :

ԼՈՐ : Լ՛տի , կամ ՚իմիտ :

Հայ : զմիտ :

Բայ : ՚իմիտ :

Պատ : զԼ՛տե :

Գոր : Լ՛տա :

Պար : զԼ՛տա :

Ներ : ՚իմիտի , կամ ըն՝ Լ՛տա :

Կոչ : ող Լ՛տա :

Տոգնականապէս :

ԷՆ : Լ՛տից :

ԼԵ : Լ՛տաց :

ԼՈ : Լ՛տաց , կամ ՚իմիտ :

Հայ : զԼ՛տա , կամ միտ :

Բայ : ՚իմիտաց :

Պատ : զԼ՛տաց :

Գոր : Լ՛տոց :

Պար : զԼ՛տոց :

Ներ : ըն Լ՛տա :

Կոչ : ող Լ՛տաց :

Ընդ այսու տեսակս պարունակին անուանք ոչ սակաւք :
 Լախ դոյականք, իրգոն պատուերան, պատուերանի : հրա-
 ման, հրամանի : սահման, սահմանի : խորան, խորանի : խրախ-
 ճան, խրախճանի : պսակ, պսակի : տաճար, տաճարի : հոգի տ,
 հոգի տի : պատճառ, պատճառի : վրան, վրանի : Թռչակ, Թռ-
 շակի : շուշան, շուշանի : նրան, նրանի : կապան, կապանի :
 զամբար, զամբարի : յիշատակ, յիշատակի : դպիր, դպրի :
 և այլք բազումք :

Երկրորդ ածականք, իրգոն, սպիտակ, սպիտակի : հիւանդ,
 հիւանդի : տկար, տկարի : ողջ, ողջի : առողջ, առողջի : և այլք
 բազումք :

Երրորդ բարդք, իրգոն, ուսումնասեր, ուսումնասիրի :
 ուսումնաստեաց, ուսումնաստեցի : ատենադպիր, ատենա-
 դպրի : և այլք :

Չորրորդ ածանցականք, իրգոն, սաղմոսարան, սաղմոսա-
 րանի : ծրագարան, ծրագարանի : ծաղկոց, ծաղկոցի : հրեղէն,
 հրեղինի : մահկանացու, մահկանացուի : առաջնորդ, առաջ-
 նորդի : հոգևոր, հոգևորի : արդիւնաւոր, արդիւնաւորի :
 կառաւարիչ, կառաւարչի : երկիւղած, երկիւղածի : դռ-
 նակ, դռնակի : պատանեակ, պատանեակի : և այլք բազումք
 նմանապէս եզերեցեալք :

Հինկերորդ, ըստունելու թիւ եզերեցեալք ի օղ, իրգոն, սի-
 րօղ, սիրողի : ընկերցօղ, ընկերցողի : լսօղ, լսողի : և այլք :

Բայց գիտելի է նախ, զի անուանց ոմանց ընդայսու տեսա-
 կաւ պարունակեցելոց, և զական դորձ իական լինի, իւ, ըստ
 առաջնոյն, իրգոն, հոգի տ, այլ ոչ հոգի տա : հիւանդիւ, ոչ
 հիւանդաւ : առողջիւ, ոչ առողջաւ : հրեղինիւ, ոչ, հրեղի-
 նաւ : և այլք, զորս յաճախ ընթերցումս օւսուցանէ :

Եւ իտեղի է երկրորդ, զի անուանք ոմանք այսորիկ տեսակի
 որպիսի

որպեսք են , մեղ , մեղի : շորհ , շորհի : փառ , փառի : օրեն ,
 օրենի : կամ , կամի : կեան , կենի , կարծին յամանց Թե ոչիցն
 եղականապէս 'ի կերպականելիք , այլ միայն յոգնականապէս ,
 բայց հաւաստի հակառակն , 'ի գրեանցն հայոց , ւնեղ , 'որգոն .
 ւնեղ ինչ ոչ գոյր նյ : Տոհանսու : 15 : Շորհ , 'որգոն , օգնա
 ան և շորհ աշխարհի , 'ի շորհնա , 71 : փառ , 'որգոն , կանո
 աղլիսին փառն , տօնացոցի : 1 : Էլամ , 'որգոն , կամ եղև և ինձ ,
 ու կասու , 1 : Իսկ Էլեանն , հաւաստի 'ի բաղադրութեց , 'որգոն
 ենակից : կենադարձել : և այլք : Բայց սոցին ևս եղական գոր
 իականն լինի իւ , ըստ առաջնոյն , 'որգոն , մեղև , շորհիւ ,
 կառիւ , կենիւ : մայ սակայն կամն , 'իսկ ըբոյ այսորիկ տե
 ակի , բանդի ասի , կամաւ , այլ ոչ կամիւ :

Էրկորդ հոյովութն ունի նմանապէս զերկուս տեսակն ,
 որոց միայն եղականն սեռական եղերի պարզապէս 'ե
 Ն , և յոգնականն 'ի ԲԻց : 'որգոն , Լիւթ , նիւթոյ , նիւթք ,
 իւթոց : Իսկ միւսոյն եղական սեռականն լինիււոյ , և յոգնա
 անն , ևաց : 'որգոն , ոսկի , ոսկևոյ : ոսկիք , ոսկեաց :

Օրինակ նախկնոյ տեսակին ,

Եղականապէս :

- Ղն : Նիւթ :
- Ան : Նիւթոյ :
- ԱԻր : Նիւթոյ , կամ 'իսկիւթ :
- Հայ : զՆիւթ :
- Բաց : 'ի Նիւթոյ :
- Պատ : զՆիւթոյ :
- Իոր : Նիւթով :
- Պար : զՆիւթով :

B

Ներ :

Տարադո և շնուան :

Ներ : ՚ի Նիւթուս , համ ըն Նիւթուս :

Կոչ : ող Նիւթ :

Տորնահանապետ :

Ղն : Նիւթք :

Նե : Նիւթոց :

Մր : Նիւթոց , համ ՚ի Նիւթո :

Հայ : ղ Նիւթս , համ Նիւթս :

Բաց : ՚ի Նիւթոց :

Պատ : ղ Նիւթոց :

Դոր : Նիւթովք :

Պար : ղ Նիւթովք :

Ներ : ըն Նիւթս :

Կոչ : ող Նիւթք :

Ընդ այսու տեսակաւ պարուսակին սնուանք յոգունք :
Նասն ցոյսանք , նրդն , մարմն , մարմնոյ : Թուղթ , Թղթոյ :
Զուր , Զոյ : սեղան , սեղանոյ : պտուղ , պտղոյ : ձեթ , ձեթոյ :
անրե , անրեոյ : գործ , գործոյ : ծառ , ծառոյ : խոտ , խոտոյ :
տուռնկ , անկոյ : արմաւ , արմաւոյ : խնձոր , խնձորոյ : ողկոյղ ,
ողկուղոյ : խաղող , խաղողոյ : սատ , սատոյ : սատուէ , սատուէոյ :
հուր , հրոյ : բերան , բերանոյ : Թուր , Թրոյ : լուր , լրոյ : մուր ,
մրոյ : գիր , գրոյ : աւաղ , աւաղոյ : ունտ , ընտոյ : ձիւթ , ձիւ
թոյ : Անդուխտ , սանդխտոյ : ւճմասիա , ամասիոյ . Եւդո
կիա . Եւդոկիոյ : Կեսարիա , կեսարիոյ : և այլք նմանապէս
եղերեցեալք : և այլք բազումք :

Երկրորդ ամականք , նրդն , կարմիր , կարմրոյ : կապուտ ,
կապտոյ : դեղին , դեղնոյ : հանանչ , հանանչոյ : ցուրտ , ցրտոյ :
զեղուն , ղեղնոյ : ղեռուն , ղեռնոյ : սողուն , սողնոյ : Թուչուն ,
Թուչոյ : սուր , սրոյ : բղթ , բղոյ : արդար , արդարոյ : սք ,
սքոյ : և այլք :

Երրորդ

Էրոտոյ բարդ , նրդոն , ամենասուրբ , ամենասրբոյ : լրջագոյն , լրջագուհոյ : ծովաջուր , ծովաջրոյ : և այլ , որբ բարդին ՚ի վերոգրեցելոցն :

Չորտոյ , ամանցականք , նրդոն , Երկաշին , Երկաշոյ : ստեղծուած , ստեղծուածոյ : և այլ նմանապէս եղբրեցեալք :

Հինկերորդ ընդունելութիւնք եղբրեցեալք ՚ի Եցեալ : նրդոն սիրեցեալ , սիրեցելոյ : ընթեռնանեցեալ , ընթեռնանեցելոյ : գրեցեալ , գրեցելոյ : և այլք :

Ընդ այսու ստորանկին ևս ամականք եղբրեցեալք ՚ի Եալ , նրդոն , Երանեալ , Երանելոյ : Բերկրեալ , Բերկրելոյ : Կատարեալ , Կատարելոյ : և այլք :

Բայց զիտելի է նախ , զի անուանք ոմանք այսորեկ տեսակի , ըն յոգնականում Թւոյ Կեստն ՚իչաւ զին վերոգրեցելոյ , նրդոն , ցորեան , ցորենոյ : ցորեանք , ցորեանց , զցորեանս : մարդ , մարդոյ : մարդիք , մարդկան , զմարդես : և այլք :

Էիտելի է Երկրորդ , զի ամ , դաղափարս , մինչէ Բայուծական , պատկանի առայս տեսակս , նրդոն , հարուած , հարուածոյ : հարուածք , հարուածոց : Կերուած , ւածոյ : առած , ւածոյ : առւած , ւածոյ : Լուս մինչէ ամանցական , այլ ոչ ըսյածական , պատկանի առ Երկրորդ տեսակն առաջնոյն , նրդոն , ողորմած , ողորմածի : ողորմածք , ողորմածաց և այլն :

Օրինակ յեանոյ տեսակին ևս

Եղականապէս :

- Շնչ :
- Լի :
- ԼՈՐ :
- Հայ :
- Բայ :
- Մակի :
- Մակոյ :
- Մակոյ , կամ յսակի :
- ՂՄակի :
- ՅՄակոյ :

Տաղարս շնորհի

- Պատ: զՄսկոյ:
- Գոր: Մսկու:
- Պար: զՄսկու:
- Ներ: յՄսկոյ, կամ նսկու:
- Կոչ: ով Մսկ:

Տոնականապէս:

- աշն: Մսկի:
- Ան: Մսկաց:
- Ար: Մսկաց, յՄսկի:
- Հայ: զՄսկի, կամ Մսկի:
- Բաց: յՄսկաց:
- Պատ: զՄսկաց:
- Գոր: Մսկոյ:
- Պար: զՄսկոյ:
- Ներ: նՄսկի:
- Կոչ: ով Մսկի:

Ըստ այսու տեսակաւ պարունակին անուանք ոչ սա
կաւք. Նախ դոյականք, որդոն, հոգի, հոգւոյ: կենդանի,
կենդանւոյ: աղաւնի, աղաւնւոյ: բորենի, բորենւոյ: կոյնի,
կոյնւոյ: մայրի, մայրւոյ: մարի, մարւոյ: այդի, այդւոյ: գի
նի, գինւոյ: նախնի, նախնւոյ: մատանի, մատանւոյ: և այլք
բազումք:

Երկրորդ անուանք, որդոն ծիրանի, ծիրանւոյ: բարի,
բարւոյ: Թշամի, Թշամւոյ: և այլք նմանապէս եզերեցեալք:

Երրորդ, անանցականք, որդոն, վայրենի, վայրենւոյ: ըն
տանի, ընտանւոյ: արծաթի, արծաթւոյ: արչակունի, արչա
կունւոյ: արշունի, արշունւոյ: պոստացի, պոստացւոյ: եք
րայեցի, էքրայեցւոյ: և այլք սոցին նմանք:

Չորրորդ ընդունելութիւնք, և անուանք անուանք, եզերեց
եալք

եայր 'ի լի , որդոն , երանելի , երանելոյ : սիրելի , սիրելոյ :
 քրելի , քրելոյ : եայր :

Բայց գիտելի է նաև զի անուանք եղավանիք , եղբերեցեալք
 'ի ի . ոչ ըստ այսու , այլ ըստ աստ՝ ըստ տեսակաւն պարու
 նակին , որդոն , մի , միոյ : ձի , ձիոյ : լի , լիոյ : տի , տիոյ :

Գիտելի է երկորոք , զի գոն անուանք ոմանք , որք Թէ
 պէտ 'ի եղբականուս սեռականուս եղբերն 'իւոյ , որպիսիքնն ,
 Թիւ , Թուոյ , կամ Թւոյ : ձու , ձուոյ : կամ ձւոյ : լու , լուոյ ,
 կամ լւոյ : ցու , ցուոյ , կամ ցւոյ : եայրք , սակոյն ոչ ասայս
 տեսակս , այլ աստաթինն պատկանին , քան զի տառն 'ւ , է նո
 ցին բնական , այլ ոչ պատահական : Երբ և 'իյոգնականուս
 զանազանապէս շարադրին , բայց ոչ ամենեքեան , ք զի ասի ,
 ձուք , ձւոց : և ձուանք ձւանց : ձիք , ձիոց : և ձիանք , ձիանց :
 լուք , լւոց : և լուանք , լւանց : Իսկ Թիւ , և ցու , պահեն զշ
 աւելի հոյովմանս իւրեանց , որդոն , Թիւք , Թւոց : ցուք , ցւոց ,
 կամ ցւոց : և ոչ այլապէս :

Երբորք հոյովումս ունի նոյնապէս զերկուս տեսակս , որոց
 միոյն եղական սեռականն եղբրի պարզապէս 'ի ան , և
 յոգնականն 'ի անց , որդոն մանուկ , մանկան : մանկուք , ման
 կանց : Իսկ միւսոյն եղական սեռականն եղբրի 'ի եան , և յոգ
 նականն 'ի եանց , որդոն , արիւն , արեան : արիւնք : արեանց :

Օրինակ նախկնոյ Արեանակին :

Եղականապէս :

աշու :	աւանուկ :
Աեռ :	աւանկան :
Ար :	աւանկան , կամ 'ի մանուկ :
Հայ :	զաւանուկ :

Տաղաթս Անւան :

- Բաց : 'ի Մանկանե :
- Պատ : զ Մանկանե :
- Դոր : Մանկամբ :
- Պար : զ Մանկամբ :
- Ներ : 'ի Մանկան , կամ ըն Մանկան :
- Կոչ : նմ Մանուկ :

Տոգնականապէս :

- Ան : Մանկունք :
- Ան : Մանկանց :
- Ար : Մանկանց , 'ի մանկունս :
- Հայ : զ Մանկունս , կամ մանկունս :
- Բաց : 'ի Մանկանց :
- Պատ : զ Մանկանց :
- Դոր : Մանկամբ :
- Պար : զ Մանկամբ :
- Ներ : ըն Մանկունս :
- Կոչ : նմ Մանկունք :

Ըտդ այսու տեսակաւ պարունակին անուանք յոգունք .
Նուխ , ծաղիկ , ծաղկան : ճնճղուկ , ճնճղկան : գուգուկ , դո՛
գուկկան : կամ գուգկան և այլք սոցին նմանք :

Էրկորդ , ասեղ , ասղան : սիտեղ , սիտեղան : պղպիղ , պղ
պեղան , և այլք սոցին նմանք :

Էրբորդ , արեգակն , արեգական : եղունկն , եղնկան : ըռ
ունկն , ըռնգան , շուբէն , շրթան : ատամն , ատաման : կրունկն ,
կրնկան : սրունկն , սրնկան : ունկն , ունկան : սկիզբն , սկզբան :
ոլոպն , ոլոզան : Ջայլամն , Ջայլաման : շողտան , շողտան : կռ
ունկն , կռնկան : կայծակն , կայծական : փայլալին , փայլական :
ալն , ալկան : մուկն , մկան : ձուկն , ձկան : գորտն , գորտան :
եղէգն , եղեգան : սիսեռն , սիսեռան : ԹիԹեռն , ԹիԹռան : ծի
ծեռն ,

ծեռն , ծիծռան : եղևան , եղևման : որտն , որտան : որմն ,
 որման : տուն , տան : լիսեռն , լիսուան : դարուն , դարնան : ամ
 ան , ամառան : աշուն , աշնան : ձմեռն , ձմեռան : ինն , ինան :
 եօթն , եօթան : և այլք :

Չարորդ բայածականք այտղիկ , իմացումն , իմացման :
 լրումն , լրման : անումն , անման : և այլք ամանապէս եղերեցեալք :

Օրինակ յեանոյ տեսակին :

Եղանկանապէս :

աշն :	աշրիւն :
ւե :	ւշրեան :
ւտր :	ւշրեան , կամ յարիւն :
հայ :	ղւշրիւն :
բաց :	յւշրիւնէ :
Պատ :	ղւշրիւնէ :
Դոր :	ւշրեամբ :
Պար :	ղւշրեամբ :
Ներ :	յւշրեան , կամ նւշրեան :
Լոր :	ծղւշրիւն :

Տոգնականապէս :

աշն :	աշրիւնք :
ւե :	ւշրեանք :
ւտր :	ւշրեանք , կամ յարիւնս :
հայ :	ղւշրիւնս , կամ աշրիւնս :
բաց :	յւշրեանք :
Պատ :	ղւշրեանք :
Դոր :	ւշրեամբք :
Պար :	ղւշրեամբք :
Ներ :	նարիւնդ :

Լոր :

Կոչ : նվ արիւնք :

Ըստ այսու տեսակաւ պարունակին անուանք ոչ սակաւք .
 Նախ , սիւն , սեան : անկիւն , անկեան : արդիւն , արդեան : մը
 ջիւն , մըջեան : ձիւն , ձեան : տիւ , տւնջեան , կամ տուքն
 ջեան : կորիւն , կորեան : աճիւն , աճեան : և այլք նմանապէս
 եզերեցեալք :

Երկրորդ , ծնունդ , ծննդեան : սերունդ , սերնդեան : գալ
 ուստ , գալստեան : փախուստ , փախստեան : շշնջիւն , շշնջեան :
 շառաջիւն , շառաջեան : հանդիստ , հանդստեան : Ժողովուրդ ,
 Ժողովրդեան : սրբութի , սրբութի : ճմարտութի , ճմարտու
 թի : և այլք բազումք նմանապէս եզերեցեալք :

Բայց դիտելի է նախ , զի անուանք ոմանք այսորիկ տեսա
 կի , ըս յոգնականում Թւող հետտեմն իշաւղէն վերոգրեցելոյ ,
 որպիսիքն , մըջիւնք , մըջնոց : ծնունդք , ծննդոց : սերունդք ,
 սերնդոց : Ժողովուրդք , Ժողովրդոց : Եւստի պատկանին սու
 առաջին տեսակն երկրորդի հոլովման ըստ յոգնականին իւ
 ըեանց :

Դիտելի է երկրորդ , զի բայածականք այսորիկ շշնջիւն ,
 շառաջիւն , և այլք , նուազին ըս յոգնականում Թւող : Եւս
 տի իտեղիս պիտանաւորս իկերարկանին փոխանակ նոցն
 այլք գաղափարք բայածականաց : որդոն շշնջմունք , շշնջմանց :
 շառաջմունք , շառաջմանց : և այլն :

Չ Երկրորդ հոլովումն ունի ևս զերկուս տեսակս , որոց
 միոյն եզակիան սեռականն եզերի ՚ի շշնջ , և յոգնականն ՚ի
 անց , որդոն , ադամ , տդամայ : տդամանք , ադամանց : Ետի
 միւսոյն եզակիան սեռականն եզերի ՚ի ևայ : և յոգնականն ՚ի
 ևանց : որդոն , ևսայի , ևսայեայ : ևսայեանք , ևսայեանց :

Օրինակ Լուսկոյ ԱՊետիկն :

Եզրկանապէս :

- աւն : աւդամ :
- ԱԷ : աւդամայ :
- ԱՊր : աւդամայ , կամ ցաւդամ :
- Հայ : դ աւդամ :
- Բաց : յ աւդամայ :
- Պատ : դ աւդամայ :
- Գոր : աւդամաւ :
- Պար : դ աւդամաւ :
- Ներ : ն աւդամում , կամ 'ի յաւդամ :
- Կոչ : օվ աւդամ :

Տոքնականապէս :

- աւն : աւդամանք :
- ԱԷ : աւդամանց :
- ԱՊր : աւդամանց , կամ ցաւդամանս :
- Հայ : դաւդամանս , կամ , աւդամանս :
- Բաց : յ աւդամանց :
- Պատ : դաւդամանց :
- Գոր : աւդամանք :
- Պար : դաւդամանք :
- Ներ : ն աւդամանոս , կամ յաւդամանս :
- Կոչ : օվ աւդամանք :

328

231

79502

Անդ այսու տեսակաւ պարունակին անուանք յատուկք ,
 Լուս աւրականք , սրգան , յովօեփ , յովօեփայ : յովակիմ , յո
 վակիմայ : սէթ , սէթայ : եծովս , ենովսայ : ենօք , ենօքայ : դա
 մեք , դամեքայ : սերուք , սեքուքայ : սահակ , սահակայ : մեսրոպ ,
 մեսրոպայ : յակոբ , յակոբայ : յուսիկ , յուսկայ : ամբակում ,

Տաղադրւ շնուան :

ամբակումայ : յոբ , յոբայ : դիլաթ , դիլաթայ : խաթ , խաթայ :
պող , պողայ : մակար , մակարայ : վարդան , վարդանայ : և այլք
բազումք :

Երկրորդ իգականք , որոնն , մարիամ , մարիամայ : ակաթ ,
ակաթայ : շուշան , շուշանայ : և այլք :

Օրինակ յեանոյ տեսակին :

Եզականապէս :

- աշն : Եսայի :
- Եե : Եսայեայ :
- ԵՊր : Եսայեայ , կամ ցեսայի :
- Հայ : զԵսայի :
- Բաց : յԵսայեայ :
- Պատ : զԵսայեայ :
- Գոր : Եսայեաւ :
- Պար : զԵսայեաւ :
- Եեր : նԵսայոց , կամ յեսայի :
- Կոչ : ով Եսայի :

Տողնականապէս :

- աշն : Եսայեանք :
- Եե : Եսայեանց :
- ԵՊր : Եսայեանց , կամ ցԵսայիս :
- Հայ : զԵսայեանս , կամ զԵսայիս :
- Բաց : յԵսայեանց :
- Պատ : զԵսայեանց :
- Գոր : Եսայեամբք :
- Պար : զԵսայեամբք :
- Եեր : նԵսայեանս , և կամ նեսայիս :
- Կոչ : ով Եսայեանք :

Ընդ

Ընդ այսու տեսակու պարունակին անուանք յասուկք :
Նախ արականք , իրգոն , զարարիա , զարթոյ : մաղաբիա ,
մաղաբեայ : սոփոնիա , սոփոնեայ : սերդիոս , սերգեայ : մատա
Թիա , մատաԹեայ : և այլք բազումք :

Երկրորդ իջականք , իրգոն , հո իփսիմե , հո իփսիմեայ :
Թեկի , Թեկեայ : վառ վառե , վառ վառեայ : հեղինե , հեղի
նեայ : կատարինե , կատարինեայ : պիպիանե , պիպիանեայ :
ուստիսնե , ուստիանեայ : գայիանե , գայիանեայ : և այլք նմա
նապէս եզերեցեայք :

Բայց գիտելի է , զի անուանք յասուկք , որք ըստ եզականի
սեռականին իւրեանց պատկանին առ առաջին տեսակն առաջ
նոյ հորովման , ըստ յոյնականին իւրեանց ընդ այսու տեսա
կաւս պարունակին , իրգոն , ներսէս , ներսիսի : ներսիսեանք ,
ներսիսեանց : Տահաննէս , յոհաննիսի , կամ յոհաննու : յո
հաննիսեանք , յոհաննիսեանց : և այլք սոցին նմանք :

Տրակերորդի հորովման Էզական սեռականն եզերի՛ի էր ,
և յոյնականն ՚ի էրց , իրգոն , աղբիւր , աղբեր ; աղբիւրք ,
աղբերց :

Օրինակ :

Էզականապէս :

- աճն : աճղբիւր :
- Աե : աճղբեր :
- ԱՐ : աճղբեր , կամ յաղբիւր :
- Հայ : զաճղբիւր :
- Բաց : յաճղբեր :
- Պատ : զաճղբեր :
- Գոր : աճղբերք :
- Պար : զաճղբերք :

Տաղագոս շնորհայտ :

Ներ : նազներ , կամ յազներ :

Կոչ : ճիւղ շնորհայտ :

Տոգնականապէս :

Սն . ազներ :

Ան : ազներ , կամ ազներաց :

Ար : ազներ , յազներու :

Հայ : զազներու , կամ ազներու :

Բաց : յազներ , կամ յազներաց :

Պատ : զազներ , կամ զազներաց :

Գոր : ազներ :

Պար : զազներ :

Ներ : նազներու :

Կոչ : ճիւղ ազներ :

Այսպէս հոլովմամբ պարզեցանք անուանք սակաւք , յիմանք գոյականք , որդոն տէար , տետեր : աղդ , աղդեր : աղիւր , աղեր : ուսար , ուստեր : դուսար , դատեր : սուր , սուներ : սատար , դատար : եղծիւր , եղծեր : սանար , սանտեր : լիար , լուեր : մեղր , մեղեր : ծաղր , ծաղեր : կղմնար , կղմնտեր : մախր , մախեր : ճախր , ճախեր : լինար , լիտեր : արտար , արտուեր : և այլ :

Եւ այլ անուանք , որդոն , նար , նուեր : մանր , մաներ : փոքր , փոքեր : ծանր , ծաներ : բաղր , բաղեր : և այլ նոյն պէս եզերեցեալ :

Բայց գիտելի է նախ , զի արտարն , իյոգնականում թւոյ հետտէ իշաւդէն վերագրեցելոյ , ըսն զի ոչ անի արտուեր , արտուեր , այլ արտարուր , արտարուաց : և այլ :

Գիտելի է երկրորդ , զի անուանքս այսոքիկ , մանր , փոքր , ծանր , բաղր , գտանին , երբեմն իյեղականում թւոյ հոլովեցեալ պայպէս , մանու , փոքու , ծանու , բաղու : իսկ ըն յոգնական

նականում; մանունք, մանունց : փոքունք, փոքունց, ծանունք, ծանունց : քաղցունք, քաղցունց : և այլն :

Կ Եյերորդի հոլովման եղական սեռականն եղբրի՛ի եղ : և յոգնականն՛ի աց, որդոն աստղ, աստեղ : աստեղք, աստեղաց :

Օրինակ :

Եղականապէս :

- ւշն : ւշստղ :
- ւե : ւշստեղ :
- ւոր : ւշստեղ, կամ յաստղ, ցաստղ :
- հայ : զւշստղ :
- բաց : յւշստեղէ :
- Պատ : զւշստեղէ :
- Գոր : ւշստեղք :
- Պար : զւշստեղք :
- Ներ : նւշստեղ, կամ յաստեղ :
- Կոչ : ո՛վ ւշստղ :

Տոգնականապէս :

- ւշն : ւշստեղք :
- ւե : ւշստեղաց :
- ւոր : ւշստեղաց, ցւշստեղս :
- հայ : զւշստեղք, կամ ւշստեղս :
- բաց : յւշստեղաց :
- Պատ : զւշստեղաց :
- Գոր : ւշստեղքք :
- Պար : զւշստեղքք :
- Ներ : նւշստեղս :
- Կոչ : ո՛վ ւշստեղք :

Տաղապա և Չուան :

Ըստ այսոյ հարգմամբ : պարուսակին սնուանք սահաւք ,
որդոն և ըրիղ , արիեղ : անիղ , անկեղ : սկուտղ , սկուտեղ : Բա
նակետղ , բանակետեղ : կրակետղ , կրակետեղ : բարակետղ , բա
րակետեղ : կուպղ , կուպեղ : կոստղ , կոստեղ : կութղ , կութեղ :
և այլք նմանապէս եղերեցեալք :

Ե Օրն երորդի հարգման եղական սեռականս եղերի 'ի նն :
Ե յոգնականն 'ի սոց : որդոն , անձն , անձին : անձիւք ,
անձանց :

Օրինակ :

Էղականապէս :

- ևն : ևնն :
- Աե : ևնձին :
- Ար : ևնձին , կամ յանձն , ջանձն :
- Հայ : զևնն :
- Բայ : յևննե :
- Պատ : զևննե :
- Գոր : ևնձամբ :
- Պար : զևննամբ :
- Ներ : նևնձին , կամ յանձին :
- Կոչ : ող ևնն :

Տոգնականապէս :

- ևն : ևնձիւք :
- Աե : ևնձանց :
- Ար : ևնձանց , յանձինս , յանձինս :
- Հայ : զևնձինս , կամ ևնձինս :
- Բայ : յևնձանց :
- Պատ : զ ևնձանց :
- Գոր : ևնձամբք :

Պար

- Պար : զ շնչամբբ :
- Ներ : ն շնչման :
- Կոչ : ով շնչման :

Ընդ այսու հորովմամբ պարունակին անուանք այսորիկ
 քակաւք, որդոն, գառն, գառին : գառն, գառին : լեռն, լե
 րին : սասն, սասին : էզն, էզին : տասն, տասին : ձեռն, ձեռին :
 քան, քանին : և այլք սոցին նմանք :

Բայց գիտելի է, զի սան, և ձեռն, իյոգնականուս Թւոջ
 լինին, ձեռինք, ձեռաց : կամ ձեռք ձեռաց : սոք, սոից :
 այլ ոչ ստանց, ձեռանց :

Ուրեքորդի հորովման եզական սեռականն եզերի 'ի սե :
 և յոգնականն 'ի դւց : որդոն, ժամ, ժամու, ժամբ, ժա
 մուց :

Օրինակ :

Էզականապէս :

- շնչ : ժամ :
- Ան : ժամու :
- Ար : ժամու, կամ 'ի ժամ :
- Հայ : զ ժամ :
- Բայ : 'ի ժամու :
- Պատ : զ ժամու :
- Գոր : ժամու :
- Պար : զ ժամու :
- Ներ : 'ի ժամու :
- Կոչ : ով ժամ :

Տոգնականապէս :

- շնչ : ժամբ :
- Ան : ժամուց :

Ար :

Տարագս Անուն :

- ԱՄբ : Ժամուց , ցԺամս :
- Հայ : զԺամս , Ժամս :
- Բայ : ՚ի Ժամուց :
- Պատ : ԿԺամուց :
- Գոր : Ժամօք :
- Պար : զԺամօք :
- Ներ : ըս Ժամս :
- Կոչ : ինչ Ժամք :

Ընդ այսու հորովմամբ պարունակին անուննք ունանք հասարակք , ըրգոն , մէս , միսու : զբնստ , զգեստու : զարդ , զարդու : ագռաւ , ագռաւու : պահ , պահու : առիւծ , առիւծու : զէս , զինու : զօր , զօրու : հէս , հինու : ցոյլ , ցլու : պար , պարու : ծով , ծովու : աղվէս , աղվիսու : հաւ , հաւու : սով , սովու : կով , կովու : հով , հովու : մահ , մահու : այգ , այգու : դաս , դասու : ձաղ , ձաղու : նախանձ , նախանձու : ծաղ , ծաղու : և այլք :

Ըն այլք յատուկք , ըրգոն , արբանձ , արբանձու : ղուկաս , ղուկասու : յոհան , յոհանու : ղազար , ղազարու : ուրբաթ , ուրբաթու : շաբաթ , շաբաթու : և այլք ունանք :

Իսկ այլք ածականք , ըրգոն , սակաւ , սակաւու : փոքր , փոքրու : և այլք զորս վերոգրեցաք :

Պ Ր Ա Կ Ե Ր Կ Ր Ո Ր Ղ :

Տաղաբս Տատկից հոլովմանց անուանց :

Ողովմունք յատուկք են զեց : Որոց առաջնոյն
եզական սեռականն եղերի 'ի օր, և յուրսականն 'ի
արց :

Օր օրինակ :
Եզականապէս :

- Էն : հայր :
- Ան : հօր :
- Ար : հօր, կամ 'ի հայր : ցհայր :
- Հայ : զհայր :
- Բայ : 'ի հօրէ :
- Պատ : զհօրէ :
- Գոր : հարբ :
- Պար : զհարբ :
- Ներ : ըն հօր, կամ 'ի հայր :
- Կոչ : ող հայր :

Տարնականապէս :

- Էն : հարբ :
- Ան : հարց, կամ հարանց :
- Ար : հարց, կամ ցհարս :
- Հայ : զհարս, կամ հարս :
- Բայ : 'ի հարց, կամ 'ի հարանց :
- Պատ : զհարց, կամ զհարանց :
- Գոր : հարբբ :
- Պար : զհարբբ :

D

Ներ :

Տարտրս Էնւան :

Ներ : ըն հարս :

Կոչ : ոչ հարք :

Ըստ այսմ հորովն և մայր , մոր : եղբայր , եղբոր : բայց 'ի յոգնականում ոչ սոին , մարանց , այլ մարց : ոչ եղբարանց , այլ եղբարց :

Նմանապէս նս ևս համայնք բարդութից սոցին , սրգոն , անտհայր , անտհոր : անամայր , անամոր : փեսեղբայր , փես եղբոր : և այլք :

Ե Ըհրորդի եզական սեռականն եզերի 'ի ոջ ; և յոգնականն 'ի անց :

Օհր Օրինակ :

Եզականապէս :

- Էն : կին :
- Ըն : կնոջ :
- Ըր : կնոջ , կամ 'ի կին , կամ ջիկն :
- Հայ : զկին :
- Բայ : 'ի կնոջ :
- Պատ : զկնոջ :
- Դոր : կանամբ :
- Պար : զկանամբ :
- Ներ : ըն կնոջ , կամ 'ի կնոջ :
- Կոչ : ոչ կին :

Տոգնականապէս :

- Էն : կանայր :
- Ըն : կանանց :
- Ըր : կանանց , կամ ջկանայր :
- Հայ : զկանայր , կամ կանայր :
- Բայ : 'ի կանայր :

Պատ :

Պատ : զկանանց :

Գոր : կանամբբ :

Պար : զկանամբբ :

Ներ : ըն կանայս :

Կոչ : ո՞վ կանայբ :

Ըստ այսմ հոլովին ևս համայնբ բարդեցեալբ 'ի սմանե ,
որդն , տիկին , տիկնոջ : տանտիկին , տանտիկնոջ : և այլբ :

Ե Ըրորդի եղական սեռականն եղերի 'ի եղջ , և յոգնականն
'ի եց :

Օր օրինակ :
Եղականապէս :

Ան : գիւղ :

Ան : գեղջ :

Ար : գեղջ , կամ 'ի գիւղ :

Հայ : զգիւղ :

Բայ : 'ի գեղջե :

Պատ : զգեղջե :

Գոր : գիւղե :

Պար : զգիւղե :

Ներ : ըն գեղջ , կամ 'ի գեղջ :

Կոչ : ո՞վ գիւղ :

Տոյնականապէս :

Ան : գիւղբ , կամ գիւղօրեբ :

Ան : գիւղեց , կամ գիւղօրեց :

Ար : գիւղեց , գիւղս : գիւղօրեց , գիւղօրես

Հայ : զգիւղս , կամ զգիւղօրես :

Բայ : 'ի գիւղեց , կամ 'ի գիւղօրեց :

Պատ : զգիւղեց , կամ զգիւղօրեց :

Տաղուգոս շնչեան :

- Կոր : : զիւ զօք , կամ զիւ զօրէիւք :
- Պար : : զգիւ զօք , կամ զգիւ զօրէիւք :
- Ներ : : ըն զիւ զս , կամ ըն զիւ զօրէս :
- Կոչ : : ո՞վ զիւ զք , կամ զիւ զօրէք :

Ըստ այսմ հորովն և համայնք բարդ ու թ իք սորեն , ո՞րգոն ձորագիւղ , ձորագեղջ , հորագիւղ , սորագեղջ : և այլք :

Չ որորդի եզական սեռականն եղին ՚ի անն , և յոգնա կանն , անց , կամ արց : զորօրենակ :

Եզականապէս :

- շն : : տեր :
- Ան : : տնառն :
- Ար : : տեառն , կամ ցտր , կամ ՚ի տր :
- Հայ : : զտեր :
- Բաց : : ՚ի տեառնէ :
- Պատ : : զտեառնէ :
- Կոր : : տերամբ :
- Պար : : զտերամբ :
- Ներ : : ըն տեառն :
- Կոչ : : ո՞վ տեր :

Տոգնականապէս :

- շն : : տեարք :
- Ան : : տեարց , կամ տերանց :
- Ար : : տեարց , կամ տերանց , ցտեարս :
- Հայ : : զտեարս , տեարս :
- Բաց : : ՚ի տեարց , կամ ՚ի տերանց :
- Պատ : : զտեարց , կամ զտերանց :
- Կոր : : տերամբք , կամ տերբքք :

Պար

Պար: զտերամբք, կամ զտեաիբք :

Ներ: ըն տեարս :

Կոչ: ո՛վ տեարք :

Ըստ այսմ հարովին և ս այր, առն : արք, արանց : և հա
մայնք բարեեցեալք ՚ի սոցոռնց, իրգոն, տանուտէր, տանու
տեառն : պարտատէր, պարտատեառն : երկայր, երկառն :
բազմայր, բազմառն : և այլք :

← Ինկերօրդի եղական սեռականն եղերի ՚ի աւուր, և յոգ
նականն, աւուրց : իրգոն օր, աւուր : աւուրք, աւ
ուրց :

Չոր օրինակ :

Եղականապէս :

- Էջն : օր :
- Լե : աւուր :
- Լոր : աւուր, կամ յօր, կամ ցօր :
- Հայ : զօր :
- Բաց : յօրէ :
- Պատ : զօրէ :
- Դոր : աւուրք :
- Պար : զաւուրք :
- Ներ : նաւուր :
- Կոչ : ո՛վ օր :

Յօգնականապէս :

- Էջն : աւուրք :
- Լե : աւուրց :
- Լոր : աւուրց, ցաւուրս :
- Հայ : զաւուրս, աւուրս :
- Բաց : յաւուրց :

Պատ :

Յաղագս շնան :

Պատ : զաւուրք :

Գոր : աւուրք :

Պար : զաւուրք :

Ներ : նաւուրս , կամ յաւուրս :

Կոչ : իմ աւուրք :

Ըստ այսմ հողովն ևս համայնք բարդուծիք արին , որ
 քոն առաջօր , առաջնաւուր : կէսօր , կեսաւուր : և այլ :

Կ Եղբորդի եղական սեռական եզերի 'ի եռ , և յորան
 կանն 'ի երջ , որքոն , բոյր , բն : բորք , բերք :

Եղականապէս :

աշն : բոյր :

Աե : բն :

Ար : բն , կամ 'ի բոյր , ջերյո :

Հայ : զբոյր :

Բայ : 'ի բնանկ :

Պատ : զբնանկ :

Գոր : բերք , կամ բնամբ :

Պար : զբերք , կամ զբնամբ :

Ներ : ըն բն :

Կոչ : իմ բոյր :

Յոգնականապէս :

աշն : բորք :

Աե : բերք :

Ար : բերք , 'ի բոսս , կամ ջերբո :

Հայ : զբորս , բորս :

Բայ : 'ի բերք :

Պատ : զբերք :

Գոր :

Գոր: բերբբ:
 Պար: ղբբբբ:
 Ներ: ըն բորս:
 Կոչ: ո՛վ բորբ:

Ընդ այսմ հոլովին ևս համայնք բանդուԹիք սորին, ո՞ր
 գոն, հարմնբոյր, հարմնբեռ: մորբոյր, մորբեռ: հորբոյր, հոր
 բեռ: և այլն:

Տ Իլովումն մասնականաց անուանց, Իմն, Իբբ, Իմն:

Էզականապէս:

Ան: ոմն, ոբ, Իմն:
 Աե: ուրումն, ուրուբ, Իբբբ:
 Ար: ումեմն, ումեբ, Իմբբ:
 Հայ: զոմն, զոբ, զմն:
 Բաց: յումեմնս, յումեբէ, յեմեբէ:
 Պատ: զումեմնս, զումեբէ, զեմեբէ:
 Գոր: ոմամբ, Իբբբ:
 Պար: զոմամբ, զԻբբբ:
 Ներ: նումեմն, նումեբ, նեմեբ:

Տոգնականապէս:

Ան: ոմանբ:
 Աե: սմանց:
 Ար: սմանց, կամ ցոմանս:
 Հայ: զոմանս, կամ ոմանս:
 Բաց: յոմանց:
 Պատ: զոմանց:
 Գոր: ոմամբբ:
 Պար: զոմամբբ:
 Ներ: նոմանս:

Տաղազս շնորհք :

Ըստ այսոցիկ հոլովին ևս համայնք բարդութիւ սոցին ,
նրգոն , ոչոք , ոչուրուք : ամոք , ամիուրուք : Իւրաքանչիւրոք ,
Իւրաքանչիւրուրուք : Երկաքանչիւրոք , Երկաքանչիւրուրուք :
և այլք :

Բաց այսոցիկ մինչ ոչէն բարդեցեալք , այլ միայն շա
րակցեցեալք իմիասին , երկաքանչիւրն հոլովին , նրգոն Իւրա
քանչիւրոք , Իւրաքանչիւրոյ ուրուք : այլոք , այլոյ ուրուք :
այլ ոմն , այլոյ ուրումն : և այլք սոցին նմանք :

Է-իտելի է ևս , զի ոմն , և ոքն դսին 'ի շարադրութիւս առ
'ի նշանակել զերս կենդանին , նրգոն այր ոք : այր ոմն : կին ոմն :
կենդանի ոք : Լոսկ իմն , առ 'ի նշանակել զանկենդան ս , նրգոն ,
դէտութի իմն : քար իմն : Չերմութի իմն : և այլն :

Տ Դրովումն հարցականաց անուանց , նր , ով , ոն :

Եզականապէս :

ւն :	նր , ով , ոն :
ւե :	որոն , ոյն :
ւր :	որում , ում :
հայ :	զոն , զով , զոն :
բաց :	յորմէ , յումն :
Պատ :	զորմէ , զումն :
Է-որ :	որով , իւր :
Պար :	զորով , զիւր :
Ներ :	նորում , նում :

Տողնափնապէս :

ւն :	նրք , ովք , ոյք :
ւե :	որոց , ոյց :
ւր :	որոն , ոյն , կամ առ ոքս , առ ոյս :
հայ :	զորոն , զոյս :

Բաց :

Բայ : յորոց , յոյց :

Պատ : զորոց , զոյց :

Գոր : որովք , իւրք :

Պար : զորովք , զիւրք :

Լեր : նորս , նոյս :

Բայց գիտելի է զի երբեմն հարցականք այսոքիկ շարակցեց
եալք ընդ այլոց , հոլովին՝ իմիասին , ծրգոն , ովորք : ոյրուրուք :
նւմումբք : զովորք : յուամհումբքէ : զուամհումբքէ : իւիւիւիք : զիւ
իւիք : ննւումբք : և այլն :

Լյարեն և ս այսոքիկ վարիլ սահմանականորէն , որգոն ,
որորք կամի զինի եմ գալ : ոյր ուրուք եզն կամ գրասան :
և այլն :

Պ Ր Ա Կ Ե Ր Ր Ո Ր Ղ ,

Տաղաբոս լծորդուԹԵ բայից էականաց :

Որք այսոքիկ բայք էականք այսինքն , եմ , գոմ , եղա
նիմ , լինիմ , Թէպէտ զտարբերս ունին նշանա
կուԹիս՝ իմիմեանց , սակայն լծորդին՝ իմիասին առ
՛իշուլ զԹերիս միմեանց , նոմանս ժամանակս ,
յորս նուազին ոմանք ինոցուսց , ըստ որում տեսցես ստորև՝ :

Ահմանականի ներկայ :

Եզականապէս՝ եմ , գոմ , եղանիմ , լինիմ : Էս , գոս , եղա
նիս , լինիս : Է՛ , գոյ , եղանի , լինի :

Տողականապէս՝ եմք , գոմք , եղանիմք , լինիմք : Էք , գոք ,
եղանիք , լինիք : Էսն , գոն , եղանին , լինին :

Ղնկատար :

Էղ : էի , գոյի , եղանէի , լինէի : Էիր , գոյիր , եղանէիր , լի
նէիր : Էր , գոյր , եղանիւր , լինիւր : կամ եղանէր , լինէր :

Տաղադս Բստի :

Տհ : եաբ , գոյաբ , եղանեաբ , լինեաբ : Էեբ , գոյեբ , եղանեեբ , լինեեբ : Էին , գոյին , եղանէին , լինէին :

Կատարեալ :

Էդ : եղէ ; եղեր ; եղև :

Տհ : եղաբ ; եղայբ , կամ եղէբ , եղևն :

Տարակատար :

Էդ : եղեալեմ լեալեմ : Էղեալես , լեալես : Էղեալե , լեալե :

Տհ : եղեալեմբ , լեալեմբ : Էղեալեք , լեալեք : Էղեալեան , լեալեան :

Էրահատար :

Էդ : եղեալէի , լեալէի : եղեալէիր , լեալէիր : եղեալէր , լեալէր :

Տհ : եղեալէեաբ , լեալէեաբ : եղեալէեի , լեալէեի : եղեալէէն , լեալէէն :

աշխարհի :

Էդ : եղեց , կամ եղեցիմ , լիցիմ : եղեցես , լիցես : եղեցի , լիցի :

Տհ : եղեցուբ , լիցուբ , կամ եղեցեմբ , լիցեմբ : եղեցեք , լիցեք : եղեցն , լիցն :

Հրատայականի ներկայ :

Էդ : լեո , մի' լինեո կամ մի' եղանեո : լինցե , մի' լինցե : կամ եղանցե , մի' եղանցե :

Տհ : լերուբ , մի' լինեբ : կամ եղեբուբ , մի' եղանեբ : լինցեն , մի' լինցեն : կամ եղանցեն , մի' եղանցեն :

աշխարհի :

Էդ : լընե , մի' լինցես : կամ եղեբեր , մի' եղանցես : լիցե , մի' լինցե : կամ եղեցե , մի' եղանցե :

Տհ : լիցուբ , մի' լինցեմբ : կամ եղեցուբ , մի' եղանցեմբ : լընեք , մի' լինցեք , կամ եղեբեք , մի' եղանցեք : լիցեն , մի' լինցեն : կամ եղեցեն , մի' եղանցեն :

Ասի ևս, Էի, փոխանակեր, Երգոս . Բղջեր : և հցէ , մի' հցէ , փոխանակ լինիցի , մի' լինիցի :

Ըղձակահունի ներկայ և Աշտանի :

Եղ : Երանի Թէ հցեմ , գուցեմ , եղանկցեմ , լինիցեմ : հցես , գուցես , եղանկցես , լինիցես : հցէ , գուցէ , եղանկցէ , լինիցի :

Տղ : Երանի Թէ հցեմք , գուցեմք , եղանկցեմք , լինիցեմք : հցեք , գուցեք , եղանկցեք , լինիցեք , հցեն , գուցեն , եղանկցեն , լինիցին :

Անկատար :

Եղ : Երանի Թէ հցեի , գուցեի , եղանկցեի , լինիցեի : հցեիր , գուցեիր , եղանկցեիր , լինիցեիր : հցեր , գուցեր , եղանկցեր , լինիցեր :

Տղ : Երանի Թէ հցեաք , գուցեաք , եղանկցեաք , լինիցեաք : հցեիք , գուցեիք , եղանկցեիք , լինիցեիք : հցեին , գուցեին , եղանկցեին , լինիցեին :

Կատարեալ և Տարակատար :

Եղ : Երանի Թէ եղեալիցեմ , լեալիցեմ : եղեալիցես , լեալիցես : եղեալ հցէ , լեալ հցէ :

Տղ : Երանի Թէ եղեալք հցեմ , լեալք հցեմք : եղեալք հցեք , լեալք հցեք , եղեալք հցեն , լեալք հցեն :

Դ Երակատար :

Եղ : Երանի Թէ եղեալիցեի , լեալիցեի : եղեալիցեիր , լեալիցեիր : եղեալիցեր , լեալիցեր :

Տղ : Երանի Թէ եղեալք հցեաք , լեալք հցեաք : եղեալք հցեիք , լեալք հցեիք : եղեալք հցեին , լեալք հցեին :

Ատորակցականի Ներկայ :

Եղ : Եթէ հցեմ , գուցեմ , եղանկցեմ , լինիցեմ : Եւ այլն , սպ ըն ներկայով ըղձականին :

Տաղապս Բայի :

աշխատար :

Եղ. եթէ իցէն , գուցէն , եղանիցէն , լինիցէն : Էւ այլն ,
ոյ յանհատարոջ թղձականին :

Լատարեալ , և յարահատար :

Եղ : եթէ եղեալիցեմ , լեալիցեմ ; և այլն ույ յղձականում
եղանահոջ :

Էրեակատար :

Եղ : եթէ եղեալիցէն , լեալիցէն : և այլն ույ յղձականում
եղանահոջ :

աշտունի :

Եղ : եթէ եղեալ եղէց , լեալ եղէց : եղեալ եղիցես , լեալ եղի
ցես : եղեալ եղիցի , լեալ եղիցի :

Տգ : եթէ եղեալք եղիցուք , լեալք եղիցուք : եղեալք եղի
ցեք , լեալք եղիցեք : եղեալք եղիցին , լեալք եղիցին :

աշտապէս :

Եղ : եթէ եղեալ լիցեմ , լիցես , լիցի :

Տգ : եթէ եղեալք լիցուք , լիցեք , լիցեն :

աշներևոյթի ներկայ :

Ել , գոլ , եղանիլ , լինիլ :

Լտրել , յրկտր , և գրկտր :

Եղեալ գոլ , լեալ գոլ :

աշտաունի :

Ելոց գոլ , գոլոց գոլ , եղանելոց գոլ , լինելոց գոլ , կամ ,
եղանելի գոլ , լինելի գոլ :

Էրեակներևոյթի ներկայ :

Էտլ , գոյտլ , եղանտլ , լինտլ :

Լտրլ , յրկտր , և գրկտր :

Եղեալ , լեալ :

Աստուծոյ :

Ելոյ , գոլոյ , եղանելոյ , լինելոյ : կամ , եղանելի , լինելի :

Ի-Երբայք :

Ելոյ , գոլոյ , եղանելոյ , լինելոյ :

' եել , ' եգոլ , ' եյեղանել , ' ելինել :

Ելով գոլով , եղանելով , լինելով :

նէն , ' եգոն , ' նեղաննէն , ըն լիննէն :

Արդ՝ այսորնկ կոչին դերբայք , զի գոլով հոլովք Բային աներևոյթի , վարին փոխանակ բայից : և զառս էութեց նշա նախն :

Պ Ը Ա Կ Չ Ո Ր Ը Ո Ր Ո Ր Դ :

Տաղաքս լծորդութեց բայից ներգործականաց :

Ծորդութեց բայից ներգործականաց են երեք :

Որոց առաջնոյն ներկայ աներևոյթն եզերի 'ի Ել :

Նորգոն Աիրել : Եւ առաջին դէմ ներկայի սահմա

նականին 'ի Եմ , նորգոն Աիրեմ :

Երկրորդի ներկայ աներևոյթն եզերի 'ի Ալ . նորգոն լուանալ :

Եւ առաջին դէմ ներկայի սահմանականին 'ի Ամ , նորգոն լուանամ :

Իսկ երրորդի ներկայ աներևոյթն եզերի 'ի Ուլ . նորգոն , լուուլ :

Եւ առաջին դէմ ներկայի սահմանականին , 'ի Ում , նորգոն , լուում :

Օրինակ Առաջնոյ

Լծորդութեն ներգործականաց :

Ասահմանականի ներկայ :

Եղ : Աիրեմ , սիրես , սիրէ :

Տի : սիրեմք , սիրեք , սիրեն :

Անկալ

Տարադս քայի :

Անկատար :

Եղ : Աիռէի, սիռէի, սիռէ :

Տգ : սիռէաք, սիռէիք, սիռէին :

Կատարեալ :

Եղ : սիռեցի, սիռեցեր, սիռեաց :

Տգ : սիռեցաք, սիռեցիք, սիռեցին :

Տարակատար :

Եղ : սիռեալեմ, սիռեալես, սիռեալէ :

Տգ : սիռեալեմք, սիռեալէք, սիռեալէն :

Գերակատար :

Եղ : սիռեալէի, սիռեալէիր, սիռեալեր :

Տգ : սիռեալէեաք, սիռեալէեիք, սիռեալէէն :

Ապառնի :

Եղ : սիռեցից, սիռեցես, սիռեցէ :

Տգ : սիռեցուք, սիռեցէք, սիռեցեն :

Հրամայականի Անբայ :

Եղ : սիռեա՛, մի՛ սիռեր, կամ մի՛ սիռեցես, սիռեցէ, մի՛ սիռեցէ :

Տգ : սիռեցէք, մի՛ սիռէք, կամ մի՛ սիռեցէք, սիռեցեն, մի՛ սիռեցեն :

Ապառնի :

Եղ : սիռեսցիր, կամ սիռեսցես, մի՛ սիռեցես : սիռեսցէ մի՛ սիռեցէ :

Տգ : սիռեսցուք, մի՛ սիռեցեմք : սիռեսցիք, կամ սիռեսցէք, մի՛ սիռեցէք : սիռեսցեն, մի՛ սիռեցեն :

Ըղձականի Անբայ և Ապառնի :

Եղ : երանի Թե սիռեցեմ, սիռեցես, սիռեցէ :

Տգ :

ՏԴ : Երանի Թէ սիրեցեմք , սիրեցեք , սիրեցին :

Անկատար :

ԵՂ : Երանի Թէ սիրեցէի , սիրեցէիր , սիրեցէր :

ՏԴ : Երանի Թէ սիրեցեաք , սիրեցէեք , սիրեցէին :

Կատարեալ Այարահատար :

ԵՂ : Երանի Թէ սիրեալիցեմ , սիրեալիցես , սիրեալիցի :

ՏԴ : Երանի Թէ սիրեալիցեմք , սիրեալիցեք , սիրեալիցին :

Էրահատար :

ԵՂ : Երանի Թէ սիրեալիցէի , սիրեալիցէիր , սիրեալիցէր :

ՏԴ : Երանի Թէ սիրեալիցեաք , սիրեալիցէեք , սիրեալիցէին :

Ատորակցականի Լեռկայ :

ԵՂ : Եթէ սիրեցեմ , սիրեցես , սիրեցի :

ՏԴ : Եթէ սիրեցեմք , սիրեցեք , սիրեցին :

Անկատար :

ԵՂ : Եթէ սիրեցէի , սիրեցէիր , սիրեցէր :

ՏԴ : Եթէ սիրեցեաք , սիրեցէեք , սիրեցէին :

Կտրլ Այարահատար :

ԵՂ : Եթէ սիրեալիցեմ , սիրեալիցես , սիրեալիցի :

ՏԴ : Եթէ սիրեալիցեմք , սիրեալիցեք , սիրեալիցին :

Էրահատար :

ԵՂ : Եթէ սիրեալիցէի , սիրեալիցէիր , սիրեալիցէր :

ՏԴ : Եթէ սիրեալիցեաք , սիրեալիցէեք , սիրեալիցէին :

Ապառնի :

ԵՂ : Եթէ սիրեալիզեց , սիրեալիզիցես , սիրեալիզիցի :

ՏԴ : Եթէ սիրեալիզեցուք , սիրեալիզիցեք , սիրեալիզիցին :

Աներևոյթի Լեռկայ : Աիրել :

Կատրէլ :

Կատրէլ, յրկա՛ր, և գերկա՛ր, Աիրեալ գոլ :
 ւձպառնի, Աիրելոց գոլ :

ԸսդուճելուԹի ներկայ : Աիրող, սիրողի : և այն :
 Կա՛րեալ, յրկա՛ր, և գերակա՛ր : Աիրեալ :
 ւձպառնի, սիրելոց :

Դերբայք :

Աիրելոյ : 'իսիրել, սիրելով, ըս սիրելն, կամ 'ե
 սիրելն :

Օրինակ Կրաւորականաց :

Նոյնոյ ԼծորդուԹԷ :

Աահմանականի Ներկայ :

Եղ : Աիրիմ, սիրես, սիրի :

Տի : Աիրիմք, սիրեք, սիրին :

ւձնկատար :

Եղ : սիրեէի, սիրեէիր, սիրելու :

Տի : սիրեէաք, սիրեէիք, սիրեէին :

Կատարեալ :

Եղ : սիրեցայ, սիրեցար, սիրեցաւ :

Տի : սիրեցաք, սիրեցայք, սիրեցան :

Տարակատար :

Եղ : սիրեցեալեմ, սիրեցեալես, սիրեցեալէ :

Տի : սիրեցեալեմք, սիրեցեալէք, սիրեցեալէին :

Դերակատար :

Եղ : սիրեցեալէի, սիրեցեալէիր, սիրեցեալէր :

Տի : սիրեցեալէաք, սիրեցեալէիք, սիրեցեալէին :

ւձպառնի :

Եղ : սիրեցայց, սիրեսցիս, սիրեսցի :

Տի : սիրեսցուք, սիրեսցիք, սիրեսցին :

Հրամայականի Ներկայ :

Եղ : Ահրեհ , մի' սհրեհ , կամ մի' սհրեցես : սհրեցե , մի' սհրեցե :

Տղ : Ահրեցարուբ , մի' սհրեբ , կամ մի' սհրեցեբ : սհրեցես , մի' սհրեցես :

Ապառնի :

Եղ : սհրեղեհ , կամ սհրեցես , մի' սհրեցես : սհրեցես , մի' սհրեցես :

Տղ : սհրեցուբ , մի' սհրեցեսբ : սհրեղեբ : կամ սհրեցեսբ , մի' սհրեցեսբ : սհրեցես , մի' սհրեցես :

Ըղձականի Ներկայ և ապառնի :

Եղ : երանի Թէ սհրեցես , սհրեցես , սհրեցես :

Տղ : երանի Թէ սհրեցեսբ , սհրեցեսբ , սհրեցես :

Անկատար :

Եղ : երանի Թէ սհրեցեսե , սհրեցեսե , սհրեցեսբ :

Տղ : երանի Թէ սհրեցեսեբ , սհրեցեսեբ , սհրեցեսե :

Լատարեալ և յարակատար :

Եղ : երանի Թէ սհրեցեսալցես , սհրեցեսալցես , սհրեցեսալցես :

Տղ : երանի Թէ սհրեցեսալցեսբ , սհրեցեսալցեսբ , սհրեցեսալցես :

Էրակատար :

Եղ : երանի Թէ սհրեցեսալցես , սհրեցեսալցես , սհրեցեսալցես :

Տղ : երանի Թէ սհրեցեսալցեսբ , սհրեցեսալցեսբ , սհրեցեսալցես :

Ատորակցականի Ներկայ :

Եղ : եթէ սհրեցես , սհրեցես , սհրեցես :

Տղ : եթէ սհրեցեսբ , սհրեցեսբ , սհրեցես :

Տաղագր Բայի :

աշխատար :

Եղ : եթէ սիրիցեկէն . սիրիցեկէր , սիրիցեւր :

Տգ : եթէ սիրիցեկաբ , սիրիցեկեբ , սիրիցեկէն :

Կատարեալ և յրկտր :

Եղ : եթէ սիրեցեալիցեմ , սիրեցեալիցես , սիրեցեալիցէ :

Տգ : եթէ սիրեցեալիցեմբ , սիրեցեալիցեբ , սիրեցեալիցէն :

Գորակատար :

Եղ : եթէ սիրեցեալիցէն , սիրեցեալիցէնր , սիրեցեալիցէր :

Տգ : եթէ սիրեցեալիցեկաբ , սիրեցեալիցեկեբ , սիրեցեալիցեկէն :

աշխատանի :

Եղ : եթէ սիրեցեալիցէց , կամ լիցիմ : սիրեցեալիցիցիս , կամ լիցիս : սիրեցեալիցիցն , կամ լիցն :

Տգ : եթէ սիրեցեալիցիցուբ , կամ լիցուբ : սիրեցեալիցիցեբ , կամ լիցեբ : սիրեցեալիցիցն , կամ լիցն :

աշխատանի Երեւոյ , սիրել :

Կտրել , յրկտր , և գրկտր , սիրեցեալ գոլ :

աշխատանի , սիրելի գոլ :

Ընդունելու թի ներկայ , Սիրեցող , սիրեցողի : և այլն :

Կտրել յրկտր , և գրկտր , սիրեցեալ , սիրեցելոյ , և այլն :

աշխատանի , սիրելի , սիրելույ : և այլն :

Գործարար :

Սիրելոյ , նսիրել , սիրելով , ըստ սիրելիս , կամ նսիրելիս :

Ընդ այսու լծորդու թի պարունակին բնաւ բայք ներ
 գործակաւք եղերեցեալք ի Եմ , կրաւորականսօք հանդերձ ,
 սրբոն , աղաչեմ , աղաչիմ : խնդրեմ , խնդրիմ : հայցեմ , հայ
 ցիմ : տեսանեմ , տեսանիմ : շինեմ , շինիմ : առնեմ , առնիմ :
 զարդարեմ , զարդարիմ : լուսաւորեմ , լուսաւորիմ : բաժանեմ ,
 բաժանիմ : պահանջեմ , սահանջիմ : գրեմ , գրիմ : յափշտա
 կեմ :

կեմ, յափշտակիմ: աղդեմ, աղդիմ: օգնեմ, օգնիմ: դիտեմ, դիտիմ: նշմարեմ, նշմարիմ: երգեմ, երգիմ: պահեմ, պահիմ: հրապարակեմ, հրապարակիմ: հռչակեմ, հռչակիմ: դատեմ, դատիմ: քարոզեմ, քարոզիմ: փառաւորեմ, փառաւորիմ: ըմպեմ, ըմպիմ: ծածկեմ, ծածկիմ: Թաղուցանեմ, Թաղուցանիմ: կապեմ, կապիմ: արձակեմ, արձակիմ: ձեռնեմ, ձեռնիմ: առձեռնեմ, առձեռնիմ: ընձեռնեմ, ընձեռնիմ: զլատանկեմ, զլատանկիմ: պարարեմ, պարարիմ: համոզեմ, համոզիմ: հրապուրեմ, հրապուրիմ: պատրեմ, պատրիմ: հարեմ, հարիմ: զուպեմ, զուպիմ: Ասյլ գոնեա՛ն անհունք:

Պ Ր Ձ Կ Ջ Ի Ն Կ Ե Ր Ո Ր Դ :

Տարագս երկրորդի ԼծորդուԹԵ բայից ներգործականաց :

Օրինակ 3

Ասանանականի Ներկայ :

Լի: լուանամ, լուանաս, լուանայ :

Տի: լուանամք, լուանայք, լուանան :

Լնկատար :

Եի: լուանայի, լուանայիր, լուանայր :

Տի: լուանայար, լուանայիք, լուանային :

Լատարեալ :

Եի: լուացի, լուացեր, լուաց :

Տի: լուացար, լուացիք, լուացին :

Տարակատար :

Եի: լուացեալեմ, լուացեալես, լուացեալէ :

Տի: լուացեալեմք, լուացեալէք, լուացեալէն :

Տաղապս Բայն :

Գերակատար :

Եղ : լուացեալէի , լուացեալէիր , լուացեալէր :

Տգ : լուացեալքեաք , լուացեալքէիք , լուացեալքէին :

ւշպառնի :

Եղ : լուացից , լուացես , լուացէ :

Տգ : լուացուք , լուացէք , լուացեն :

Հրամայականի Լեռկայ :

Եղ : լու՛ , մի՛ լուանար , կամ մի՛ լուանայցես : լուանայցէ ,
մի՛ լուանայցէ :

Տգ : լուացէք , մի՛ լուանայք , կամ մի՛ լուանայցէք : լուանայցեն , մի՛ լուանայցեն :

ւշպառնի :

Եղ : լուասձիր , կամ լուացես , մի՛ լուանայցես : լուացի
մի՛ լուանայցէ :

Տգ : լուացուք , մի՛ լուանայցեմք : լուասձիք , կամ լուացէք , մի՛ լուանայցէք : լուացեն , մի՛ լուանայցեն :

Ըղձականի Լեռկայ և սոպառնի :

Եղ : Երանի Թէ լուանայցեմ , լուանայցես , լուանայցէ :

Տգ : Երանի Թէ լուանայցեմք , լուանայցէք , լուանայցեն :

ւշնկատար :

Եղ : Երանի Թէ լուանայցի , լուանայցիր , լուանայցեր :

Տգ : Երանի Թէ լուանայցեաք , լուանայցէիք , լուանայցէին :

Լյատարեալ և յարակատար :

Եղ : Երանի Թէ լուացեալիցեմ , լուացեալիցես , լուացեալիցէ :

Տգ : Երանի Թէ լուացեալիցեմք , լուացեալիցէք , լուացեալիցեն :

Գերակատար :

Եղ : Երանի Թէ լուացեալիցի , լուացեալիցիր , լուացեալիցէր :

Տգ :

ՏԴ : երանի Թէ լուացեալքիցեաք, լուացեալքիցէիք, լուաց
եալքիցէին :

Ատորսկցականի Ներկայ :

Եղ : Եթէ լուանայցեմ, լուանայցես, լուանայցէ :

ՏԴ : Եթէ լուանայցեմք, լուանայցէք, լուանայցենս :

աշխատար :

Եղ : Եթէ լուանայցէի, լուանայցէիր, լուանայցէր :

ՏԴ : Եթէ լուանայցեաք, լուանայցէիք, լուանայցէինս :

Կատարեալ եյարակատար :

Եղ : Եթէ լուացեալիցեմ, լուացեալիցես, լուացեալիցէ :

ՏԴ : Եթէ լուացեալիցեմք, լուացեալիցէք, լուացեալք
իցենս :

Դերակատար :

Եղ : Եթէ լուացեալիցէի, լուացեալիցէիր, լուացեալիցէր :

ՏԴ : Եթէ լուացեալքիցեաք, լուացեալքիցէիք, լուացեալք
իցէինս :

աշխատանի :

Եղ : Եթէ լուացեալեղից, լուացեալեղիցես, լուացեալեղիցի :

ՏԴ : Եթէ լուացեալքիցիցեաք, լուացեալքեղիցիք, լուաց
եալքեղիցինս :

աշխատանի Երկու Ներկայ, լուանալ :

Կատարեալ, յրկտր, և գերկտր, լուացեալ գոլ :

աշխատանի, լուանալոց գոլ :

Ըսդունելու Թի ներկայ, լուացող, լուացողի, և այլն :

Կտրլ, յրկտր, և գերկտր, լուացեալ :

աշխատանի, լուանալոց :

Դերբայք :

Լուանալոյ, 'ի լուանալ, լուանալով, ըն լուանալի :

Տաղապս Բայի :

Օրինակ Կրուորականաց

Նոյնոյ ԼծորդուԹԷ :

Ահմանականի Ներկայ :

Էդ : լուանիմ, լուանիս, լուանի :

ՏԴ : լուանիմք, լուանիք, լուանին :

ւշկատար :

Էդ : լուանէի, լուանէիր, լուանիք :

ՏԴ : լուանէաք, լուանէեք, լուանէին :

Կատարեալ :

Էդ : լուացայ, լուացար, լուացալ :

ՏԴ : լուացաք, կամ լուանեցաք : լուացայք, լուացան :

Տարակատար :

Էդ : լուանեցեալեմ, լուանեցեալես, լուանեցեալէ :

ՏԴ : լուանեցեալքեմք, լուանեցեալքէք, լուանեցեալքեն :

Կերակատար :

Էդ : լուանեցեալէի, լուանեցեալէիր, լուանեցեալէր :

ՏԴ : լուանեցեալքէաք, լուանեցեալքէեք, լուանեցեալքէին :

ւշպառնի :

Էդ : լուացայց, լուացիս, լուացի :

ՏԴ : լուանիցուք, լուացիք, լուացին :

Հրամայականի Ներկայ :

Էդ : լուացիր, մի՛ լուանիր, կամ մի՛ լուանիցես : լուանիցի,
մի՛ լուանիցի :

ՏԴ : լուացարուք, մի՛ լուանիք, կամ մի՛ լուանիցեք, լուանիցին, մի՛ լուանիցին :

ւշպառնի :

Էդ : լուանի՞նիր, կամ լուացիս, մի՛ լուանիցիս :

ՏԴ : լուանիցուք, մի՛ լուանիցիմք : լուանի՞նք, կամ լուացիք,
ցիք,

ցիւք , մի՛ լուանիցիք : լուասցին , մի՛ լուանիցին :

Ըղձականի ներկայ և Ապառնի :

Էղ : Երանի Թէ լուանիցիմ , լուանիցիս , լուանիցի :

Տէ : Երանի Թէ լուանիցիմք , լուանիցիք , լուանիցին :

Անկատար :

Էղ : Երանի Թէ լուանիցէի , լուանիցէիր , լուանիցէր :

Տէ : Երանի Թէ լուանիցէաք , լուանիցէիք , լուանիցէին :

Կատարեալ և յրկտր :

Էղ : Երանի Թէ լուանեցեալիցեմ , լուանեցեալիցես , լուանեցեալիցէ :

Տէ : Երանի Թէ լուանեցեալք իցեմք , լուանեցեալք իցէք , լուանեցեալք իցին :

Գ Երակատար :

Էղ : Երանի Թէ լուանեցեալիցէի , լուանեցեալիցէիր , լուանեցեալիցէր :

Տէ : Երանի Թէ լուանեցեալք իցէաք , լուանեցեալք իցէիք , լուանեցեալք իցէին :

Ատորակցականի ներկայ :

Էղ : Եթէ լուանիցիմ , լուանիցիս , լուանիցի :

Տէ : Եթէ լուանիցիմք , լուանիցիք , լուանիցին :

Անկատար :

Էղ : Եթէ լուանիցէի , լուանիցէիր , լուանիցէր :

Տէ : Եթէ լուանիցէաք , լուանիցէիք , լուանիցէին :

Կատարեալ և յարկատար :

Էղ : Եթէ լուանեցեալիցեմ , լուանեցեալիցես , լուանեցեալիցէ :

Տէ : Եթէ լուանեցեալք իցեմք , լուանեցեալք իցէք , լուանեցեալք իցին :

Գ Երա

Եղ : Եթէ լուանեցեալիցէի , լուանեցեալիցէիբ , լուանեց
եալիցէր :

Տի : Եթէ լուանեցեալիցէեաք , լուանեցեալիցէեիք , լուան
եցեալիցէին :

ւշ պառնի :

Եի : Եթէ լուանեցեալիցէց , կամ լիցիմ : լուանեցեալիցիցիս ,
կամ լիցիս : լուանեցեալիցիցն , կամ լիցն :

Տի : Եթէ լուանեցեալից եղիցուք կամ լիցուք , լուանեցեալից
եղիցիք , կամ լիցիք : լուանեցեալից եղիցին , կամ լիցին :
ւշ ներևոյթի ներկայ , Լուանիլ :

Կտրիլ , յրկտր , և գրկտր , լուանեցեալ գտլ :

ւշ պառնի , լուանալի գտլ :

Ընդունելու Թի ներկայ , լուանող , լուանողի , և այլն :

Կտրիլ , յրկտր , և գրկտր , լուանեցեալ , լուանեցելոյ , և այլն :

ւշ պառնի , լուանալի , լուանալոյ , և այլն :

Դերբայք :

Լուանիլոյ , իլուանիլ , լուանիլով , ըն լուանիլն :

Ընդ այսու թորգուԹք պարունակին , բնաւ բայք ներ
գործականք եզերեցեալք ՚ի շմ , կրտաւորականօքն հանդերձ ,
որգոն բանամ , բանիմ : բացի , բացայ : բացեալեմ , բանեց
եալեմ : Թանամ , Թանիմ : Թացի , Թացայ : Թացեալեմ , Թան
եցեալեմ : բառնամ , բառնիմ : բարձի , բարձայ : բարձեալեմ ,
բառնեցեալեմ : Բրտամ , որսանիմ : որտացի , որտացայ : որտաց
եալեմ , որսանեցեալեմ : շղամ , աղանիմ : աղացի , աղացայ :
աղացեալեմ , աղանեցեալեմ : Ողբամ , ողբանիմ : ողբացի , ող
բացայ : ողբացեալեմ , ողբանեցեալեմ : հաւատամ , հաւա
տանիմ : հաւատացի , հաւատացայ : հաւատացեալեմ , հաւա
տանեցեալեմ : և այլն :

Բայց գիտելի է նախ, զի ոմանք ՚ի Բայերց այսորիկ լծորդու
ԹԵ հետտեն ՚ի շաղէն վերոյ քրեցելոյ զն կատարելում և յա
պառնող ժամանակում, որպիսիք են : Ի մանամ, ի մանիմ : ի մա
ցայ, ի մանեցայ : ի մացոյց, ի մանեցոյց : Ատանամ, ստանիմ :
ստացայ, ստանեցայ : ստացոյց, ստանեցոյց : Խոստանամ,
խոստանիմ : խոստացայ, խոստանեցայ : խոստացոյց, խոս
տանեցոյց : Ուրանամ, ուրանիմ : ուրացայ, ուրանեցայ :
ուրացոյց, ուրանեցոյց : Չլանամ, զլանիմ : զլացայ, զլանե
ցայ : զլացոյց, զլանեցոյց : Ահեղեկանամ, տեղեկանիմ : տեղե
կացայ, տեղեկանեցայ : տեղեկացոյց, տեղեկանեցոյց : Գո
ղանամ, գողանիմ : գողացայ, գողանեցայ : գողացոյց, գո
ղանեցոյց : Մառանամ, մառանիմ : մառացայ, մառանեցայ :
մառացոյց, մառանեցոյց : Տղանամ, յղանիմ : յղացայ, յղա
նեցայ : յղացոյց, յղանեցոյց : և այլք ոմանք :

Գիտելի է երկրորդ, զի երկու բայք սցսորեկ, լամ, և տամ,
քոլով արտուղիք այսորիկ լծորդու ԹԵ, ընբազումս խոսորին,
նրդոն Լամ, լալիմ : լացի, լացայ : լացեալեմ, լալեցեալեմ :
լացից, լացոյց : ԱՄամ, տուիմ : Էտու, տուայ : տուեալեմ,
տուեցեալեմ : տաց, տուայ : և այլն :

Պ Ր Ա Կ Վ Ե Յ Ե Ր Ո Ր Ի,

Տաղադս երրորդի Լճորդու ԹԵ բայից Լեկզործականաց :

Օրինակ :

Առհմանականի Լեկզայ :

Ա : խոււմ, խոււս, խու :

ՏԳ : խոււմք, խոյք, խոււն :

Անկատար :

ԷՂ : խոյն, խոյնք, խոյնք :

ՏԳ : խոյաք, խոյնք, խոյնք :

Կատարեալ :

ԷՂ : լցի, լցեք, Էլից :

ՏԳ : լցաք, լցեք, լցեն :

Տարակատար :

ԷՂ : լցեալն, լցեալնք, լցեալնք :

ՏԳ : լցեալենք, լցեալեք, լցեալենք :

Դերակատար :

ԷՂ : լցեալէն, լցեալէնք, լցեալնք :

ՏԳ : լցեալեաք, լցեալեք, լցեալենք :

Ապառնի :

ԷՂ : լցից, լցենք, լցէնք :

ՏԳ : լցցուք, լցցեք, լցցենք :

Հրամայականի Լեկզայ :

ԷՂ : լից, մի՛ խոււք, կամ մի՛ խուլցուս : խուլցուք, մի՛ խուլցուք :

ՏԳ : լցեք, մի՛ խուլք, կամ մի՛ խուլցուք : խուլցունք, մի՛ խուլցունք :

Ապառն

աշպառնի :

Եղ : լըլիւ , կամ լըցես , մի շոււցուս : լըցէ , մի շոււցու :
Տղ : լըցուք , մի շոււցուսք : լըլիւք , կամ լըցէք , մի շոււցուք ,
լըցես , մի շոււցուն :

Ըղձականի Լեռիկայ աշպառնի :

Եղ : երանի Թէ շոււցում , շոււցուս , շոււցու :
Տղ : երանի Թէ շոււցուսք , շոււցուք , շոււցուն :

աշնկատար :

Եղ : երանի Թէ շիցէի , շիցէիր , շիցէր :
Տղ : երանի Թէ շիցէաք , շիցէիք , շիցէին :

Լյատարեայ և յարահատար :

Եղ : երանի Թէ լցեալիցեմ , լցեալիցես , լցեալիցէ :
Տղ : երանի Թէ լցեալիցեսք , լցեալիցէք , լցեալիցեն :

Էրահատար :

Եղ : երանի Թէ լցեալիցէի , լցեալիցէիր , լցեալիցեր :
Տղ : երանի Թէ լցեալիցէաք , լցեալիցէիք , լցեալիցէին :

Ատորակցականի Լեռիկայ :

Եղ . եթէ շոււցում , շոււցուս , շոււցու :
Տղ : եթէ շոււցուսք , շոււցուք , շոււցուն :

աշնկատար :

Եղ : եթէ շիցէի , շիցէիր , շիցէր :
Տղ : եթէ շիցէաք , շիցէիք , շիցէին :

Լյարլ և յարահատար :

Եղ : եթէ լցեալիցեմ , լցեալիցես , լցեալիցէ :
Տղ : եթէ լցեալիցեսք , լցեալիցէք , լցեալիցեն :

Էրահատար :

Եղ : եթէ լցեալիցէի , լցեալիցէիր , լցեալիցեր :
Տղ : եթէ լցեալիցէաք , լցեալիցէիք , լցեալիցէին :

Տաղադս Բայն :

ապառնի :

Եղ : եթէ լրեալեղէց , լրեալեղիցիս , լրեալեղիցի :

ՏԴ : եթէ լրեալբեղիցուք , լրեալբեղիցիք , լրեալբեղիցին :

ՉնեբևոյԹի Նեբկայ : Հնուլ :

Կատարել , յրկտր , և գերկտր , լրեալ գոլ :

ապառնի , ինչոց գոլ :

ԸնդունելուԹի նեբկայ , լցօղ : լցոյի :

Կտրեալ , յրկտր , և գերակտար լրեալ :

ապառնի , ինչոց :

Դերբայք :

Ըլլոյ , իլծուլ , իլլոլ , ըն ինուլն :

Օրինակ Կրաւորականաց :

Նոյնոյ ԸնորդուԹէ :

Ահամանականի Նեբկայ :

Եղ : իսանիմ , իսանիս , իսանի :

ՏԴ : իսանիմք , իսանիք , իսանին :

ապատար :

Եղ : իսանէի , իսանէիր , իսանիւր :

ՏԴ : իսանէաք , իսանէիք , իսանէին :

Կատարեալ :

Եղ : լցայ , լցար , լցաւ :

ՏԴ : լցաք , կամ իսանեցաք , լցայք , լցան :

Տարակատար :

Եղ : իսանեցեալէմ , իսանեցեալէս , իսանեցեալէ :

ՏԴ : իսանեցեալքեմք , իսանեցեալքեմք , իսանեցեալքեն :

Դնցակատար :

Եղ : իսանեցեալէի , իսանեցեալէիր , իսանեցեալէր :

ՏԴ : իսանեցեալքեաք , իսանեցեալքեիք , իսանեցեալքեն :

ապատար

և Ղապառնի :

Եղ : լցայց , լցցիս , լցցի :

Տի : լսանիցուք , լցցիք , լցցին :

Հրամայականի Լեերկայ :

Եղ : լցիւ , մի՛ լսանիք , կամ մի՛ լսանիցիս : լսանիցի , մի՛ լսանիցի :

Տի : լցարուք , մի՛ լսանիք , կամ մի՛ լսանիցիք : լսանիցին ; մի՛ լսանիցին :

և Ղապառնի :

Եղ : լսանի՞նք , կամ լցցիս , մի՛ լսանիցիս : լցցի , մի՛ լսանիցին

Տի : լսանիցուք , մի՛ լսանիցիմք : լսանի՞նք , կամ լցցիք , մի՛ լսանիցիք : լցցին , մի՛ լսանիցին :

Ըղճականի Լեերկայ և ազատնի :

Եղ : երանի Թէ լսանիցիմ , լսանիցիս , լսանիցի :

Տի : երանի Թէ լսանիցիմք , լսանիցիք , լսանիցին :

և Ղնկատար :

Եղ : երանի Թէ լսանիցեի , լսանիցեիք , լսանիցեր :

Տի : երանի Թէ լսանիցեաք , լսանիցեիք , լսանիցեին :

Կրտարեալ , և յարակատար :

Եղ : երանի Թէ լսանեցեալիցեմ , լսանեցեալիցես , լսանեցեալիցի :

Տի : երանի Թէ լսանեցեալիցեմք , լսանեցեալիցեք , լսանեցեալիցեն :

Կ երակատար :

Եղ : երանի Թէ լսանեցեալիցեի , լսանեցեալիցեիք , լսանեցեալիցեր :

Տի : երանի Թէ լսանեցեալիցեաք , լսանեցեալիցեիք , լսանեցեալիցեն :

Ատորակցականի Ներկայ :

Եղ : Եթէ խանեցիմ , խանեցես , խանեցի :

ՏԴ : Եթէ խանեցիմք , խանեցիք , խանեցին :

աՂնկատար :

Եղ : Եթէ խանեցէի , խանեցէիր , խանեցէր :

ՏԴ : Եթէ խանեցէաք , խանեցէիք , խանեցէինք :

Կտրէլ , և յարակատար :

Եղ : Եթէ խանեցեալիցեմ , խանեցեալիցես : խանեցեալիցէ :

ՏԴ : Եթէ խանեցեալքնեմք , խանեցեալքնեք , խանեցեալքնին :

Դ-երակատար :

Եղ : Եթէ խանեցեալիցէի , խանեցեալիցէիր , խանեցեալիցէր :

ՏԴ : Եթէ խանեցեալքիցէաք , խանեցեալքիցէիք , խանեցեալքիցէինք :

աՂպառնի :

Եղ : Եթէ խանեցեալիցեց , կամ լիցիմ : խանեցեալիցիցիս , կամ լիցես , խանեցեալիցիցես , կամ լիցի :

ՏԴ : Եթէ խանեցեալքիցիցուք , կամ լիցուք , խանեցեալքիցիցիք , կամ լիցիք , խանեցեալքիցիցին , կամ լիցին :

աՂներևուծի Ներկայ , խանիլ :

Կտր՛լ , յրկար , և դրկար , խանեցեալ գոլ :

աՂպառնի , խլի , կամ խանելի :

Ըսդ-ունելուծի Ներկայ . խանսոլ , խանսողի : և այլն :

Կտր՛լ , յրկար , և դրկար , խանեցեալ , խանեցելոյ : և այլն :

աՂպառնի , խլի , կամ խանելի , խանելույ : և այլն :

Դ-երբայք :

Ըանիլոյ , ի խանիլ , խանելով , ըն խանիլն :

Ընդ այսու լծորդուԹք պարունակին բնաւ բայք , ներ գործականք եզր րեցեալք 'ի ում , կրաւորականօք հանդերձ , որդոն , հիղում , հեղանիմ , առնում , առնանիմ : զեղում , զեղանիմ : Թողում , Թողանիմ : ըսկենում , ըսկենանիմ : կրում , կրանիմ : կախում , կախանիմ և այլք բազումք :

Առքս գիտելի է , զի երեք այսորիկ լծորդուԹիք , ոչ միայն պարունակեն զբայս ներգործականս և զկրաւորականս , այլև կարեն ընդ նրեանք ունել զայլս բնաւս սեռս բայից հայկա ղունեսաց , քանզի համայնք բայք եղերեցեալք 'ի եմ , Թէ ներ գործականք , Թէ չէ զորականք ներգործակերպք , Թէ չորս կանք ընդ միջակերպք , Թէ դիմազուրիք , և Թէ արտուղիք , ստորանկին ընդ առաջնով լծորդուԹքս : Եւ հանուրք բայք եղերեցեալք 'ի ամ , Թէ ներգործականք , Թէ չէ զորականք ներ գործակերպք , և Թէ ընդ միջակերպք , Թէ դիմազուրիք , և Թէ արտուղիք ստորանկին ընդ երրորդիւ լծորդուԹքս :

Նմանապէս բնաւ բայք եղերեցեալք 'ի ում , Թէ ներգոր ծականք , Թէ չէ զորականք , Թէ դիմազուրիք , և Թէ արտուղիք , ստորանկին ընդ երրորդիւ լծորդուԹքս :

Իսկ բայք ձայնակրականք , և հասարակք որք եղերին 'ի իմ , պարունակին ընդ կրաւորականօք սոցին : Թէ և սմանք 'ի սոցանէ ըն հրամայականում եզերեցին 'ի էաց , որդոն , բաւ կիմ , բնակեաց : որդոնիմ , սղորմեաց : խորհիմ , խորհեաց : հա միմ , համեաց : սակայն դոյս ինչ է այս տարածայնուԹի :

Բայց մէք առի բառնալ ամեն ին զդժուարուԹի , շարս գրեսցուք զօրինակս սակս իւրաքանչիւրոց սեռից այսոցին բայից :

ՊԼԷԿ

Պ Ր Ա Կ Է Օ Թ Ն Ե Ր Ո Ր Դ .

Տաղադս ԼծորդուԹԵ բայից Չեզոքականաց :
Ներգործակերպից Առաջնոյ ԼծորդուԹԵ :

Օրինակ :

Աստուծականի Ներկայ :

Եղ: Նսզեմ, նսզես, նսզէ :

ՏԴ: նսզեմք, նսզեք, նսզեն :

Աշխատար :

Եղ: նսզէի, նսզէիր, նսզէր :

ՏԴ: նսզեաք, նսզեեք, նսզեին :

Կատարեալ :

Եղ: նսզեցի, նսզեցեր, նսզեաց :

ՏԴ: նսզեցաք, նսզեցեք, նսզեցին :

Տարակատար :

Եղ: նսզեալեմ, նսզեալես, նսզեալէ :

ՏԴ: նսզեալեմք, նսզեալեք, նսզեալեն :

Էրեսկատար :

Եղ: նսզեալէի, նսզեալէիր, նսզեալէր :

ՏԴ: նսզեալեաք, նսզեալեեք, նսզեալեին :

Ազգանի :

Եղ: նսզեցեց, նսզեցես, նսզեցէ :

ՏԴ: նսզեցուք, նսզեցեք, նսզեցեն :

Հրամայականի Ներկայ :

Եղ: նսզեա՛, սի՛ նսզեր, կամ սի՛ նսզեցես: նսզեցէ՛, սի՛ նսզեցէ՛:

ՏԴ:

Տի : անջեցէք , մի' անջէք , կամ մի' անջիցէք : անջիցեն , մի' անջիցեն :

աւագառնի :

Եղ : անջեալիւր , կամ անջեսցես , մի' անջիցես : անջեսցէ , մի' անջիցէ :

Տի : անջեսցուք , մի' անջիցեմք : անջեալիք , կամ անջեսցէք , մի' անջիցէք : անջեսցեն , մի' անջիցեն :

Ըղձականի աներկայ աւագառնի :

Եղ : երանի թէ անջիցեմ , անջիցես , անջիցէ :

Տի : երանի թէ անջիցեմք , անջիցէք , անջիցեն :

աւսկատար :

Եղ : երանի թէ անջիցէի , անջիցէիր , անջիցեր :

Տի : երանի թէ անջիցեաք , անջիցէիք , անջիցէին :

Էլատարեալ աւսկատար :

Եղ : երանի թէ անջեալիցեմ , անջեալիցես , անջեալիցէ :

Տի : երանի թէ անջեալիցեմք , անջեալիցէք , անջեալիցեն :

Գերակատար :

Եղ : երանի թէ անջեալիցէի , անջեալիցէիր , անջեալիցեր :

Տի : երանի թէ անջեալիցէաք , անջեալիցէիք , անջեալիցէին :

Ատորակցական եղանակն նոյնէ ընդ ըղձականին , բաց 'իցապառնւոյն :

աւագառնի Ատորակցականին :

Եղ : եթէ անջեալեղէց , անջեալեղիցիս , անջեալեղիցի ,

Տի : եթէ անջեալեղիցուք , անջեալեղիցիք , անջեալեղիցին :

աւսերևոյթի Լեերկայ . Լնջել :

աւսեալութամանակ . Լնջեալ գտլ :

Ապառնի, ննջելոց գոլ :

Ընդունելութի ներկայ, ննջող: ննջողի, և այլն :

Անցեալժամանակ, ննջեալ: ննջելոյ: և այլն :

Ապառնի, ննջելոց :

ԴԵՐԲԱՅԷ :

Ննջելոց, ննջել, ննջելով, ըն ննջին: և այլն :

Ըստ այսու լծորդութի պարունակին բնաւք Բայք չէ զորականք եզերեցեալք ՚ի Էմ, որդոն, ներհեմ ներհեցի: աղա զակեմ, աղազակեցի: աղօթեմ, աղօթեցի: չուեմ, չուեցի: մտանեմ, մտի: ելանեմ, ելի: գովեմ, գովեցի: ձեպեմ, ձեպեցի: հեծեմ, հեծեցի: իջանեմ, իջի: դիմեմ, դիմեցի: հառա ջեմ, հառաջեցի: խոռտափեմ, խոռտափեցի: սպրդեմ, սպրդեցի: ձեմեմ, ձեմեցի: տենտեմ, տենտեցի: լուեմ, լուեցի: միղեմ, միղեցի: ձայթեմ, ձայթեցի: և այլք Բազումք :

Պ Ը Ա Կ Ո Է Թ Ե Ր Ո Ր Դ

Տաղադս Ըորդութեց չէզորականաց ներգործակեցանց երկրորդի լծորդութի :

Օրինակ :

Առհամանականի Ներկայ :

Ե: գնամ, գնաս գնայ :

Տ: գնամք, գնայք գնան :

Անկատար :

Է: գնայի, գնայիք, գնայր :

Տ: գնայաք, գնայիք, գնային :

Կատարեալ :

Եղ : գնացի , գնացեր , գնաց :

Տի : գնացաք , գնացիք , գնացին :

Տարակատար :

Եղ : գնացեալեմ , գնացեալես , գնացեալէ :

Տի : գնացեալքեմք , գնացեալքէք , գնացեալքեն :

Դ-երակատար :

Եղ : գնացեալէի , գնացեալէիր , գնացեալէի :

Տի : գնացեալքեաք , գնացեալքէիք , գնացեալքէին :

աշտառնի :

Եղ : գնացից , գնացես , գնացցէ :

Տի : գնացուք , գնացուցէք , գնացցեն :

Հրամայականի ներկայ :

Եղ : գնա՛ , մի՛ գնար , կամ մի՛ գնայցես : գնացցէ՛ , մի՛ գնայցէ՛ :

Տի : գնացէք , մի՛ գնայք , կամ մի՛ գնացցէք : գնայցեն՛ , մի՛ գնայցեն :

աշտառնի :

Եղ : գնասջի՛ր , կամ գնասցես , մի՛ գնայցես : գնասցէ՛ , մի՛ գնայցէ՛ :

Տի : գնասցուք , մի՛ գնայցեմք : գնասջիք , կամ գնասցէք , մի՛ գնայցէք : գնասցեն , մի՛ գնայցեն :

Ըղձականի ներկայ ապառնի :

Եղ : երանի թէ գնայցեմ , գնայցես , գնայցէ :

Տի : երանի թէ գնայցեմք , գնայցէք , գնայցեն :

աշտառնի :

Եղ : երանի թէ գնայցեի , գնայցեր , գնայցեր :

Տի : երանի թէ գնայցեաք , գնայցիք , գնայցին :

Տաղադո Բայի :

Կատարեալ և յարակատար :

Եղ : երանի Թէ գնացեալիցեմ, գնացեալիցես, գնացեալիցէ :

Տի : երանի Թէ գնացեալքեցեմք, գնացեալքեցէք, գնացեալքեցին :

Գերակատար :

Եղ : երանի Թէ գնացեալիցէի, գնացեալիցէիր, գնացեալիցէր :

Տի : երանի Թէ գնացեալքիցէաք, գնացեալքիցէիք գնացեալքիցէին :

Ատորակցականն նոյնէ ընդ ըղձականին բաց ՚իյապառնւոյն :

Ապառնի Ատորակցականին :

Եղ : Եթէ գնացեալեղէց, գնացեալեղիցիս, գնացեալեղիցի :

Տի : Եթէ գնացեալքեղիցուք, գնացեալքեղիցիր : գնացեալքեղիցին :

Անբերեոյթի ներկայ, Գնալ :

Անցեալ ժամանակ, գնացեալ գոլ :

Ապառնի, գնալոյ գոլ :

Ընդունելութի ներկայ, գնացող, գնացողի : և այլն :

Անցեալ ժամանակ : գնացեալ : գնացելոյ : և այլն :

Ապառնի, գնալոյ :

Դերբայք :

Գնալոյ, ՚ի գնալ, գնալով, ըն գնալն, կ' ի գնալն :

Ընդ այսու ընդորութի պարունակին, բնաւ բայք չեն զորականք Եղերեցեալք ՚ի ւլմ, ըրգոն, մնամ, մնացի : գամ, ճիի : կամ, կացի : կեամ, կեցի : ցնծամ, ցնծացի : խնդամ, խնդացի : փութամ, փութացի : ջանամ, ջանացի : առփամ, առփացի : ափսոսամ, ափսոսացի : տրտնջամ, տրտնջացի : որոշտամ, որոշտացի : փոխտամ, փոխտացի : հււամ, հււացի : հեծկտամ, հեծկտացի : մտնամ, մտնացի : խաղամ, խա

խաղացի : զղջամ , զղջացի և այլք :

Բայց դիտելի է , զի Կամն , և Կեամն , ըն Ժամնակս կա
տարեալս , և յարակատարս , մանաւանդ հետևին շաւղի առաջ
նոյ լծորդութե , ուրգոն , էկեալեմ , կեցեալեմ : զայսցանէ
խօսեսցուք , մինչ շարագրեցեմք զԲայից արտուղեաց :

Պ Ր Ա Կ Ի Ն Ն Ե Ր Ո Ր Ղ :

Տաղադս լծորդութե բայից չէզոքականաց ընդմիջակեր
պից , Երկրորդի լծորդութե :

Օրինակ :

Ահմանականի Ներկայ :

Եղ : զայրանամ , զայրանստ , զայրանայ :

Տղ : զայրանամք , զայրանայք , զայրանան :

Աշկատար :

Եղ : զայրանայի , զայրանայիր , զայրանայր :

Տղ : զայրանայոք , զայրանայեք , զայրանային :

Կատարեալ :

Եղ : զայրացայ , զայրացար , զայրացաւ :

Տղ : զայրացաք , զայրացայք , զայրացան :

Տարակատար :

Եղ : զայրացեալեմ , զայրացեալես , զայրացեալէ :

Տղ : զայրացեալեմք , զայրացեալեք , զայրացեալեն :

Կերակատար :

Եղ : զայրացեալէի , զայրացեալէիր , զայրացեալէր :

Տղ : զայրացեալէեմք , զայրացեալէեք , զայրացեալէին :

Ապառնի :

Եղ : զայրացայց , զայրացիս , զայրացի :

Տղ :

ՏԳ : զայրասցուք , զայրասցիք , զայրասցին :

Հրամայականի Ներկայ :

Եղ : զայրացիւ , մի՛ զայրանաւ , կամ մի՛ զայրանայցես :
զայրանայցէ , մի՛ զայրանայցէ :

ՏԳ : զայրացէք , մի՛ զայրանայք , կամ մի՛ զայրանայցէք :
զայրանայցեն , մի՛ զայրանայցեն :

Էջպատանի :

Եղ : զայրասցիւ , կամ զայրասցես , մի՛ զայրանայցես : զայր
ասցէ , մի՛ զայրանայցէ :

ՏԳ : զայրասցուք , մի՛ զայրանայցենք : զայրասցիք , կամ զայ
րասցիս , մի՛ զայրանայցէք : զայրասցին , մի՛ զայրանայցենս :

Ըղձականի Ներկայ և պատանի :

Եղ : Երանի Թէ զայրանայցես , զայրանայցես , զայրանայցէ :

ՏԳ : Երանի Թէ զայրանայցենք , զայրանայցէք , զայրանայցենս :
Էջպատար :

Եղ : Երանի Թէ զայրանայցէի , զայրանայցէիր , զայրանայցեր :

ՏԳ : Երանի Թէ զայրանայցեաք , զայրանայցէիք , զայրանայ
ցէին :

Կատարեալ և յարակատար :

Եղ : Երանի Թէ զայրացեալիցես , զայրացեալիցես , զայրաց
եալիցէ :

ՏԳ : Երանի Թէ զայրացեալիցենք , զայրացեալիցէք , զայր
ացեալիցենս :

Դ Երակատար :

Եղ : Երանի Թէ զայրացեալիցէի , զայրացեալիցէիր , զայր
ացեալիցեր :

ՏԳ : Երանի Թէ զայրացեալիցեաք , զայրացեալիցէիք , զայր
ացեալիցէին :

Ատորակցականն նոյնէ ընդ ըղևականին, բաց ՚իյապառնւոյն :

Ապառնի Ատորակցականին :

Եզ : Եթէ զայրացեալ լիցից , զայրացեալ լիցիցիս , զայրաց
եալ լիցիցի :

Յգ : Եթէ զայրացեալ լիցեալ զբաց , զայրացեալ լիցիցիցից , զայն
ացեալ լիցիցիցից :

Անբերու յթի Լեւրկայ , Չայրանալ :

Անցեալ ժամանակ , զայրացեալ գոլ :

Ապառնի , զայրանալոց գոլ :

Ընդունելու թի ներկայ , զայրացող , զայրացողի : Եւ այլն :

Անցեալ ժամանակ , զայրացեալ , զայրացելոյ : Եւ այլն :

Ապառնի , զայրանալոց :

Դերբայք :

Չայրանալոյ , ի զայրանալ , զայրանալով , ըն զայրանալն :

Ընդ այսու լծորդու թի պարուծակին բնաւ բայք չի զո
ջականք ընդ միջակերպք եզերեցեալք ՚ի ամ , Թէ բնականք ,
Ե. Թէ պատահականք , որդոն , ընդինանամ , ընդինացայ : զար
մանամ , զարմացայ : սպառնամ , սպառնացայ : բռնանամ բռ
նացայ : սլանամ , սլացայ : վերանամ , վերացայ : զովանամ ,
զովացայ : ընթանամ , ընթացայ : ուրախանամ , ուրախացայ :
հիւանդանամ , հիւանդացայ : առողջանամ , առողջացայ :
փեսայանամ , փեսայացայ : հարմանամ , հարմացայ : գիտա
նամ , գիտացայ : ծերանամ , ծերացայ : տղայանամ , տղայա
ցայ : Եւ այլք դոնեւ այնքանք , որքան են անուանք հայոց ,
քան զի արում անուան Եւ առարբի , անամ , լիսի բաց : որդոն ,
թարդ , մարդանամ : ըստ , ըստանամ : Եւ այլն :

Պ Ր Ա Կ Մ Ա Ա Ն Ե Ր Ո Ր Դ ,

Տաղադս ԼծորդուԹԵ բայից չէզոքականաց ընդմիջակերպից
Երրորդի ԼծորդուԹԵ :

Օրինակ :

Աահմանականի ներկայ :

Կ: զարԹնուև, զարԹնուև, զարԹնու :

ՏԿ: զարԹնումք, զարԹնոյք, զարԹնուն :
ւշնկատար :

ԷԿ: զայԹնոյի, զարԹնոյիք, զարԹնոյր :

ՏԿ: զարԹնոյաք, զարԹնոյիք, զարԹնոյին :

Լկատարեալ :

ԷԿ: զարԹեայ, զարԹեար, զարԹեաւ :

ՏԿ: զարԹեաք, զարԹեայք, զարԹեան :

Տարակատար :

ԷԿ: զարԹեալեմ, զարԹեալես, զարԹեալէ :

ՏԿ: զարԹեալեմք, զարԹեալեք, զարԹեալեն :

Էբերակատար :

ԷԿ: զարԹեալէի, զարԹեալէիր, զարԹեալէր :

ՏԿ: զարԹեալէեք, զարԹեալէիք, զարԹեալէին :

ւշպառնի :

ԷԿ: զարԹեայց, զարԹեցիս, զարԹեցի :

ՏԿ: զարԹեցուք, զարԹեցիք, զարԹեցին :

Նրամայականի ներկայ :

ԷԿ: զարԹիւ, մի՛ զարԹնուր, կամ մի՛ զարԹնուցուս :
զարԹնու

զարթնուցու , մի՛ զարթնուցու :

ՏԳ : զարթիբ , մի՛ զարթնայբ , կամ մի՛ զարթնուցուբ :
զարթնուցուն , մի՛ զարթնուցուն :

և Ապառնի :

Եղ : զարթնիբ , կամ զարթիցիս , մի՛ զարթնուցուս : զարթիցի , մի՛ զարթնուցու :

ՏԴ : զարթիցուբ , մի՛ զարթնուցումբ : զարթնիբ , կամ զարթիցիբ , մի՛ զարթնուցուբ , զարթիցին , մի՛ զարթնուցուն :

Ըղձականի Լեռկայ և Ապառնի :

Եղ : Երանի Թէ զարթնուցում , զարթնուցուս , զարթնուցու :

ՏԵ : Երանի Թէ զարթնուցումբ , զարթնուցուբ , զարթնուցուն :

և Անիատար :

Եղ : Երանի Թէ զարթիցեի , զարթիցեիր , զարթիցեր :

ՏԶ : Երանի Թէ զարթիցեաբ , զարթիցեիբ , զարթիցեին :

Կատարեալ և յարահատար :

Եղ : Երանի Թէ զարթեալիցեմ , զարթեալիցես , զարթեալիցէ :

ՏԷ : Երանի Թէ զարթեալիցեմբ , զարթեալիցեիբ , զարթեալիցեն :

Էրահատար :

Եղ : Երանի Թէ զարթեալիցեի , զարթեալիցեիր , զարթեալիցեր :

ՏԸ : Երանի Թէ զարթեալիցեաբ , զարթեալիցեիբ , զարթեալիցեին :

Լատորակցականն նոյնէ ըստ ըղձականին բաց 'ի յապառնոյն :

Տողադս Քայի :

ւշպառնի Ատորակցականին :

Եղ. եթէ զարԹեալեղէց, զարԹեալեղիցիս, զարԹեալեղիցի:
Տդ: եթէ զարԹեալբեղիցուք, զարԹեալբեղիցիք, զարԹեալբեղիցին :

ւշներեաւթի ներկայ, զարԹնուլ :

ւշնցեալ ժամանակ, զարԹեալ գոլ :

ւշպառնի, զարԹնոց :

Ընդունելութի Ներկայ, զարԹնող, զարԹնողի : և այլն :

ւշնցեալ ժամանակ, զարԹեալ, զարԹելոյ : և այլն :

ւշպառնի, զարԹնոց :

Դերբայք :

ՉարԹնոց, ՚ի զարԹնուլ, զարԹնոլ, ըն զարԹնուլն :

Ընդ այսու թորդուԹք պարունակին բնաբ բայք, չէզոքահանք Եղբրեցեալք ՚ի ում : Բրոց ոմանց հատարեալն վերջաւորի ՚ի էայ, որդոն, ընդոստնում, ընդօստեայ : պակնում, պակեայ : Բմանց ՚ի այ, որդոն, Երդնում, Երդուայ : Չեոնում, Չեայ : Բակ այլոց ոմանց, ՚ի ցայ, որդոն զգնում, զգեցայ : յենում, յեցայ : Խրտնում, Խրտեցայ : Ելնում, Ելեցայ : և այլն :

ՊՐԱԿ ՄԵՍԱՄԱՆՆ ԵՐՈՐԴ,

Տողադս թորդուԹք Քայից ճոյնտերականաց :

Օրինակ :

Աահունականի Ներկայ :

դ: աճիմ, աճիս, աճի :

Տդ: աճիմք, աճիք, աճին :

ւշնկատար :

Եդ: աճէի, աճէիս, աճէր :

Տդ: աճէաք, աճէիք, աճէին :

Կատարեալ :

Եղ : անցայ , անցար , անցաւ :

ՏԴ : անցաք , անցայք , անցան :

Յարահատար :

Եղ : անալեմ , անալես , անալէ : կամ անցեալեմ , և այլն :

ՏԴ : անալեմք , անալեք , անալեն : կամ անցեալեմք :

Դերահատար :

Եղ : անալէի , անալէիր , անալէր : կամ անցեալէի , և այլն :

ՏԴ : անալէեք , անալէիք , անալէին : կամ անցեալք

եաք :

աշտառնի :

Եղ : անցայց , անցիս , անցիս :

ՏԴ : անցուք , անցիք , անցին :

Հրամայականի Լերկայ :

Եղ : անիր , կամ անեաց , մի՛ անիր , կամ մի՛ անցին : անիցի , մի՛ անցի :

ՏԴ : անցեք , կամ անցարուք , մի՛ անիք , կամ մի՛ անցիք : անցին , մի՛ անցին :

աշտառնի :

Եղ : անի՞ր , կամ անցիս , մի՛ անցիս : անցի , մի՛ անցի :

ՏԴ : անցուք , մի՛ անցիմք , անի՞ք , կամ անցիք , մի՛ անցիք : անցին , մի՛ անցին :

Ըղձականի Լերկայ և ապառնի :

Եղ : երանի Թէ անցիմ , անցիս , անցի :

ՏԴ : երանի Թէ անցիմք , անցիք , անցին :

աշտառար :

Եղ : երանի Թէ անցիի , անցիիր , անցեր :

ՏԴ : երանի Թէ անիցեալ , անիցեիք , անիցեին :

Լաաարեալ և յարակատար :

ԵԴ : երանի Թէ անեալիցեմ , անեալիցես , անեալիցէ :

ՏԴ : երանի Թէ անեալիցեմք , անեալիցեիք , անեալիցեին :

Կամ անեցեալիցեմ , իցես , և այլն :

Դ-երակատար :

ԵԴ : երանի Թէ անեալիցեի , անեալիցէիք , անեալիցէր :

ՏԴ : երանի Թէ անեալիցեալք , անեալիցեիք , անեալիցեին :

Կամ անեցեալիցեի , իցէիք , և այլն :

Ատորակցականն նոյնն ընդ շղձականն , բաց 'իյապառ-
նւոյն :

աշարանի Ատորակցականն :

ԵԴ : անեալեղէց , անեալեղիցես , անեալեղիցի :

ՏԴ : անեալեղիցուք , անեալեղիցիք , անեալեղիցին : Կամ
անեցեալեղէց , և այլն :

աշներևուծի ներկայ , ամիլ :

աշնցեալթամանակ , անեալդու , կամ անեցեալդու :

աշարանի , անեղոց գու :

Ընդունելու Թի ներկայ : աշօղ , ամողի : և այլն :

աշնցեալթամանակ , անեալ , կամ անեցեալ :

աշարանի , անեղոց :

Դ-երբայք :

աշնելոյ , 'իյաճիլ , անեղով , ըն յաճիլն :

Ընդ այսու լծորդու Թի պարունակին բնաւք բայք ճայսա
կրականք : Դրոց ոմանք ըն կատարելում Ճամանակով եզն
րին 'ի ցայ , իրգոն , յագիմ , յագեցայ : բնակիմ , բնակեցայ :
նայիմ , նայեցայ : հայիմ , հայեցայ : ծարաւիմ , ծարաւեցայ :
հետուիմ , հետուեցայ : բերկրիմ , բերկրեցայ : հրձուիմ , հրձու-
եցայ : բազմիմ , բազմեցայ : սովորիմ , սովորեցայ : ցաւիմ , ցաւ-
եցայ :

եցայ : զարհուրիմ , զարհուրեցայ : ապշիմ , ապշեցայ : աշխատիմ , աշխատեցայ : պարծիմ , պարծեցայ : շրջիմ , շրջեցայ : ընկողմանիմ , ընկողմանեցայ : ողորմիմ , ողորմեցայ : և այլք :

Ոմանք 'ի եայ , իրգոն , փախչիմ , փախեայ : Թագչիմ , Թագեայ : երկնչիմ , երկեայ : հանգչիմ , հանգեայ : քաղցիմ , քաղցեայ : մատչիմ , մատեայ : և այլք :

Իսկ ոմանք եղբերն 'ի այ , իրգոն , նստիմ , նստայ : մեռանիմ , մեռայ : ջեռանիմ , ջեռայ : ադիմ , ադայ : սնանիմ , սնայ : ազանիմ , ազայ : և այլք բազումք :

Բայց ըն հրամայականում ըստ մեծ 'ի մատին եղբերն 'ի եաց , իրգոն , բնակեաց , նայեաց , բազմեաց , ողորմեաց : և այլն :

ՊՐԱԿ ԵՐԿՈՍԱԿՆ ԵՐՈՐԴ :

Տաղաթս ԼծորդուԹ Բայնց Հասարակաց :

Օրինակ :

Ահանանականի եղանակի Լեերկայ :

Լեերգործական և Լրաւորական :

Գ : խոստովանիմ , խոստովանիս , խոստովանի :

ՏԳ : խոստովանիմք , խոստովանիք , խոստովանին :

ւՂնկատար Լեերգործական :

ԵՂ : խոստովանեի , խոստովանեիր , խոստովաներ :

ՏԳ : խոստովանեաք , խոստովանեիք , խոստովանեին :

Լրաւորական :

ԵՂ : խոստովանեի , խոստովանեիր , խոստովանիւր :

ՏԳ : խոստովանեաք , խոստովանեիք , խոստովանեէին :

ԼԿ

Տաղադս Բայի :

Կատարելալ Ներգործական և Կրաւորական :

Եղ : խոստովանեցայ , խոստովանեցար , խոստովանեցաւ :

ՏԴ : խոստովանեցաք , խոստովանեցայք , խոստովանեցան :

Տարակատար Ներգործական :

Եղ : խոստովանեալեմ , խոստովանեալես , խոստովանեալէ :

ՏԴ : խոստովանեալքեմք , խոստովանեալքեք , խոստովանեալքեն :

Կրաւորական :

Եղ : խոստովանեցեալեմ , խոստովանեցեալես , խոստովանեցեալէ :

ՏԴ : խոստովանեցեալքեմք , խոստովանեցեալքեք , խոստովանեցեալքեն :

Դերակատար Ներգործական :

Եղ : խոստովանեալէի , խոստովանեալէիր , խոստովանեալէր :

ՏԴ : խոստովանեալքեաք , խոստովանեալքեիք , խոստովանեալքէիս :

Կրաւորական :

Եղ : խոստովանեցեալէի , խոստովանեցեալէիր , խոստովանեցեալէր :

ՏԴ : խոստովանեցեալքեաք , խոստովանեցեալքեիք , խոստովանեցեալքէիս :

Ապառնի Ներգործական և Կրաւորական :

Եղ : խոստովանեցայց , խոստովանեսցիս , խոստովանեսցէ :

ՏԴ : խոստովանեսցուք , խոստովանեսցիք , խոստովանեսցին :

Հրամայականի Ներկայ :

Ներգործական , և Կրաւորական :

Եղ : խոստովանիր , կամ խոստովանեաց , մի՛ խոստովանիր , կամ

կամ մի' խոստովանիցիս : խոստովանիցի, մի' խոստովանիցի :

ՏԴ : խոստովանեցարուք , մի' խոստովանեք , կամ մի' խոստովանիցիք , խոստովանիցին , մի' խոստովանիցին :

« Չպառնի Ներգործական և Լրաւորական :

Ե՞ղ : խոստովանիջիր , կամ խոստովանեցիս , մի' խոստովանիցիս : խոստովանեցի , մի' խոստովանիցի :

ՏԵ : խոստովանիցուք , մի' խոստովանիցեմք : խոստովանիջիք , կամ խոստովանեսցիք , մի' խոստովանեցիք : խոստովանեսցին , մի' խոստովանիցին :

Ըղծականի Ներկայ և ապառնի :

Ներգործական , և Լրաւորական :

Ե՞գ : երանի Թէ խոստովանիցիմ , խոստովանիցիս , խոստովանիցի :

Տգ : երանի Թէ խոստովանիցեմք , խոստովանիցեք , խոստովանիցին :

« Չնկատար Ներգործական :

Ե՞ղ : երանի Թէ խոստովանիցեի , խոստովանիցեիր , խոստովանիցեր :

ՏԶ : երանի Թէ խոստովանիցեաք , խոստովանիցեիք , խոստովանիցեին :

Լրաւորական :

Ե՞գ : երանի Թէ խոստովանիցեեի , խոստովանիցեեիր , խոստովանիցեեր :

ՏԷ : երանի Թէ խոստովանիցեեաք , խոստովանիցեեիք , խոստովանիցեեին :

Լյատարեալ , և յարակատախ :

Ներգործական :

Ե՞ղ : երանի Թէ խոստովանեալիցեմ , խոստովանեալիցես , խոստովանեալիցե :

ՏԸ :

ՏԴ : երանի թէ խոստովանեալ լիցենք , խոստովանեալ լի
ապրիցեք , խոստովանեալ լիցեն :

Կրաւորական :

ԵՂ : երանի թէ խոստովանեցեալ լիցենք , խոստովանեցեալ
ապրիցես , խոստովանեցեալ լիցե :

ՏԴ : երանի թէ խոստովանեցեալ լիցենք , խոստովանեցեալ
լիցեք , խոստովանեցեալ լիցեն :

Կրաւորական Լեւորդական :

ԵՂ : երանի թէ խոստովանեալ լիցես , խոստովանեալ լիցես ,
խոստովանեալ լիցեք :

ՏԴ : երանի թէ խոստովանեալ լիցեաք , խոստովանեալ
լիցեիք , խոստովանեալ լիցեին :

Կրաւորական :

ԵՂ : երանի թէ խոստովանեցեալ լիցես : և այլն :

ՏԴ : երանի թէ խոստովանեցեալ լիցեաք : և այլն :

Ձպառնի Ատորակցականին :

Լեւորդական :

ԵՂ : եթէ խոստովանեալ լիցես : և այլն :

ՏԴ : եթէ խոստովանեալ լիցեաք : և այլն :

Կրաւորական :

ԵՂ : եթէ խոստովանեցեալ լիցես , կամ լիցեմ , և այլն :

ՏԴ : եթէ խոստովանեցեալ լիցեաք , կամ լիցեաք , և այլն :

Ձնեքեւոսի Լեւորկայ : խոստովանել :

Ձնեցեալ Լեւորդական , խոստովանեալ գոլ :

Ձնեցեալ Կրաւորական , խոստովանեցեալ գոլ :

Ձպառնի Լեւորդական , խոստովանելոց գոլ :

Ձպառնի Կրաւորական , խոստովանելի գոլ :

Մարտնելու թի ներկայ : ներգործական , խոստովանող :

ողի : և այլն :

Ընդունելու Թի ներկայ կրաւորական , խոստովանեցող ,
ի : և այլն

և շնչեալ ներգործական , խոստովանեալ :
և շնչեալ կրաւորական խոստովանեցեալ խոստովանեցելոյ
և Ապառնի , ներգործական , խոստովանելոց :
և Ապառնի կրաւորական , խոստովանելի լւոյ : և այլն :

Դերբայք :

խոստովանելոյ , ի խոստովանել , խոստովանելով , ըն խոստովանիլն :

Ընդ այսու լծորու Թ Է պարունակին համայնք Բայք հասարակք : Մտոց ոմանք ըն կատարելու և ժամանակով եղերին ՚ի ցայ , նորոն , խորհիմ , խոյ՛նցայ : հաճիմ , հաճեցայ : հաւաւնիմ , հաւանեցայ : ծիծաղիմ , ծիծաղեցայ : նախանձիմ , նախանձեցայ : փարիմ , փարեցայ : խօսիմ , խօսեցայ : կամիմ , կամեցայ :

Իսկ այլք ՚ի այ , նորոն , ծնանիմ ծնայ : ազանիմ , առայ : տանիմ , տարայ : ուսանիմ , ուսայ : սկսանիմ , սկսայ : ծանիմ , ծանեայ : և այլք բազումք :

Բայք գիտելի է , զի երեք այսոքիկ ծնանիմ , ազանիմ , և տանիմ , կարեն ունիլ ըն յապառնու և սահմանականին , և ըն ներկայով թղձակունին և ստորակցականին զերկուս վերջաւորու Թիս , իբրև զբայս ներգործականս , նորոն , ծնեցն , ծնցին : տարցեն , տարցին : ծնանիցեն , ծնանիցին : ազցեն , ազցին : ազանիցեն , ազանիցին : տանիցեն , տանիցին : այլ զայս ոչ նման դէմս :

ՊՐՁԿ ԵՐԵՔՄՁԱՁՆ ԵՐՈՐԴ .

Տաղաթ ԼժորդուԹԵց Բայից դեմազրկից առաջնոյ
և երկրորդի լժորդուԹԷ :

Օրծանկ պատկանելոցն առ առաջին լժորդուԹին :

Առհմանական :

- Ներկայ : շնորհ :
- Ղնկատար : շնորհեր :
- Կատարեալ : շնորհեաց :
- Տարակատար : շնորհեալէ :
- Բերակատար : շնորհեալեր :
- Ղպառնի : շնորհեսցե :

Հրամայական :

- Ներկայ : շնորհիցե , մի' անձրե իցե :
- Ղպառնի : շնձեեսցե , մի' անձրե իցե :

Ըղձական :

- Ներկայ , և ապառնի , երանի Թե , շնորհիցե :
- Ղնկատար : երանի Թե շնորհիցեր :
- Կարլ , և յիտր : երանի Թե շնորհեալիցե :
- Բերակար : երանի Թե շնորհեալիցեր :
- Ատորակցականն նոյն ընդ ըղձականին բաց յապառնեոյն :
- Ղպառնի ստորակցականին , եթե շնորհեալիցի :

Ղներևոյթ :

- Ներկայ : շնորհել :
- Ղնցեալ : շնորհեալ գոլ :
- Ղպառնի , շնորհելոց գոլ :

Ընդունելութի :

Ներկայ : Էնձրեօղ :

Էնցեալ : Էնձրեհալ :

Էլպառնի , Էնձրեերց :

Դերբայք :

Էնձրեերց , 'ի յԷնձրեել , Էնձրեերցով , 'ն Էնձրե էլն :

Ընդ այսու լծորդութի պարունակին , այսորիկ , ձիւնէ , ճիւնէր , ձիւնեաց : ամպէ , ամպեր , ամպեաց : փայլատակէ , փայլատակեր , փայլատակեաց : մրդէ , մրդեր , մրդեաց : կար կտէ , կարկտեր , կարկտեաց : ցօղէ , ցօղեր , ցօղեաց : ծագէ , ծագեր , ծագեաց : արկեղծէ , արկեղծեր , արկեղծեաց : Էլլիւ , սիտոյէ : փոյթէ : հարկէ : ընթիւնէ : պարտէ : պատկանէ : ծահէ : վայելէ : Էայր :

Օրինակ պատկանեցելոցն առ

երկրորդ լծորդութին :

Առանձնական :

Ներկայ : Որոտայ :

Էնկատար : Որոտայք :

Կատարեալ : Որոտաց :

Տարակատար : Որոտացեալէ :

Դերակատար : Որոտացեալէր :

Էլպառնի : Որոտացէ :

Հրամայական :

Ներկայ : Որոտայցէ , մի' որոտայցէ :

Էլպառնի : Որոտացէ , մի' որոտայցէ :

Ըղձական :

Ներկայ և սպառնի , երանի Թի Որոտայցէ :

Էնկատար : Երանի Թէ որոտայցէր :

Տաղարս Բայի :

Կատարեալ և յարակատար , երանի Թէ որոտացեալիցէ :

Էրեւակատար , երանի Թէ որոտացեալիցէր :

Ատորակցականն նոյնէ ընդ ըղձահանին , բայց յապառնւոյն :

Ապառնի Ատորակցականին :

Եթէ որոտացեալ էղիցի :

Աներևոյթ :

Ներկայ : որոտալ :

Անցեալ : որոտացեալ գող :

Ապառնի : որոտալոց գող :

Ընդունելութի :

Ներկայ : որոտացող :

Անցեալ : որոտացեալ :

Ապառնի : որոտալոց :

Դերբայք :

որոտալոյ , յորոտալ : որոտալով , նորոտալն :

Ընդ այսու լծորդութիւն զարուեսակին այսորիկ , տեղայ , տեղացր , տեղաց : լուտանայ , լուսանայ , լուսացալ : մթանայ , մթանայր , մթացալ : Այսպէս , առաւօտանայ : երեկոյանայ : գիշերունայ : խաւարանայ : եռայ : և այլք :

Բայց դիտելի է նախ , զի բազումք 'ի բայից այսոցիկ դիմազրկից Թէ առաջնոյ և Թէ երկրորդի լծորդութե , ունեն , և ունել կարեն , զառաջին և զերկրորդ դէմն ամենից ժամանակաց , սակայն Թուին ընդ դիմազուրկս , զն յաճախապէս զարեցման նոյնն ըն դիմով երրորդութ :

Էրեւակի է երկրորդ , զի բազումք 'ի բայից կրաւորակաց , և ճայնակրահանաց զն յաճախապէս կիրարկեցմանն իւրեանց ըն դիմով երրորդութ , կոչին դիմազուրկք պատահականք , սրպխիբեն , Թուի , Թուիւր , Թուեցալ : ասի , ասիւր , ասացալ : կարծի , կարծիւր , կարծեցալ : տեսանի , տեսալ :

նիւր ,

նիւր , տեսաւ : տրի , տրիւր , տրեցաւ : երևի , երևիւր , երևե՛ցաւ : վարի , վարիւր , վարեցաւ : և այլք բազումք :

ՊՐԱԿ ՉՈՐԵ ք տ ա ա ն ե Ր Ո Ր Ի ,

Տաղապս լծորդուԹԷ բային ներգործականի ևարտուղւոյ առաջնոյ լծորդուԹԷ : Ուտեմ :

Առհմանականի ներկայ :

Եղ : ուտեմ , ուտես , ուտէ :

ՏԳ : ուտեմք , ուտէք , ուտեն :

Աշխատար , Ուտէի : և այլն ոսկ , սիրէի :

Կատարեալ :

Եղ : կերի , կամ կերայ : կերեր , կամ կերար : եկեր , կամ կերաւ :

ՏԳ : կերաք , կերեք , կամ կերայք : կերին , կամ կերան :

Տարակատար :

Եղ : կերեալեմ : և այլն , ոսկ , սիրեալեմ :

Գերակատար :

Եղ : կերեալէի , և այլն , ոսկ սիրեալէի :

Ապառնի :

Եղ : կերայց , կերեցես , կերեցէ :

ՏԳ : կերեցուք , կերեցէք , կերեցեն :

Հրամայականի ներկայ :

Եղ : կեր , մի՛ ուտեր , կամ մի՛ ուտիցես : ուտիցէ , մի՛ ուտիցէ :

ՏԳ : կերէք , մի՛ զւտէք , կամ մի՛ ուտիցէք : ուտիցեն , մի ուտիցեն :

Ապառնի

ազպառնի :

Եղ : կերիջիր , համ կերիցես , մի՛ ուտիցես : կերիցէ , մի՛
ուտիցէ :

Տի : կերիցուք , մի՛ ուտիցեմք : կերիջիք , համ կերիցէք ,
մի՛ ուտիցէք : կերիցեն , մի՛ ուտիցեն :

Աղձականի ներկայ ազպառնի :

Եղ : երանի Թէ ուտիցեմ , և այլն , ուր սիրիցեմ :

աշկատար :

Եղ : երանի Թէ ուտիցէի , և այլն ուր սիրիցէի :

Կատարեալ աշկատար :

Եղ : երանի Թէ կերեալիցեմ , և այլն ուր սիրեալիցեմ :

Է ներկատար :

Եղ : երանի Թէ կերեալիցէի , և այլն ուր սիրեալիցէի :

Ատորակցականն նոյնէ ընդ ըղձականին քաց յապառնւոյն :
ազպառնի Ատորակցականին :

Եղ : եթէ կերեալեղէց , և այլն ուր եթէ սիրեալեղէց :

աշներև ութի ներկայ . Մուտի :

աշնցեալ , կերեալ գոլ :

ազպառնի , Մուտելոց գոլ :

Անդուներև ութի :

ներկայ , Մուտող , և կերող :

աշնցեալ , կերեալ :

ազպառնի , Մուտելոց :

Դերբայք :

Մուտելոյ , յուտել , ուտելով , ի յուտելն :

Լորաւորական շաւիղ նոյնոյ քային :

Ասհմանական :

ներկայ , Մուտիմ , և այլն ուր սիրիմ :

ւՉսկտր : Ուտեէի , ևայլն ույ սիրեէի :

Կատարեալ :

Եղ : ուտեցայ , ուտեցար , ուտեցաւ :

ՏԳ : ուտեցաք , ուտեցայք , ուտեցան :

Տարակատար : ուտեցեալեմ , ևայլն ույ սիրեցեալեմ :

Դերկատար : ուտեցեալէի , ևայլն ույ սիրեցեալէի :

ւՉսպառնի :

Եղ : ուտեցայց , կերեցիս , կերեցի :

ՏԳ : ուտեցուք , կերեցիք , կերեցին :

Հրամայականի Ներկայ :

Եղ : ուտիր , մի՛ ուտիր , կամ մի՛ ուտիցիս : ուտիցի , մի՛ ուտիցի :

ՏԳ : ուտեցարուք , մի՛ ուտիք , կամ մի՛ ուտիցիք : ուտիցին , մի՛ ուտիցին :

ւՉսպառնի :

Եղ : ուտի՞ջիր , կամ կերեցիս , մի՛ ուտիցիս : կերեցի , մի՛ ուտիցի :

ՏԳ : ուտիցուք , մի՛ ուտիցինք : ուտի՞ջիք , կամ կերեցիք , մի՛ ուտիցիք , կերեցին , մի՛ ուտիցին :

Ըղձականի Ներկայ և սպառնի :

Եղ : երանի Թէ ուտիցիմ : ևայլն ույ սիրեցիմ :

ւՉսկատար :

Եղ : երանի Թէ ուտիցեէի , ևայլն , ույ սիրեցեէի :

Կատարեալ և յարակատար :

Եղ : երանի Թէ ուտեցեալիցեմ , ևայլն ույ սիրեցեալիցեմ :

Դերակատար :

Եղ : երանի Թէ ուտեցեալիցէի , ևայլն ույ սիրեցեալիցէի :

ւՉսպառնի

Տաղաթս Բայի :

Ապառնի Ատորակցականին :

Էզ : Եթէ ուտեցեալ լիցիմ , և այլն , ուն Եթէ սիրեցեալ լիցիմ :

Աներևոյթ , ներկայ , Ռուտիլ :

Անցեալ , ուտեցեալ գոլ :

Ապառնի , Ռուտելի գոլ :

Ընդունելու թի ներկայ , Ռուտեցող , ի :

Անցեալ ուտեցեալ :

Ապառնի , Ռուտելի :

Դ-երբայք :

Ռուտիլոյ , յուտիլ , ուտիլով , ըն յուտիլն : և այլն :

Պ Ր Ա Կ Հ Ն Կ Ե Մ Ա Ս Ա Ն Ե Ր Ո Ր Դ :

Տաղաթս լծորդութե բային ներգործականի և արտուղւոյ Առաջնոյ լծորդութե : Առնեմ :

Առնանականի ներկայ :

Պ : առնեմ , առնես , առնէ :

ՏՊ : առնեմք , առնէք , առնեն :

առնկատար , առնէի , և այլն , ուն սիրէի :

Կատարեալ :

Էզ : արարի , արարեր , արար :

ՏՊ : արարաք , արարիք , արարին :

Տարակատար : Արարեալեմ , և այլն ուն սիրեալեմ :

Դ-երակատար : Արարեալէի , և այլն , ուն սիրեալէի :

Ապառնի :

Էզ : Արարից , արասցես , արասցե :

ՏՊ : Արասցուք , արասցէք , արասցեն :

Տրամայականի Լեռկայ

Եղ: շնորհ, մի՛ աններ, կամ մի՛ աննիցես: աննիցե, մի՛ աննիցե:

Տգ: արարեք, մի՛ աննէք, կամ մի՛ աննիցէք: աննիցեն, մի՛ աննիցեն:

աշտանի:

Եղ: արատնի, կամ արատնես, մի՛ աննիցես: արատնէ, մի՛ աննիցէ:

Տգ: արատնուք, մի՛ աննիցեմք, արատնի, կամ արատնէք, մի՛ աննիցէք: արատնեն, մի՛ աննիցեն:

Ըղձականի Լեռկայ և աղառնի:

Եղ: երանի թէ աննիցեմ, և այլն ունի սիրեցեմ:

աշտանար:

Եղ: երանի թէ աննիցեն, և այլն, ունի սիրեցէ:

Էրատարեալ, և յարակատար:

Եղ: երանի թէ արարեալիցեմ, և այլն ունի սիրեալիցեմ:

Գերակատար:

Եղ: երանի թէ արարեալիցէ, և այլն ունի սիրեալիցէ:

աշտանի և աղառնիցականին:

Եղ. եթէ արարեալիցէ: և այլն ունի եթէ սիրեալիցէ:

աշտանու թէ ներկայ, աննի:

աշտանու արարեալ քոյ:

աշտանի, աննից քոյ:

Ըղ-աննից-թէ, ներկայ, աշտան, և արարող:

աշտանու արարեալ:

աշտանի, աննից:

Դերբայք:

աշտանի, ի աննի աննից, ըն աննի:

Տաղադոս Բայի :

Կրտսւորական շաւիղ նոյնոյ բային :

Աստուածականի Լեռկայ :

Եղ: առնիմ, առնիս, և այլն, ուն սիրիմ, սիրիս :

ւնկատար, առնեկի, առնեկիր, և այլն ուն սիրեկի :

Կատարեալ, արարայ, արարար, և այլն ուն սիրեցայ :

Տարակատար, արարեցեալիմ, և այլն ուն սիրեցեալիմ :

Դերակատար, արարեցեալէի: և այլն ուն սիրեցեալէի :

ւնպառնի :

Եղ: ւնարայց, արասցիս, արասցի :

Տղ: ւնսիրուք, արասցիք, արասցին :

Հրամայականի Լեռկայ :

Եղ: ւնսիր, մի' առնիր, կամ մի' առնիրցիս: առնիրցի, մի' առնիրցի :

Տղ: ւնեցարուք, մի' առնիրք, կամ մի' առնիրցիք: առնիրցիս, մի' առնիրցին :

ւնպառնի :

Եղ: առնիջիր, կամ արասցիս, մի' առնիրցիս: արասցի, մի' առնիրցի :

Տղ: առնիրցուք, մի' առնիրցիմք: առնիրցիք, կամ արասցիք, մի' առնիրցիք: արասցին, մի' առնիրցին :

Ըղձականի Լեռկայ և պառնի :

Եղ երանի Թե առնիրցիմ: և այլն ուն սիրեցիմ :

ւնկատար: երանի Թե առնիրցեկի, և այլն ուն սիրեցեկի :

Կատարեալ և յարակատար :

Եղ: երանի Թե արարեցեալիցիմ, և այլն ուն սիրեցեալիցիմ :

Դերակատար :

Եղ: երանի Թե արարեցեալիցէի: և այլն ուն սիրեցեալիցէի :

ւնպառնի

ապառնի Ատորակցականին :

Էդ : եթէ արարեցեալ լիցիմ, և այլն , ուն սիրեցեալ լիցիմ :

աւերեւոյթի Ներկայ , առնել :

աւսցեալ , աւարեցեալ գոլ :

ապառնի , առնելի գոլ :

Ընդունելութի ներկայ : առնեցող :

աւսցեալ , արարեցեալ :

ապառնի : առնելի :

Դերբայք :

առնելոյ , 'ի առնել , առնելով , 'ն առնիլն :

Պ Ը Ա Կ Վ Ե Շ Մ Ա Ա Ն Ե Ր Ո Ր Պ .

Տաղաթս լծորդութե Բային պակասաւորի լուայ , ընդ-
լծորդութե Բային կանոնաւորի և ներգործականի
լսեմ : որպատկանի առ առաջին լծորդութին :

Շաւիղ Ներգործական :

Աահմանականի Ներկայ :

դ : լսեմ , լսես , լսի :

Տդ : լսեմք , լսեք , լսեն :

աւսկատար , լսէի , լսէիր , և այլն , ուն սիրէի :

կատարեալ :

Տդ : լսցի , լսցես , լսեաց : կամ լուայ , լուար լուաւ :

Էդ : լսցաք , լսցիք , լսցին : կամ լուաք , լուայք , լուան :

Տարակատար :

Էդ : լսեալեմ , լսեալես , լսեալէ : կամ լուեալեմ , լուեալես :

լուեալէ :

Տաղադս Բայի :

ՏԴ : լեռալեմք , լեռալէք , լեռալենն : կամ լուեռալեմք ,
լուեռալէք , լուեռալենն :

Էրեւակատար :

ԵԴ : լեռալէի , լեռալէիր , լեռալէր : կամ լուեռալէի , լուեռալէիր , լուեռալէր :

ՏԴ : լեռալէեաք , լեռալէէիք , լեռալէէնն : կամ լուեռալէեաք ,
լուեռալէէիք , լուեռալէէնն :

Ապարոնի :

ԵԴ : լեռցից , կամ լուայց : լեռցես , լեռցէ :

ՏԴ : լեռցուք , կամ լուիցուք : լեռցէք , լեռցենն :

Հրամայականի Դեռիայ :

ԵԴ : լեռն , կամ լուր : մի՛ լեռ , մի՛ լեռցես , կամ մի՛ լուիցես :
լեռցէ , մի՛ լեռցէ , կամ լուիցէ : մի՛ լուիցէ :

ՏԴ : լեռցէք , կամ լուարուք , մի՛ լեք , մի՛ լեռցէք , կամ մի՛
լուիցէք , լեռցեն , մի՛ լեռցենն : կամ լուիցենն , մի՛ լուիցենն :

Ապարոնի :

ԵԴ : լեռնիր , լեռցես , մի՛ լեռցես : կամ լուեռնիր , մի՛ լուիցես , լեռցէ , մի՛ լեռցէ : կամ մի՛ լուիցէ :

ՏԴ : լեռցուք , մի՛ լեռցեմք : կամ լուիցուք , մի՛ լուիցեմք :
լեռնիք , լեռցէք , մի՛ լեռցէք : կամ լուեռնիք , մի՛ լուիցէք :
լեռցենն , մի՛ լեռցենն , կամ մի՛ լուիցենն :

Եղճականի Դեռիայ և Ապարոնի :

ԵԴ : Երանի Թէ լեռցեմ , լեռցես , լեռցէ : կամ լուիցեմ , լուիցես , լուիցէ :

ՏԴ : Երանի Թէ լեռցեմք , լեռցէք , լեռցենն : կամ լուիցեմք ,
լուիցէք , լուիցենն :

Անհատար :

ԵԴ : Երանի Թէ լեռցէի , լեռցէիր , լեռցէր : կամ լուիցէի ,
լուիցէիր , լուիցէր :

լուհցէիր, լուհցեր :

Տդ : երանի Թէ լսիցէաք, լսիցէիք, լսիցէին : կամ լուհցեաք,
լուհցէիք, լուհցէին :

Կստարեալ և յարակատար :

Եդ : երանի Թէ լսեալիցեմ, լսեալիցես, լսեալիցէ : կամ լու-
եալիցեմ, լուեալիցես, լուեալիցէ :

Տդ : երանի Թէ լսեալքիցեմք, լսեալքիցէք, լսեալքիցեն :
կամ լուեալքիցեմք, լուեալքիցէք, լուեալքիցեն :

Դ երակատար :

Եդ : երանի Թէ լսեալիցէի, լսեալիցէիր, լսեալիցէր : կամ
լուեալիցէի, լուեալիցէիր, լուեալիցէր :

Տդ : երանի Թէ լսեալքիցէաք, լսեալքիցէիք, լսեալքիցէին :
կամ լուեալքիցէաք, լուեալքիցէիք, լուեալքիցէին :

ւ Չպառնի Ատորակցականն :

Եդ : եթէ լսեալեղէց : կամ եթէ լուեալեղէց : և այլն :

Տդ : եթէ լսեալքեղիցուք : կամ եթէ լուեալքեղիցուք : և այլն :

ւ Չսերևուծի սերկայ, լսել :

ւ Չսցեալ, լսեալ գող, կամ լուեալ գող :

ւ Չպառնի, լսելոց գող :

Ընդունելու Թի սերկայ : լսող, լսողի :

ւ Չսցեալ, լսեալ, կամ լուեալ :

ւ Չպառնի, լսելոց :

Դ երբայք :

Լսելոյ, ի լսել, լսելով, քն լսելն :

Կրաւորական շաւիղ նոյնոյ բային :

Ահանանական :

Ներկայ : լսեմ, լսես, լսի : և այլն Թի սերկիմ :

Անկատար : լեկէի , լսեկեր , և այլն ուն սիրեկէի :

Կատարեալ :

Եղ : լսեցայ , լսեցար , լսեցաւ :

ՏԳ : լսեցաք , լսեցայք , լսեցան :

Տարակատար :

Եղ : լսեցեալեմ , և այլն ուն սիրեցեալեմ :

Գերակատար :

ՏԳ : լսեցեալէի , և այլք , ուն սիրեցեալէի :

Ապառնի :

Եղ : լսեցայց , լսեսցես , լսեսցի :

ՏԳ : լսեցուք , լսեսցիք , լսեսցին :

Ջրամայակահանի սերկայ :

Եղ : լսեր , մի' լսեր , կամ մի' լսեցես , կամ մի' լուհցես : լսեցի , մի' լսեցի : կամ լուհցի , մի' լուհցի :

ՏԳ : լսեցարուք , մի' լսեք , կամ մի' լսեցիք , կամ մի' լուհցիք : լսեցին , մի' լսեցին , լուհցին , մի' լուհցին :

Ապառնի :

Եղ : լսիցեր , կամ լսեսցես , մի' լսեցես , կամ մի' լուհցես : լսեսցի , մի' լսեցի , կամ մի' լուհցի :

ՏԳ : լսեցուք , մի' լսեցիմք , կամ մի' լուհցիմք : լսեցիք , կամ լսեսցիք , մի' լսեցիք , կամ մի' լուհցիք : լսեսցին , մի' լսեցին , կամ մի' լուհցին :

Ըղձահանի սերկայ և ասպառնի :

Եղ : երանս Թէ լսեցեմ , լսեցես , լսեցի : կամ լուհցեմ , լուհցես , լուհցի :

ՏԳ : երանս Թէ լսեցիմք , լսեցիք , լսեցին : կամ լուհցիմք , լուհցիք , լուհցին :

Ղնկատար:

Եղ: երանի Թե լսիցեէի, լսիցեէիր, լսիցելի: կամ լուիցեէի
լուիցեէիր, և այլն:

Տգ: երանի Թե լսիցեէաք, լսիցեէիք, լսիցեէին: կամ
լուիցեէաք: և այլն:

Լյատարեալ և յարակատար:

Եղ: երանի Թե լսիցեալիցեմ, և այլն:

Էրակատար:

Տգ: երանի Թե լսիցեալիցեի, և այլն:

Ղպատնի Ստորակցականին:

Եղ: եթե լսեցեալ լիցիմ, և այլն:

Տգ: եթե լսեցեալք լիցուք, և այլն:

Ղներե ուրի ներկայ: Լսել:

Ղնցեալ, լսիցեալ գոլ:

Ղպատնի, լսելի գոլ:

Ընդունելութի ներկայ: լսեցող: լսեցողի:

Ղնցեալ լսեցեալ:

Ղպատնի, լսելի:

Դեբբայք:

Լսիլոյ, 'ի լսիլ, լսիլով, ըն լսիլ:

ՊՐՁԿ ԷՕԹՆ ԼՍՊՁԱՆ ԵՐՈՐԴ:
 Ըորդուծի Բայիս Լերդործականի Դանաչեմ, որ պատ
 հանի առ առաջին ըորդուծին:

Լերդործական Շաւիղ:

Ահմատականի Լերկայ:

Լ: Դանաչեմ, Դանաչես, և այլն ուր սիրեմ:

ազնիատար:

Լդ: Դանաչէն, և այլն ուր սիրեն:

Լգատարեալ:

Լդ: Դանաչեցի, Դանաչեցեր, Դանաչեաց:

Տդ: Դանաչեցաք, Դանաչեցիք, Դանաչեցին:

Տարակատար:

Լդ: Դանաչեալեմ, և այլն ուր սիրեալեմ:

Լբերակատար:

Լդ: Դանաչեալի, և այլն ուր սիրեալի:

ազպառնի:

Լդ: Դանաչեցից, Դանաչեցես, Դանաչեցե:

Տդ: Դանաչեցոք, Դանաչեցեք, Դանաչեցին:

Զրամայականի ներկայ:

Լդ: Դանաչեմ, մի՛ Դանաչեր, և այլն:

Տդ: Դանաչեցեք, մի՛ Դանաչեք, և այլն:

ազպառնի:

Լդ: Դանաչեսօղի, և այլն:

Տդ: Դանաչեսօղիք, և այլն:

Ըղձականի Լեռիայ և այլառնի :

Էդ : Երանի Թէ ճանաչեցեմ , և այլն :

և Նկատար :

Էդ : Երանի Թէ ճանաչեցեի : և այլն :

Կատարեալ և յարակատար :

Էդ : Երանի Թէ ճանաչեալիցեմ : և այլն :

Գերակատար :

Էդ : Երանի Թէ ճանաչեալիցեի , և այլն :

և Ղապանի Ատորակցականին :

Էդ : Եթէ ճանաչեալ եղեց : և այլն :

և Ղապանի Թի Լեռիայ . ճանաչել :

և Նոցեալ , ճանաչեալ գոլ :

և Ղապանի , ճանաչելոց գոլ :

Ընդունելու Թի :

Ճանաչող : ճանաչեալ : ճանաչելոց :

Գերբայ :

Ճանաչելոց , իճանաչել , ճանաչելով , ըս ճանաչելն :

Կրաւորական Շաւիղ :

Առհմանակատ :

Լեռիայ , ճանաչիմ , և այլն ուր սիրեմ :

և Նկատար : Ճանաչեի : և այլն :

Կատարեալ : Ճանաչեցայ , ճանաչեցար , և այլք ուր սիրեցայ :

Տարակատար : Ճանաչեցեալեմ , և այլն :

Գերակատար : Ճանաչեցեալի : և այլն :

և Ղապանի : Ճանաչեցայց , ճանաչեցիս , և այլն ուր սիրեցայց :

Հրտմայականի Կերկայ :

Եղ : Ծանաչիւ , մի՛ ծանաչիւ , և այլն :

ՏԴ : Ծանաչեցարուք , մի՛ ծանաչիք : և այլն :
 և Ղպառնի :

Եղ : Ծանաչի՞՞ր , և այլն :

ՏԴ : Ծանաչի՞՞իք , և այլն :

Ըղձական :

Կերկայ և սուպառնի , երանի Թէ ծանաչիցիմ : և այլն

և Նկատար : երանի Թէ ծանաչիցեկի : և այլն :

Կտրլ , և յԿտր : երանի Թէ ծանաչեցեալիցեմ : և այլն :

Էրա կատար : երանի Թէ ծանաչեցեալիցեի : և այլն :

և Ղպառնի ստորակցականին , եթէ ծանաչեցեալ լիցիմ :
 և այլն :

և Ներևոյթ : ներկայ : ծանաչի :

և Նցեալ : ծանաչեցեալ գոլ :

և Ղպառնի , ծանաչելի գոլ :

Ըսդուներու Թիք :

Ծանաչեցող , ծանաչեցեալ , ծանաչելի :

Ի-երբայք :

Ծանաչիլոյ , 'ի ծանաչիլ , ծանաչիլով , ըն ծանաչիլն :

Պ Ր Ա Կ Ո Ւ Թ Լ Ա Մ Ա Ա Ն Ե Ր Ո Ր Ռ .

Տաղապս ԼծորդուԹէց բային ներգործականի տրեմ, որ
պատկանի առ առաջին լծորդուԹին :

Ներգործական շաւիղ :

Աահմանական :

Երկայ : ԱՐեմ, տրես, տրէ : ևայլն :

ևՂնկատար : ԱՐեի, տրէի, տրէր : ևայլն :

Կատարեալ : ԱՐեցի, տրեցեր, տրեաց, ևայլն :

Տարակատար : ԱՐեալեմ, ևայլն :

Գերակատար : ԱՐեալէի : ևայլն :

ևՂպառնի : ԱՐեցից, տրեցես : ևայլն :

Հրամայական :

Ներկայ : ԱՐեա՛ : տրեցէք : ևայլն, ուն սիրեա՛ :

ևՂպառնի : ԱՐեսսձի, տրեսսձիք : ևայլն ուն սիրեսսձիք :

Ըղձական :

Ներկայ, և ապառնի, երանի Թէ, տրիցեմ, ևայլն :

ևՂնկատար : երանի Թէ տրիցէի, ևայլն :

Կտարեալ և յրկտր երանի Թէ տրեալիցեմ, ևայլն :

Գերկատար : երանի Թէ տրեալիցէի : ևայլն :

ևՂպառնի Ատորակցականին, եԹէ տրեալիցէք :

ևՂներևուԹի ներկայ : ԱՐեկ :

ևՂնցեալ, տրեալ :

ևՂպառնի, տրելոց :

ԸսդռանելուԹիք :

ԱՐոզ, տրեալ, տրելոց :

Տաղադս Բայի :

Դերբայք :

Արեւոյ, 'ի տրել, տրելով, 'ի տրելն :

Կրաւորական Շաւիղ :

Նոյնոյ բային :

Աստուծոյն :

Ներկայ : Արեւ, տրես, և այլն ունի սիրիմ :

Ղնկատար : Արեւէն, և այլն :

Կատարեալ : տրեցայ, և այլն, ունի սիրեցայ :

Տարակատար : տրեցեալէմ : և այլն :

Բերակատար : տրեցեալէն :

Ազգաւոր տրեցայց :

Հրամայական ներկայ :

Եղ : տրեր, և այլն ունի սիրեր :

Տի : տրեցարուք : և այլն ունի սիրեցարուք :

Ազգաւոր :

Եղ : տրեցիր :

Տի : տրեցիք :

Եղական :

Ներկայ և ատարածի, երանի Թէ տրեցիմ, և այլն ունի սիրեցիմ :

Ղնկատար, երանի Թէ տրեցեցի : և այլն :

Կատարեալ և յրկտար, երանի Թէ տրեցեալիցեմ, և այլն :

Բերակատար, երանի Թէ տրեցեալիցեցի :

Ազգաւորի : Եւ տարակցականն, եւ Թէ տրեցեալ լիցիմ : և այլն :

Ղներեցուք :

Արել, տրեցեալ դու : Արելի դու :

Ընդունելութից :

Արեցող, տրեցեալ, տրելի :

Դերբայք :

Արեւոյ, 'ի տրել, տրելով, ըն տրելն :

ՊԲԸԿ ԻՆՆ ԱՍԸԱՆ ԵՐՈՐԴ :

Տաղաթս լծորդուԹԷ Բային չհորքականի ընդ միջակերպի
և արտուղւոյ , առաջնոյ լծորդուԹԷ , մեղանչեմ :

Ատհմանականի ներկայ :

Է : մեղանչեմ , մեղանչեա , մեղանչե և այլն ո՞ր սիրեմ :

Ընկատար : մեղանչեի , մեղանչեի , և այլն :

Էրատարեալ :

Եղ : մեղանչեցի , մեղանչեցեր , մեղանչեաց : կամ մեղայ ,
մեղար , մեղաւ :

ՏԳ : մեղանչեցաք , մեղանչեցիք , մեղանչեցին : կամ մեղաք ,
մեղայք , մեղան :

Տարակատար , մեղուցեալեմ , մեղուցեալեա , և այլն

Գերակատար , մեղուցեալեի , մեղուցեալեիր , և այլն :

Ըպառնի , մեղանչեցից , կամ մեղայց : մեղանչեացես ,
մեղանչեսցի :

ՏԳ : մեղանչիցուք , կամ մեղիցուք , մեղանչեցեք , մեղան
չեսցեն :

Հրատայականի ներկայ :

Եղ : մեղանչեա՞ , մի մեղանչե՞ր , կամ մի՞ մեղանչեցես , մի՞
մեղիցես : մեղանչիցե՞ , մի մեղանչիցե՞ , կամ մի՞ մեղիցե՞ :

ՏԳ : մեղանչեցեք , մի՞ մեղանչեք , կամ մի՞ մեղանչեցեք , մի՞
մեղիցեք , մեղանչիցեն , մի՞ մեղանչիցեն , կամ մի՞ մեղիցեն :

Ըպառնի :

Եղ : մեղանչիցիր , կամ մեղիցիր : և այլն :

ՏԳ : մեղանչիցիք , կամ մեղիցիք : և այլն :

Տաղաթս Բայի :

Ըղձականի ներկայ և ապառնի :

Եղ : Երանի Թէ մեղանչիցեմ , կամ մեղիցեմ , և այլն :

ԱՆկատար , Երանի Թէ մեղանչիցեի , կամ մեղիցեի , և այլն :

Կտրեի և յարակատար , Երանի Թէ մեղուցեալիցեմ : և այլն :

Գ-Երակատար , Երանի Թէ մեղուցեալիցեի : և այլն :

Ապառնի ստորակցականին եթէ մեղուցեալեղէց : և այլն :

ԱՆերևոյթ : մեղանչել , մեղուցեալգոլ , մեղանչելոցգոլ :

ԸսգունելուԹիք : մեղանչող , մեղուցեալ , մեղանչելոց :

Դ-Երբայք : մեղանչելոյ , իմեղանչել , մեղանչելով , ըն մեղանչելն :

Պ Ը Լ Կ Բ Ա Ա Ն Ե Ր Ո Ր Ո Դ :

Տաղաթս լծորդուԹէ Բային չէզոքականի ընդ միջակերպի
և արտուղւոյ տաճոյ լծորդուԹէ : Տառնեմ :

Աահմանական :

Երկայ , յառնեմ , յառնես , յառնէ : և այլն , ուն սիրեմ :

ԱՆկատար , յառնեի , յառնելոյ , յառներ , և այլն :

Կատարեալ :

Եղ : յարեայ , յարեար , յարեառ :

ՏԳ : յարեաք , յարեայք , յարեան :

Տարակատար : յարեալեմ , և այլն , ուն սիրեալեմ :

Գ-Երակատար : յարեալեի , և այլն , ուն սիրեալեի :

Ապառնի , յարեայք , յարեցես , յարեցէ : և այլն :

Հրամայականի ներկայ :

Եղ : ԱՐԻ , մի՛ յառներ , և այլն :

ՏԳ : ԱՐԻՔ , մի՛ յառնէք , և այլն :

Ապառնի

աշատնի :

Եղ : յարեղիք , մի՛ յառնիցես : և այլն :

Տփ : յարեղիք , մի՛ յառնիցէք : և այլն :

Ըղձական :

Ներկայ և ապառնի , երանի Թէ յառնիցեմ , յառնիցես :
և այլն :

աշնկատար , երանի Թէ յառնիցէի , յառնիցէիր : և այլն :

Կատարեալ և յարակատար , երանի Թէ յարեալիցեմ : և այլն :

Գերակատար , երանի Թէ յարեալիցէի : և այլն :

աշատնի Ատորակցականին , եթէ յարեալիդէց , Կ , լիցիմ :

աշներևոյԹք : յառնել , յարեալգոլ , յառնելոց գոլ :

ԸսդունելուԹիք , յառնող , յարեալ , յառնելոց :

Ի-երբայք :

յառնելոյ , ՚ի յառնել , յառնելով , ըն յառնելն :

Պ Ե Ր Ա Կ Ք Ա Ա Ն և մի Ե Ը Ո Ր Դ ,

Տարագս լծորդուԹԵ բային չէզոքականի ներգործակերպի
և արտուղւոյ երկրորդի լծորդուԹԵ : Գամ :

Աահմանական :

Երկայ : գամ , գաս , գայ , և այլն , ուն լուանամ :

աշնկատար , գայի , գայիր , գայր : և այլն ուն լուանայի :

Կատարեալ :

Եղ : էի , եկիր , եկն :

Տփ : էկաք , էկիք , էկին :

Տարակատար : էկեալեմ , էկեալես , և այլն :

Գերակատար : էկեալէի , էկեալէիր : և այլն :

աշատնի :

Եղ : եկից , եկեսցես , եկեսցէ : Տփ : եկեսցուք : և այլն :

Հրա

Տաղաթս Բայն:

Հրամայեալսն ի ներկայ:

Եղ: Եկ, մի՛ գառ, կամ մի՛ գայցես: և այլն:

ՏԴ: Եկայք, մի՛ գայք, կամ մի՛ գայցեք: և այլն:

ւշադանի:

Եղ: Եկես՞իք, մի՛ գայցես, և այլն:

ՏԴ: Եկես՞իք, մի՛ գայցեք: և այլն:

Ըղձական:

Ներկայ և ստառանի, երանի Թէ գայցեմ, գայցես, և այլն:

ւշնկատար, երանի Թէ գայցեի, գայցեիք, և այլն:

Կատարեալ և յարակատար, երանի Թէ եկեալիցեմ: և այլն:

Դերակատար, երանի Թէ եկեալիցեի:

ւշադանի ստորակցականին, եթէ եկեալեղէց: և այլն:

ւշներևոյԹբ: գալ, եկեալ գոլ, գալոց գոլ:

Ընդունելու Թիք եկող, եկեալ, գալոց:

Դերայք, գալոյ, ՚ի գալ, գալով, ըն գալն:

ՊՐԱԿ ՔԱՆՆ ԵՐԿՈՒ ԵՐՈՐԴ:

Տաղաթս լծորդուԹԵ Բայնն չէղորականի և արտուղոյ երկրորդի լծորդուԹԵ: ԵրԹամ:

Ըմանանական:

Երկայ, երԹամ, երԹաս, երԹայ: և այլն, ուն լուանամ:

ւշնկատար, երԹայն, երԹայիր, երԹայր: և այլն:

Կատարեալ:

Եղ: չոգայ, չոգար, չոգաւ:

ՏԴ: չոգաք, չոգայք, չոգան:

Տարակատար, երԹեալեմ, երԹեալես, և այլն, ուն լուաց եալեմ:

Դերակատար, երԹեալէի, երԹեալէիր և այլն:

ւշադանի

ւշպառնի :

Եղ : երթայց , երթիցես , երթիցէ :

Տղ : երթիցուք , երթիցէք , երթիցեն :

Հրամայականի ներկայ :

Եղ : երթ , մի' երթար , կամ մի' երթայցես : և այլն :

Տղ : երթայք , մի' երթայք , կամ մի' երթայցէք և այլն :

ւշպառնի :

Եղ : երթի՛ցիր , մի' երթայցես , և այլն :

Տղ : երթի՛ցէք , մի' երթայցէք , և այլն :

Ըղձական :

Ներկայ և առպառնի , երանի թէ երթայցեմ , երթայցես ,
և այլն :

ւշնկատար , երանի թէ երթայցէի , երթայցէիր , և այլն :

Կատարեալ և յարակատար , երանի թէ երթեալիցեմ , և այլն :

Գերակատար , երանի թէ երթեալիցէի , և այլն :

ւշպառնի ստորակցականին , եթէ երթեալեղէց , և այլն :

ւշներևոյթք , երթալ , երթեալ գոլ , երթալոց գոլ :

Ընդունելութիք , երթօղ , երթեալ , երթալոց :

Ի-երբայք , երթալոյ , յերթալ , երթալո՞ղ , յերթալն :

ՊՐԱԿ ՔԱՐՆ և ԵՐԵՔ ԵՐՈՐԴ.

Տաղադս լծորդուԹԵ Բային չէզոքահանի և արտուղւոյ երկորդի լծորդուԹԵ, կարենամ:

Աահմանական :

Երկայ, կարենամ, կարենաս, կարենայ: կամ կարեմ, կարես, կարէ: կարենամք, կարենայք, կարենան: կամ կարեմք, կարէք, կարեն:

աշկատար, կարենայի, կամ կարէի: և այլն ունի լուսնայի:

Կատարեալ :

Եղ: կարացի, կարացեր, կարաց:

Տղ: կարացաք, կարացիք, կարացին:

Տարակատար, կարացեալեմ, և այլն ունի լուսնեալեմ:

Դերակատար, կարացեալէի, և այլն ունի լուսնեալէի:

աշկառնի :

Եղ: կարացայց կամ կարացից, կարացես, կարացէ:

Տղ: կարացուք, կամ կարցիցուք, կարացէք, կարացեն:

Հրամայական :

Եղ: կարացիր, մի' կարենար, մի' կարանայցես, մի' կարիցես, և այլն:

Տղ: կարացիք, մի' կարենայք, մի' կարանայցէք, մի' կարիցէք, և այլն:

աշկառնի :

Եղ: կարասջիր, մի' կարիցես: և այլն:

Տղ: կարասջիք, մի' կարենայք, և այլն:

Ըղձահանի ներկայ և ապառնի :

Եղ : Երանի Թէ կարանայցեմ , կամ կարեցեմ , և այլն :
 ՏԳ : Երանի Թէ կարանայցեմք , կամ կարեցեմք , և այլն :
 Ղնկատար : Երանի Թէ կարանայցեի , կամ կարեցեի , և այլն :
 Կտրլ և յարակատար : Երանի Թէ կարացեալիցեմ : և այլն :
 Գ Երակատար : Երանի Թէ կարացեալիցեի : և այլն :

ւ Չառանի ստորակցականն , և Թէ կարացեալիղէց :
 ւ Ղներև ոյԹք , կարենալ , Կ , կըել , կարացեալ գոլ , կարելոց գոլ :
 Ընդունելու Թիք , կարացող , կարացեալ , կարելոց :
 Դ Երբայք , կարենալոյ , կամ կարելոյ , ՚ի կարել , կարելով ,
 ըն կարելն :

Մարբերի պա՛ի բայէն ներգործականէ , կարեմ , կարիմ :
 որ ՚ի ներկայում լինի , կարեմ , կարես , կարէ , և այլն :

Տանկատարում , կարէի , կարէիր , կարէր : և այլն :
 Ըն կատարելում , կարեցի , կարեցեր , կարեսց : և այլն :
 Ըն յրակատարում , կարեալեմ , կարեալես , և այլն :
 Ըն գերկատարում , կարեալէի , և այլն :

Տապառնոջ , կարեցից , կարեսցես , կարեսցէ : կարեսցուք ,
 կարեսցէք , կարեսցեն :

Ըն հրամայականում , կարեա՛ , մի՛ կարեր :

Տղձակամբում , Երանի Թէ կարեցեմ , և այլն :
 Տաներևու Թում , կարել : կարեալ գոլ , կարելոց գոլ :
 Տընգունելու Թէ , կարող , կարեալ , կարելոց և այլն :

Կրաւորական շարիղ :

Ատհմանականի ներկայ , կարիմ , կարիս , կարի , և այլն :
 Կատարեալ , կարեցայ , կարեցար , կարեցաւ , և այլն :
 ւ Ղներև ոյԹք , կարիլ , կարեցեալ գոլ , կարելի գոլ : և այլն
 ուլ սիրեմ , սիրեմ :

ՊՐԱԿ ՔԱՂՆ ԵՂՈՐԱ ԵՐՈՐԴ :

Տաղաքս լծորդուԹԵ Բայնն ներգործականի կախում,
որ պատկանի առ Երրորդ լծորդուԹին :

Աահնանականի ներկայ ներգործական :

Եղ : կախում, կախուս, կախու :

Տղ : կախումք, կախոյք, կախուն :

Կրաւորական :

Եղ : կալանիմ, կալանիս, կալանի :

Տղ : կալանիմք, կալանիք, կալանին :

Անկատար ներգործական :

Եղ : կալնոյի, կալնոյիք, կալնոյք, ևայլն, ուն լնոյի :

Կրաւորական :

Եղ : կալանէի, կալանէիք, կալանէք, ևայլն ուն լնանէի :

Կատարեալ ներգործական :

Եղ : կալայ, կալար, կալաւ :

Տղ : կալաք, կալայք, կալան :

Կրաւորական :

Եղ : կալանեցայ, կալանեցար, կալանեցաւ :

Տղ : կալանեցաք, կալանեցայք, կալանեցան :

Տարակատար ներգործական :

Եղ : կալեալիմ, կալեալես, ևայլն ուն սիրեալիմ :

Կրաւորական :

Եղ : կալեցեալիմ, կալեցեալես, ևայլն ուն սիրեցեալիմ :

Կամ կալանեցեալիմ, ևայլն, ուն լնանեցեալիմ :

Գերակատար ներգործական :

Եղ : կալեալէի, ևայլն, ուն սիրեալէի :

Կրաւորական :

Կրաւորական :

Եղ: Կալեցեալէի, և այլն ուն սերեցեալէի: Կամ Կալանեց
եալէի, և այլն ուն շանեցեալէի :

և Չալառնի ներդործական :

Եղ: Կալայց, Կալցես, Կալցէ :

Տէ: Կալցուք, Կալցէք, Կալցին :

Կրաւորական :

Եղ: Կալանեցայց, Կալցիս, Կալցի, Կամ Կալանեցայց և այլն
ուս սերեցայց :

Տէ: Կալանեսցուք, Կալանեսցեք, Կալանեսցին: Կամ Կալ
այցուք, Կալցեք, Կալցին :

Հրամայականի ներկայ ներդործական :

Եղ: Կալ, Կամ Կալ, մի՛ Կալսուք, Կամ մի՛ Կալսուցու: և այլն:

Տէ: Կալարուք, մի՛ Կալսուք, Կամ մի՛ Կալսուցուք: և այլն:

Կրաւորական :

Եղ: Կալիս, մի՛ Կալանիս, Կամ մի՛ Կալանիցիս: և այլն :

Տէ: Կալեսարուք, մի՛ Կալանիք, Կամ մի՛ Կալանիցեք: և այլն:

և Չալառնի ներդործական :

Եղ: Կալնիջիս, մի՛ Կալսուցուս: և այլն:

Տէ: Կալնիջեք, մի՛ Կալսուցուք: և այլն :

Կրաւորական :

Եղ: Կալանիջիս, մի՛ Կալսանիցիս: և այլն:

Տէ: Կալանիջեք, մի՛ Կալսանիցեք: և այլն:

Ըղձականի ներկայ և ապառնի ներդործական :

Եղ: Երանի Թէ Կալսուցում, Կալսուցուս, և այլն ուն շուցում

Կրաւորական :

Եղ Երանի Թէ Կալսանիցիս, և այլն ուն, շանիցիս:

և Չսկա

Տաղադս Բայի :

ւ Չնկատար ներգործական :

Եղ : Երանի Թէ կախնցէի , և այլն ուն ընցէի :

Կրաւորական :

Եղ : Երանի Թէ կալանիցէի , և այլն ուն խանիցէի :

Կատարեալ , և յստակատար ներգործական :

Եղ : Երանի Թէ կալեալիցեմ : և այլն :

Կրաւորական :

Եղ : Երանի Թէ կալեցեալ , կամ կալանեցեալիցեմ , և այլն :

Դերակատար ներգործական :

Եղ : Երանի Թէ կալեալիցէի : և այլն :

Կրաւորական :

Եղ : Երանի Թէ կալեցեալ , կամ կալանեցեալիցէի : և այլն :

Ատորակցականի ապառնի ներգործական :

Եղ , Եթէ կալեալ եղեց : և այլն :

Կրաւորական :

Եղ : Եթէ կալեցեալ , կամ կալանեցեալ լինիմ : և այլն :

ւ Չնկատար :

Ներգործական , կալաւ : կրաւորական , կալանիլ :

Ըտդունելու Թի ներգործական կալնող , կրաւորիկ ն կալանող :

Դերբայք ներգործականք , կալնելոյ , ՚ի կալաւել , կալնելով , ըն կալնուին :

Դերբայք կրաւորականք , կալանելոյ , ՚ի կալանիլ , կալանելով , ըն կալանիին :

Ըստ այսմ լծորդի և ս բաղադրեցեալն ՚իսմանս ընկալնուամ :

Բայք զիտեի է զի բայս այս կալնուամ որէ ըբեռնեմ , տարբերի ՚իբայես կալեմ , կալեմ , որէ եղեմ :

Իրոյ ներկայն լինի , կալեմ , կալես : կատարեալն , կալի , կալեր , եկալ : ւ Չտարանի , կալից , և այլն :

ՊՐԱԿ ՔԱՂՆ և ՀԻՆԿ ԵՐՈՐՈՂ :

Տաղաքս ԼԾորդ-ուԹԷ Բայն : Ունիմ :

Լանխանսահանսի Կերկայ :

Կերգործական և Կրաւորական :

Դ : Ունիմ, ունիս, ունի :

Տգ : Ունիմք, ունիք, ունին :

Է : Էլնկատար ներգործական :

Էդ : ունէի, ունէիր, ունէր :

ՏԷ : ունէաք, ունէիք, ունէին :

Կրաւորական :

Էդ : ունեէի, ունեէիր, ունեւր :

ՏԷ : ունեաք, ունեիք, ունեին :

Կատարեալ Կերգործական

Էդ : ունեցի, ունեցեր, ունեաց :

ՏԷ : ունեցաք, ունեցիք, ունեցին :

Կրաւորական :

Էդ : ունեցայ, ունեցար, ունեցաւ :

ՏԷ : ունեցաք, ունեցայք, ունեցան :

Տարահատար ներգործական :

Էդ : ունեալեմ, և այլն ունի սիրեալեմ :

Կրաւորական :

Էդ : ունեցեալեմ, և այլն ունի սիրեցեալեմ :

Էրեւակատար ներգործական :

Էդ : ունեալէի, և այլն ունի սիրեալէի :

Կրաւորական :

Էդ : ունեցեալէի, և այլն ունի սիրեցեալէի :

Էլպարսի

Տաղապն Բայի :

Ղապանի ներգործական :

Եղ : ունեցից , ունեցես , ունեցե :

Տղ : ունեցուք , ունեցեք , ունեցեն :

Կրաւորական :

Եղ : ունեցայց , ունեցիս , ունեցի :

Տղ : ունեցաք , ունեցիք , ունեցին :

Հրամայականի ներկայ ներգործական :

Եղ : ունեա՛ , մի՛ ուներ , կամ մի՛ ունիցիս : և այլն :

Տղ : ունեցե՛ք , մի՛ ունիք , կամ մի՛ ունիցիք : և այլն :

Կրաւորական :

Եղ : ունի՛ր , մի՛ ունիր , կամ մի՛ ունիցիս : և այլն :

Տղ : ունեցարուք , մի՛ ունիք , կամ մի՛ ունիցիք : և այլն :

Ղապանի ներգործական :

Եղ : ունես՞իք : Տղ : ունես՞իք : և այլն :

Կրաւորական :

Եղ : ունի՞՞ր : Տղ : ունի՞՞ք : և այլն :

Շղկականի ներկայ և անպատանի :

Ներգործական և կրաւորական :

Եղ : երանի թէ ունիցիմ , ունիցիս , ունիցի :

Տղ : երանի թէ ունիցիմք , ունիցիք , ունիցին :

Ղնկատար ներգործական :

Եղ : երանի թէ ունիցեի , և այլն ունիցեի :

Կրաւորական :

Եղ : երանի թէ ունիցեիմ , և այլն ունիցեիմ :

Կատարեալ և Տարակատար ներգործական :

Եղ : երանի թէ ունեալիցիմ : և այլն :

Կրաւոր

Կրաւորական :

Էդ : երանի Թէ ունեցեալիցեմ : և այլն :

Կերակատար ներգործական :

Էդ : երանի Թէ ունեալիցէի , և այլն :

Կրաւորական :

Էդ : երանի Թէ ունեցեալիցէի : և այլն :

աշխարհի Ատորակցականին

Ներգործական :

Էդ : եթէ ունեալիցէից , և այլն :

Կրաւորական :

Էդ : եթէ ունեցեալ լիցիմ , և այլն :

աշխարհի ոյժք :

Ներգործականք , ունել , ունեալգոլ , ունելոց գոլ :

Կրաւորականք : ունիլ , ունեցեալգոլ , ունելի գոլ :

Ընդունելութիք :

Ներգործականք , ունօղ , ունեալ , ունելոց :

Կրաւորականք : ունեցօղ , ունեցեալ , ունելի :

Դերբայք հարկք : ունելոյ յունիլ , ունելով , յունիլն :

աշխ և ս ըն ներկայում սահմանականին : Ունենամ :

Ունենաս , ունենայ : Ունենամք , ունենայք , ունենան :

և այլն :

Ըստ այսմ հողովի և ս բաղադրեցեալն իբայէս յայտմանէ :

Ընդունիմ , ընդունեցի : ընդունեցից , ընդունեա : և այլն :

ՊՐԱԿ ՔԱՁՆ ԼՎԵՑ ԵՐՈՐՈՂ:

Տաղադս լծորդութե Բային Աատչին:

Աահմանահան ներկայ:

Կ: մատչիմ, մատչիս, մատչի:

ՏԴ: մատչիմք, մատչիք, մատչին:

Չնկատար,

ԵԿ: մատչէի, մատչէիք, և այլն, ուր սիրէի:

Կատարեալ:

ԵԿ: մատեայ, մատեար, մատեալ:

ՏԴ: մատեաք, մատեայք, մատեան:

Տարակատար:

ԵԿ: մատեալեմ, մատեալես, մատեալէ: և այլն, ուր սիրեալեմ:

Դերակատար:

ԵԿ: մատեալէի, մատեալէիր, մատեալէր: և այլն:

Ապարանի:

ԵԿ: մատեայց, մատիցես, մատիցէ:

ՏԴ: մատիցուք, մատիցէք, մատիցեն:

Ջրամայականի ներկայ:

ԵԿ: մատիր, մի' մատիր, կամ մի' մատչիցիս: և այլն:

ՏԴ: մատիրք, մի' մատիրք, կամ մի' մատչիցիք: և այլն:

Ապարանի:

ԵԿ: մատիցիր, կամ մատիցես, մի' մատչիցիս, և այլն:

ՏԴ: մատիցիրք, կամ մատիցէք, մի' մատչիցիք, և այլն:

Ըղձահանի ներկայ և ապարանի:

ԵԿ: Երանի Թե մատչիցիմ, մատչիցիս, մատչիցի:

ՏԴ: Երանի Թե մատչիցիմք, մատչիցիք: մատչիցին:

Կտտար

Կտրել և յարակատար :

Էդ : երանի Թէ մատեալիցեմ, և այլն :

Գերակատար :

Էդ : երանի Թէ մատեալիցէի, և այլն :

ւշպառնի ստորակցականին :

Էդ : եթէ մատեալ եղեց : և այլն :

ւշներևոյԹք, մատչիլ, մատեալ գող, մատչելոց գող :

Ըսդ-ուներևուԹիք, մատչող, մատեալ, մատչելոց :

Դերբայք : մատչելոյ, իմատչիլ, մատչելով, ըն մատչին :

Պ Ը Լ Կ Ք Ա Վ Ն և Ե Օ Թ Ն Ե Ր Ո Ր Ո Ղ :

Տաղաթս ԼճորդուԹէ քային ծանին :

Սահմանականի ներկայ :

Հասարակօրէն :

դ : ծանին, ծանես, ծանի :

Տդ : ծանինք, ծանիք, ծանին :

ւշսկատար ներգործական :

Էդ : ծանիի, ծանեիր, ծաներ : և այլն ուն սերէի :

Լքաւորական :

Էդ : ծանեէի, ծանեէիր, ծանեւր : և այլն ուն սերեէի :

Կատարեալ հասարակ :

Էդ : ծանեայ, ծանեար, ծանեաւ :

Տդ : ծանեաք, ծանեայք, ծանեան :

Տարակատար ներգործական :

Էդ : ծանեալեմ, ծանեալես, և այլն :

Լքաւորական :

Էդ : ծանեցեալեմ, ծանեցեալես, և այլն :

Տողադս Բայի :

Գերակատար :

Ներդործական : ծանեալէի , և այլն :

Լրաւորական , ծանեցեալէի , և այլն :

աշխատանի ներդործական :

Էդ : ծանեայց , ծանեսցես , ծանեսցէ : և այլն :

Լրաւորական :

Էդ : ծանեցայց , ծանեսցիս , ծանեսցի , և այլն :

Հրամայականք հասարակք :

Ծանիր , ծանիր : ծաներուք , ծանիջիր , ծանիջիք :

Ըղձականի Ներկայ և աշխատանի :

Ներդործական :

Էդ : երանի թէ ծանիցեմ , ծանիցես , և այլն :

Լրաւորական :

Էդ : երանի թէ ծանիցիմ , ծանիցիս , ծանիցի :

աշխատար ներդործական :

Էդ : երանի թէ ծանիցէի , ծանիցէիր , ծանիցէր : և այլն :

Լրաւորական :

Էդ : երանի թէ ծանիցեկէի , ծանիցեկիր , ծանիցեւր : և այլն :

աշխատանի ատորակցականին :

Ներդործական : և թէ ծանեաղեղէց : և այլն :

Լրաւորական : և թէ ծանեցեաղեղէց , կամ լիցիմ : և այլն :

աշխատանի :

Ներդործական : ծանեւ , ծանեալ գոյ , ծանելոց գոյ :

Լրաւորական , ծանիւ , ծանեցեալ գոյ , ծանելի գոյ :

Ըդդունելութիք :

Ներդործական , ծանսղ , ծանեաղ , ծանելոց :

Լրաւորական , ծանեցող , ծանեցեալ , ծանելի :

Դերբայք ներդործական :

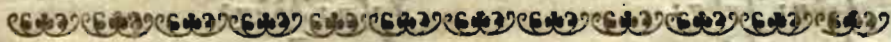
Ծանելոյ , իծանել , ծանելով , ըն ծանելս :

Լրաւոր

Կրուորականք :

Ծանկոյ , ՚իծանիւ , ծանկոզ , ըս ծանիխ :

Տիշէլիբէն և սատ : Գոնեա՛ , որէ հաշուեա՛ : և Մղղեր , որէ Մղղէր , կամ ողջուեցեալլեր : Գուցէ , որէ Իցէ :

ՊՐԱԿՔԱՎՆ և ՈՒԹՆ ԵՐՈՐԴ ,

Տաղապս հորովանց դերանուանցն . Ես , Դու , Նա :
Ղյս , Իմ , Որ , ընդ որովք պարունակին մնացեալքն :

Դերանուանս այս Ես , որ նշանակէ զառաջին դէմն :
Ղյսպէս հորովի :

Եզական :

Տողնական :

Ղն : Ես :

Ղն : մեր :

Աե : Իմ :

Աե : մեր :

Ար : ինչ , կամ առիս :

Ար : մեզ , կամ առ.մեզ :

Հայ : զիս :

Հայ : զմեզ :

Բաց : յիսէն :

Բաց : իմէնը :

Պատ : զիսէն :

Պատ : զմէնը :

Գոր : իսե :

Գոր : մեօք :

Պար : զիսե :

Պար : զմեօք :

Ներ : յիս :

Ներ : իմեզ :

Դերանուանս այս Դու , որպատկանի առեղիքորդ դէմն ,
Ղյսպէս հորովի :

Եզական :

Տողնական :

Ղն : Դու :

Ղն : Դուք :

Աե : բոյ :

Աե : ձեր :

Ար : բեզ , առ.բեզ :

Ար : ձեզ , առ.ձեզ :

Հայ :

Տաղապս Դերանուն :

Հայ : զբեղ :
 Բայ : 'իբեկ :
 Պատ : զբեկ :
 Գոր : բե :
 Պար : զբե :
 Ներ : 'իբեղ :
 Լոր : ո՞վ դու :

Հայ : զձեղ :
 Բայ : 'իձեկ :
 Պատ : զձեկ :
 Գոր : ձե :
 Պար : զձե :
 Ներ : 'իձեղ :
 Լոր : ո՞վ դու :

Դերանունս այս իւրեան որ սլատկանի առ Երրորդ գէմս

ւշյսպէս հոլովի :

Եզական :

Տոգնական :

Աե : ևար , իւրեան :

ւՂն : իւրեանք :

Աե : իւրեանց :

ԱՄր : իւրեանց , ջիւրեանս :

Հոյ : զիւրեանս :

Բայ : յիւրանէ :

Բայ : յիւրեանց :

Պատ : զիւրանէ :

Պատ : զիւրեանց :

Գոր : իւրեամբ :

Գոր : իւրեամբք :

Պար : զիւրեամբ :

Պար : զիւրեամբք :

Ներ : նիւրեան :

Ներ : նիւրեանս :

Իսկ զանուննականն եղականին և զայլս թաւցեալս հոլովս ոչ ունի :

Դերանունս այս ցուցական Աա ,

ւշյսպէս հոլովի :

Եզական :

Տոգնական :

ւՂն : Աա :

ւՂն : Աորա :

Աե : սորա , և սորին :

Աե : սոցա և սոցին :

ԱՄր : սմա : և սմին , ցաա :

ԱՄր : սոցա , ցոցա :

Հայ : զսա :

Հայ : զսոսա :

Բայ :

Բաց : 'իմաննէ :	Բաց : 'իտոցանէ , 'իտոցունց :
Պատ : զանանէ :	Պատ : զտոցանէ , զտոցունց :
Էոր : սովաւ , սովինք , սովին :	Էոր : սոբօք :
Պար : զսովաւ , զսովինք , զսովին :	Պար : զսոբօք :
Ներ : 'իմա , 'իմին :	Ներ , 'իսոսա , 'իսոսին :

Ընդ այսու հոլովմամբ պարունակին Դա . և Լա : ո՞ր
 դոն , Դորա , դմա : զբա , 'իդմանէ , դովաւ և այլն : նորա ,
 նմա , զնա , 'ինմանէ , նովաւ , և այլն :

Դերանունս այս ցուցական շարք , հոլովի այսպէս :

Եզական : Տոգնական :

ձն : ձն :	ձն : ձյսոցիկ :
Ան : այսր , այսորիկ :	Ան : այսոցիկ , այսց :
ԱՂբ : այսմ , այսմիկ :	ԱՂբ : այսոցիկ առ այսոսիկ :
Հայ : զայս :	Հայ : զայսոսիկ :
Բաց : յայսմանէ :	Բաց : յայսցանէ :
Պատ : զայսմանէ :	Պատ : զայսցանէ :
Էոր : այսու , այսուիկ :	Էոր : այսոցիւք :
Պար : զայսու , զայսուիկ :	Պար : զայսոցիւք :
Ներ : նայսմիկ :	Ներ : նայսոսիկ :

Ընդ այսու հոլովմամբ պարունակին , այդ , և այն : ո՞րքան ,
 այդ-որիկ , այդ-միկ , զայդ , յայդմանէ , այդու : և այլն : այնա-
 ղիկ , այնմիկ , զայն , յայնմանէ , այնու : և այլն :

Դերանունս այս ստացական իմ , հոլովի այսպէս :

Եզական : Տոգնական :

ձն : իմ :	ձն : իմք , իմոյք :
Ան : իմոյ :	Ան : իմոց , իմոյց :
ԱՂբ : իմում , առ իմն :	ԱՂբ : իմոց , առ իմն :

Հայ :

Տարադոս Դերանուևան :

Հայ : զին :	Հայ : զինս , զինոյս :
Բաց : յինէ :	Բաց : յինոց , յինոցց :
Պատ : զինէ :	Պատ : զինոց : զինոցց :
Գոր : իմով :	Գոր : իմովք ;
Պար : զինով :	Պար : զինովք :
Ներ : նինում :	Ներ : նինս :
Կոչ : ով իմ :	Կոչ : ովինք , ինոք :

Ըսդ այսու հոշովմամբ արտուանակին քո , իւր , մեր , ձեր ,
 նրոն , քոյոյ , քում , զքո , 'իքումէ , քոյով , ևայլն :
 իւրոյ , իւրում , զիւր , յիւրմէ , իւրով , ևայլն :
 մերոյ , մերում , զմեր , 'իմերմէ , մերով , ևայլն :
 ձերոյ , ձերում , զձեր , 'իձերմէ , ձերով , ևայլն :

Դերանուևս այս յարաբերական Որ , հոշովի այսպէս :

Եզական :	Տոգնական :
----------	------------

Ղն : Որ :	Ղն : Որք :
Աե : որոյ :	Աե : որոց :
ԱՈր : որում , առ որ :	ԱՈր : որոց , առ որս :
Հայ : զոր :	Հայ : զորս :
Բաց : յորմէ :	Բաց : յորոց :
Պատ : զորմէ :	Պատ : զորոց :
Գոր : որով :	Գոր : որովք :
Պար : զորով :	Պար : զորովք :
Ներ : նորում :	Ներ : նորս :
Կոչ : ով որ :	Կոչ : ով որք :

Իսկ մնացելոց դերանուևանց ոմանք ոչ հոշովին , որպիսիք
 են , ս , դ , ն : այլ մնան նոյնպէս ըն թնաւս հոշովս մասանց
 բանի , ընդորս ևշարակցին : նրոն , իմս , քոյդ , իւրն : իմոյս ,
 քոյոյդ , իւրոյն : իմումս , քումդ , իւրումս : ընձերցողս , ընձեր

ցօղդ , ընթերցողն : ընթերցողիս , ընթերցողիդ ; ընթերցողին :
ընթերցողիւս , ընթերցողիւդ , ընթերցողիւն , և այլն :

Ոմանք Թեպէտ և հոլովին բայց ըստ անուանց , որպիսիք
են , ինքն , ինքեան , առինքն , զինքն , ինքեամբ , յինքենէ , նին
քեան և այլն , ուր ւարեւն , ւարեան :

Առն , դռն , նոյն ; սոյսոյ , գոյսոյ , նոյսոյ ; սոյսով , գոյսով ,
նոյսով ; Նոյսոյ , իդոյսոյ , ինոյսոյ , և այլն , ուր նիւթ , նիւթոյ :

Ըմային , մերային , ջոյն , ձերային , իւրային : Էմայսոյ , մե
րայսոյ , ջոյսոյ , ձերայսոյ , իւրայսոյ , և այլն , ուր նիւթ , նիւթոյ :

Ըւրական , ինքնական , նոյնական ; Իւրականի , ինքնակա
նի , նոյնականի , և այլն ուր ւհիտ , մտի :

Բայց դեռելի է , զի դերանուանք մինչ բաղադրին ընդ
այլոց դերանուանց հոլովին ըստ , նոցին , որոն իւրաքանչիւր ,
իւրաքանչիւրոյ , իւրաքանչիւրում : Իւրաքանչիւրով , և այլն :
Ինքնինքն , ինքնինքեան , ինքնյինքենէ , ինքն ինքեամբ :

Ըսկ մինչ բաղադրին ընդ անուանց , հոլովին ըստ անուանց ,
որոն , նոյնագոյ , նոյնագոյն , նոյնագոյն , ինոյնագոյն : Ինք
նակայ , ինքնակայի , ինքնակայիւ , յինքնակայէ , և այլն : Բայց
ըն բաղադրութիւն այսոսիկ ուր տեսանես , վերջինն միայն հո
լովի , և նախկինն մնաց ըն կացութե իւրում :

ՊՐԱԿ ՔԱՁՆ ԵՒՆՆ ԵՐՈՐԴ :

Տաղաթօ Հոլովմանց Ընդունելութեց :

Ընդունելութեց դոյն ինչ խօսեցաք ընհոլովմունս
անուանց , և ըն լծորդութիւն բայից , զորոց և լրա
պէս ճառելոցքեմք ներկորդում հատորին , իսկ
աստ առ ի համառօտել զհոլովմունս նոցին իմիտս
ուսումնասիրաց շնորհ , Թէ ընդունելութիւք սրբ եզերին

՛եօղ, հոլովն ուն բան, բանի: նրգոն, Լիբօղ, սիրողն, ՛ե սիրող, զսիրող, ՛եսիրողէ, սիրողիւ, և այլն:

Էւտորք եզերնն ՛ի Լալ, հոլովն ուն նիւԹ, նիւԹոյ, նր գոն, սերեցեալ, սերեցելոյ, ՛եսերեցեալն, զսերեցեալն, ՛եսերեց ելոյ, սերեցելով, ըս սերեցելում, և այլն:

Որք եզերնն ՛ի լն, հոլովն ուն Էսիկն, ոսիւոյ, նրգոն, սի թելն, սերելոյ, ՛եսերելն, զսերելնն ՛ի սերելոյ, սերելով, ըս սերելում, և այլն:

Իսկ որք եզերնն ՛ի լոց, ոչ հոլովն, Եթէ ոչ ըս տեղնս կարի հարկաւորս, առ ՛ի պարզել զԵտաւաւորուԹի, շարա գրուԹԷ, նրգոն Ելոց, Ելոցն: Ելոցք, Ելոցաց, և այլն:

ՊԸ ԱԿ ԵՐ ԵՄՆ ԵՐ ՈՐՈՂ. Տաղադս ԼատխադրուԹԷց:

ԱԼխադրուԹԷց ուսմսք են հոլովակերտք, և են այսո քիկ, ՛ե, յ, առ, ՛ց, ՛ղ, ներ, ն, ըս, ընդ:

Ուսմսք են ընդարձակք, և են այսոքիկ, Էտորե, ներքոյ, ներքոյ, ՛իվեա, ՛իվերոյ, ՛իմել, ՛իմիլն, արտաքոյ, զինն, յնտ, յնտոյ, առաջն, իման, յաղագս, յա ղագաւ, սահս, փոխանակ, ընդ, հետ, առ ընԹեր, հոււլ, մօտ, մերձ, Թարց, առանց, ըստ, մինչև, յանդիման, հանս դեպ, դէպ, որպէս, իբրև, բան, բաց, զատ, մեկուսի, հանս դերձ, շուրջ, ընդաջմէ:

Էւ ուսմսք են բաղադրականք, որք են այսոքիկ, ան, ապ, տք, ենԹ, ստոր, վեր, արտ, տրամ, տար, համ, շար, փաղ, հակ, ըստ, առ, բաղ, անդր, իջար, ներ, յար, փոխ, շաղ, հոմ, զեհ, դեր, բակ, փար, մեղ, մակ, ընդէմ, գեր, հետ, և այլք:

Օայսցանէ բնաւից խօսեցցուք լրատես, ներքորդում հա

հատարին , մինչ շարագրեցողը զհորովառու՞նց մասանց
բանի :

ՊՐԱԿ ԵՐԵՍՈՒՆ ԼԱՒԻ ԵՐՈՐԴ ,
Տաղաթս Աճախայից :

Աճախայից ոմանք են տեղականք ; և են այսորիկ ,
ուր , աստ , անդ , աստանօր , այդրանօր , անաս-
տօր , ուրուրեք , յամուրեք , այլուրեք , ուրեքուրեք :
յն , իվեր , իվայր , իներքս , յարտաքս , այսր , այդր ,
անդր : Բուստի , աստուստ , այդրուստ , անասուստ , աստի ,
այդի , անտի , իվերուստ , իներքուստ , իբացուստ , իստ-
քի , իհեռուստ , ի մերձուստ , և այլք :

Բմանք են ժամանակահանք , և են այսորիկ , Երբ , յորժամ ,
այժմ , արդ , ցարդ , այժմիկ , յայնժամ , այսօր , սերկ , իվա-
ղուն , իվաղորդայն , Էրեկ , Եանդն , հերու , միյա , ցանկ ,
յաւէտ , Երբեմն , երբեք , մերձ , առժամայն , դեռ , տակաւին ,
գեռւս , մինչ , մինչդեռ , մինչտակաւին , մինչդեռտակաւին ,
իբրև , ջլ , ջլուս , վաղ , վաղուրեմն , շատուց ; և այլք :

Բմանք են սրականք , և ունին զայսօսիկ , վերջաւորու-
թիս , բար , պէս , օրեն , արեն , էրեն , ակի , աշի , ուք , դեն , օք
գոն , մարդկաբար , իմաստնասլէս , յանկարծօրէն , յուճարէն ,
հայերեն , ուղղակի , արացի , բարուք , շարադին , և այլք :

Բմանք են քանակականք , և են , այսորիկ , օրջան , իր չափ ,
այսբան , այդբան , այսբան , այսչափ , այդչափ , այնչափ , մի
անդամ , երկուանդամ , երեքանդամ , երկիցս , երիցս , չորիցս ,
քանիցս , քանիցս անդամ , այսքանիցս , այդքանիցս , այնքա-
նիցս , բազմիցս , բազումանդամ , շատ , փոքրինչ , սակաւինչ ,
դոյնինչ , զակաւիկինչ , սակաւ , սակաւ առսակաւ , սա-

Ջաւ , տակաւ առտակաւ , և այլ ք :

Բմանք են հարցականք , և են այսորիկ , է՞ր , ը՞սդ-է՞ր , զմէ՞ վ՞ր
էր , զի՞ արդ , սրպէս , ո՞չ ապաբէս , ո՞չ արդեօք , հիմ , հիմարդեօք ,
հիբար , հիկէս , սրդոս : և այլ ք :

Բմանք են ստորատականք , և են այսորիկ , այոյ , այդպէս ,
իրաւի , ճմարտապէս , հաւաստեալ , արդարև , ստուգիւ ,
ամէն , հա : և այլ ք :

Բմանք են բացասականք , և են այսորիկ , ոչ , չէ , չ , չիք , ոչ
իւիք , ոչ երբէք , ոչ բնաւ , ոչ բնաւերբէք , ոչ միովիւիք , բաւ ,
մի լիցի , բաւ լիցի , մի՛ երբէք , ոչ իսկիկեպիւ , չէ ամէնևին ,
չիք բնաւին : և այլ ք :

Բմանք են զատականք , և են այսորիկ , 'իբաց , 'իզատ , 'ի
տար , 'իմերձ , առանձին , առանձնակի , բացատ , որոշակի ,
եզակի , երկակի , մի'ակի , մի'մի , երկու երկու : և այլ ք :

Բմանք են ծածկակիսք , և են այսորիկ , ծածուկ , 'իծա
ծուկ , դաղտ , դաղտնի , զանխլաբար , ծածկաբար , լռապէս ,
սնանուռնչ , անշուշտ , և այլ ք :

Բմանք են յայտականք , և են այսորիկ , յոյտ , յայտնի ,
յայտնապէս , լուիլու , հրատարակաւ , յայտարանդիման , հռչա
կորէս : և այլ ք :

Բմանք են երազականք , և են այսորիկ , արագ , երագ երագ ,
շուտ , շուտշուտ , ստեպ , ստեպստեպ , փոյթ ընդ փոյթ ,
փոյթընթաց , վաղվաղ , վաղվաղակի , փութանակի , կա
նուխ , ձեպ , և այլ ք :

Բմանք են դասականք , և են այսորիկ , նախ , երկրորդ , եր
րորդ , այսուհետև , յապա , յետոյ , յետայսորիկ , հուսկետոյ ,
զինի այսորիկ , միշտամիտղէ , միառմի , կարգաբար , և այլ ք :

Բմանք են ցուցականք , և են այսորիկ , ահա , ահաւասիկ ,
ահաւատիկ : և այլն :

Բմանք

Մմանք են ժողովականք , և են այսոքնի , ՚ի միասին , միան
գամայն միահաղոյն ընդհանրապէս , համակ , համօրէն , առ
հասարակ ; ամենևն , բոլորովին , բնաւն , բովանդակ , երամ
երամ , ջոկը ջոկը , և այլը :

Մմանք են երկբայականք , և են այսոքնի , արդեօք , Թերևս ,
գուցցե , գուցցե երբէք , գուցցե արդեօք , մի Թե , մի՛ գուցցե ,
Թերևս արդեօք , և այլը :

Մմանք են կրկնականք և են այսոքնի , կրկն , կրկին անգամ ,
վերստին , անդրէն , միւսանգամ , դարձեալ , և այլը :

Մմանք են յաճախականք և են այսոքնի , խիստ , տե , կա
րն , յոյժ , կարն յոյժ , յորդ , յորդապէս , սաստիկ , իսպառ
բնաւ , և սքանդեւս , և այլը :

Մմանք են նստաբնարականք , և են այսոքնի , մանաւանդ ;
մանաւանդապէս , յաւէտ , առաւել , առաւելապէս , նս
խապետաբար , և այլը բազումք , այնքան տեսակը , որքան պա
րունակեցեալք ընդ նոքօք :

Մմանք են արգելականք և են այսոքնի , մի , միւս , մի և մի :

ՊՐԱԿ ԵՐԵՍՈՒՆ ԼԵՐԿՈՒ ԵՐՈՐԴ :

Տաղապս ԼիճարկուԹԷ :

ԼիճարկուԹԷց տմանք են ըղձականք , և են այսոքնի ,
Լրանի , վաշ , վաշվաշ , օշ , մարտան , և այլը :

Մմանք են զտրմացականք , և են այսոքնի , ո՛ , ո՛վ ,
բաբե , և այլը :

Մմանք են հոշականք , և են այսոքնի , վահ , հահ , ահ ,
հէհ , իհ , և այլը :

Մմանք են եղկականք , և են այսոքնի , վայ , աւաղ , եղուկ ,
վաշ , և այլը :

Մմանք

Բմանք են տրտմականք , և են այսոցիկ , ոհ , վախ , ախտոս , աւաղ , և այլք :

Բմանք են խնդականք , և են այսոցիկ , հայԹե ; ահԹե : և այլք :

Բմանք են յորդորականք , և են այսոցիկ , հապա , աղէ , և այլք :

ՊՐՁԿ ԵՐԵՍՈՒՆ ԼԵՐԵՔ ԵՐՈՐԴ :

Տաղադս Շաղկապից :

Ղղկապից ոմանք են բաղակցականք , և են այսոցիկ , և , և ս , և և ս , այլև , այլևս , նաև , նաևս , իսկ , իսկև , դարձեալ , և այլք :

Բմանք են արտհականք , և են այսոցիկ , կամ , կամԹէ , այլ , իսկ , բայց , սակայն , այլսակայն , բայցսակայն , իսկ արդ , արդ , և այլք :

Բմանք են մեկնականք , և են այսոցիկ , զորօրինակ , իբրև գաղափարու , այսինքն , իբր , իբրԹէ , և այլք :

Բմանք են մակաբերականք , և են այսոցիկ , սւրենմ , ապա , արդ , ապաբն սուրբենմ , արդսւրենմ , և այլք :

Բմանք են Թէականք , և են այսոցիկ , Թէ , նԹէ , ապաԹէ , իսկ Թէ , այլ Թէ , նԹէ ոչ , Թէ ոչ , ապաԹէ ոչ , և այլք :

Բմանք են պատճառականք , և են այսոցիկ , զի , քանզի , զն զի , ոպ զի , մինչ զի , սակա զի , վն այսոցիկ , վանայսոցիկ , զն որոյ , սակա որոյ , յաղադս որոյ , յաղադս այսոցիկ , և այլք :

Բմանք են զհաստատականք , և են այսոցիկ , Թէ , որ , զի , բն , և այլք :

ՀԱՄՈՐ ԵՐԿՐՈՐԴ,

Տաղադս Աահմանաց, եղերաց, տեսակաց,
և պարագայից նոցին:

Պրակ ԷՂուաջին,

Տաղադս Աահմաննի բերականութե և պարագայից նոցին:

Երականութին է արհեստ ուղղապէս՝ խօսելոյ:
Իսկ ուղղախօսութին պարունակէ ընդ ինքեանք
զերկուս, այսինքն զբարևոք տեղեկութի եղերաց,
և զբարևոք տեղեկութի նոցին շարամանութե:

Իսկ զի յայտոսիկ հայտնայ բերականութին:

Բայտիչ բերականութե ևն հասարակութից հմտից լե
զուազիտաց, զի երկատիրութե նոցին հնարեցեալէ, և հնարի
ուղղախօսութին:

Ենթակայ բերականութե է միտն մարդկային, զի նմա
յարահանդի և յարահանգչի կարէ ծանօթութիս այս արհեստ
տական:

ԷՂուարկայ բերականութե է խօսն մարդկային, զի շուրջ
գնովաւ պարագբերի ուղղութի նոցին գործնական: Բուստե
խօսն ուղղաւոր, ասէ յինքեան զերկուս, այսինքն զձայնն ոչա
հական, որէ նեւ, և զուղղութին հրաւորական, որէ կերպ
Էլախման բերականութե է ներկրթելն զմիտո մարդկային

ի հաս

ի հասկացողութիս ուղիղս համայնից շարագրութեց , ՚իզրուցատրութիս և յարտադրութիս պատեհս , իսկև ՚ի վարդապետութիս անսխալս : Պիտանաւորութի քերականութեան է կրկին . հոգեկան և մարմնական : Հոգեկանն է , զի ձեռնառութեք նորին կարէ որ ապահովապէս իմանալ զմիտս գրեանց անձայնոց , և ըստ նոսին կենցաղաւարել , և վարժել և ս զայլս ՚ի պատուիրանս անձայինս և ՚ի ճանապարհս կեցութե : Իսկ մարմնականն է , զի նպաստութեք նորին կարէ որ ատենաբանել և արտադրել զգրեանս ՚ի յօգուտ ինքեան և հայրենոյն իւրոյ , և հետեւապէս առստանալ զբարեհամբաւութիս ՚իմէջ ուսումնասիրաց :

Ղրբ որով հետև առարկայ քերականութեան է խօսն մարդկային ույ ասացաք , իսկ խօսն բաղկանայ՝ եբառից , և բառն ՚ի վանկից , և վանկը ՚ի տառից , Դերեմն աստանօր վայելուչէ խօսելն զտառից հայկազունեաց :

ՊՐԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ :

Տաղադս ստիմանի և բաժանման տառից :

ՂՂՆԵ հսկումն յօդելի ; Իսկ գիրն է գիծնչան տառն , քան զի առ ՚ի նշանակիել զտառս հարեց ետը ևս գիրը :

Դրք և առհայկազինս ևս Թուով բառատուն ; այսինքն : ա . բ . գ . դ . ե . զ . է . ը . Թ . ժ . ի . լ . խ . ծ . կ . հ . Ն . Շ . Ճ . Ե . Ղ . Ս . Վ . Ե . Ղ . Ս . Ն . Շ . Պ . Ջ . Կ . Վ . Ն . Ս . Վ . Ս . Բ . Գ . Դ . Վ . Ք . Լ . օ . ֆ . ու : Իտոցանե ութն ևս ձայնաւորք , այսինքն , ա . ե . է . ը . ի . ո . օ . ու : Եւ ձայնաւորք ասին , զի ըստ ինքեանց սարգապէս ելու զանին :

Աւերիուք են հասարակի, այսինքն, յ. և. և. քան զի Տ,
 'իսկզբան բառից կամ վանկից, է' բաղաձայն, որդոն, յոյս,
 յօշ, յար, յեղ : և այլն :

Իսկ 'իմեղ բառից եղավանկից և 'իմեղ վանկից վերջնոց :
 յետկոյս վանկից նախնութացեց, և յետկոյս բառից եղավան
 կից, է' ձայնաւոր : Իմեղ բառից որդոն, ծայր, խոյր, կոյր,
 յոյր, և այլն :

'Իմեղ վանկից վերջնոց, որդոն, սա, կայն, ող, ջոյն, իս,
 կոյն, և այլն :

Տետկոյս վանկից նախնութացից որդոն, նայ, նայց : վայ,
 բն, ոյ, նու : և այլն :

Իսկ յետկոյս բառից եղավանկից, որդոն, հայ, բայ, խոյ,
 և այլն : Բայց 'իսոցունց արտաւոյնն, բոյ, գոյ, կայ, տայ,
 յայ, և այլն :

Տ, յետկոյս բառից յոգնավանկից ոչ ձայնաւոր աօք, և
 ոչ բաղաձայն, ք զի ոչ երբեք արտաբերել, որդոն, ջահանայ,
 յուդայ, ցնծայ, մսայ, և այլն :

աւյլ գրել միայն, կամ առ 'ի զանազանել զսեռականն 'իյա
 նուանականէն, որդոն զաբարիա, զաբարեայ : մաղաբիա, մա
 բարեայ : Էլ կամ առ 'ի զանազանել զհասարակ անունն 'իյառ
 կէն, որդոն, Ասիիրա, ծառայ : Ասիիրա, ջահանայ : Եւ
 կամ առ 'ի զանազանել զբայս սահմանական 'իհրամայակա
 նէն, որդոն, խոդայ, խոդա : ցնծայ, ցնծա : մայ, մա : և այլն :

Ի, զիսի ձայնաւորն և յառաջ ք զբաղաձայն է' ձայնաւ
 որ, որդոն, սիւն, հուն, անկիւն, և այլն :

Իսկ 'իմեղ երկուց ձայնաւորաց, կամ մինչ եղերեզ զվանկս,
 է բաղաձայն :

'Իմեղ երկուց ձայնաւորաց որդոն, հաւատար, հեւանդ,
 Թուական, լեզուանի, և այլն :

Q

ևսինչ

Տաղադս Վանկից :

Ահնչեղերէ զվանկս որդոն , Թիւ , բաւ , բանիւ , և այլն :
Էսկ մասցեալքն իտառիցն են բաղաձայնք , բան զի ոչ
լստ ինքեանց , այլ ընդ այլոց բաղաղցապէս էլուզանին ,

Պ Ը Ձ Կ Ե Ը Ը Ը Ը Ը :

Տաղադս սահմանն և բաժանման վանկից :

Ղանկն մի հնչումս էլուղեցեալ : որդոն , Թա , գա ,
ւոր : Ղասցի մի հնչումս էլուղեցեալ , ք զի որնչ
միով հնչմամբ արտաբերի իբերանոց , զբայսոց և
վանկ , և ըստ այսմ համայնք տառք ձայնաւորք , որք
միով հնչմամբ էլուզանին են վանկք , բաց ոչ ըստ որում են
յօռելիք : Էսկ տառք բաղաձայնք ոչ երբեք վանկանան ըստ
ինքեանց որով հետև ոչ կարեն էլուզանի Թարց բաղաղ
յուԹԷ :

Ղանկն ուրեմս Թէ վանկից սմանք են միագիտք , որդոն ,
ա . ե . է . ո . օ . ու : Էւ սմանք են յոդնագիտք , նրդոն ,
բար , բար , եալ , խօ , սն , ցաւ : և այլն :

Դմանք են միաբարբառք , որդոն , շա , հա , ւէա : և միա
բարբառք ասին , զի միով պարզիւ հնչմամբ արտաբերին :

Էւ սմանք են երկբարբառք , որդոն , հայր , կեան , եօթն ,
կոյս , իւր : Էւ երկբարբառք ասին , զի երկօրումբ ձայնաւո
րք իբր միով արտաբերին :

Դմանք են նշանակիչք , իրաց որդոն , է , մտիք բան : և
նշանակիչք իրաց ասին , զի զէտ Թի ինչ առանձնապէս նշա
նակին :

Էւ սմանք են զոչինչ նշանակողք , որդոն , ա . պա , ւէն :
Էւ զոչինչ նշանակողք ասին , զի ըն հայկաբանդաԹԷ զոչինչ
եւ Թի առանձնապէս նշանակին :

Եւ գիտելի է զի վանկէ որք զիրենչ նշանակեն , են ՚իմաստիս վանկէ , և բառք , զոր օրինակ , մարդ , և բանս , առանձնապէս առեցեալք , են բառք :

Իսկ մինչեւ ըն բաղադրութե , որդոն մար , դա , սեր : բա , նաս , տեղծ , են վանկէ : Բայց վանկէ որք զոչինչ նշանակեն ըն հայկաբանութե , են միայն վանկէ , այլ ոչ բառք :

Գիտելի է ևս , զի ոչորք ՚եբաղաձայնից Թէ առանձին , և Թէ ընդ այլում բաղաձայնի կարէ բաղիացուցանել զվանկս առանց ձայնաւորի : Բնութի յիմում վանկոջ գոն ձայնաւորք , կամ զօրութե և կամ ներգործութե :

Չօրութե որդոն , նս , ջեցեալ : տխ , մար : կտ , տամահ : քան զի ՚իսոցա գոյ զօրութե ձայնաւորս այս . ք . որդոն նըն ջեցեալ : տրխտար : կըտտամահ : Լեակս որոյ և մինչ կամին գրագիրք ըն վերջում տողին բաժանել զբառս , նորս գոն երկու բաղաձայնք ՚իմաստին , շարակցեն ընդ առաջնոյ բաղաձայնին զձայնաւոր իմս նեղեր տողին , և զերկրորդ բաղաձայնս անցուցանեն ՚իսկիզբս միւսոյ տողին , և յայնժամ ձայնաւորս որ գոր նախ զօրութե լինի ներգործութե , որդոն , տը , կար : խը , րատ : Իսկ ներգործութե որդոն , շա , բակ , ցեալ : և այլն :

Պ Բ Ա Կ Չ Բ Բ Բ Բ Ի :

Տաղադոս սահմանի և բաժանման բառից :

Վասն ձայն նշանական , որդոն , մարդ , սերել , ընդ , դու : և Վասցի նշանական , զի ան տտութի սլարտի զիրենչ նշանակել , կամ առ նշանակել :

Բառից ոմանք են եղալվանկէ , որդոն . է , գոյ , մարդ : բան , յոյս , կոյս : և այլն :

Տաղաքս Բառից :

Եւ ոմանք են յորնաւանիք, որդոն, Էակ, գոյնցուԹի, մարդ
կային, բանական, յուսադրել, կուսական : և այլն :

Դմանք են պարզք, որդոն, ուսումն, յառաջ բայց, բան,
իսկ : և այլք : Եւ պարզք, ասին զի ոչն բաղադրեցեալք ընդ
այլոց բառից :

Եւ ոմանք են բարդք, որդոն, սլուսմաստեւ, յառաջա
դրել, բայցսակայն, բանզի, իսկարդ : և այլն : Եւ բարդք
ասին, զի են երկու բառք, բարդեցեալք իմիասին :

Իսկ ոմանք են յարաբարդք, որդոն ուսումնասիրայարդ :
չարալծակցուԹի : փառաբանակցել, բայց բանզի : և այլք :
Եւ յարաբարդք ասին զի են բազումք բառք յարաբարե
ցեալք իմիասին :

Դմանք են նախագաղափարք, որդոն, ծով, ընծայել, նոյն,
Եւ նախագաղափարք ասին, զի զէութիս իրաց նախասպէս
նշանակեն :

Եւ ոմանք են ածանցականք, որդոն, ծովային, ընծայե
ցուցանել, նոյնական : Եւ ածանցականք ասին, զի զէութիս
իրաց երկրորդապէս նշանակեն, բան զի են յառաջածեցեալք
յայլոց բառից :

ՊԵՂԿ ՀԻՆԿ ԵՐՈՐԴ,

Տաղաքս Բանի :

Անն է շարամանուԹի բառից յայտնող տրամախո
հուԹի, որդոն : Եկեղեցի է գումարումն հաւատա
ցելոց ընդ միով հովիւ օրինաւորիւ : Աշացի յա
յտնող տրամախոհուԹի, բան զի բազմիցս Թէպետ
շարամանին բառք իմիասին, բայց ոչ յայտնեն զտրամախո
հուԹի, այլ միայն զպարզ յղացումն մտաց, որդոն, պետրոս
և այլո

և պօղոս : Տակոբոս ալիեան : այր իմաստուն :

Բանն բաժանի իկատարեալն և յանկատարն : Կատարեալ
որդոն , Եսեմ տր ամբոն : Լմարդն է կենդանի բանական :
Եւ ասի կատարեալ , զի զամբողջ յղացումն մտաց արտայայտէ :
Իսկ անկատար որդոն : Եթէ չէր իմ տեսեալ զպետրոս : Եւ
ասի անկատար , զի զմանական յղացումն մտաց արտայայտէ :
Բանի եղերք են ուրն : Էջոնքն , Էջոնն , Բայ , Դէ
րանուն , Ըստունելուծի , Դատարարուծի , Լակեայ , Լի
Չարկուծի , և Շաղկապ :

ՊՐԱԿԱԵՅԵՐՈՐԻԴ .

Տաղադս սահմանի Էջոնան և պարագայից նորին :

Մեռննէ եզր բանի , որ զէութիս իրաց նշանակէ : որ
դոն , ամեակի , սանդոուած , երկին , երկիր : և այլն :

Էջացի Թէ զէութիս իրաց նշանակէ , Ք զի մինչ
լինմբ : ԷՃ : զէութիս իմն անհուն , յաւիտենական ,
ամենակարող , և ամենաբարի ՚իմիտ ամենմբ : և այլն :

Էջոնանց ոմանք են յատուկք , ոմանք հասարակք , և
ոմանք հաւաքականք :

Տատուկք որդոն , Պետրոս , Պօղոս : մարԹայ , հովիտիմէ :
գաբրիէլ , միքայէլ : Եւ յատուկք ասին , զի զանհատ էութի
իմն յատկապէս նշանակեն :

Հասարակք որդոն , մարդ , հրեշտակ : Եւ հասարակք ա
սին , զի զընթահնուր էութիս իմն հասարակապէս նշանակեն :
Քան զի մարդն ոչ մեայն զՊետրոս , այլ և զՊօղոս , և զայլս
անհատս ընդ ինքեամբ պարունակի : Էջոյէս հրեշտակն ,
ոչ մեայն զգաբրիէլ , այլ և զմիքայէլ և զուաքայէլ և զայլս հրեշ
տակս ընդ ինքեամբ պարունակի :

Տաղադ

Հաւարական իրգոն , ժողովորդ , ազն , ամբոխ : Եւ հաւա
քականք ասին , զի եղականաւ Թուով զբազմութի ինչ ժողո
վապէս նշանակեն :

Դմանք են գոյականք , և ոմանք ածականք ; Էդոյականք
իրգոն , մարդ , բար , տունի , մարմին , և այլն :

Եւ գոյականք ասին , զի ըստ ինքեանց կարեն կայանալ
իբանի :

և Ծականք իրգոն , բանական , սպիտակ , կանանչ , անկեն
դան , և այլք : Եւ ածականք ասին , զի ըստ ինքեանց ոչ կարեն
կայանալ իբանի Թարց գոյականաց : քան զի մինչ լսենք բա
նական , իսկոյն զմարդն իմիտ ածենք նորում գոյ բանակա
նութի : Եւ յորժամ լսենք սպիտակ , իսկոյն կամ զբար , կամ
զձիւն , կամ զԹուղթ և կամ զայլինչ իմիտ ածենք , նորս գոյ
սպիտակութի : այսպէս և այլն :

Դմանք են դրականք , ոմանք բաղդատականք , և ոմանք
գերադրականք : Դրականք իրգոն , խոնարհ , սպիտակ , բաղջը ,
բարի , չար , փոքր : Եւ դրականք ասին , զի զեութի իմն ըս
դարձակապէս և սղարղապէս նշանակեն :

Բաղդատականք իրգոն , խոնարհագոյն , սպիտակագոյն ,
բաղջրագոյն , բարեգոյն , չարագոյն , փոքրագոյն : Եւ բաղդա
տականք ասին զի զիրինչ համեմատեցեալ ընդ սղոց ըստ
ձոխութե կամ ըստ նուաստութե նորին նշանակեն : զոր օ
րինակ , եթովպացին է սեաւ , բայց արաբացին է սևագոյն ,
այսինքն առաւել սեաւ :

Էրբադրականք իրգոն , խոնարհագունեղ , սպիտակա
գունեղ , բաղջրագունեղ , բարեգունեղ , չարագունեղ , փոքր
գունեղ : Եւ գերադրականք ասին , զի զիր ինչ ինքեանցունի
կամ իստորնագունի իմեք կայութե նշանակեն : զոր օրինակ ,
հրեշտակք են իմաստնագոյնք բան զմարդիկ , իսկ ամ է ի
մաստնա

մաստնագրուենդ , այսինքն գերազանց իմանտուն : ԷՂյալէս
կապիկն է անբան , բայց ձին է անբանագոյն , իսկ էջն է անբա
նագունենդ :

Բայց գիտելի է զի երբեմն ոմանք իստունկանելով զգաղա
փարաւս այսու բաղդատականաց : ԷԴոյն , վարին ամականաւ
անուամբն : ԷՂաւել , և փոխանակ ասելոյ բարեգոյն , չարա
գոյն , ասն , առաւել չար : ԷՂյալէս իստունկանելով զգա
ղափարաւս գերադրականաց , էդ , վարին անուամբ , ամենայն ,
և փոխանակ ասելոյ բարեգունենդ , չարագունենդ , ասն ամե
նաբարի , ամենաչար : Բայց այս ոչ միշտ , բան զի ոչ բարե
պէս ասի ամենասպիտակ : և այլն :

ԷԴիտելի է ևս զի համայնք անուանք որք ստորանկին ընդ
սցորելիք աստիճանօք պարաին գոյ ամականք , այլոչ գոյա
կանք , զի ոչ յարտարապէս ասի բար , բարագոյն , բարագունենդ :
Թէև երբեմն բանաստեղծք առի սյարդել զմիտս արտադրու
թեց ասիցեն մարդագոյն , մարդագունենդ , և այլն :

ԷՂնուանց ոմանք են նախագաղափարք , և ոմանք աման
ցականք : Նախագաղափարք իրգոն , մարդ , ոսկի , բան : Էւ
նախագափարք ասին զի են իբր նախկին տիպք և արմատք ,
այլոյ յինքեանց յառաջնիկելոյ : ԷՂմանցականք իրգոն , մարդ
կային , ոսկեղին , բանական : Էւ ամանցականք ասին , զի են
յառաջնիկելոյ յայլոյ անուանց :

Բայց բոն զի ամանցականք այսօրեկ գունեայ են անհունք :
Բւսան տրին գաղափարք ոմանք առի դիւրապէս պարու
նակիլ ցոյնս , որք և են այսօրեկ : ԷՂիան , և ան , ունի , այն ,
էյն , ենի , արան , ոյ , ուտ , աստան , ային , ևայ , ի , ատ , ոտ ,
էղէն , ցու , ուն , ումն , ուստ , ամ , թի , որդ , էոր , պան , ու
հի , ալ , եակ , ուկ , էդ , իչ , ուչ ոտի : և այլք :

ԷՂբան , որգոն կուսարան , բնակարան , սաղիսարան ,
վար

վարժարան , կտակարան : և այլք :

Ղկան , որգոն , արբունական , իմաստասիրական , քաղաքական , զարմացական , գրական , և այլք :

Էան , որգոն , համազասպեան , դաւթեան , եօթնարիեան ; երեքիեղկեան , և այլք :

Դենի , որգոն , արշակունի , արբունի , բզսունի , պալճառեանի , ծործորունի : և այլք :

Ղցի , որգոն , պոստացի , սամարացի , վրացի , իսպանիացի , կալիացի , և այլք :

Եցի , որգոն , եբրայեցի , հռովմայեցի : և այլք :

Էնի , որգոն , հայրենի , վարդենի , նունենի : և այլք :

Ից , որգոն , ծաղկոց , դպրոց , վարդոց : և այլք :

Բւտ , որգոն , քարուտ , ծառուտ , մացառուտ : և այլք :

Ղստան , որգոն , հրէաստան , հայաստան , պարսկաստան , բուրաստան , ձիաստան : և այլք :

Ղյին , որգոն , անային , երկնային , մարդկային : և այլք :

Էայ , որգոն , քարեայ , պրտուեայ , ծաղկեայ : և այլք :

Ի , որգոն , արծաթի , որճի , խեցի : և այլք :

Ղտ , որգոն , պնչատ , ձեռնատ , ականջատ : և այլք :

Բտ , որգոն ձիթոտ , ցխոտ , իւղոտ : և այլք :

Էղէն , որգոն , հրեղէն , հողեղէն , մարմնեղէն : և այլք :

Պան , որգոն , պահասպան , այդեպան , դռնասպան : և այլք :

Յու , որգոն , մահկանացու , քահանայացու : և այլք :

Բեն , որգոն , զուարթուն , սիրուն , պատարուն : և այլք :

Բւմ , որգոն , առում , անում , հատում , և այլք :

Բւստ , որգոն , դալուստ , փախուստ , և այլք :

Ղծ , որգոն , առած , ստեղծուած : և այլք :

Թիւն , որգոն , սրբութի , տեօութի : և այլք :

Բոր , որգոն , առաջնորդ , փոխանորդ : և այլք :

Իոր, իրգոն, հոգևոր, միաւոր, հարկաւոր : և այլք :
 Բւհի, ծրգոն, տիրուհի, սրբուհի, իշխուհի : և այլք :
 շի, ծրգոն, դռնակ, սոնակ, սնակ, տապանակ : և այլք :
 Էակ, իրգոն, որդեակ, դայեակ, ոսկեակ : և այլք :
 Բւկ, իրգոն, քարուկ, ճնճղուկ, ջրուկ, կուրուկ : և այլք :
 Իկ, իրգոն, արտուտիկ, ծիծեռնիկ, սարեկիկ : և այլք :
 Էդ, իրգոն, զօրեդ, յատկեդ, ահեդ, մարմնեդ : և այլք :
 Իչ, իրգոն, բրնչ, քաւեչ, վարեչ, ոսկերեչ : և այլք :
 Բւչ, իրգոն, վայելուչ, տեսուչ : և այլք :
 Բտի, իրգոն, մտելտի, Թալիտի : և այլք :

ՊՐԱԿ ԵՕԹՆ ԵՐՈՐԴ,

Տաղաթս Աւոց անուանց :

Իւր անուանց են երկու, եզական, և յոգնական, Էզական, իրգոն, մարդ, արեգակն, դուստր : և այլք :
 Էւ եզականք ասին, զի զմի եր միայն նշանակեն :
 Տօգնական իրգոն, մարդիկ, արեգակուսք, դասերք : և այլք :

Էւ յոգնականք ասին զի զբազումս իրս նշանակեն :

Բայց զիտելի է, զի որո սակաւ են զմուտքուԹք իւրից համբախագումնից սակս ձեաներսրման յօգնականաց անուանց հակազուենաց : Բւստի իդիւքուԹի նոցին շարագրեմք ըզկանոնս հեռեկարս :

ւՆսուանք եզականք որք եզերին իձայնաւորս, փոխարկին ՚ն յոգնականս առադրուԹք միոյ քէի, իրգոն, ոսկի, ոսկիք : արծաթի, արծաթիք : ոգի, ոգիք : բու, բուք : էրե, էրեք :

Բայց ՚նոցունց արտառոցին, ձու, ձուանք : ձի, ձիանք : լու, լուանք : և այլք : ւՂյսպէս ևս անուանք յատուկք, եղև,

բեցեալք ՚ի ձայնաւորս, որոն զարարեալ, զարարեանք: ազարեալ,
ազարեանք: հռիփսիմէ, հռիփսիմեանք, և այլք: որք բայ ՚ի քէէն,
խնդրեն զայս առաւ, առ ՚իփոխարկիլ ՚ի յոգնականս :

ւշուանք եղականք որք եղերին ՚ի մի միայն բաղաձայն,
փոխարկին ՚ի յոգնականս առադրուածք միոյ քէէ, որոն, միտ,
միաք: մեղ, մեղք: աչ, աչք: հնձան, հնձանք :

բայց ՚ի սոցունց արտառոցին, կոյս, կուսանք, էչ, իչունք:
մաղ, մաղունք: մեծ, մեծինք: երագ, երագունք: և այլք: որոց
ոչ միայն առադրի, բ, այլ և վանի իմս ամբողջ:

ւշուանք եղականք որք եղերին ՚ի յերկուս բաղաձայնս,
ոչ միայն խնդրեն ՚ի փոխանի զքէ առ ՚իփոխարկիլ ՚ի յոգնա-
կանս, այլ և պահանջեն զկնի առաջոց բաղաձայնին, զձայ-
նաւոր իմս, որոն, գառն, գառնք: լիտր, լիտրք: և այլք:
բայց ՚ի սոցունց արտառոցին մարտ, մարտք: գունդ, գունդք:
ծնունդ, ծնունդք: սերունդ, սերունդք: ազուստ, ազուստք:
և այլք :

ւշուանք եղականք որք եղերին ՚ի յերկուս բաղաձայնս, ոչ
լարմարապէս փոխարկին ՚ի յոգնականս առադրուածք միոյ
քէէ, այլ և խնդրեն զկնի երկտորի բաղաձայնին զձայնաւոր
իմս, որոն, դուստր, դուստրք: լիտր, լիտրք: արկչ, ար-
կչք: և այլք :

ւշուանք այսորեկ բարի, լաւ, ընտիր, մեծ, երբ իմս կրկնին
իմել շարադրուածք, և ելուղանեն զնշանակուած ՚ի յոգնակա-
նի գորով ինքեանք ձայնիւ եղականք, որոն, բարեբարի մար-
դիկ: լաւլաւ ակունք: ընտիր ընտիր պատերազմօղք: մեծա-
մեծ իշխանք: իսկ երբ իմս ձայնիւ ևս յոգնականս ասան, որ
գոն, զբարեբարիս արանց: զլաւ լաւս ականց: զընտիր ընտիրս
կնի: զմեծամեծս բաղաձայն: և այլն :

ՊԼ ԶԿ ՈՒԹ ԵՐՈՐԴ :

Տաղադս հոլովից անուանց , և նոցին անուանակոչութեց :

Միով շնուանց են տան , որք և են այսոքիկ :
 Էջուական : Աեռական : ԱՄրական : Հայցա
 կան : Բացառական : Պատմական : Դործիական :
 Պարառական : Ներդոյական : Էրչական : Էռա
 ղինն հոչի անուանական , զի ընդարձակապէս և ուղղապէս
 զէութիս իրաց ըստ անուանն նշանակէ , իրգոն մարդ , հրեշ
 տակ , երկին , երկիր : քան զի մինչ լսեմք մարդ , Թարց այլոյ ու
 բուք մտածման զկենդանի բանականն իմիտս բերեմք :

Երկրորդս հոչի սեռական , զի զայնսոքի որք պատկանին
 առ իւրաքանչիւր էութիս կամ էակս սեռօրն նշանակէ , իր
 գոն , մարդոյ , հրեշտակի , երկնի , երկրի : քան զի մինչ լսեմք
 մարդոյ , ոչ ընդարձակապէս իմանամք զմարդն իբր մարդ ,
 այլ իբր տի , կամ ունօղ , կամ ստացող այլոց իրաց : Էջլ և ոչ
 ուղղապէս ձկտի միան մեր իմարդն , այլ առ հոգի նորին ,
 կամ առ մարմինս նորին , կամ առ տունս նորին , կամ առ
 որդիս և դստերս նորին , և կամ առ այլինս որ պատկանի նմին :
 Իսկ զմարդն Թիւրապէս միայն իմիտս բերեմք :

Երրորդս հոչի տրական , զի զենթականս կամ զառարկայս
 առ ից տրողականաց կամ դիմողականաց և կամ ձկտողակա
 նաց նշանակէ , իրգոն , ցմարդ , ցհրեշտակ , առ յերկնս , ի
 յերկիր , քան զի մինչ լսեմք ցմարդ , ոչ ընդ արձակապէս իմա
 նամք զմարդն իբր մարդ , այլ իբր ենթական , առ ից , դիմ
 լոյ , ձկտելոյ : և այլն :

Չորրորդս հոչի հայցական , զի զենթականս կամ զառար
 կայս առ ից հայցողականաց կամ ինդորողականաց և կամ ախար

Տաղաթոս շնորհան :

Ժողովանաց նշանակէ , որդոն , զմարդ , զհրեշտակ , զերկին զեր կիր : քան զի մինչ լսեմք զմարդ , ոչ ընդարձակապէս իմանամք զմարդն եբր մարդ , այլ եբր ենթակայ հայցելոյ , ակտրժելոյ , խնդրելոյ : և այլն :

Հինկերորդն կոչի բացառական , զի զենթակայս առից բաց բարձրականաց , կամ առողականաց , և կամ սկզբնականաց նշանակէ , որդոն , իմարդոյ , իհրեշտակէ , յերկրէ : քան զի մինչ լսեմք իմարդոյ , ոչ ընդարձակապէս իմանամք զմարդն եբր մարդ , այլ եբր ենթակայ , բացբառնալոյ , ակտրոյ , սկսելոյ : և այլն :

Էջերորդն կոչի պատմական , զի զենթակայս առից վերադականաց , կամ ամբաստանողականաց նշանակէ , որդոն , զմարդոյ , զհրեշտակէ , զերկին , զերկրէ , քան զի մինչ լսեմք զմարդոյ , ոչ իմանամք ընդարձակապէս զմարդն եբր մարդ , այլ եբր ենթակայ պատմելոյ , ամբաստանելոյ : և այլն :

Էտոն երրորդն կոչի գործ-իական , զի զենթակայս առից արհեստականաց , կամ գործնականաց նշանակէ , որդոն , մարդոյ , հրեշտակիւ , երկնիւ , երկրաւ , քան զի մինչ լսեմք մարդոյ , ոչ իմանամք ընդարձակապէս զմարդն եբր մարդ , այլ եբր ենթակայ գործ-իական :

Եւթերորդն կոչի պարտական , զի զենթակայս առից շրջապատողականաց , կամ փարողականաց նշանակէ , որդոն , զմարդոյ , զհրեշտակիւ , զերկնիւ , զերկրաւ , ք զի մինչ լսեմք զմարդոյ , ոչ իմանամք ընդարձակապէս զմարդն եբր մարդ , այլ եբր ենթակայ , շրջապատելոյ , պարելոյ , փարելոյ : և այլն :

Իններորդն կոչի ներգոյական , զի զենթակայս առից կամ ներս պարունակեցելոց նշանակէ , որդոն : ըս մարդում , ըս հրեշտակով , յերկնի , յերկրի , քան զի մինչ լսեմք ըս մարդում , ոչ իմանամք ընդարձակապէս զմարդն եբր մարդ , այլ եբր ենթակայ

Թակայ

Թակայ պահուհաւոր , կամ ներկերդ :

ԼՄան երորդն կոչի կոչակնն , զի զենթակայս առից կոչականաց նշանակէ յորդոն , իմ մարդ , իմ հրեշտակ , ո՛ր երկն , ներկեր , բան զի մինչ յեւեջ ո՞վ մարդ , ոչ իմանամք ընդարձակապէս զմարդս երբմարդ , այլ իբր ենթակայ կոչակնն :

ՊՐԱԿ ԻՆՆ ԵՐՈՐԴ :

Տաղապս ձևակերպութեց հոլովեց :

Չնազանութի ձևակերպութեց հոլովեցն կայապայ կամ ՚ի սկզբան կամ ըն վերջնում անուանց , սրբ իձեռն զանազանից նախադրութեց , և տարբերեց վերջաւորութեց զտանս հոլովս բարկացուցանն :

Ակզբունք և վերջ սնուանց անուանականաց են բարունք և զանազանք , ըստ էական զորս նշանակեն , ուստի ոչ անկանն ընդ կանոնիւ իւրե , այլ ճանաչին միայն իձեռն վարժութի :

Ակզբունք անուանց սեռականաց են այսբանք ; որքանք էն սկզբունք անուանականաց : Իսկ վերջ սոցին են տանն և ինն ըստ թուոյ ընծից և տասանց հոլովանց :

Ակզբունք և վերջ տրականաց վերջահարովից են այսբանք , որքանք են սկզբունք և վերջ սեռականաց : Բան զի մտ սեռական ; և վերջահարով տրական , թէ և զանազանիցին իմիմեանց ըն շարադրութի ՚ի ձեռն պահանջման տարբերից հոլովից :

Ակզբունք տրականաց նախդիրունականց են հինկ , ըստ հնկից այսոցիկ նախադրութեց , այսինքն , ՚ի , յ , առ , ց , ընդ ; որդոն , ՚իտի յուսացայ : յանձնիմ երդուայ : ասաց առ . առ դուկեցիս : ևտ ջգաշտօնեսայն : զարմացաւ ընդ բանս նորա :

Բայց դիտելի է՝ զի՛ ՚ի նախագորի, անուանոց սկաննկին զեր
 զանապետից : Եւ յ, նախագորի, անուանոց սկաննողաց ինչայ
 նաւորաց : Իսկ մտացեալքն նախագորին, ամենից անուանոցնն
 զանազանապէս : Լիբըք տրականաց նախդերուսակաց Եւ
 ըստ որքանուԹԷ վերջոց հայցականաց :

Ակզբունք հայցականաց կերպանան միով զայիւ : Իսկ
 վերջը նոցին նոյքնն ըստ անուանականաց : Բայց ըն յոգնա
 կանում Թուող, թէն վախճանական փոխարկի՝ ՚ի ս, որդոն ,
 Թագաւորք, զԹագաւորս : արեգակունք, զարեգակունս : մար
 դիկք, զմարդիկս : Իսկ նանուանս նորոց գոյ, բ, վախճանա
 կան , այլ միջարկական , նոյնն փոխարկի՝ ՚ի ս, որդոն ամենք
 եան , զամենեսան , և այլն : Երբեմն հայցականս , դնի՛ ՚ի
 շարագորուԹԷ առանց զայի, և յայնժամ կոչի անորոշական ;
 զի զիրս նշանակեցեալս ոչ յատկացուցանէ : որդոն , ցոյց ենի
 ճանապարհ յոր դնացից : ւշանէ սղորմուԹիս ար , և իրա
 դեսս ամենից զովեցելոց : Իւստի ճանաչի միայն ՚ի ճեռն հո
 լովառուԹԷ բայից նախընթացից , կամ հետեւելոց :

Ակզբունք բացառականաց Եւ չորք ըստ չորեց այսոցնի
 նախագորուԹԷց , սյսինքն , ՚ի յ , ՚ի յ , առ ի , ՚իսոյանէ Երկուքն
 Եւ պարզք , և երկուքն Եւ բազադրեցեալք , պարզք որդոն , ՚ի
 սուէ , յառաւուսէ : Բարդեցեալք որդոն , ՚ի յականէ , առ ՚ի յեց
 վնից : Իսկ վերջը նոցին Եւ երկու , բան զի կամէ ըստ սեռա
 կանին , որդոն , հողոյ , ՚ի՛նողոյ : Իսկուոյ , յսկուոյ : և կամ եզ
 երի՛ ՚ի է՛ , որդոն , ՚ի շարէ , յանդգնուԹԷ :

Ակզբունք պատմականաց ամենեցուն կերպանան միով
 զայիւ : Իսկ վերջը նոցին Եւ ըստ բացառականաց , որդոն ,
 ՚իսիւԹոյ , զիսիւԹոյ : ՚ի շարէ , զշարէ :

Ակզբունք գործիականաց Եւ ըստ անուանականաց : Իսկ
 վերջը նոցին Եւ տասն և երկու , ըստ որում տեսանին ՚ի հոլով
 մուծս անուանց :

Ակզբունք

Թակայ տւնք պարտաւականաց ամենեցուն կերպանան միով զայր, եւկ զեօջ նոցին եւ ըստ որոճ-եականաց, որդոն, աս տեղք, զաստեղք: ԲուժԹ, զբնուժԹ:

Լիզբունք ներգոյականացս եւ չորք, ըստ չորեց այսոցնի նախադ-բուժԵց, այսինքն՝ ի յ, ըն, ն: Բորոց երկուքս այսինքն յ, և, ն, նախադրին անուանց սկսանողաց իճայնաւորաց, որդոն յկեղեցեոջ: նենժ-ականուժ: Բուկ երկուքս այսինքն, ի, և ըն, նախադրին անուանց սկսանողաց իբաղաձայնից, որդոն իտան: ըն տարբերուժԵ: ԼԷբլք ներգոյականաց ըն Եւոջ եզականուժ եւ երեք, զի կամ եւ ըստ սեռականաց, որդոն, բա նի, ի բունի: աշխատուժԵ, յաշխատուժԵ: Կամ եզերին՝ Ե ոջ, որդոն յայդուժ, ըն տեղուժ: և կամ եզերին ի ուժ, որդոն յաստուժուժ, ըն մարդուժ: Բուկ ըն Թուոջ յոգնականուժ եւ ըստ հայցականաց որդոն, զգիտուժիս, ըն գիտուժիս: զեւ Թակայս, նենժակայս:

Բայց գետելի է, զի ըն, և ն, մտաւանդ իկեք արկանին յայնժամ, մինչ ներգոյականս շինժի ըսք նախդրեւ տրակա, նին, բանդի յենժակայս է իմիասին ներգոյական, և նախ գրեւ տրական: Եւստի առի որոշել զսոսա իմիմեանց գրեմք մոխանակ յիոյն, ն, որդոն, նենժակայս: այսպէս իգիտուժիս է իմիասին ներգոյական և նախդրեւ տրական, զմ որոյ առ ի զանազանել զնս իմիմեանց գրեմք իտեղուժ ետոյն, ըն, որդոն, ըն գիտուժիս: Եր-տելի է ևս զի ուժս, յաւեւ եզերե զա նուանս որք ըսք առաջով հոլովմամբ պարունակին, եւկ ոջն, զանուանս որք ըսք երկրորդիւ: Թէ և ըստ հաճուժԵ բանաստեղծից ևս զանուանս այլոց հոլովմանց ստորանից եարս եզերիցին:

Լիզբունք հոշականացս եւ երկու, ըստ երկուց այսոցնի մասնից, ոջ, ո: որդոն, ոջ Պեաքի: որբիտաւորիկ: բայց երբ
բեմս

բենն 'ի կերարկանին Թարց միջարկու ԹԵ ումեր , նորոն , զաբէ :
Իսկ վեւըջ նոցին կամ են ըստ անուանականաց , նորոն , նի
խորք մեծ ու ԹԵ : նի յն նազովեցի : Եւ կամ եղերին 'ի է , նո
րոն նի պողէ , նի բարդուղիսկ , բայց ուր ասացի , 'ի կերոյ ,
անուանց յատկեցի այս սեփական :

Գ Ը Ա Կ Ա Ղ Ա Ն Ե Ր Ր Ո Ր Դ :

Տաղաթս Թէ որք են որք ունին զհոլովն ներդոյական ,
և որք են որք ոչ ունին զնոյն :

Նուանք հասարակք ամենեքեան ունին զհոլովն
ներդոյական , նորոն բաղաբ : 'եբաղաբի : տուս , 'ի
տան : տեղի , 'ի տեղուղ : դաւ առ , 'ի դաւ առի : լեառն ,
'ի կերենն : գեա , ըն գեառի : և այլ :

և Նուանք յատուկք բանականաց ոչ ունին զհոլովն ներ
դոյական , այլ 'ի տեղուղ նորին փոխառոցին դաստգրեւ արտ
կանն , նորոն պետրոս , 'ի պետրոս : մարիամ , 'ի մարիամ : հռիփ
սիսկ , 'ի հռիփսիսկ : մարթա , 'ի մարթա : և այլ :

Բայց երբենն բանաստեղծք առ 'ի պարզել զգիտաւս
քու Թի արտադրու ԹԵ ստեղծանեն նոցին ներդոյականս , սա
կայս խարելով ըստ մեծ 'ի մասին զձայրուսն նոցին , և հա
մառօտելով զսոսա , նորոն , հռիփսիսկ , ըն հռիփսիսկ : մառ
Թեոս , ըն մառԹեոս : սսկրատես , ըն սսկրատուս : արիստո
տէլես , 'նարիստոտէլուս : և այլ :

և Սացի ըստ մեծ 'ի մասին , զի երբենն պահեն և ս զամբող
ջու Թի անուանականն , նորոն , ադամ , 'նադամիւս , ամբա
կուս , 'նամբակուսիւ : զուկաս , ըն զուկասուս : և այլն :

և Սագես անուանք մասանց աշխարհի և գաւառաց ոչ ու
նին զհոլովն ներդոյական , այլ 'ի կերարկանին նախդրեւարա
կանաւ ,

կանաւ, որդն, Էնիա, Եւսիա : Էրաբա, Եւրաբա : Եւրոպա, Եւրոպա : Էմերիբա, Եւմերիբա : Եթովպիա, Եթովպիա : Երաշիւր, Իտաշիւր : Բասէն, Իբասէն : Էրարաա, Երարաա : մուշ, Իմուշ : Գեղարբունի, Իգեղարբունի և այլն :

Էմանապէս Իհիւրարիանին և անուանք բաղաբայ, գիւղից, և գիւղաբաղաբայ, որդն Հում, ԻՀում : Բուզանդիա, Իբուզանդիա : Եբեսոս, Իբեբեսոս : Եւրոպիա, Իբուրոպիա : Էլարնի, Իկարնի : Եօշ, Իշօշ արաւնի, Իգարնի, Իտրադաւիթ, Իտրադաւիթ : Էգուլիս, Եգուլիս : Էկուուի, Եակուուի և այլք :

Եոցին համարասին և անուանք լեռանց և գետոց, որդն, սեպուհ, Իսեպուհ : մասիս, Իմասիս : Թաբօր, Իթաբօր : Եհնա, Իսինա : Էլարմիդոս, Իկարմիդոս : Լիբանան, Իլիբանան : Երաստղ, Իբրաստղ : Տորդանան, ԻՏորդանան : Երից, Իսից : Եփրատէս, Իբփրատէս : Էնդոս, Իսնդոս : փիսոն, Իփիսոն : Երօնուիս, Իտօնուիս : և այլք :

Պ Բ Է Կ Մ Ե Մ Չ Ա Չ Է Ե Ր Ո Ր Պ :

Տաղադս հոլովմանց անուանց գոյականաց և անձանց Թուոց :

Անուանք գոյականք Թուոց զանազանապէս հոլովին և զոչ ստիաւ դժուարութի ծնուցանեն Իմիտս համբակագունից, Բուստի առ Իգիւրութի նոցին շարտգրեմք աստ զնեւականս նոցին յորոց կախին այլքն հոլովք : որդն, Էնի, միոյ : Երկու, Երկուց : Երեք, Երեց : Չորք, Յորեց : Հինկ, հակեց : Էլեց, վեցեց : Եօթն, Եօթան : Եօթունք, Եօթանց : Բւթն, Բւթից : Ինն, Ինան : Ինունք, Ինանց : Երան, տասին : Երասունք, տասանց : Էնտասան, մետա

մետասանից : Երկոտասան , երկոտասանից : Երեքտասան)
 երեքտասանից : Չորեքտասան , չորեքտասանից : Հնիկտա
 սան , հնիկտասանից : Վեչտասան , վեչտասանից : Եօթն և
 տասն , եօթանց և տասանց : Ութ և տասն , ութից և տասանց :
 Ինն և տասն , իննից և տասանց : Քսան , քսանից : Երեսուն ,
 երեսնից : Քառասուն , քառասնից : Տիսուն , յիսնից : Վա
 ցուն , վացնից : Եօթանասուն , եօթանասնից : Ութսուն ,
 ութսնից : Ինսուն , ինսնից : Հարիւր , հարիւրոց : Երկուհա
 ղիւր , երկուց հարիւրոց : Կամ երկերիւր , երկերիւրոց : Երեք
 հարիւր , երեք հարիւրոց : Հազար , հազարի : հազարք , հա
 զարաց : տասն հազար , տասանց հազարաց : հարիւր հազար ,
 հարիւրոց հազարաց : Բիւր , բիւրոյ : բիւրք , բիւրոց :

Իսկ անուանք անականք Թւոց եթէ են դասականք վարին
 այսու գաղափարաւ , որդ , և հոլովին այսպէս , Լուսիկին ,
 նախկնոյ : երկրորդ , երկրորդի : երրորդ , երրորդի : Չորրորդ ,
 չորրորդի : Հինկերորդ , հինկերորդի : Վեցերորդ , վեցերոր
 դի : եօթներորդ , եօթներորդի : Ութերորդ , ութերորդի :
 Իններորդ , իններորդի : Ամասներորդ , ասաներորդի : Ան
 տասաներորդ , մետասաներորդի : երկատասաներորդ , երկո
 տասաներորդի : երեքտասաներորդ , երեքտասաներորդի :
 Չորեքտասաներորդ , չորեքտասաներորդի : Հնիկտասան
 րորդ , հնիկտասաներորդի : Վեչտասաներորդ , վեչտասան
 րորդի : եօթն և տասաներորդ , եօթն և տասաներորդի : Ութ
 և տասաներորդ , Ութ և տասաներորդի : Ինն և տասաներորդ ,
 ինն և տասաներորդի : քսաներորդ , քսաներորդի : քսան և մի
 րորդ , քսան և միերորդի : քսան և երկուերորդ , քսան և երկու
 րորդի : երեսներորդ , երեսներորդի : քառասներորդ , քա
 րասներորդի : Տիսներորդ , յիսներորդի : Վացներորդ ,
 վացներորդի : եօթանասներորդ , եօթնասներորդի : Ութսն
 րորդ :

Երորդ , ութսնեբորդի : Ինսնեբորդ , ինսնեբորդի : Հարիւր
 երորդ , հարիւրեբորդի : Հարիւր և միեբորդ , հարիւր և մի
 երորդի : Հազարեբորդ , հազարեբորդի : Մասնհազար
 երորդ , տասնհազարեբորդի : Բիւրեբորդ , բիւրեբորդի :

Եթէ են զատականք վարին այսու գաղափարաւ , ահ , և հո
 լովին այսպէս : Ահիակ , միակի : Երկեակ , երկեկի : Եռեակ , եռ
 եկի : Կամ երրեակ , երրեկի : Քառեակ , քառեկի : Հնկեակ ,
 հնկեկի : Վեցեակ , վեցեկի : Եօթնեակ , եօթնեկի : Ութ
 նեակ , ութնեկի : Իննեակ , իննեկի : Մասնեակ , տասնեկի :
 քսանեակ , քսանեկի : Երեսնեակ , երեսնեկի : Քառաս
 նեակ , քառասնեկի : Տիսնեակ , յիսնեկի : Վաշմնեակ , վաշմ
 նեկի : Եօթանասնեակ , եօթանասնեկի : Ութսնեակ , ութս
 նեկի : Ինսնեակ , ինսնեկի : Հարիւրեակ , հարիւրեկի : Երկու
 հարիւրեակ , երկուհարիւրեկի : Հազարեակ , հազարեկի :
 Բիւրեակ , բիւրեկի :

Եւ եթէ են կրկնականք վարին այսու դաղափարաւ , պա
 տիկ , և հոլովին այսպէս : Կրկնապատիկ , կրկնապատիկի : Երկ
 պատիկ , երկպատիկի : Եռապատիկ , եռապատիկի : Քառապա
 տիկ : Հնկապատիկ : Վեցապատիկ : Եօթնապատիկ : Ութնապ
 տիկ : Իննապատիկ : Մասնապատիկ : քսանապատիկ : Երես
 նապատիկ : քառասնապատիկ : Տիսնապատիկ : Վաշմնա
 պատիկ : Եօթանասնապատիկ : Ութսնապատիկ : Ինսնապա
 տիկ : Հարիւրապատիկ : Հազարապատիկ : Բիւրապատիկ :
 և այլք :

ՊԵՂԿ ԵՐԿՈՒԱԿԱԿՆ ԵՐՈՐԻ,
Տաղադս, Աահմանի ևսեոից Բայն :

Այն է եզր բանի, որ զգրած մուսս երաց ընդ ժամա
նահաւ նշանակէ : որքոն, Ատեմ, Թանամ, հեղում :
Ատիմ, Թանիմ, հեղանիմ : Ատեցի, Թացի, հեղի :
Ատեցայ, Թացայ, հեղայ : Ատեցից, Թացից, հե
ղից : Ատեցայց, Թացայց, հեղայց :

Ասացի Թէ զգրած մուսս երաց ընդ ժամանակաւ նշանակէ,
քան զի մինչ լսեմք Ատեմ, զառս էուԹԷ ուրուք ընդ ներկայեա
ժամանակաւ իմիտ ամեմք :

Եւ մինչ լսեմք Ատիմ, զհիրս էուԹԷ ուրուք ընդ նոյնով
ժամանակաւ իմիտ ամեմք :

Ամնչ լսեմք Ատեցի, զառս էուԹԷ ուրուք ընդ կատարե
լեաւ ժամանակաւ իմիտ ամեմք : Եւ մինչ լսեմք Ատեցայ, ըզ
հիրս էուԹԷ ուրուք ընդ նոյնով ժամանակաւ իմիտ ամեմք :

Իսկ մինչ լսեմք Ատեցից, զառս էուԹԷ ուրուք ընդ
տպառնեաւ ժամանակաւ իմիտ ամեմք : Եւ մինչ լսեմք Ատե
ցայց, զհիրս էուԹԷ ուրուք ընդ նոյնով ժամանակաւ իմիտ
ամեմք :

Բայնից չորք են զերջաւորուԹից, այսինքն, եմ, ամ, ում,
իմ : որքոն, գրեմ, բանամ, ընկում, ծնանիմ :

Տեղերեցելոցն ՚ի եմ, ամ, ում, Ռմանց են ներգործականց,
որքոն, սերեմ, լուանամ, լոււմ : Եւ ներգործականց ասին,
զի նշանակեն զառս էուԹԷ ուրուք առ կրօնոց : քան զի սեթ
Եմս, նշանակէ զառս կենդանւոյ ուրուք, առ իրենց բարե և հա
մելի : Եւ լուանամս, նշանակէ զառս կենդանւոյ ուրուք առ
իրենց լուանալի : Իսկ լոււմս, նշանակէ զառս կենդանւոյ ու
րուք առ եր ինչ լնի :
Եւ

Եւ յատուկ է սոցա փոխարկելն 'իկիաւորականս' իբաց
 ձգելով զվերջընթեք ձոյնաւորն իւրեանց , և առնելով փոխա-
 նակ սորին զձայնաւորն , ի , որդոն , սիրեմ , սիրեմ : լուանամ ,
 լուանիմ , լսում , լսանիմ :

Իտի այլք են չէզոքականք , որդոն , ննջեմ . ուրախանամ ,
 երգեսում : Եւ չէզոքականք ասին , զի ոչ զաւա ներգործողին
 առ կրողոք , և ոչ զկիրս կրողին 'ի ներգործողէ ումեքէ 'նշանա-
 կեն , այլ զզգած ումն էուԹԵ ուրուք ներ յինքեան բացայայ-
 տեն . քան զի ննջեմ , նշանակէ ընդարձակապէս զախտս կենդան-
 ւոյ ուրուք ներ յինքեան : և այլն :

Եւ յատուկ է սոցա ոչ երբէք փոխարկելն 'իկիաւորականս ,
 զի ոչ յարմարապէս ասի ննջեմ , ուրախանիմ , երգեսանիմ , այլ
 ննջեմ , ուրախանամ , երգեսում :

Բայց չէզոքականաց այսոցեկ կրկին է տեսակ : Օր ոմանք
 'իսոցանէ ըն բաւա ժամանակս իւրեանց լծորդին իբրև ըզ
 ներգործականս , և կոչին ներգործակերպք : որպիսիքեն , ննջեմ ,
 ննջեցի , ննջեցից : հսկեմ , հսկեցի , հսկեցից : չուեմ , չուեցի ,
 չուեցից : և այլք :

Եւ ոմանք ըն ներկայում և յանկատարում ժամանակով
 իւրեանց լծորդին իբրև զներգործականս , իսկ ըն Թացեալս
 ժամանակս լծորդին իբրև զկիաւորականս , և կոչին ընդամիջա-
 կերպք , որպիսիքեն , յառնեմ , յարեայ , յարեայց : մեղանչեմ ,
 մեղայ , մեղայց : զարմանամ , զարմացայ , զարմացայց : և այլք :

Տեղերեցելոյն 'ի իմ , ոմանք են կիաւորականք , որդոն , Աի-
 թիմ , լուանիմ , լսանիմ : Եւ կիաւորականք ասին , զի 'նշա-
 նակեն զկիրս էուԹԵ ուրուք , 'իյառողէ իմեքէ , քանզի սիրեմս
 նշանակէ զկիրս սիրեցելոյն 'իսիրողէ իմեքէ : և այլն :

Եւ յատուկ է սոցա փոխարկելն 'ի ներգործականս' իբաց
 ձգելով զվերջընթեք ձայնաւորն իւրեանց , և առնելով փոխա-
 նակ

Նախնորին զմինն իյերից այսոցիկ ձայնաւորաց , Ե , ա , ու : իր
գոն , սիրեմ , սիրեմ : լուանիմ , լուանամ : ըսանիմ , ըսում : և այլն :

Աստուատ հետևի Թէ ամ բայ ներգործական պարտի ու
նիլ զկրաւորական , առ որ կարեցէ փոխարկիլ ըստ վերոգրե
ցելոյ խրատոյն : Եւ ամ բայ կրաւորական պարտի ունիլ զներ
գործական , առ որ կարեցէ փոխարկիլ ըստ ասացելոյ խրատոյն :

Այլ ինոցանէ են ձայնակրականք , իրգոն , բնակիմ , նս
տիմ , հրձուիմ , բերկրիմ , յագիմ : և այլք :

Եւ ձայնակրականք ասին , զի ձայիւ միայն , Թուին Թէ
իցեն կրաւորակոնք , բայց ըստ նշանակորԹէն ոչնն : քան զի
ոչ նշանակեն զկիրս կրողին ՚ի յառողէ իմէքէ , այլ յինքեան
ըն կրողում : Եւ յատուկ է սոցա ոչ փոխարկիլն ՚ի ներգործա
կանս , զի ոչ յարմարապէս ասի հրձուեմ , նստեմ , բնակեմ , այլ
նստիմ , հրձուիմ , բնակիմ : և այլն :

Իսկ այլք են հասարակք իրգոն , ծնանիմ , փարիմ , ծիծա
ղիմ , խոստովածիմ , և այլք : Եւ հասարակք ասին զի ՚իմբասին
զառս ներգործողին և զկիրս կրողին նշանակեն , բան զի ծնա
նիմն , նշանակէ իմբասին զառս ծնողին առ որդին , և զկիրս որ
դւոյն ՚ի ծնողէն , այսպէս և այլքն : զոր օրինակ , ծնանիմ զբեզ ,
ծնանիմ ՚իբէն : փարիմ զբւ , փարիմ ՚իբէն : ծիծաղիմ զբւ ,
ծիծաղիմ ՚իբէն : և այլն :

Պ Ը Ա Կ Ե Ը Ե ք Ա Մ Ա Մ Ա Ն Ե Ը Ո Ր Ո ր :

Տաղադս Չանազանից Ամեսակացն բայից :

Այից ոմանք են նախագաղափարք , իրգոն , Բւսա
նիմ , յառնեմ , ըսում , մատչիմ , ընծայեմ , կամ :
Եւ նախագաղափարք ասին , զի են իբրև սկզբունք
և արմատք յորոց այլք յառաջագային : և այլք զառս
ներ

Ներգործողին ներ յինքեան ընդարձակապէս նշանակեն , քան զի ուսանին , նշանակէ զառս կենդանւոյ ուրուք ներ յինքեան Թարց նկատելոյ յարտաքս :

Բմանք են անանցականք , որդոն : Բուսուցանեմ , յարուցանեմ , լցուցանեմ , մատուցանեմ , ընծայեցուցանեմ , կացուցանեմ : Եւ անանցականք ասին , զի են յառաջեկեալք յայլոց բայից : Էլ յլլե զերկու առս երկուց իրաց միով ձայնիւ նշանակենւրան զի Բուսուցանեմն նշանակէ իմիասին զառս վարդապետին , և շակերտին : և յարուցանեմն , նշանակէ զառս յարուցանողին , և յառնողին : այսպէս և այլք :

Բայք այսորիկ անանցականք միշտ են ներգործականք , ըն ներկայում , յանկատարում , ըն կատարելում և յապառնում ժամանակով : որդոն , Բուսուցանեմ , ուսուցանեմ : Բուսուցանէի , ուսուցանեէի : Բուսուցի , ուսուցայ : Բուսուցից , ուսուցայց : Իսկ ըն յարակատարում , և ըն գերակատարում , են հասարակք , որդոն , ուսուցեալեմ , զքեզ , ուսուցեալեմ ՚ի քէն : Բուսուցեալէի զքեզ , ուսուցեալէի ՚ի քէն : և այլն :

Բ Էլ յից ոմանք են պարզք , որդոն , դնեմ , շարեմ , փոխեմ : Եւ պարզք ասին , զի զգուտ իմն նշանակու Թի առից էու Թէց ՚իմիտս բերեն , քան զի դնեմն , նշանակէ պարզապէս զառնին Թարց այլումումք նկատման : այսպէս և այլքն :

Բմանք են բարդք , որդոն , ստորագրեմ , համաշարեմ , վերափոխեմ : Եւ բարդք ասին , զի զերկպատիկ նշանակու Թի առից էու Թէց ՚իմիտս բերեն , քան զի ստորագրեմն , նշանակէ ՚իմիտսին զդնելն , և զստորն :

Էլ յսպիսիք մասնկուսք շարագրելիք Թէպէտ ըստ զանազանից ախորժակաց բանաստեղծից են բազումք : Լուկայն այսք որք հասարակապէս ՚իկիրարկանին են սոքա , ըստ , ապ , առ , բաղ , շար , համ , հակ , տար , տրամ , ենթ , ստոր , անդր , վեր , վայր

զայր, ներ, յար, փոխ, արտ, տը, ան, փախ, շաղ, հոմ, վեհ, դեր,
 բակ, փար, մեջ, բաց, շուրջ, մակ, ընդէմ, գեր, հետ : Երգոն,
 պատմեմ, քառորտանեմ : ականեմ, ասրականեմ : բերեմ, առբերեմ :
 դնեմ, բաղադրեմ : կցեմ, շարակցեմ : բերեմ, համբերեմ : դնեմ,
 հակադրեմ : բերեմ, տարբերեմ : չափեմ, տրամաչափեմ : դնեմ,
 են Թադրեմ, ստորադրեմ : չուեմ, անդրաչուեմ : լուծեմ, վերլու
 ծեմ : անծեմ : զայրածեմ : մուծանեմ, ներմուծանեմ : շարժեմ,
 յարաշարժեմ : արկեմ, փոխարկեմ : բերեմ, արտաբերեմ : կա
 ռոմամ, տրկարոմամ : յարգեմ : անյարգեմ : կցեմ, փաղակցեմ :
 կապեմ, շողկնպեմ : անուանեմ, հոմանուանեմ : երեւիմ, վե
 հերեւիմ : դնեմ, դերագրեմ : առնեմ, բակառնեմ : ատեմ, փա
 րատեմ : արկեմ, միջարկեմ : պսեմ, բացասեմ : պատեմ, շրջա
 պատեմ : գրեմ, մակագրեմ : բանեմ, ընդիմաբանեմ : կայանամ,
 գերակայիմ : զօտեմ, հետազօտեմ : և այլք :

Բաց յայսցանէ կարեն ևս բայք ընդ անուանց եղովան
 կից կամ յոգնավանկից բաղադրել, որգոն, անաբանեմ : եր
 կասիրեմ : գեղեցկաբանեմ : յաճախաբանեմ : և այլք :

Բայից ոմանք են արտուղիք, որգոն, երթամ, չորայ, երթ :
 Բուտեմ, կերայ, կեր : Էրամ, եկի, և այլք : Եւ արտուղիք
 ասին, զի հետանն՝ իշաւղէ այլոց բայից իժամանակս լծ որդու
 Թեց եւ ընանց, այլայլելով զձախս և զվերջաւորութիս, քան
 զի ոմ տեսանի, այլ է սոցա ձախս ներկայի, և այլ կատարելոյ
 Ժամանակին :

Ըմանք են դիմազուրիք, որգոն, պարտեղև, պարտիցի : փոյթէ,
 փոյթէղև, փոյթիցի : հարկէ, հարկէղև,
 հարկիցի : պատե՛հէ, պատե՛հեղև, պատե՛հ լիցի : և այլք :

Եւ դիմազուրիք ասին զի ոչ ունին զառաջին և զերկրորդ
 դէմս, զս զի ոչ յարմարապէս ասի, պարտեմ, պարտես,
 և այլն : այլ պարտէ թնձ, պարտէ բեղ, պարտէ նմա : փոյթէ
 թնձ,

Ինչ , փոյթէ բեզ , փոյթէ նմա : և այլն :

Բայց դիմադրկից այսոցիկ կրկին է տեսակ , զի ոմանք ՚իսոցանէ են բնականք , որպիսիք են , վերոգրեցեալքն ամենեքեան , այլև ցրտէ՛ , ջերէ՛ , անձրև է՛ , ամպէ՛ , ձիւնէ՛ , որոտայ , փայլատակէ՛ : Եւ բնականք ասին , զի կամ ամենևին ոչ ունին ըզառաջին և զերկրորդ դէմն , և կամ Թէ ունին , բայց ոչ յարմարապէս ՚ի կիրարկանին :

Ըսկ ոմանք են պատահականք , որպիսիք են , ասի՛ , Թուի՛ , երևի , արի , լի , և այլք բազումք : Եւ պատահականք ասին , զի ունին զառաջին և զերկրորդ դէմն , բայց վն յաճախապէս վարեցմանն իւրեանց ըն յերրորդում դիմով Թուին ընդ դիմադուիս :

Ոմանք են պակասաւորք որդոն , մեղայ , լուայ , և այլք : Եւ պակասաւորք ասին , զի ոչ ունին զներկայ , և զանկատար ժամանակն , այլ փոխառոցեն զնոյնս յայլոց բայից կանոնաւորաց : քան զի լուայն , կատարունակէ զինքն բայիւն լսեմ , լսէի , որոյ կատարեալն է լսեցի : Եւ մեղայն կատարունակէ զինքն բայիւն մեղանչեմ , մեղանչէի , որոյ կատարեալն է մեղանչեցի :

Ընդ պակասաւորս համաթուին և ս , կամենամ , ունենամ , կարենամ , ծնանիմ , ջեռանիմ : և այլք բազումք : Իրք ոչ ունին զկատարեալս յատուկս , այլ վարին ժամանակօք բայիցն կանոնաւորաց , կամիմ , ունիմ , կարեմ , ծնիմ , ջեռնում :

Ոմանք են , յաճախականք , որդոն , բեկոտեմ , կտրատեմ , խոցոտեմ , ասոցեմ , ձև ոտեմ , գրոտեմ , պատառոտեմ , բղկտեմ , կարոտեմ , և այլք բազումք : Եւ յաճախականք ասին զի զառաւելլուԹի իմն , կամ զսաստկուԹի իմն նշանակեմ , քան զի բեկեմնասի զմիոյ երէ , իսկ բեկոտեմն զբազմաց : այս պէս խոցեմն ասի զմիոյ վերէ , իսկ խոցոտեմն զբազմաց , և այլն :

T

Ընդ

Ընդ այսորիկ համաթուին և ս, խոստանալով խոստանում,
անարգելով անարգեմ : խրատելով խրատեմ : անելով ունիմ :
նշովելով նշովեմ : և այլք :

ՊՐԱԿ ԶՈՐԵ ՔՄԱԿԱՆ ԵՐՈՐԴ :

Տաղապս Պարագայիցն Բայից :

Ձրագայք Բայից են չորք, այսինքն : Թ-իւ, Դ-էմ,
Ժամանակ : Եւ եղանակ :

Թ-իւք են երկու, եղական, և յոգնական : Եղա-
կանք, որդոն, սիրեմ, սիրես, սիրէ : բանամ, բանաս,
բանայ : հեղում, հեղումս, հեղու : Եւ եղականք ասին, զի զմի
ներգործութի, և զմի ներգործող միայն նշանակեն :

Իսկ յոգնականք, որդոն, սիրեմք, սիրէք, սիրես : բանամք,
բանայք, բանան : հեղումք, հեղոյք, հեղում : Եւ յոգնականք
ասին, զի զբաղումս ներգործութիւն ընդ բազմաց ներգոր-
ծողաց նշանակեն :

Դ-էմք են երեք, այսինքն առաջին, երկրորդ, Էրրորդ :
աշտաջին, որդոն, սիրեմ, լուանամ, խում : Երկրորդ որդոն,
սիրես, լուանաս, խուս : Էրրորդ որդոն սիրէ, լուանայ, խու :

Աշտաջինն ասին յորմէ բան, զի մինչ լսեմք սիրեմ, իմիտ
ածեմք զբան իմն արտաբերել յումեքէ վս իւր : Երկրորդն
ասին առ որ բան, զի մինչ լսեմք սիրես, իմիտ ածեմք զբան
իմն արտաբերել յումեքէ առ այլ ոմն, այսինքն յառաջնոյ
դիմէն առ երկրորդն : Իսկ երրորդն ասին յաղապս որոյ բան,
զի մինչ լսեմք սիրէ, իմիտ ածեմք զբան իմն արտաբերել յու-
մեքէ յաղապս այլոյ ուրումն : այսինքն յառաջնոյ դիմէն վս
երրորդին :

Ժամանակք են զեց , այսինքն ներկայ : Է՛նկատար , կա
տարեալ , Տարակատար , Էլերակատար , և Է՛լպառնի : Եւեր
կայք , իրգոն , սիրեմ , լուսնամ , շոււմ : Եւ ներկայք ասին , զի
նշանակեն զառս ներգործողն նորապէս ելուզանիլ ինմանէ ,
կամ յուցանեն զներգործողն , նայսմիկ մասն ժամանակի գոլ
իմէջ գործոյն , այսինքն սիրելոյն , կամ լուսնալոյն , և կամ
շիրոյն :

Է՛նկատարք , իրգոն , սիրէի , լուսնայի , շոււի : Եւ անկա
տարք ասին , զի նշանակեն զառս ներգործողն սկսեցեալ ,
բայց ոչ կատարեցեալ :

Կատարեալք , իրգոն , սիրեցի , լուացի , լցի : Եւ կատար
եալք ասին , զի նշանակեն զառս ներգործողն վճարեցեալ ,
և լրացեալ :

Տարակատարք , իրգոն , սիրեալեմ , լուացեալեմ , լցեալեմ :
Եւ յարակատարք ասին , զի նշանակեն զառս ներգործողն
արդենսկի կատարեցեալ : այսինքն ժամանակ ինչ անցեալ
զկնն վճարման գործոյն :

Էլերակատարք , իրգոն , սիրեալէի , լուացեալէի , լցեալէի :
Եւ գերակատարք ասին , զի նշանակեն զառս ներգործողն
վաղուրեմն գոլ կատարեցեալ :

Է՛լպառնիք , իրգոն , սիրեցից , լուացից , լցից : Եւ ապառ
նիք , ասին , զի նշանակեն զառս ներգործողն գեռես ոչ սկսեց
եալ , այլ գոլ սկսանելի :

Եղանակք են հինկ , այսինքն Ահմանական , Հրամայա
կան : Ըղձական : Ատորակցական : Է՛նկերեոյթ :

Ահմանականք իրգոն , սիրեմ , լուսնամ , շոււմ : Եւ սահ
մանականք ասին , զի նշանակեն քնդարձակապէս զէութեան
առից Թարց ումեք սարագայի :

Հրամայականք , իրգոն , սիրեմ , լուսն , լից : Եւ հրամայա

կանք ասին , զի նշանակեն զառս էութեցող իբր հրամանս ,
և պատուիրանս :

Ը զձականք , սրգոն , երանի Թէ սիրիցեմ , երանի Թէ լուս-
նայցեմ , երանի Թէ շուշուգեմ : Եւ ըզձականք ասին , զինչա-
նակեն զիղձս և զցանկութիս հօգևոյ :

Ատորակցականք , սրգոն : Եթէ սիրիցեմ , ԼԹէ լուսնայցեմ ,
եթէ շուշուգեմ : Եւ ատորակցականք ասին , զինչանակեն զառս
էութեցող անկատարս , և իբր կատարելիս , որք ոչ երբէք
կատարին , եթէ ոչ առակցիցին ընդ նոսին այլ բանք :

Ը ներևոյթք , սրգոն , սիրել , լուսնալ , շուշուգ : Եւ աներև-
ոյթք ասին , զի նշանակեն զառս էութեցող անորոշս , և ոչ
եղիբեցեալս առ մի ոմն՝ իյերից դիմաց : Բուստի և պատեհա-
պէս յարմարին առ իւրաքանչիւր դէմս , սրգոն , ՚իսիրելն իմ ,
՚իսիրելն բոյ , ՚իսիրելն նորա , և այլն :

Պ Բ Կ Հ Ն Կ Ե Մ Ը Ա Վ Ն Ե Ր Ո Ր Դ :

Տաղապս սահմանի և Պարագայից դերանուան :

Երանունն է եղբ բանի , որ զդէմս սրտականս էութե-
թեց նշանակէ : սրգոն , ևս , դու , նա :

Ը շատի Թէ զդէմս սրտականս նշանակէ , բան զի
մինչ լսեմք ևս , ՚իմիտ ամեմք սրտապէս զդէմս առա-
ջին , և մինչ լսեմք դու , ՚իմիտ ամեմք սրտապէս զդէմս եր-
կորդ : Իսկ մինչ լսեմք նա , ՚իմիտ ամեմք սրտապէս զդէմս
երրորդ :

Եւ բան զի սովորութի է դերանուան վարիլն փոխանակա-
լուան , վն որոյ և կոչի դերանունն , այսինքն փոխանունն , սրգոն :
Իսկ յն զոչինչ ևս պատասխանի : Իսկ նա զոչինչ ևս պա-
տասխանի : Իսկ մարիամ ընդ բանսն խառկեցաւ : Իսկ նա

ընդ

ընդ բանսն խռովեցաւ : և այլն :

Դերանուանց ոմանք են էականք, նրգոն, ևս, դու, իւրեան : սա, դա, նա : այս, այդ, այն : ինքն, սոյն, դոյն, նոյն : Եւ էականք ասին, զի զեութիս բացորոշեցեալս որոշապէս նշանակեն : քան զի մինչ լսեմք, ևս, զեութի իմն բացորոշեցեալ այլոց որոշապէս իմիտ ամեմք : և այլն :

Բայց զիտելի է զի իւրեանս գոյով պակասաւոր ոչունի յեզականում Թուով զանուանականս և զհայցականս : Բուտի փոխառոցէ զնոյս ի դերանուանէն, ինքն : ըստ որում շարագրեալքեմք, նառաջսում հատորին :

Մմանք են ստացականք, նրգոն, իմ, քո, իւր, մեր, ձեր ; Եւ ստացականք ասին, զի զիւս կամ զստացուածս էութեց բացորոշեցելոց անորոշապէս նշանակեն, քան զի մինչ լսեմք իմ, էութե ուրուք բացորոշեցելոց զտուն, կամ զայդի, կամ զուստերս, կամ զդատերս, և կամ զայլինչ իմիտ ամեմք :

Մմանք են դիմորոշականք, նրգոն, Ա, Բ, Ե : Եւ դիմորոշականք ասին, զի զանուանս և կամ զայլս մասունս բանի դիմաւորեն, քան զի մինչ լսեմք ուղղափառ, ոչ իմանամք որոշապէս Թէ առ որ դէմ պատկանեցի այն անուն, բայց մինչ առադրեմք նմին զմինն՝ ի յերկից վերողրեցելոցս դիմորոշականաց, որոշապէս կարեմք իմանալ զնոյնս, զոր օրինակ : Բեղ զափառս, նշանակի զառաջին դէմն : Բեղ զափառդ, զերկրորդ դէմն, Բեղ զափառն զերրորդ դէմն, զի նոյն է Թէ ասեցեմք : Եւ ուղղափառ, դու ուղղափառ, նա ուղղափառ :

Բայց կիրառութի սոցին վայել չագոյն իմն է ի յնդուանելութիս նրգոն, սուղծօղն երկնի և երկրի : ըստրեցեալդ յայ քղձալին յէակաց : և այլն :

Մմանք են նախադադափարք նրգոն, իմ, քո, մեր, ձեր, իւր, նոյն, ինքն : Եւ նախադադափարք ասին, զի են իբրև

արևաաբ և սկզբունք յորոց այլ յառաջագային :

Դմանք են ածանցականք, որդոն, իմային, մերային, բոյին, ձերային, իւրային, նոյնական, ինքնական : Էւ ածանցականք ասին զի են յառաջեկեալ յայլոց :

Բայց դիտելի է, զի ոչ ամ դերանուն նախադասութեամբ կարէ ածանցիլ, քան զի ոչ յորմարապէս ասի, իւրեանցային, և այլն : այլ այնոքեկ միայն զորս աւանդէ սովորութիւն հայկաբանութե :

Դիտելի է ևս զի որովհետև դերանուանց է յատուկ որոշել զդէմս, պատեհապէս, ըն պիտանաւորս տեղիս, կարեն կրկնիլ և վերակրկիլ առ ի որոշագունել զպէս ապացուցանել զդէմս այնց, զորոց կամիմք խօսիլ, որդոն, ևս նոյնեմ, նա ինքն ի վր ծովու : այս, այն է : ևս նոյն ինքնեմ : դու նոյն ինքն ևս : նա նոյն ինքն : և այլք :

Դմե՛ք յարաբերական, որդոն, Դր : Էւ յարաբերական ասի, զի բաց ինչանակութե իւրմէ, առ բերէ և ս' իմիտս զնախնութաց անուն իւր, զնր օրինակ, ՚ի բանի յայսմիկ : Դր հարցի վիմիս այսմիկ փշրեացի, որն, յարաբերական ոչ միայն առ բերէ իմիտս զնչանակութի իւր ըստ ձայնին : այլ և յարաբերէ ընդ նմին զնախնութաց անուն իւր, այսինքն զայր հերցուածօղ, կամ զհերեանկոս : քան զի նոյնէր Թէ ասիցեր, Հերցուածօղ, կամ հերեանկոս ոք, որ հակառակի ընդէմ իշխանութեւն զլետբոսի, փշրեացի :

Դմանք են պարզք, որդոն, իւրաքանչ, ևրկաքանչ, նոյն, ինքն : Էւ պարզք ասին, զի զմի առանձին նշանակութի միայն իմիտս բերեն :

Դմանք են բարդք, որդոն, իրաքանչիւր, ևրկաքանչիւր, նոյնսպոյ, ինքնակայ, ինքնամեծար, ինքնահաւան, ինքնինքն : Էւ բարդք ասին զի զերկպատեի նշանակութի իմիտս բերեն :

Իսկ

Իսկ ոմանք են յարաբարդք , որգոն , եւ րաբանչիւրոք , եր
կաբանչիւրոք , ինքնասիրայորդ : ինքնագոյակից : Էւ յարա
բարդք ասին , զի զբազմապատիկ նշանակուի իմաստ բերեն :

Բայց ըն բարդուծիս այսոսիկ միշտ վերջինն հոյովի ե
առաջին մնայ ըն կացուծէ իւրում , որգոն , եւ րաբանչիւր ,
եւ րաբանչիւրոյ : ինքնագոյակից , ինքնագոյակիցն : եւ րաբանչիւ
րոք , եւ րաբանչիւրուրուք : ինքնինքն , ինքնինքեան , ինքնին
քեանք , եւ այլն :

ՂԱտիճանք դերանուանց նոյնք են ընդ անուանոց , զի ո
մանք ինոցանէ են դրականք որգոն , նոյն , ինքն : եւ այլք :

Բմանք են բաղդատականք , որգոն , նոյնագոյն , ինքնա
գոյն : Իսկ ոմանք եւ գերադրականք , որգոն , նոյնագունեղ ,
ինքնագունեղ :

Բմանք իդերանուանոց առանձնապէս զմի միայն դեմ յաս
կացուցանեն , որպիսիքեն ես , դու , սա , դա , նա , այս , այդ ,
այն , սոյն , դոյն : քան զի եսն , նշանակէ զառաջին դէմն ,
դուն , զերկրորդն : Իսկ մնացեալքն զերրորդն : Բայց սան ,
զմերձաւորն առաջնոյն ; կամ զմերձաւորն երկրորդին ; նան ,
զբացակայն , յերկոցունց : այսպէս այնն , զմերձաւորն առաջ
նոյն , այդն , զմերձաւորն երկրորդին , այն , զբացակայն յեր
կոցունց : եւ այլն :

Իսկ ոմանք հասարակապէս նշանակել կարեն զերես դէ
ման , որպիսիքեն , նոյնն , ինքն , որն : քան զի վայելչապէս կար
ելի է ասել , ես նոյնեմ , դու նոյնես , նա նոյնէ : ես ինքնեմ , դու
ինքնես , նա ինքնէ : ես որ խօսիմ , դու որ լսես , նա որ նսջէ :
եւ այլն :

ՊՐԱԿ ՎԵՇՄԱՍԱՆ ԵՐՈՐԴ ,

Տաղադս Աահմանի և պարագայից ընդունելութե :

Առնունելութիս է եզր բանի որ զէութիս և զզգած մունս իրաց ընդ ժամանակաւ նշանակէ , որդոն , բացող , ծիծաղելի : Ասացի թէ զէութիս և զզգած մունս իրաց ընդ ժամանակաւ նշանակէ , բան զի բացողն նշանակէ զէութի իմս առող ընդ ներկայիս ժամանակաւ : և ծիծաղելին նշանակէ զէութի իմս կրող ընդ ապառնեալ ժամանակաւ :

Ընդունելութեց վերջաւորութից ևս չորք , այսինքն , օղ , եալ , լոց , լի : որդոն , սիրող , կամ սիրեցող : սիրեալ , կամ սիրեցեալ , սիրելոց , սիրելի : Բուստի , յիւրաքանչիւրս թւակէ գիւրասէս կարեն ճանաչիլ իմեջ շարադրութե : Եւ բան զի ընդունելութիս ոչ միայն նշանակէ զէութիս իրաց իբր անուն , այլև զառս և զկիրս եութեց իբրև զբայ , զի որոյ զբազումս իտարագայից նոցին սեփականէ ինքեան :

Բան զի հոլովի տասամբբ հոլովիբբ իբրև զանուն , որդոն , բնակող ; բնակողի : բնակողի , ցբնակող ; զբնակող : իբնակողէ : զբնակողէ : բնակողիւ զբնակողիւ , իբնակողի , ովբնակող :

Բւրախացեալ : ուրախացելոյ ; ուրախացելոյ , ցուրախացեալ : զուրախացեալ : յուրախացելոյ : զուրախացելոյ : ուրախացելով : զուրախացելով : նուրախացելում : ով ուրախացեալ :

Ահրելի : սիրելոյ : սիրելոյ , իսիրելի : զսիրելի : իսիրելոյ : զսիրելոյ : սիրելեալ : զսիրելեալ : ըն սիրելում : ով սիրելի : և այլն :

Եւ ունի զվեց ժամանակս ըստ բայի : Բան զի օղն , միշտ Գ' ներկայ , և անկատար : Եալն , միշտ է կատարեալ , յարա կատար ,

կատար, և գերակատար : Եւսկ լոցն, և լին, միշտ են անպառնիք :

Ունի ևս զչորեսին սեռս բայից, զան զի իւրաքանչիւր ընդունելութիւն պահէ յինքեան զյատկութիւն իւրոյ բային, զի ընդունելութիւնն որք յառաջագային ՚իբայէն ներգործականէ, ասին ներգործականք, ո՞րգոն, սիրեմ, սիրող, սիրեալ, սիրելոց : Եւ ընդունելութիւնն որք ծնանին ՚իբայէն կրաւորականէ, ասին կրաւորականք, ո՞րգոն, սիրեմ, սիրեցող, սիրեցեալ, սիրելի : Եւսկ ընդունելութիւնն որք եկաւորին ՚իբայէն չէզոքականէ կամ ՚ի ճայնակրականէ, ասին չէզոքականք, կամ ճայնակրականք, ո՞րգոն, նսջեմ, նսջող, նսջեալ, նսջելոց : Բնակիմ, բնակող, բնակեալ, բնակելոց : Կայն :

Բայց գիտելի է, զի ՚իբայից ներգործականաց բոլորն միայն երեք այսոքիկ ընդունելութիւնն, այսինքն, օղ, եալ, լոց, ո՞րգոն, սիրող, սիրեալ, սիրելոց : Եւ ՚իբայից կրաւորականաց բոլորն միայն երեք այսոքիկ ընդունելութիւնն, այսինքն, եցող, եցեալ, լի : ո՞րգոն, սիրեցող, սիրեցեալ, սիրելի : Եւսկ ՚իբայից չէզոքականաց և ՚իճայնակրականաց, այլև ՚իբայից հասարակաց բոլորն գոնեայ բնաւ ընդունելութիւնն, բայց ոչ ամենեքեան յամենեցուն ունի ասացի :

Գիտելի է ևս, զի ընդունելութիւնն երբեմն ՚իկիրարականի ՚իբանին իբր անուն, և երբեմն իբրև զբայ : Եւսկ արկանի իբր անուն, մինչ կորուսանէ զխնդրեցեալ հոլովն ՚իբայէն իւրմէ, ո՞րգոն, ստեղծօղն երկնի և երկրի ամ : Լճարիամ մայր խաչեցելոյն : սիրելի աշակերտն յի յոհաննէս :

Եւ վարի իբրև զբայ, մինչ պահանջն գնոյն հոլով բային իւրոյ, ո՞րգոն, ստեղծօղն զհոգիս մարդկան անչնչացաւ : Եւսկ եցեալն ՚իհրէից կենդանացաւ : Լիտելի աշակերտն ՚ի յնէ վախճանեցաւ :

Եւսկ լոցն հազիւ երբեք անուանանայ, վն որոյ և ոչ հոլովի

յարմարապէս, որ և եալն ներգործական, որ ուրուրեք կարծի
անուանացեալ, անդ ոչէ ընդունելութիւնք, այլ անական անուն,
որդոն, օձ եալն է՝ ան և մարդ կատարեալ: բայց սիլ ասացի, ի
մասն այս սակս ընդունելութեցն որք իբայցն ներգործակա
նաց արտաբղիւն, այլ ոչ սակս այլոց, որք անդանազանապէս
իկերարկանն, որդոն, ան բարձրեալ: մանուկ բազմեալ:
յս ծնեալ: հասակս անեալ: և այլք: բան զի կարենս սք ասիլ
ընդունելութիւնք և անուանք անականք:

Ընդունելութեց տեսաիք են այնքանք, որքանք են տեսաիք
բայցն: Օի ոմանք իտոցանէ են նախադաշտախարք, որդոն,
մատչող, մատեալ, մատչելի, մատչելոց: լցող, լցեալ, լիլ,
լիլոց: կացող, կացեալ, կալոց: և այլն:

Եւ ոմանք են անանցականք որդոն, մատուցանող, մատուց
եալ, մատուցանելի, մատուցանելոց: լցուցող, լցուցեալ, լցու
ցանելի, լցուցանելոց: կացուցող, կացուցեալ, կացուցանելի,
կացուցանելոց: և այլն:

Ոմանք են պարզք, որդոն, դասող, դասեալ, դասելոց: փո
խող, փոխեալ, փոխելոց: գործող, գործեալ, գործելոց: գրող
գրեալ, գրելոց: և այլն:

Եւ ոմանք են բաղադրեցեալք, որդոն, շարադասող, շարա
դասեալ, շարադասելոց: վերափոխող, վերափոխեալ, վերա
փոխելոց: ստեղծագործող, ստեղծագործեալ, ստեղծա
գործելոց: ստորագրող, ստորագրեալ, ստորագրելոց:

Ոմանք են յաճախականք, որդոն, բեկատող, բեկտեալ,
բեկտելոց, բեկտելի: և այլն:

Ոմանք են եղականք որդոն, սարսափող, սարսափեցեալ,
սարսափելի: հանդերձող, հանդերձեալ, հանդերձելոց: և այլք:

Եւ ոմանք են յոգնականք, որդոն, սարսափողք, սարսափեցեալք,
սարսափելիք: հանդերձողք, հանդերձեալք, հանդերձելոցք:

ՊՐԱԿ ԵՕԹՆԼՄԱՆ ԵՐՈՐԴ :

Տաղադս Աստուծոյն Լատադրութե :

Լատադրութիւն է եզր բանի, որ զպարագայս էութեց նշանակէ, որգոն, ի վերայ, շուրջ, առաջի; Էջացն Թէ զպարագայս էութեց նշանակէ, քան զի մինչ լսեմք ի վերայ երկրի, իմիտ ածեմք զվերին կողմն, կամ զմակերևոյթն երկրի; Էւ մինչ լսեմք շուրջ զերկրաւ, իմիտ ածեմք զըրրոսն երկրի: Եւ այլն:

Էրեք են սեռք նատադրութեց, զի ոմանք ինոցանէ են հոլովակերտք, որպիսիք են, ի, յ, զ, և այլն, զորոց խօսեցաց նառաջնում հատորին ըն պրակոջն որ յաղադս ձեանկերտութեց հոլովից: Ոմանք ինոցանէ են հոլովանադրութե, կամ ընդ անձակք, որպիսիք են, ստորև, ներքոյ, ինեքքոյ և այլն, զորոց խօսեսցուք ներքորդում հատորին:

Իսկ ոմանք են բաղադրօղջ անուանց, կամ այլոց մասանց բանի, որպիսիք են, ան, ապ, առ, ենթ, ստոր, վեր, արտ, տրամ, տար, համ, հոմ, շար, շաղ, փաղ, փար, փոխ, հակ, մակ, ընդ-էմ, ըստ, առ, բաղ, անդ-ը, վայր, ներ, յար, վեհ, դեր, բակ, մեջ, գեր, հետ: Եւ այլք: որգոն անօրէն, ապաշնորհ; տրկար, տը գեա: ենթակայ: ստորորութի: վերլուծութի: արտաբերութի: տրամընթացութի: տարբերութի: համաման; հոմանուն: շարագրութի: շաղկապ: փաղանուն: փարատրութի: փոխաբերութի: հակադրութի: մակագրութի: ընդիմաբանութի: քսուցտան: առողանութի: բաղակցութի: անդրաբերութի: վայրահակութի: ներանդեկութի: յարալեզ: վեհ ընթաց: դերանուն, բակառութի: միջակոտոր: գերազեանդ: հետազօտ: Որոց բաւից կերտութիւն եղև հարեցեալ:

Յաղագս Մակեայի:

Իբրևսստեղծից ոչ միայն առ ի գեղեցկացուցանել զչարս
 դրուութիս, այլև առ ի զտել և պարզել զգիտաւորութիս ար
 տագրութեց և առ ի կատարունակել զմերայինս հայկաբա
 նութի: Քան զի մի և նոյն բառն առակցուծք սոցին ելու զա
 նել կարէ, զգանաղանս իմացուածս, իրգոն, Ենթագրութի,
 ստորագրութի: վերագրութի: արտագրութի: տրամագրու
 Թի: տարագրութի: շարագրութի: փաղագրութի: մակա
 գրութի: ընդհմագրութի: առագրութի: ներագրութի: յա
 րագրութի: միջագրութի: և այլն:

Այսպէս, վերբերութի, վայրաբերութի, արտաբերու
 Թի, տարբերութի, համբերութի, փոխաբերութի, մակա
 բերութի, առբերութի, անդրաբերութի, ներբերութի,
 և այլն:

Բայց գիտելի է զի մասնկունք այսոքիկ բաղադրօղք, կամ
 բաղադրելիք, ըստ մեծի մասին ոչ են նախդիրք յատկապէս
 կոչեցեալք այլ անուանք, որովհետև ոչ պարագայս էութեց,
 այլ զեութիս կարեն նշանակել, համաթուին սակախ ընդ
 նախդիրս մի նախադրեցմանս իւրեանց այլոց մասանց բա
 նի, և մի վարժութե համբակագունից:

ՊԸ ԱԿ ՈՒ Թ Լ Ս Ո Ա Ն Ե Ր Ո Ր Պ,
 Յաղագս Ապհմանի մակեային, միջարկութեն,
 Էւ Շաղկասի:

Ակեայն է նոր բանի որ զեղանակս զգածմանց էու
 Թեց նշանակի: իրգոն, յանկարծակի, փոյծ ըստ
 փոյծ: երագ երագ, և այլն: Ասոցի Թէ զեղա
 նակս զգածմանց էութեց նշանակի, բան զի մինչ
 լսեմք, Յանկարծակի եհարզնս, իմիտ արժեմք զառս էութե

ուրուք լեալ գոլ առանց կարծեաց կամ յայնմ ժամու մինչ ոչ կարծիւր : Լմանապէս մինչ լսեմք փոյթ ընդ փոյթ Թօթա փեցաւ, իմիտ ածեմք զկիրս էու ԹԵ ուրուք լեալ գոլ, ըն սղում իմիք ժամանակի : և այլն :

Չտեսակացն մակբայից խօսեցաք նառաջնում հատորին, իսկ զկիրառութի նոցին ճառելոցք եմք ներքորդում հատորին :

Ահման Աիջարկութես :

Աիջարկութին է եզր բանի, որ զկիրս ոգւոյ նշանակէ : իրգոն . ոհ . վան : և այլն : Էջացի Թէ զկիրս ոգւոյ նշանակէ, բան զի մինչ լսեմք, ոհ եղկելոյդ, իմիտ ածեմք զտխրութի իմն ոգւոյ : և մինչ լսեմք, վան անձին իմում, իմիտ ածեմք զանդութի իմն ոգւոյ : և այլն :

Ահման Շաղկապի :

Շաղկապն է եզր բանի որ զմաստունս կամ զեղենս նոյնոյ բանի ընդ միմեանս բաղակցէ, իրգոն, իսկ, բան զի, և Էջացի Թէ զմաստունս բանի ընդ միմեանս բաղակցէ, բան զի մինչ լսեմք իսկ, կամ, բան զի, զնախնութաց մասն ինչ բանի իմիտ ածեմք, զոր օրինակ : Պօղոս նսջէ, իսկ Պիտրոս բարոզէ : Իրաւի մարգարեացաւ, բան զի բահմանայապետ էր տարւոյն : և այլն :

ՀԱՄՈՐ ԵՐՐՈՐԴ:

Տաղաք ՇարամանուԹԷ ԵԿԵՐԱՅ:

Պրահ ԷՁԱՉԻՆ,

Տաղաք ՀամաձայնուԹԷ Բայի ընդանուան:

ԷՁԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՔ ԵՆ չորք, այսինքն: Բայի ընդ ան
նուան: ԷՁԾԱԿԱՆԻՆ ընդ գոյականին: Տարաբերա
կանին ընդ նախընթացին: Պատասխանուոյ ընդ
հարցման:

Չառաջին համաձայնուԹին ասեմ գոլ Բայի ընդ անուան;
զի ան Բայ դիմաւոր ունի զնախնութաց անուան իւր անուանա
կան, Թէ յայտնապէս և Թէ ծածկապէս, որում և սլարտի
համաձայնի, դիմաւ, և Թուով:

Տայտնապէս, որդն, ես մկրտեմ զձեզ ջրով: մեք տեսաք,
և վկայեմք: դու ես վէմ: դուք էք լոյս աշխարհի: նա արար ըզ
վեշ: սորա են բարիք սքք: Պետրոս ննջէր: Պօղոս աւետա
բաներ: նորա քարոզեցին զհաւատն ըն: և այլն:

ԷՁԿԱՒԲԵԱՆՍ յայտնեկ ուն տեսանես, իւրաբանչիւց Բայ
համաձայնի ընդ անուանականին իւրում դիմաւ և Թուով:
քան զի Եկրտեմս, որէ առաջին դէմ ներկայի սահմանակա
նին և եղական, համաձայնի ընդ դերանուանն Էս, որ է առա
ջին դէմ և եղական: Էս քարոզեցինն, որէ երրորդ դէմ կա
տարելոյ

տարելոյ սահմանականին և յոգնական , համաձայնի ընդ դե
բանուանն նորա , որք նմանապէս երրորդ դէմ , և յոգնական :
և այլն :

Իսկ ծածկապէս իրգոն , արշաւէ , ծիծաղի , մեռչէ : և այլն :
Եւ ասի ծածկապէս , զի նայսոսիկ միշտ ստոր իմանի
անուան իմն , իրգոն , ձին արշաւէ : մարդն ծիծաղի : առիւծն
մեռչէ : և այլն :

Համաձայնին և ս բայք ընդ անուանց շաղկապեց ելոց ընդ
միմեանս , իրգոն , Պետրոս և Պօղոս շրջէին և բարողէին : Պե
տրոս և Տոհաննէս ելին ՚ի տաճարն :

Եւ Թէպէտ Թուի երբեմն Թէ տարաձայնիցին բայք յայտ
պիտեաց անուանց շաղկապեցելոց ընդ միմեանս , իրգոն , ոչ
դոյ ՚ի նոսա սէր և միաբանութի . սակայն եթէ ուշիմապէս ու
րոնիցեմք , դատնեմք զնոսա դոյ համաձայնս զօրութե , քան
զի նոյնէ Թէ ասիցի ոչ դոյ ՚ի նոսա սէր , և ոչ դոյ միաբանութի :

Բայք դիտելի է , զի միչ բայք համաձայնին անուանց այս
պիտեաց շաղկապեցելոց ընդ միմեանս , հետեւին մասաւանդ
պատուականագուծն դիմին : Եւ քան զի առաջին դէմն է պա
տուականագոյն ք զերկրորդն , և երկրորդն ք զերրորդն :

Եւ ստի յորժամ առաջին դէմն շարակցի ընդ երկրորդին
զամ ընդ երրորդին , բայն դիմաւոր հետեւի նմին : Եւ յոր
ժամ երկրորդ դէմն շարակցի ընդ երրորդին , բայն դիմաւոր
հետեւին մին , իրգոն , ես և դու խոստովանիմք : ես և նա խոս
տովանիմք : դու և նա խոստովանիմք : ես և Պետրոսն խոստովա
նիմք : դու և Պետրոսն խոստովանիմք :

Դիտելի է ևս զի Թէպէտ համաձայնութիս այս կոչի բայ
ն դիմաւորի ընդ անուան , սակայն եթէ առաջութե ա
նուանն իմանին և ս դերանուանք և ընդունելութիք ընդ որո
անդանազանապէս համաձայնին բայք , ոչ և ընդ անուանց ,

իրգոն

որդոն , յսք՝ Եղևուսնէ ջրումէ մերժեցան : Խաչեցեալն յարեաւ :
Կեցուցանօղն մեռաւ : Երկրպարելին պարսաւեցաւ : և այլն :

Էրեւելի է և ևս զի անուանք ոմանք որք Եզրականաւ ԹՎով
ղբազմութի նշանակեն խնդրեն զբայս յոգնականս , որդոն ,
Երկաբանչիւրն խօսեցան : Երկու են մատուցք զխաւորք
մարդոյն : Կինկ են զգայութիք արտաբնք : և այլն :

Էրեւելի է այլևս , զի երբեմն փոխանակ անուանականին
դնի բայն աներևոյթ , որդոն , ապրին՝ իմեջ զբաղմանց ծնանի
զձանձրութիս : Ատեղծանին է առնել զիրենչ յոչ ընչէ : մե
շանչէն և ապաշաւէն են յատկութիք մարդոյն : և այլն :

Էրեւելի է դարձեալ , զի բայն դիմաւոր յերկուստեք կա
րեունել զանուանականս պատկանեցեալս առմի և նոյն իրն ,
որդոն , ես եմ ձանապարհ : Ծերութիս է ինքնին Կիւանդու
թի : դու կոչիս Պետրոս : նա անուանի Տոհաննէս : և այլն :

Պ Ը Կ Ե Ր Կ Ը Ո Ր Դ .

Տաղաքս Համաձայնութե ամականին ըսդ գոյականին :

Երկրորդ համաձայնութին ասեմ զոյ ամականին
ըսդ գոյականին , զի ոչոք ամական դնի իմեջ շարա
դրութե , որ ոչունիցի զգոյական անուն քեր կամ
ներգործութի և կամ զօրութի : Որում և պարտի
միշտ և ամ ուրեք համաձայնիլ , Թուով և հօրովիլ :

Ներգործութի որդոն : Խորան բանին հօր բարձրելոյ :

Իննուն Թագաւորի անօրինի և չարի : Ծագուծս արևու ,
լուսոյն ճլմարտի : Էրանձիդ ծածկեցելոյ գառ զիս արա :
Նմանի արքայութին երկնից ուռականի արկեցելոյ իծող :
Էւ հաճոյ եղէց ճլմարտութե ջրում : Արանելով իմերինս
երուսաղէմ , ի յառապաստն անապական : Էւ հողուով զերս
նայր

նայր 'եկամարս լուսեղէսս : Բրբարե սաշտութե հիմեցոյց
 ղեկեղեցի սբ : Բրբ արբուցին տրամեցելոց որդւոցն ադա
 մայ զբաժակն ուրախարար : ' Բտաձարաց փղոսկրէից ուստի
 ուրախարարին զբեղ դասերբ Թագաւորաց : Բր 'ի զօրաց հոգե
 ղինաց երգաբանեցեալ տիրուհին : Բր երկորումբք ըստրե
 ցելովբ լուսաւորչօքն աշխարհի : Աղանուիւք և օրհնութե և եր
 դովբ հոգւորօք : Եւ յստացե հոգի իմ ան փրկչաւ իմով : Բրբ
 խօսեցան հոգւով սրբով : Բրօքն փակեցելովբ երևեալ յս :
 ' Բտրբութե բում բարեբանեմբ զբեզ : ' Բտաձարիդ մաքրե
 ցելոյ : և այլն :

Բտկ զօրութե օրդն : Բան ղի տարաւ զանտանեղին յար
 դանդի : Չկարօտեալս ելից հացիւ : Այսր եղեր վերաձգո
 ղին : Տանբանից մսուր եդար Թագաւոր փառաց : Անմարմոց
 վերնոց Թագաւոր յաւիտենից : Բր 'ի բառակերպիցն երեքօր
 բնուձայնիւ : Բարձրարարեք զբազմեալն 'ի վր խաչին : Լն ջե
 ' իմեջ մահացելոց : Բան ղի 'եբանս այսոսիկ միշտ ենթ իմանի
 գոյական իմն սնունն , օրդն : Չանտանելի բան : Չկարօտ
 եալս մարդիկս : Ալերաձգողին ան : Տանբանից կենդանեաց :
 Ալերոնց կակաց : Բառակերպիցն սերովբէից : Չբազմեալս բն
 մահացելոց մարդկան :

Բայց ղիտելի է , ղի ասացի 'ի վերոյ Թե անտանն սարաի
 համաձայնի ըստ գոյականին միշտ և անուրեք այսինքն ոչ
 միայն մինչ հետեի գոյականն , ոպ շարագրեցաք 'ի վերոյ ,
 այլ և մինչ նախագրի նմին , օրդն Յնացեք որդիք մարդկան
 այսօր ծնութեամբ սրբուհւոյ կոաւսին : Բր ղեութե անձառելոյ
 միածնին : Բտատովան իմբ առաջի ան , և սրբուհւոյ անձա
 նին : Ըստ հրամանի սրբոց բոց պատուիրանաց : Ծարաւե
 լոյ ընութեաւ ետուր 'ի յարբումս : Բրբօքեականն հանդէկեր
 յաթոռ : Բր յանարութեաւ անոռ նստիս : Բր ղհայրածինն

Բղինցեր զժողով : Արեւանեմ զբուհարի զհրաշարի խորհուրդ
 յայտնեցեալ : Չմարտական մարմինն անմտօր կուսին . 'Ի
 յնստեցելոց աշակերտաց Տուրաս մեկնեցեալ 'իսրբոց դա
 ռանց : Եր այսօր մարմնացաւ 'իսրբոց կուսէն : Անրով ընու
 Թքս մեռանի : Ահով ընու Թք անու Թի : 'Իյերկրորդուին ա
 լուր սկզբան : Աայլ բաղուիք :

Դիտելի է Աս զի անականն ոչ միայն համաձայնիլ պար
 տի ընդ գոյականաց եզակականաց կամ յոգնականաց , այլև ընդ
 գոյականաց շաղկապեցելոց ընդ միմեանս , իրգոն միջայլի և
 դաբրիել խորհրդակիցը են միմեանց : Տորեանն և դարին
 նմանիք են միմեանց : ցորենոյ և գարեոյ նմանեաց միմեանց :
 ցորենով և դարեաւ նմանիք միմեանց : Աայլս :

ՊՐԱԿ ԵՐՐՈՐԴ :

Տաղապս Համաձայնութե յարաբերականի դերանուանս
 ընդ նախնութացին :

Երրորդ համաձայնութի ասեմ գոյ յարաբերականին
 ընդ նախնութացին , զի ան դերանունս յարաբերա
 կան ունի զնախնութաց իմս անուն , որում պարտի
 համաձայնիլ միշտ Թուով , իրգոն : Երանեալ է այլս ,
 որ ոչ գնաց 'իսորհուրդս ամբարշտաց : Երանեալ է այլս , որ
 համբերիցէ 'իսորձանաց : Ատիսասարկաւագ և առաջի մար
 տիրոս , որ 'ի ընդսակեցար : Չոք հոգին փառաւորելով , որ
 դերանունոց զամենեսեան : Իսկանիս բան ան միայաւ 'ի
 մարմնի անիտիտիս գոյով յեւութե , որում եղևականատեք
 որդիքս որսաման : Թանկացեալ բանդ անբեռնելի , զոր
 'իմարմնի շոշափեցին որդիքս որսաման : Հրեշտակը երկնից
 փափաքին հանդիսի կատարման սոցա , որը 'իմահուն իւրեանց

կենդս

կենդանացան : Պարծան հուսատոյ սրբոյ ճգնաւորաց , որք զմարմինս իւրեանց ի վի՛ր քոյ պատարազեցին : Ըգնաւորք և վր կայք , բի՛ որք զչարչարանս և զմահ յանձն առիք :

Բայց դիտելի է զի երբեմն յարաբերականս պատահմամբ նախադասի նախնութացին իւրում , նորոհն : Բր հարցն մերոց անձ փառաւորեցեալ յւրեան : Բր ՚ի Թևս Թեթևս աննիւթս սաւառնեցեալս և հրացայթս սերօքեց վերանստեալ տես չութք ինամես զարարածս հոգիդ սք : Բր ՚ի լերինն այլա կերպեցեալ ցուցեր զանձային քո զօրութի , զբեղ փառաւորեմք իմանալի լոյս : Բր Թողութեց ևս տուող անձ : Բր լուսատու ևս տիկեբաց քն անձ : Բրք սիրողդ էք արարչին արարածոց բի՛ սքք առաքեալք : Բրք զառ ՚ի քն զչարչարանս յանձն առեալք համբերեցիք նվ անասէր հայրապատք : Եր իտելի է և ս , զի երբեմն յարաբերականս դնի՛ն երդործութք , և նախնութացն իմանի զօրութք , նորոհն : Բրք Եկեալք Եմք ՚ի սյատուել զիշատակ սրբոց վկայիցն : Էջտ Ենթիմանի նախնութաց դերանունն մեք : Բրք զանձինս իւրեանց բեղ հայր ընծայեցին և որդւոյ բում բի՛ եղևս խաչակիցք : Բրք զհանդէս նահատակութե առ բնաւորանս ցուցին : Բրք իմարտի անօրինացն յաղթեցին արիաբար Թշնամոյն : Բրք վս քոյ դկեանս իւրեանց փոխանակեցին : Իբանս յայտոսիկ Ենթիմանի նախնութաց անունն , մարտերաք : Չորս առեալ իծ սլակէն արարեր օրսորդս մարդկան : Էջտ Ենթիմանի նախնութաց անունն : Չառաքեալս : Բրոց հրամայեցեր հոտ անուշ լինիլ ընդ տիկեղերս : Բրոց խոստացար նստիլ յաթու դատողական : Իբանս յայտոսիկ Ենթիմանի նախնութաց անունն , Էջաքելոց : Չորս ըստ պատկերի բում ստեղծեք , նորօգելով բեղ տանաբացուցեր : Էջտ Ենթիմանի նախնութաց դերանունն Չմեղ : Բայց յայտիսիս բանս : Բրն վարի ընդարձակապէս եբել

զուտ դերանուն , այլոչ իբրև զյարաբերական : Եւստի և
համաձայն ըսդ ևնԹիմացելոյ անուանն ոչ միայն Թուով ,
այլև հորովիւ , ըստ շաւղի անուանց անօականաց :

Էիտեղի է դարձեալ , զի դերանունք այսոքիկ , ցուցա
կանք , այս , այդ , այն : սա , դա , նա , ոչ միայն ապացուցա
նեն զիրս ներկայս , այլև երբեմն յարաբերեն իմիտս , դանու
անս նախնԹացեալս ըստ շաւղի յարաբերականին , Եր : որդոն
էր անդրեաս եղբայր սիմոնի վիմի , մի յերկուց անտի , որք
լուանն ՚ի Տոհաննե և փնացին զինի նք : Էրտանէ սա նախ
զիղբայր եւր զսիմոն և ստէ ցնա , գտաք զմեսիայն , որ Թարգմա
նի ըս , սա էած զնա սու յս : Երբանի յայսմիկ երկիցս Լայն
յարաբերէ ՚իմիտս զանդրեաս : Էւ ևս ոչ դիտէի զնա , այլ
որ առաքեալսն զիս մկրտել ջրով , նա ասաց զիս յոյր վերա
տեսանիցես զհոգին , զի իջանիցէ և հանգչիցի ի վր նք նա է որ
մկրտէ հոգւովն սրբով : Երբանի յայսմիկ , առաջին նայն , ա
րաբերէ ՚իմիտս զած : Եսկ երկրորդն , զս :

ՊՐԱԿ ԶՈՐՐՈՐԴ ,

Տաղադս համաձայնութե պատասխանելոյ ըսդ հարցման :

Չորրորդ համաձայնութին ասեմ գոչ պատասխա
նելոյն ըսդ հարցման , զի ամ պատասխանն , որ ինչ
մասն ևիցէ բանն , պարտի համաձայնիլ ըսդ հարց
ման իւրում , ոչ միայն հորովիւ , այլև յարեալու
Թէ իրեն , որդոն Ե՛վէ նա , Պատասխանն , Տն : Երբե որ
դի : Պատի : Լիարեալու : Ե՛ւմ երկրորդեն տղղափառք :
Պն : քի : ւշոն դիմես ջանիւ , Պն : առ քս : Չն ինդրես ,
Պն : զքս : Տոբան լուար զբանդ , Պն , ՚ի քս : Չորսկ
կուսիտ ; Պն , զքս : Եւ կետտ , Պն : քս : Չն կան
դադատիս 2

դառնալու , Պիտ : զքննելու : Եւ իմ կայանայ յոյսն ըս : Պիտ , 'ե
 քննելու : Եւ իմ կայանայ յոյսն ըս : Պիտ , 'ե
 կաթուղիկէն եկեղեցւոյ : Տո փութան , Պիտ , 'ե յերկինս :
 Օն խնդրեն , Պիտ , զքննելու : Տո իմ կայանայ յոյսն ըս : Պիտ , 'ե
 ի քննելու : Օրովն ճարեն մարգարէք , Պիտ : զքննելու : Եւ իմ կայանայ յոյսն ըս :
 հին մարգարէն յաշխարհի , Պիտ : հրեշտակօք պահապանօք : Չո
 րովք շուրջեն բանակի հրեշտակաց , Պիտ : զերկիւղաժողովք :
 Եւ թէպէտ թուի 'իբանս այսոսկի թէ Պատասխանին հա
 մաձայնիցն ըստ հարցմանն ևս թուով , սակայն այս է ըստ
 պատահման , քան զի բազմոցս տարաձայնի 'իմանէ , որոնս
 Եւրէ տուես այս : Պիտ , իշխանաց : Տո գնաս յամբարտա
 նութի , Պիտ : առ դատարար : Չո առաքեցեր 'ի հարսանիս ,
 Պիտ , զմանկտես , և զընտանին : և այլն :

Բայց գիտելի է , զի ասացի 'ի վերոյ թէ Պատասխանին պար
 տիցի համաձայնիլ ըստ հարցմանն ևս յարմարութիւն իրեն ,
 քան զի եթէ որ հարցանիցէ , զինչէ , Պատասխանել պարտէ
 գոյական աւանուամբ , մարդ , ձի , բար , երկին , երկիր , ծառ ,
 և այլն : զի զինչէն , է հարցումն գոյական : Եւ եթէ որ հար
 ցանիցէ Եւրպիոն է , Պատասխանել պարտէ պատահակա
 նաւ անուամբ , այսպիսի , բանական , անբան , ծանր , բարձր ,
 ցած , և այլն : զի որպիսին է հարցումն պատահական : Եթէ
 որ հարցանիցէ Եւրպիոն : Պատասխանել պարտէ ; այսքան
 շատ , սակաւ , երկայն , կարճ : Եւ եթէ որ հարցանիցէ , որ չափ
 փէ , պատասխանել պարտէ , այսչափ , շատ , քիչ , մի կանգուն ,
 երկու կանգուն , մի թղաչափ , մի բոռ , մի գրուան , մի մար : և այլն :

Եւ յայտն հարցմանն քանի , Պատասխանի , մի երկու , երեք ,
 չորք , հինկ : և այլն :

Հարցմանն Եւր , Պատասխանի , աստ , անդ , ամուրբք ,
 այլութիւնք , ուրութիւնք , 'իտան , 'իբաղաքի , 'իկեղեցւոն : և այլն :

Հարց

Հարցմանն Մեծտի , Պատասխանի , սատի , անտի , առտ
ուսա , անսուսա , իտանե , յերկնից , և այլն :

Հարցմանն Տո՛ր, Պատասխանի , այսր , այդր , անդր , իտուն ,
իբաղաբն , իվեռ , իվայր , և այլն :

Հարցմանն ընդ-որ , Պատասխանի , ընդ-այսր , ընդ-այնր ,
ընդ-ծով , ընդ-ցամաք , ընդ-պոնտոսիւ , և այլն :

Հարցմանն երբ , պատասխանի , այժմ , արդ , այսօր , երեկ ,
հերու , ընդ-երեկոյս , ընդ-առաւօտն , և այլն :

Հարցմանն Ըրբանւոյ , Պատասխանի , շատի , սակաւու ,
փոքու , տասանց դէնարից , միոյ դէկանի , և այլն :

Հարցմանն Ըրբացի , Պատասխանի , հելլենացի , հռո-
մայցի , պոնտացի , կապադովկացի , մակեդոնացի , և այլն :

Հարցմանն քանապատիկ , Պատասխանի , երկպատիկ , եռա-
պատիկ , քառապատիկ , հսկապատիկ , բազմապատիկ , և այլն :

Հարցմանն իրբանեակ , Պատասխանի , միակ , երկեակ , եռ-
եակ , քառեակ , հսկեակ , և այլն :

Հարցմանն քանեմենի , Պատասխանի , երկեմենի , եռեմե-
նի , քառեմենի , և այլն :

Հարցմանն քանօրեայ , Պատասխանի , մի-օրեայ , երկօրեայ ,
եռօրեայ , քառօրեայ : և այլն :

Հարցմանն քան ամսեայ , Պատասխանի , մի ամսեայ , երկամ-
սեայ : եռամսեայ , քառամսեայ : և այլն :

Հարցմանն քաներորդ , Պատասխանի , երկրորդ , երրորդ ,
չորրորդ , հինկերորդ , և այլն :

ՊՐԱԿ ՆԻՆ ԿԵՐՈՐՈՒ :
Տաղաթս Կիրառութե անուանց գոյականաց
և ծականաց :

Անուանք գոյականք , կամ ածականք , ոչ երբէք շա-
րակցին ընդ միմեանս ՚իմեջ արտադրութե նոյնով
հարկելու , եթէ ոչ ունեցին ՚իմիջի եւրեանց զշաղ-
կապ իմն , կամ թէ մինն իցե միւսոյն բացայայտիչ ,
Շաղկապիւ որդին , բնութիւն և անձն : բնութե և անձին : ցբնու-
թի և ցանկն : զբնութի և զանձն , իբնութե և յանձնե : բնու-
թք և անձամբ : ըն բնութե և անանձին : Յուրա և խոնաւ : ցբ-
սոյ և խոնաւու : ցցուրա , և ցխոնաւ : զցուրա , և զխոնաւ :
'իցրտոյ , և 'իխոնաւու : ցրտով և խոնաւու : ըն ցրտում և խո-
նաւում : և Հա աստ բնութին և անձն են անուանք գոյականք ,
իսկ ծուրան և խոնաւն են անուանք ածականք , որք շարակցին
ընդ միմեանս նոյնով հարկելու , ՚իձեռն շաղկապին : և :

Իսկ մինն միւսոյն բացայայտիչ որդին , Լիման Պետրոս :
Լիմանի Պետրոսի : ցսիման Պետրոս : զսիման Պետրոս : ՚ի սի-
մանի Պետրոսի : Լիմանիւ Պետրոսիւ : և այլն : Չափաւոր
բաղք : չափաւորի բաղքեր : ցչափաւոր բաղք : զչափաւոր
բաղք : ՚ի չափաւորի բաղքերի : չափաւորիւ բաղքերի : ըն
չափաւորի բաղքեր , և այլն :

և Հա աստ սիման և Պետրոսն են անուանք գոյականք , իսկ
չափաւորն և բաղքն են անուանք ածականք , որք շարակցե-
ցան ընդ միմեանս նոյնով հարկելու գոյով միոյն միւսոյն յայտնիչ
Տասաղեկոցս հետեւի թէ անուանք գոյականք կամ ածա-
կանք կարեցին շարակցել ընդ միմեանս ալով հարկելու , Թաց
շաղկապի , և բացայայտականի նշանակութե : Իրգան , անձին
զանս

Տաղաթս Կիրառութիւն :

զանազանութիւն : բնութիւն սահման : խառն իկարմրոյ : լի մեծամեծիւք, նման հրեղինաց : հանգոյն վեհագունից : և այլն :

Բայց գիտելի է, զի անուանք այսպիսիք ածականք, կամ գոյականք շարակցեցեալք ընդ միմեանս զանազանիւք հորովիւք, և թէ հորովելիք եղեն, հորովին միայն անուանականքն, որդոսն, ձուկն ծովու : ձկան ծովու : ցձուկն ծովու : զձուկն ծովու : իձկանէ ծովու : ձկամբ ծովու : ըն ձկան ծովու : և այլն :

Հանգոյն վեհագունից : հանգունի : վեհագունից : ցհանգոյնս վեհագունից : զհանգոյնս վեհագունից : իհանգունէ վեհագունից : հանգունիւ վեհագունից : ըն հանգունում վեհագունից : և այլն :

Պ Ե Լ Կ Վ Ե Յ Ե Ր Ո Ր Ո Ղ :

Տաղաթս հորովսութե անուանց և ծականաց :

Անուանք ածականք պահանջողք զանազանից հորովից, հետեւին բարուց իւրայնոցն բայից յորոց ին բնանք են ծագեցեալք, խնդրելով զնոյնս հորովս ըստ մեծի մասին զխնդրեցեալս ի նոցունց : Օրորինակ : ւձծականք այսորիկ տեղեակ, անտեղեակ, հաւասար, անհաւասար, հանգէտ, անհանգէտ, արժանի, անարժան, պարտական, պարտաւոր, հակառակ, թշնամի, բարեկամ, հմուտ, անհմուտ, նման, աննման, օգտակար, անօգուտ, ջրասակար անվնասակար, պատշաճ, անպատշաճ, պատեհ, անպատեհ, համեմատ, անհամեմատ, շահաւոր, անշահ, բարի, չար, վայելուչ, անվայել, համաձայն, անհամաձայն, պիտանի, անպէտ, հարկաւոր, անհարկաւոր և այլք, բազումք զվերջահորով տրականն խնդրեն : որդոս տեղեակ գրոց, անտեղեակ գիտութիւն : հաւասար հրեշտակաց, անհաւասար նմին :

և այլն :

և այլն : քան զի և բայց սոցին յորոյ ինքեանք են ամանցեցեալք խնդրեն զսոյն հոլովն , իրգոն , տեղեկացաւ զրոյ : հաւատաւ ընցաւ իմաստնոց : արժանացաւ զովութի : և այլն :

ւ՛ծականք այսոքնիկ , զուրի , մերի , դատարի , Թափուր , ունայն , ատելի , պատուելի , հեռացեալ , անպարտ , տար բեր , տարաձայն , զանազան , անզանազան , օտար , անմասն , մեկնեցեալ , և այլք բազումք թէ անուանք , և թէ ընդունելու թիք եզերեցեալք , 'ի եցեալ , և 'ի լի , խնդրեն զբացառականն , իրգոն , զուրի 'ի խնորհաց , մերի 'ի զգեցտուց , և այլն : քան զի և բայց սոցին խնդրեն զսոյն հոլովն , իրգոն , զրկեցաւ 'ի խնոր հաց , մերկացաւ 'ի զգեցտուց : և այլն :

ւ՛ծականք այսոքնիկ , փարթամ , հարուստ , ծոխ , լի , սրա րարտ , գեղեցիկ , սք , պիղծ , արքատ , տկար , հզօր , զուարթ , ուրախ , տրտում , տղեղ , սուր , բուծ , առողջ , արթուն , անարատ , ամբիծ , մաքուր , գարշ , վատթար , և այլք բա զումք խնդրեն զպործ խականն , իրգոն , փարթամ ընչիւք : հա րուստ ապրանօք , ծոխ իմաստութի և այլն : քան զի և բայց սոցին խնդրեն զսոյն հոլովն , իրգոն , փարթամանամ ընչիւք : հարուստամ ապրանօք : և այլն :

Բացառոցին սակայն 'ի գրեցելոյ յայսմանէ կանոնէ ու՛ծա կանք բղիսեցեալք 'ի բայից ներգործականաց , իրգոն , արարիչ հրեշտակաց : պահապանք աշխարհի : ատեղծօղ արտից : սի րօղք սրարչին : ատիչք չարաց : խնամօղք մեղսասիրաց , և այլք բազումք թէ ընդունելու թիք , և թէ ամոնցականք , որք ամե ներեան խնդրեն զսեռականն , թէ և բայց սոցին խնդրեցեն զհայցականն , իրգոն ո՛րար զհրեշտակս : ո՛ր ետտեղծ առան ձին զսիրտս նյ և այլն :

Բայց առ 'ի դիւրապէս ծանաչել զբնուստ ամականս , և զխնդիրս սոցին , 'իմա՛ , զի կրկին և տեսակ ամականաց , ւ՛ճաւ

Ջինն է այնոցին , որք ոչ միայն բնականապէս , այլև ըստ հա-
ձուԹԷ բանաստեղծից են անականք , որպիսիք են , արդար ,
բարի , իմաստուն , տգէտ , տկար , քաղցր , դառն , սպիտակ ,
կարմիր , և այլք սոցին նմանք : Էլ յլև համայնք ընդունելու
Թիք , որպիսիք են , ծնող , փրկող , բնակեալ , նստեալ , գալոց ,
բերելոց , ընդունելի ատելի : և այլն : Ըստիև դերանուանք
ստացականք , և անոնցականք , որպիսիք են , իմ , քո , իւր , մեր ,
ձեր , իմային , քոյն , իւրային , մերային , ձերային : և այլք :

Ըստ երկրորդ տեսակն է այնոցին , որք Թէպէտ բնականա-
պէս են անականք , բայց ըստ ներողութեք բերականաց ոչ ,
որպիսիք են , Երկերիչ , Թափիչ , Կիւնն , կարճակ , ծառայ ,
տէր , աշակերտ , վարդապետ , հայր , որդի , սպասաւոր , պա-
հապան , դռնապան , ճգնաւոր , մարտիրոս , կոյս , փեսայ ,
հարսն , և այլք գոնեայ անհունք , Թէ նախադաշափարք , և
Թէ անոնցականք :

Էլ րդ իկիրարականելով զերկուսն զայսոսինկ տեսակս անա-
կանաց , գաւանեմք ինոսա : Չայլս որք խնդրեն զսեռականն ,
որպիսիք են ստեղծող , փրկիչ , սպասաւոր , պահապան , և այլք
սոցին նմանք , որգոն , ստեղծող մարդկան , փրկիչ աշխարհի :
և այլն :

Չայլս որք խնդրեն զնախորհու տրականն , որպիսիք են ,
ամբարձեցեալ , իջեալ , ելեալ , վերացեալ , մերձեցեալ , դի-
մող , ձեպող , եկող , և այլք սոցին նմանք , որգոն , ամբարձե-
ցեալս յերկինս , իջեալս իդժոխս , ելեալս յօրս , վերացեալս
յամսս , մերձեցեալս իտուն , և այլն :

Չայլս որք խնդրեն զպատմականն , որպիսիք են , ճառեց
եալ , գոհացող , ընկեալ , պատմող , տրտնջող , և այլք սոցին
նմանք , որգոն , ճառեցեալս զմէնջ , գոհացողս զայ , ընձե-
աղս զգիտութեց , և այլն :

Չայլս

Չայլս որք խնդրեն զպարառականն , որպիսիքեն շրջող ,
ծիծաղող , փարեալ , անցեալ , դանցառեալ , և այլք սոցին նը
մանք , որգոն , շրջողն զաշխարհաւ , ծիծաղողն զգլխումսն :
և այլն :

Չայլս որք խնդրեն զսերգոյականն , որպիսիքեն , բնակող ,
նստող , բազմօղ , զետեղեալ , օղեալ , և այլք սոցին նմանք ,
որգոն , բնակողն իտան : նստողն յաթոռի : զետեղեցեալն՝ ի
բարձունս : և այլն :

Պ Ը Լ Կ Է Օ Թ Ն Ե Ր Ո Ր Ո Ղ ,

Տաղաթս հորովառութի բաղդատականաց և
գերադրականաց :

Բաղդատականաց երկու են տեսաիք : Օր մմանք ի
նոցանէ ասին բաղդատականք ներգործութիք , որ
պիսիքեն , պարարտագոյն , հզորագոյն , իմաստնա
գոյն , գեղեցկագոյն , ջերմագոյն , չարագոյն , և այլք
նմանապէս եղերեցեալք :

Իսկ այլք ասին բաղդատականք զօրութիք , որպիսիք են ,
պարարտ , հզօր , իմաստուն , գեղեցիկ , պայծառ , անուէլ ,
նուազ , սպիտակ , մեծ , փոքր , լաւ , բարի , վատ , չար , հեղ ,
գոռոզ , ցածուն , հպարտ , խոնարհ , հնազանդ , բիրտ , սուպր ,
հատու , սուր , ուշիմ , առաջինի , վատթար , անեղ , սաստիկ ,
սաստկագին , կարող , մտացի , դաժան , խիստ , անմիտ , աշ
խատաւոր , ագահ , չարասէր , ծոյլ , բղջախոհ , սնայիառ և
այլք բազումք :

Բաղդատականք բաղդատականք ամենեքեան , երբեմն խնդ
րեն զհայցականն հանդերձնախադրութիքն քան , որգոն , պա
րարտագոյն քան զխոզս : հզորագոյն քան զառիւծս : իմաստ
նագոյն

նադոյն քան զորդիս լուսոյ : գեղեցկագոյն ք զլուսինն : Չերմա
գոյն քան զհուր : չարագոյն քան զդևս : և այլն :

և շապէս և ս , հօր քան զառիւծս : առաւել քան զմարգա
րէս : պայծառ քան զարեգակն : պակաս քան զանհաւատս :
փոքր քան զհրեշտակս : հատու քան զսմ սուր երկայրի : խո
րագէտ քան զօձս : միամիտ քան զաղաւնի : դաժան քան զվա
գերս : և այլն :

Իսկ երբեմն խնդրեն զբացառականն , որդոն , պարար
տագոյնն ՚խոցուց : հօրագոյնն յառիւծուց : իմաստնագոյնն
՚խոցանէ : չարագոյնն ՚իդիւաց :

և շապէս , հօրն ՚խոցանէ : իմաստունն ՚իմարդկանէ : կար
օղն յերիվարաց , և այլն :

Էրբարարականք երբեմն խնդրեն զսեռականն , որդոն ,
պարարտագունեղն նոցին : հօրագունեղն առիւծուց : իմաստ
նագունեղն փիլիսոփայից : պայծառագունեղն աստեղաց : չա
րագունեղն դիւաց , և այլն :

Իսկ երբեմն խնդրեն զներգոյականն , որդոն , պարարտա
գունեղն ՚խոսին : հօրագունեղն ՚իյառիւծս , կամ ՚իմէջ առ
իւծուց : իմաստնագունեղն ՚իփիլիսոփայս , կամ ՚իմէջ փիլի
սոփայից : պայծառագունեղն յաստեղս , կամ ՚իմէջ աստեղաց :
չարագունեղն ՚իդևս , կամ ՚իմէջ դիւաց : և այլն :

Պ Ը Լ Կ ՈՒ Թ Ե Ր Ո Ր Դ ,
 Տաղապս ԿիրառուԹԷ Բայիցն որք պահանջեն
 զմի միայն հորով :

Բ Լ յբ այսոքիկ , եմ , լինիմ , եղանիմ , մնամ , արտա-
 կայանամ , յերկուստեք խնդրեն զանուանականն ,
 իրգոն : Եսեմ տր ան բո : Ես լինիմ Թագաւոր :
 դու եղանիս հզօր : նա արտակայացաւ բազ հովիւ :
 Ես մնամ տկար , դու մնաս առողջ :

Բայք այսոքիկ , նեղանամ , դժուարանամ , բարկանամ ,
 վշտանամ , աշակերտանամ , ընդինանամ , երկրպագեմ , Թա-
 գաւորեմ , ժամանեմ , կարօտիմ , իշխեմ , ծառայեմ , մեղան-
 չեմ , համբերեմ , ողորմիմ , ներեմ , հակառակիմ , ակնդռնիմ ,
 հաճոյանամ , հետեւիմ , հանդիպիմ , նմանիմ , հանդիտանամ ,
 անսամ , մնասեմ , տիրեմ , ցանկամ , տուփամ , ըղձամ , փա-
 փաքիմ , օգնեմ , ըմբերեմ , հնազանդիմ , հպատակիմ , հաւա-
 տամ , սպասեմ , խոնարհիմ , հաւասարիմ , տեղեկանամ , ար-
 ժանանամ , սաստեմ , սպառնամ , հաւանիմ , և այլք բաղումք
 խնդրեն զվերջահորով տրականն , իրգոն , նեղանամ քեզ , դժու-
 արանամ նմա : Բարկանամ ձեզ , վշտանամ նի : և այլն :

Բայք այսոքիկ անկանեմ , աղաղակեմ , դնամ , դառնամ ,
 իջանեմ , ելանեմ , ընկղմիմ , Թռչիմ , խնայեմ , անխայեմ ,
 կարդամ , հայիմ , նայիմ , մտանեմ , յենում , նկատեմ , սլա-
 նամ , վերանամ , տեղամ , ընթանամ , մերձենամ , մատչիմ ,
 համաձայնիմ , միաբանիմ , ձայնակցիմ , մասնակցիմ , հաղոր-
 դակցիմ , վիճաբանեմ , մարտնչիմ , ամուսնանամ , եղբայրա-
 նամ , ընկերանամ , հաշտիմ , յուսամ , աղաւթիմ , հաւա-
 տամ , բարձրանամ , ձեպեմ , փութամ , երթամ , սուղիմ ,
 տկար

ակնարկեմ, զարմանամ, հակառակիմ, հակաճառեմ, և այլք
բազումք խնդրեն զսախորիւ տրականն, իրգոն անկանիմ յեր
կիր, աղաղակեմ առ ան, առաքեմ առ քեզ, գնամ իտուն,
դառնամ իբաղաքն, և այլն :

Բայք այսոքիկ սիրեմ, լուանամ, գրեմ, պարսաւեմ, վա
րեմ, գովեմ, արածեմ, արհամարհեմ, խոտեմ, տեսանեմ,
փորձեմ, հնձեմ, ընդունիմ, առնեմ, ծնանիմ, խոստովա
նիմ, դաւանիմ, հաւատամ, կեցուցանեմ, հարեմ, գլորեմ,
փշրեմ, պատուեմ, զգեսուամ, Թողում, մաքրեմ, սրբեմ, զը
տեմ, ատեմ, սպանանեմ, բանամ, գոհաբանեմ, կատարեմ,
սահմանեմ, ճանաչեմ, օրհնեմ, բարեբանեմ, փառաւորեմ,
շինեմ, քակեմ, ուտեմ, ծամեմ, կլանեմ, ընթեռնուամ, շահեմ,
և այլք բազումք Թէ ներգործականք, և Թէ հասարակք զհայ
ցականն խնդրեն, իրգոն, սիրեմ զքեզ, լուանամ զձեռս իմ,
գրեմ զտրակն, պարսաւեմ զբանդ : և այլն :

Բայք այսոքիկ, զգուիմ, տաղտկանամ, մոլորիմ, հեստեմ,
արտուղեմ, յառնեմ, նուազիմ, նուաղիմ, պատկառիմ, ձան
ձրանամ, հրաժարիմ, խաւարիմ, բուսանիմ, դողամ; զարթ
նում, փաղչիմ, Թագչիմ, երկնչիմ, զարհուրեմ, ապստամբիմ,
հեռանամ, դադարիմ, դարչիմ, խոտորիմ, պակասիմ, մեկու
սանամ, սարտնում, արբիմ, բաղկանամ, առողջանամ, զզ
ջամ, և այլք բազումք, և մանաւանդ կրաւորականք ամենե
քեան որպիսիքեն, ազատիմ, զրկիմ, սիրիմ, լուանիմ, լնա
նիմ, խնդրեն զբացառականն, իրգոն, զգուիմ, իմեղաց, տաղտ
կանամ իջարեաց, մոլորիմ իճանապարհէ, հեստեմ իշաւղէ
անիրաւաց : և այլն :

Բայք այսոքիկ, զտրանամ, բազմանամ, մեծանամ, լիա
նամ, փարթամանամ, սձիմ, զարդանամ, ճոխանամ, ծանօս
նամ, զբաղիմ, տկարանամ, առողջանամ, զարդարիմ, պայ
ծառաւ

ծառանամ, գեղեցկանամ, տաքնապիմ, տոչորիմ, փղձկիմ, սրտապակիմ, զուարթանամ, բերկրիմ, սնանիմ, աղբատանամ, շատանամ, յագիմ, զովանիմ, հրճուիմ, պարարտանամ, Եմաստնանամ, և այլք բազումք խնդրեն զգործ-իականն, ո՞րգոն, զօրանամ հանձարով, բազմացաւ Թուով, մեծացաւ հաստկաւ, և այլն :

Բայք այսոքիկ, չարաբանեմ, անբաստանեմ, զբուռնարկանեմ, զանցառնեմ, գոհանամ, շնորհակալ լինիմ, խօսիմ, պատմեմ, արտնջեմ, դանկատիմ, խորհիմ, լսեմ, ամփոյթ լինիմ, ընձեռեմ, իստուհականեմ, և այլք բազումք խնդրեն զպատմականն, ո՞րգոն, չարաբանէին զսմանէ, զանցառնեմ զսմանէ, զբուռնէարկ զգիտուԹԷց և այլն :

Բայք այսոքիկ շրջիմ պարառնեմ, անցանիմ, պատեմ, գեթազանցեմ, ծիծաղիմ, փարիմ, խանդաղատիմ, սարսապեմ, շրջապատեմ, խայտամ, և այլք բազումք խնդրեն զպարառականն, ո՞րգոն, շրջիմ զաշխարհաւ, պարառնեմք զձեօք, անցանեմ զհիւսիսով, և այլն :

Բայք այսոքիկ, բնակիմ, նստիմ, օթեմ, օթեւանիմ, բազմիմ, կամ, զտեղի առնուամ, մնամ, կայանամ, հանդէիմ, նսջեմ, բնիմ, գոմ, յամեմ, և այլք բազումք խնդրեն զներգոյականն, ո՞րգոն, բնակիմ ՚իտան, նստիմ ՚իտենեկի, և այլն :

ՊԸՂԿ ԽՆՆԵՐՈՐԴ .

Տաղադոս Կերառութե բայից խնդրողաց
զբաղումս հորովս :

ԱՂ յից ոմանք խնդրեն զսեռականնն զկնի հայցակա-
նին, և ենայտրչիկ, գնեմ, վաճառեմ, համարիմ, վար-
կեմ, վարկանիմ, արժեցուցանեմ, դատեմ, ևնթա-
դատեմ, սակարկեմ, ևայլք, իրգոն, գնեաց զագար-
տին հաղարից դահեկանաց : վաճառեաց զշապիքն երից լը-
մայից : ևայլն :

Բայից ոմանք խնդրեն զտրականն վերջահորով զկնի հայ-
ցականին, և են այտրչիկ, տամ, աւանդեմ, բաշխեմ, ընծայեմ,
ծանուցանեմ, խոստանամ, պատուիրեմ, նախադասեմ, ստո-
բադասեմ, հրամայեմ, մատուցանեմ, քարոզեմ, ցուցանեմ,
հաւաստեմ, ընձեռեմ, յիշեցուցանեմ, ուխտեմ, պատրաս-
տեմ, երեւցուցանեմ, նմանեցուցանեմ, համեմատեմ, հաւ-
աստրեմ, արժանացուցանեմ, յայտնեմ, յանձնեմ, մեկնեմ,
ստորասեմ, պատարադեմ, հատուցանեմ, հորդեմ, մատնեմ,
ուսուցանեմ, ևայլք, իրգոն : տամ զայս բեզ, աւանդեմ զայս
նմա, բաշխեմ զինչս եմ աղքատաց : ևայլն :

Բայից ոմանք խնդրեն զնախգրիւ տրականն զկնի հայ-
ցականին, և են այտրչիկ, յղեմ, արկանեմ, առաքեմ, համ-
բառնամ, դարձուցանեմ, ընկենում, Ժողովեմ, մութանեմ,
հեղում, վերաբերեմ, վերացուցանեմ, ուղարկեմ, Թռուցա-
նեմ, իջուցանեմ, խոնարհեցուցանեմ, գումարեմ, ևայլք,
իրգոն, յղեմ զայս առ բեզ, առաքեմ զաղօթս իմ առ Իժ :
համբառնամ զաչս իմ՝ ի բարձունս, ևայլն :

Բայից ոմանք խնդրեն զբացառականն զկնի հայցականին,
և են

և են այսորիկ , ազատեմ , արձակեմ , խնդրեմ , հայցեմ , հեռա
ցուցանեմ , մերժեմ , Թաղուցանեմ , դաղեմ , պահանջեմ ,
հանեմ , լսեմ , մաղթեմ , զարթուցանեմ , դատարկեմ , առ
նում , յափշտակեմ , կեղեքեմ , բղիսեմ , արտաբերեմ , ելու
զանեմ , անջատեմ , բաժանեմ , տարբերեմ , արտաբերեմ , հա
լածեմ , ժտեմ , փրկեմ , սրբեմ , մաքրեմ , քարշեմ , արտահա
նեմ , և այլք , որդոն , ազատեմ զբեղ ՚իտանջանաց , արձակեմ
զբեղ ՚իկապանաց , և այլն :

Բայից ոմանք , խնդրեն զպատմականս զկնի հայցականին
և են այսորիկ , ճառեմ , ոգեմ , պատմեմ , ասեմ , խորհիմ , լսեմ ,
հարցանեմ , տեղեկանամ , որոնեմ , խօսիմ , համբաւեմ , հրա
տարակեմ , հռչակեմ , չարախօսեմ : և այլն , որդոն ճառեմ
զայս զբն : ոգեմ զայս զմանէ : և այլն :

Բայից ոմանք խնդրեն զգործիականս զկնի հայցականին ,
և են այսորիկ , այրեմ , կիզեմ , արբեցուցանեմ , կնքեմ , դրոշ
մեմ , միսիծարեմ , սփոփեմ , կտրեմ , հատանեմ , յագեցուցա
նեմ , զովացուցանեմ , ապականեմ , կապեմ , սնդեմ , զար
դարեմ , պսակեմ , յարդարեմ , պճնեմ , կերակրեմ , վշտացու
ցանեմ , լնում , փարթամացուցանեմ , ճոխացուցանեմ , մնու
ցանեմ , զարգացուցանեմ , փակեմ , խցեմ , խնում , ջեռուցա
նեմ , ցրտացուցանեմ , շօշափեմ , ծամեմ , և այլք , որդոն ,
այրեմ զայս հրով , կիզեմ բացով , արբեցուցանեմ զբեղ գե
նեաւ , կնքեմ զբեղնչանաւ սրբոյ խաչին : և այլն :

Բայից ոմանք խնդրեն զպարառականս զկնի հայցականին ,
և են այսորիկ , շրջեցուցանեմ , ծիծաղեցուցանեմ , խանդա
ղատեցուցանեմ , պատեմ , շրջապատեմ , և այլք որդոն շրջ
ցուցանեմ զբեղ զերկրաւ , ծիծաղեցուցանեմ զիմաստուհո
զբե , պատեմ զայս զբե : և այլն :

Բայից ոմանք խնդրեն զներգոյականս զկնի հայցականին ,

և են այսոցիկ , բնակեցուցանեմ , կացուցանեմ , նստուցանեմ , կայացուցանեմ , յամեցուցանեմ , և այլք , որդոն , բնակեցուցանե զամուխ ՚իտան , և այլն :

Բայից ոմանք խնդրեն զբազումս և զզանազանս հոլովս , և են այսոցիկ , հաւատամ բեզ , հաւատամ յամ- , հաւատամ զամ- ; լսեմ զայս , լսեմ բեզ , լսեմ զբէս , լսեմ ՚իբէս : Եւստուն կանեմ զբանիւդ , իստունկանեմ զնոցունց : և այլք ոմանք :

Բայք ոմանք դիմազուրիք , երբեմն ունելով զբայս աներևոյթ փոխանակ անուանականի , խնդրեն զարականն վերջահոլով , որդոն , պարտէ մեզ մտանել յայն հանգիստն : հարկէ ձեզ ամենեցուն մեռանիլ , վայելուչէ բեզ ուսանիլն : անպատեհե նմա խօսիլն : լաւէ ինձ կեալ ՚իհնազանդութի , բաւականէ ինձ ապրիլն համեստօրէն : և այլն :

Եւսկ երբեմն ունելով զանուանականն իւրեանց , խնդրեն զնոյն հոլովս , որդոն , բեզ վայելի օրհնութի , պիտոյէ ինձ այս , ամօթէ բեզ այդ : փոյթէ ինձ այս , և այլն :

Չկան այսոցիկ գիտելիէ , զի երբեմն բայք ոմանք արտաբոյ սովորութի իւրեանց խնդրեն զհայցականն , որդոն , շնորհիկեցեն զերկեզ : ընթանալ զճանապարհս իւր : և այլն :

Պ Ը Ա Կ Ա Ղ Ա Ս Ն Ե Ր Ո Ր Ո Ւ .

Տաղապս արգելմանց պահանջողութեց բայից :

Որգելմանք պահանջողութեց բայից են զանազանք : Չի երբեմն փոխանակ հոլովիցն խնդրեցելոց ՚իբայից դիմաւորաց դնին բայք աներևոյթք , և խնդրելով զտարբերս հոլովս , կորուսանեն զնադիր բային , որդոն : Շնորհեա մեզ մտանել յայն հանգիստն : Կամեր մկրտիլ ՚իժառայէն իւրմէ : Կարեք ըմպել զբաժակն : Երբեմնսիայ երթալ

երթալ յանձն առեր : Սյարուծի եկիր առնել բարեկամին
 քու՛մ զազարու : և այլ բազումք , յորս բնաւս իմանին միայն
 զօրուծք խնդրք բային , ըրգոն շարհեա մեզ զմուտ յայն
 հանգիստն : կամ այնորիկ հանգստեան : Կամեր զմկրտեցումն
 կամ զմկրտուծի իծառայէն իւրմէ : Կարեք զմկրտումն բա
 ժակին : Սերծումն իբեծանիայ յանձնառեր : Եկիր իյառ
 ումն յարուծք բարեկամին քու՛մ Ղազարու : կամ եկիր իյա
 ըարումն յարուծք : և այլն :

Եւ երբեմն փոխանակ հոլովիցն խնդրեցելոց իբայից դե
 մաւորաց , դնին այլք բանք , զորօրինակ , լուր երկին , և ունին
 դիր երկիր , զի տ՞ խօսեցաւ . որդիս ծնայ և բարձրացուցի ,
 և ընք դիս անարդեցին : և շատ արգելանի պահանջեցեալ հո
 լովն հայցական իբայէն , լուր , և դնի փոխանակ նորին բանս
 այս : Որդիս ծնայ և բարձրացուցի :

Աոյսպէս իբանի աստ : Եւ նա ամբարձեալ զաշտ իւրս
 առ աշակերտսս ասէր . երանի աղբատաց հոգւով , զի նոցա է
 արբայուծի երկնից : և շատ արգելանի պահանջեցեալ հոլովն
 հայցական իբայէն և շտեր , և դնի փոխանակ նորին բանս
 այս , երանի աղբատաց :

Իսկ երբեմն փոխանակ հոլովիցն պահանջեցելոց իբայից ոչ
 ինչ դնի , զոր օրինակ : և ի երկնչիւր , զի այսու հետե զմարդիկ
 որսայցես իկեանս : և շատ արգելանի խնդրեցեալ հոլովն բա
 ջառական իբայէն և ի երկնչիւր , և ոչ ինչ դնի փոխանակ նորին ,
 սակայն իմանի զօրուծք նոյն հոլովն , ըրգոն , յի երկնչիւր յինէն :

Աոյսպէս իբանի աստ , և եղև յանկարծակի հսչիւն յերկ
 նից եբրև դալատեան սաստկի հողմոյ , և երից զամ տունն
 յորում նստէին : և շատ արգելանի խնդրեցեալ հոլովն գործիա
 կան իբայէն , երից , և ոչ ինչ դնի փոխանակ նորին . իմանի սա
 կայն այսպէս : Եւ երից ինքեամբ զամ տունն : և այլք :

ՊՐԱԿ ՄԵՍԱՍԱՆԵՐՈՐԴ :

Յաղագս մասնական խնդրողաց զստորակ
ցական եղանակն բայից :

Մանկունք որք խնդրեն զստորակցական եղանակն
բայից են այսորիկ, Թէ, եթէ, մինչ, զի, զի եթէ, մի՛,
յորժամ, Թերևս, գուցէ, գուցէ երբէք, արդեօք,
գուցէ արդեօք, մի Թէ, մի գուցէ, ապաթէ, իսկ
եթէ, Թէ ոչ, ապաթէ ոչ : Եւ այլք : Երբո՞ն, որում Թէ անսաց
ցէք, բարևոք առնէք : Եթէ եկեալ յանկարծակի դտանիցն
ղձեկ ՚ի բնով : Եթէ չե՛ հաւաք խօսեալիցէ : Չի մի՛ լուիցէ նստ
ղձայն Թովչի : Եթէ՛ ասիցես ՚իսրտի բում : Յորժամ գայցես
փառօք : Թերևսիցէ այդպէս : Գուցէ ոչիցէ ճմարեա :
Գուցէ երբէք յափշտակիցէ : Գուցէ արդեօք մեռեալիցէ :
Եթէ դատաւորիցես ՚ի վր մեր : Եւ ապաթէ ոչ դառնայցէք առնա
խոյ եթէ լուիցէք բանից իմոց : Թէ ոչ տակաւին չուեալ
իցէ : Եւ րդեօք կարիցէ սատրաստել մեզ զհաց :

Իսկ երբեմն ոմանք ՚ի սոցունց խնդրել կարեն ևս զսահման
նահանն, որքոն : Եւ ապաթէ ոչ դառնայք առնա : Յորժամ գաս
փառօք : Եթէ դու ես բրիտոնն, տաս մեզ համարձակ :
Եւ այլն :

ՊՐԱԿ ԵՐԿՈՄԱՍԱՆ ԵՐՈՐԴ .

Յաղագս Հոլովառութե նախադրութեց :

Ախադրութեց Մանք խնդրեն զսեռականն , և են
այսոքիկ , ստորե , ներքոյ , ինքրքոյ , իմէջ , իմիջոյ ,
արտաքոյ , իվերոյ , իվերայ , զինի , յետ , առաջի ,
վս , յաղագս , յաղագաւ , սակա , փոխանակ , ընդաջմէ ,
՚իճախմէ , յայտոյս , յայնկոյս , զհետ , յետոյ , և այլք : Որգոն
Ատորե երկրի : ներքոյ արեգական : ինքրքոյ տանն : իմէջ բա
ղաքի : իմիջոյ այգոյս : արտաքոյ եկեղեցւոյս : իվերոյ սեմանն :
՚իվերայ երկրի : զինի ամաց : յետ առաքելոցն : առաջի այ : վս
համբերութե : յաղագս սիրոյ : սակա գեղեցկութե : փոխա
նակ իսահակայ : ընդաջմէ բարձրելոյս : ՚իճախմէ արքային :
յայտոյս ծովոյս : յայնկոյս յորդանանու : զհետ քի : յետոյ նս :
Էսիկ աղագաւն , խնդրե միշտ վերջադրիլ , մասանց բանի ,
Որգոն , այցելութե աղագաւ , այնր աղագաւ , տեսանելոյ աղա
գաւ : և այլն :

Մանք խնդրեն զվերջահոլով արականն , և են այսոքիկ ,
ընդ , հետ , առընթեր , Թարց , առանց , ըստ , յանդիման ,
հանդեպ : Որգոն , ընդ բեզ : հետ բեզ առ ընթեր նմա : Թարց
ինչ : առանց բեզ : ըստ բեզ : յանդիման նմա : հանդեպ ինչ
և այլն :

Մանք խնդրեն զնախադրութե արականն , և են այսոքիկ ,
հուպ , մօտ , մերձ , մինչև , դեպ : Որգոն , հուպ ՚իբաղաքս :
մօտ ՚իտուսն : մինչև ցայգին : դեպ յարեւելս :

Մանք խնդրեն զհայցականն , և են այսոքիկ , ույ , իբրև ,
բան , իվերբան , գերբան , առաւելք , յառաջբան , յետ բան ,
անդրբան , և անդրբան : Որգոն , ույ զւծ և զփոկիչ : Երևե սլ
լոյս :

լոյս : բան զայս : 'իվերբան զերկինսս , գերբան զարեգաինս , առաւելչ բան զմարդարէս , յառաջբան զարուսեակ , յետ բան զԼօսէս : անդրբան զծովն տիբերեայ : և անդրբան զփլինն :

Դմանք խնդրեն զբացառականն , և են այսոքիկ , բաց , կատ , մեկուսի : իրգոն , բաց 'իբէս զայլ սք ոչ զիտեմբ : զատ յայսցանս , մեկուսի 'իբաղաբէս , Եյեղբարց :

Դմանք խնդրեն զգործիականն , և են այսոքիկ , ենթ , հանդերձ , առ : իրգոն , ենթ պոնտացւով պիղատտուիւ , հանդերձ և մովսէսիւ : Ենթ այսու խորամանկութբ : հանդերձ դաւաճանութբ : առ ծովէզերբն : պարծի առ դատաստանաւն : և այլբ :

Դմանք խնդրեն զպարառականն , և են այսոքիկ , շուրջ , պարբեր : իրգոն շուրջ զսեղանով բով , պարբեր կառադաստիւն , պարբեր զարեգակալբն :

Իսկ յաղագս նախադրութեն : Ընդ , զիտելիկ , Օն երբեմն խնդրէ զսեռական , և նշանակէ , փոխանակ , կամ , վն : իրգոն ընդ իմ , և ընդ քոյ : այսինքն վն իմ , և վն քոյ : Էւթայ գաւորեաց ընդ նորա : այսինքն փոխանակ նր : փարելի բարբառ ընդ իմ , այսինքն , փոխանակ իմ : և այլն :

Երբեմն խնդրէ զտրականն , և նշանակէ հետ , կամ առ , կամ հանդերձ , իրգոն աք ընդ բեղ , այսինքն աքն հետ , բեղ : աք ընդ մեզ , այսինքն աքն հետ մեզ : ընդ բեղ է սկիզն , այսինքն առ բեղ է սկիզբն : ընդ սրբոց քոց առաքելոց , այսինքն հետ սրբոց քոց առաքելոց : կամ հանդերձ սրբոց քոց առաքելոց :

Երբեմն խնդրէ զհայցականն անորոշ , և նշանակէ , Օ , կամ զգործիական հոլովն , իրգոն , ընդ ծով և ընդ ցամաք , այսինքն զծով և զցամաք , կամ ծովու և ցամաքաւ : անցին ընդ գետոստանաւորք , այսինքն անցին զպետն ոտանաւորք , կամ անցին գետովն ոտանաւորք :

Երբեմն խնդրե զգործ-իականն , և նշանակե՛ ի ներքոյ , կամ
 Ենթ , որդոն , ընդ Թղենեաւն , այսինքն՝ ի ներքոյ Թղենուոյն :
 ընդ իշխանութիս հերովդեի , այսինքն՝ ի ներքոյ իշխանութիս
 հերովդեի : ընդ լեռամբն , այսինքն՝ ի ներքոյ լեռինս :

Իսկ երբեմն բաղկացուցանե զսխադրեալ տրականն և զնեք
 դոյականն , և նշանակե առ , 'ե . ց . յ . որդոն , ընդ ամ երկիրել
 բարբառ . նոյ : այսինքն , առ ամ երկիր ել բարբառ նոցա : ընդ
 որոտս տիեզերաց , այսինքն առ որոտս տիեզերաց : ընդ
 ամպս լուսաւ որս , այսինքն՝ իյամպս լուսաւ որս : ընդ ցնորս
 աշխարհականս , այսինքն՝ ե ցնորս աշխարհականս : և այլն :

Է-իտեղի է և ս , զի չորք այսորիկ մասնկունք , ի վեր , նախ ,
 գեր , յառաջ , մինչ անմիջապէս պահանջեն զժամանակս բայից ,
 և ն մակբայք , որդոն՝ ի վեր նայեցաւ : նախ կատեաց զհզորն :
 գեր բազմեցաւ : յառաջ ծանուցաւ : Իսկ մինչ շարադուգին
 ընդ այլում նախադրութի և միջնորդութի նորին պահանջեն
 զհորովս անուանց , և ն նախադրութիք . որդոն , ի վերջան զեր
 կինս : նախ քան զժամանակն : գեր քան զարեգակն : յառաջ
 քան զարուսեակ : և այլն :

ՊՐԱԿ ԵՐԵ ԲՄԱՍԱՆ ԵՐՈՐՈՂ :

Տաղապս Առողանութից :

Մտգանութիք և ն նշանագիրք ոմանք յարմարեց
 արտադրութի : Մտոց տեսակք և ն զանազանքն :
 Չի ոմն՝ ի նոցանե ունի զձևս զայս , և կոչի շեշտ . և
 դնի մերթ ի վր մակբայից հրաժարականաց , որդոն ,
 մի՛ կոչիցես , մի՛ ուտիցես : ոչ երբէք մատեայ : ոչ է ինչ փոյթ :
 և այլն :

Եւ մերթ ի վր վախճանականաց տառից բայից հրամայու
 կանայ ,

կանաց , նրդոն , կեցո զիս ան : պահեա զիս տի : փրկեա զիս
 իմարտոյ : Ահերթ ի զիս բային էականի , նրդոն է՝ որ դատեն զիս :
 է՝ աստ պատանի մի : եթէ է՝ ճշմարիտ բան բո : Լայլն :

Էւ մերթի զիս եւրաբանչիւրոց մասնկանց բանի ըստ հա
 ճութե բանաստեղծից , ուր պարտեցէ որել զճայս , նրդոն ,
 սա է գառն այ : սա է որ դատեն զիս :

Իսկ երբեմն դնի ի զիս բայից ոմանց , առ ՚ի զանազանել
 զնոսա յանուանց , նրդոն բայ տի զդուռնս ողորմութե : ըստ
 ճայի աղաչանաց մերոց : Լայլն :

Դմն ունի զձևս զայս , և կոչի բութ , և դնի երբեմն ի զիս
 մահբայից առ ՚ի զանազանել զնոսա յանուանց անականաց ,
 նրդոն ճշմարիտ խօսեցար : ուղիղ դատեցեր : սաստիկ բախ
 եաց : Լայլն :

Էւ երբեմն ի զիս այլոց մասնկանց բանի , և մանաւանդ ի զիս
 շտղկապից , նորս պարտեցէ բթել զճայս , նրդոն դու բար
 ւոր գոհանաս , այլ ընկերն ոչ շինի : Էրդ էթէ զտանուտերն
 բեհեղղեբուղ կոչեցին : Լայլն :

Դմն ունի զձևս զայս , և կոչի պարոյկ , և դնի երբեմն
 ի զիս հարցալիանաց մասնկանց բանի , նրդոն , դու ես որ գա
 լոցես : զինչ է զոր խնդրես :

Էւ երբեմն ի զիս միջարկութեց այսոցիկ , վայ , վայ , սե ,
 նրդոն . վայ աղղին մեղաւորի : վայ անձին ասն արդարոյ : սե
 թէ սրտես վաղվաղակի կործանեցաւ :

Էրբեմն ի զիս զարմացալիանաց այսոցիկ , սի , ս : նրդոն , սի
 խորք մեծութե և իմաստութեւն այ : ս իրա մեծ ի հիացման :

Իսկ երբեմն ի զիս կոչալիանաց , նրդոն , սի պետրէ :

Դմն ունի զձևս զայս , և կոչի երկար , և դնի ի զիս երկա
 բից վանկից , նրդոն , փր կիչն : յար եաւ :

Դմն ունի զձևս զայս , և կոչի սուղ , և դնի ի զիս սղից
 վանկից

զանկից , սրգոն , զհա՞ մահ , գը՞ Թոտ : և այլն :

Բայց երկոքեանս այսոցիկ իկերարկանին մանաւանդ ՚ի տաղաւաթութիս , և ՚իչարագրութիս երաժշտականս :

Դմն ունի զձևս զայս , և կոչի նսԹամայ , և դնի ՚իսեր քոյ երկուց բառից ոչ շաղկապեցելոց ձայնաւորօք , սրգոն , երկ ձայն , երկ բարբառ :

Դնի ևս երբեմն ՚իվախճանս տողին , մինչ բառն անկատար էգերի ձայնաւորիւ , սրգոն , աղա ղակեմ :

Դմն ունի զձևս զայս , և կոչի Թաւ , և դնի ՚իվր շիւնից Թաւացելոց , սրգոն , Թուական , շուանում : քան զի յայսպիսիս շիւնն արտաբերի իբրև զբաղաձայն :

Դմն ունի զձևս զայս , և կոչի մակակետ , և դնի երբեմն ՚իվր նախագրութեց այսոցիկ , ՚ի , յ , ն , սրգոն ՚իբեզտր յուսացայ : յանձն իմ երգուայ : նորս ոչ գոյ զանաղանութի : յառնել զդատաստան : բայց ՚իվր յիոյն , և նուին յայնժամ մա նաւանդ դնի , մինչ շփոթեն զմիտս բանի :

Էւ երբեմն ըն վերջում անկատարից բանից , և յայնժամ կոչի ստորակետ , սրգոն , եթէ ժողովրդեան իմոյ լուեալէր ինձ , կամ իլի զձանապարհս իմ գնացեալէր , :

Դմն ունի զձևս զայս : , և կոչի Էհիջակետ , և դնի ՚իմեջ երկուց կատարելոյ մասանց բանի , սրգոն : Պողոս գլխաւեցաւ , իսկ Պետրոս խաչեցաւ .

Դմն ունի զձևս զայս : և կոչի վերջակետ , և դնի ըն վերջ նում աւարտեցելոց բանից , սրգոն , յւանս յւանց ամեն :

Պ Ե Ր Ա Կ Զ Ո Ր Ե Ք Մ Ա Ս Ա Ն Ե Ր Ո Ր Դ .

Տաղադս Պատուոյ, և նշանագրի :

Ը կուեն տեսաիք պատուոյ : Բերոց միոյն ձևն է այս
" . և կոչի երկորեակ , և դնի , ի վր բառեց փոխանակ
միոյ ձայնաւորի առի համառօտել զշարագրու Թին ,
որդոն , մրդ : երկր : կր միր : սպիտակ : և այլն :

Էրկ միւսոյն ձևն է այս , և , և կոչի դուր , և դնի ի վր բա
ռեց փոխանակ ամենից , Թէ ձայնաւորաց և Թէ բաղաձայնից
առ ի յարմարապէս վճարողմն շարագրու Թէ , որդոն առ , տեր :
տն , տեառն : տբ , տերամբ : տծ , աստուսիծ : տյ , աստուծոյ : տվ ,
աստուծով : յս , յիսուս : յի , յիսուսի : յիւ , յիսուսիւ : քս :
քրիստոս : քի , քրիստոսի : քիւ , քրիստոսիւ : սբ , սուրբ : ոս ,
որպէս : ամ , ամենայն : ամի , ամենայնի : վս , վասն : ք , քան :
նց , նոցա : նս , նոսա : Թի , Թիւն : Թէ , Թեան : Թբ , Թեամբ :
'իվր , 'իվերայ : Կ , կամ : կԹղկս , կաթուղիկոս : վրդպտ , վար
դապետ : ծոյ , ծառայ : Թղւր , Թագաւոր : և այլք բազումք :

Նշանագիրք ևն բազումք և զանազանք հնարեցեալք ի հնոց
սակս Թագուցանելոյ զիմացուածս բանից , բայց այժմ հազիւ
երբեք ի կիրարկանին , ոմանք ՚նոցունց , որպիսիքեն , ց , որ
պէս : ծ , երկիր : զ , երկին : ճ , արեգակն : Ա , լուսինն : Կ , աշ
խարհ : Թ , ամենայն : լւ , ընդ : լս , ըստ : և Չ , վերջ : և Խ , փոխ :
Պս , պատասխանի : և այլք բազումք :

Պ Ե Ր Ա Կ

Տ Ա

Պ Ե Ր Ա Կ

Պ Ր Վ Կ Հ Ն Կ Ե Մ Վ Ս Վ Ն Ե Ր Ո Ր Ղ .

Տաղապս առազգէեցուԹեց ոմանց որք յտմարի պատկանին շարադրուԹէ :

Վի գիտելի է , զի երեքեն սեռք բանից , այսինքն մտաւորական , ձայնաւորական , և գրաւորական : Բանն մտաւորական մի և նոյնէ բարոյապէս նա զինս համայնս , քան զի նորին եղերաց ոչ իմն անուեն է էութենական :

Բանն ձայնաւորական է զանազան նազգում իւրաքանչիւ ըում , քան զի եղերաց նորին գոն անուանք էութենականք : Վյսպէս է և բանն գրաւորական :

Երկրորդ գիտելի է , զի ոչինչ նարտաբերման և նարտա դրուԹէ եթէ ոչ նախ լեալիցէ ըն մերում մտի , ք զի այս բան , մե՛ծ է իմաստութի առնս այսորիկ , ո՛չ երբէք արտաբերե ցեալ յինէն արտադրիւր , եթէ ոչ լեալ իցէր նախ նիմում մտի , ներ տրամադրապէս ծանաչումն իմն զարմացական զպատահմանն իմեքէ սրակացելոյ առնս այսորիկ մեծ ի իմաստութե , որ կոչիւր հսցկաբար իմաստութիւն մեծ :

Երրորդ գիտելի է , զի ոչոր բնականաբար նկատելով ասի հատարեալ բերական , եթէ ոչ ունիցի ներ յինքեան զերիո զայստսիկ սեռս բանից իմիասին : քան զի այն որ ոչ ունի զար տաբերականն և զարտադրականն բան , այլ զներտրամադրականն միայն , նա ոչ ստի բերական ներգործութե՛ք , այլ զօրութե՛ք . ապա Թէ ոչ ռամիկը ամենեքեան էին բերականք ներ գործութե՛ք : Իսկ այն որ ոչ ունի զարտադրականն բան , այլ զարտաբերականն միայն , ասի անկատար բերական . զի բերականն ոչ միայն պարտի բարեպէս արտաբերել , այլ և բարե

պէս արտադրել և տրամախոհել : Այլ այն որ ոչ ունի զարտաբերականն այլ միայն զարտադրականն , կամ այն որ ունի ղերկուս զայսոսիկ այլ ոչ զներտրամադրականն , նա ասի սքանչելիօք բերական :

Չորրորդ գիտելի է , զի յատուկէ հմտի բերականն արտաբերելն և արտադրելն զայն , որ 'ի ներտրամադրեցելում բանում : Բուտի որք Թարց նկատելոյ 'ի ներտրամադրեցեալն բան արտադրեն , նորա ոչ ասին բերականք :

Հինկերորդ գիտելի է , զի յորժամ խորհիմք զներտրամադրեցելոյ բանէ , պարտիմք զգուշապէս դիտել և հմանալ , Թէ այն զորմէ խորհիմք բան , իցէ պատմողական , կամ ցուցական , պարտիմք արտաբերել կամ արտադրել զսոյնն սահմանականաւ բանիւ : Թէ իցէ իշխողական , պարտիմք արտաբերել կամ արտադրել զսոյնն հրամայականաւ բանիւ : Թէ իցէ հայցողական , պարտիմք արտաբերել կամ արտադրել զսոյնն ըզձականաւ բանիւ : Թէ իցէ յանդիմանական կամ բացայայտական , պարտիմք արտաբերել կամ արտադրել ըզսոյնն ստորակցականաւ բանիւ :

Ալեցերորդ գիտելի է , զի մինչ նկատեմք ղեղանակ բանից ներտրամադրեցելոյ , ծանաչել և սորոմամք պարտիմք ըզբայս , որք են 'ի սոսա , զսեռս նոցին , և զհոլովառութիս , և մինչ ծանեաք ղհոլովս պահանջեցեալս 'ի նոցունց , գիտել պարտիմք ևս զԹիւս , և զածականս նոցին , և այլն :

Եօթն երորդ գիտելի է , զի 'ի բանս ներտրամադրեցեալս ոչ միայն որոնելիք են բայք , Թէ որոյ արդեօք սեռի իցեն , և կամ զօրպեսիս խնդրեցեն ղհոլովս : Կամ անուանք Թէ որոյ հոլովի իցեն , և Թուոյ : Այլ և որոնելիք են որակութիք , տրամադրութիք , և պարագայք նոցին , բան զի Թէ իրակութիս յայտնի իմն է կամ ծածուկ , 'իժամակի յայտնի ; կամ յայն միկ ,

միկ , իտեղևոջ յայսմիկ , կամ յայնմիկ , արտաբերել կամ արտադրել պարտիմք զմահբայս ըստ պարագայիցն , իսկ եթէ իրին՝ նպատառս սյլոց իրինչ պատահեալիցէ , կամ ներկայութիւնս իրինչ անցեալիցէ , պարտիմք արտաբերել , կամ արտադրել զնախդիրս ըստ պարագայիցն , և այլն :

ԲԼԹԵՐՈՐԴ ԳԻՏԵԼԻ Է , զի մինչ որոնեալք դատանմք ըն շարտարութե զբայն , և զհորովս պահանջեցեալ , պարտիմք զնախախտանել կամ ստորագասել բային , այսպէս և զածականս նոցին : բայց ոչ՝ իհարկէ ընդ գոյականին , որդոն , առն բարեպաշտի և քնասիրի ձօնիցի ողջոյն : իսկ յորժամ զկնի ոմանց սոճականաց դնի բայն , և հետև ինմին գոյականն , ոչ է այնուհետև դնելի ամական ինչ , բայն զի վարեցաւ բանն , որդոն առն բարեպաշտի ձօնիցի ողջոյն քնասիրի : աստ քնասիրին է աւելի իմն , և անտեղի :

Իմն երրորդ գիտելի է , զի բայք ամենեքեան կարեն ԹԵՐԼՍ խնդրել զբազումս հորովս , ԲԼՍտի մինն կամ երկուքն և կամ երեքն՝ ինոցանէ են յատուկ խնդրեցեալք հորովք՝ իբայէն , իսկ այլքն են պատահականք , զորորինակ , պատմեմ զայս բեզ վնմա նէ յեկեղեցւոջն յօժարութիւն : իբանն աստ , բայն պատմեմ խնդրէ միայն յատկապէս զպատմականն և զհայցականն , և թէ կամիցիս , և ս զարականն : իսկ զնորգոյականն և զգործականն պատահմամք :

ԼԴՆայն երրորդ գիտելի է , զի ոչոք է արտադրութիւնս նորում բայն վարեցեալ ոչ ունիցի զիւրն հորով , յայտնապէս , կամ ծածկապէս : յայտնապէս , որդոն : ԼԻՐեմ զած : ծածկապէս , որդոն , նա ասաց և եղեն , հրամայեաց և հաստատեցան : այսինքն , նա ասաց զլինելութիւնս , և զհաստատութիւնս նոցին հրամայեաց : և այլն :

ԼԵՆտատաներրորդ գիտելի է , զի կրկին է եղանակ կարգաւորելոյ

ւորելոյ զմասունս բանի, այսինքն բնական, և արհեստական :
 Բնական կարգաւորութի մասանց բանի է՝ նորում դնի նախ
 անուանական անուան բային : Էրկորդ, ածական նորին
 եթէ պիտոյ իցէ : Երրորդ, խնդիր նորին ածականի : Չոր
 րորդ, նախադրութիւն եթէ պիտոյ իցէ : Հինկերորդ, խնդիր
 նախադրութիւն : Ալեցերորդ մակբայն եթէ պիտոյ իցէ :
 Եօթներորդ : բայն : Բութերորդ խնդիր բային : Խններորդ,
 ածական նորին, և այլն : Նորոն : Պողոս ի նախանձու ճշմար
 տութե հաւատոյն բրիտանականի, ըստ տուչութե հոգ
 ւոյն սրբոյ միշտ ցանկայր դարձմանն ըղձալոյ ազգին իւ
 րոյ՝ իբն : Ահա աստ Պողոսն է՝ անուանական անուն բային :
 լին, է՝ ածական նորին : նախանձուն, է՝ խնդիր ածականին :
 Դճմարտութիւն, է՝ գոյական անուն իմն յատկացուցիչ նա
 խանձոյն : հաւատոյն է՝ և ս գոյական անուն յատկացուցիչ
 ճշմարտութե : բրիտանականին է՝ ածական անուն հաւա
 տոյն : ըստն, է՝ նախադրութի : տուչութեանն է՝ խնդիր նախ
 ադրութե : հոգւոյն, է՝ գոյական իմն անուն յատկացուցիչ
 տուչութե : սրբոյն, է՝ ածական անուն հոգւոյն : միշտն է մակ
 բայ : ցանկայրն է բայ դարձմանն, է խնդիր բային : ըղձալոյն,
 է՝ ածական անուն դարձմանն : իբն, է՝ խնդիր բայածականի
 անուանն, դարձունն : իսկ բն է՝ ածական անուն յի, կամ բա
 ցայայտիչ նորին :

Իսկ արհեստական կարգաւորութի մասանց բանի, է՝ նո
 րում ոչ պահի վերոգրեցեալն կարգ բնական, այլ դնին ե
 ղերքն յետկոյս և յառաջկոյս միմեանց անզանազանապէս : Բայց
 այնպէս, մինչ զի ոչ իցէ արտաքոյ սովորութե լեզուին : Եւ
 զայս եզրիտ արհեստն սակս ընտրախօսութե առ ի համողել
 զունկս լսողաց : Նորոն Եւ զորս եդ ւծ յեկեղեցւոյ : Ահա
 աստ, ևն, է՝ շաղկապ, որ շաղկապէ զբանս զայս ընդ անցելոյ
 Բանին :

բանին : Օորս , է' խնդիր բային եդ ; եդն , է' բայն : անուանական անուն բային : յեկեղեցու՞ն , է' երկրորդ խնդիր բային : և այլն :

Աոյնպէս և ըս բանի այսմիկ , ամ հոգի իշխանութեց վե հագունից հպատակիցի : Ահա աստ , ամն , է' անական անուն հոգւոյն : հոգին , է' անուանական անուն բային : հպատակիցի իշխանութեցն , է' խնդիր բային ; վեհագունիցն , է' անական նորին : հպատակիցին , է' բայ : Աղղ' եթէ ոք փորձել կամիցի զինքն , Թէ արդարև գիտիցէ զարհեստ շերթողութե պարտի նախ ընթեռնուլ զբան իմն , 'ի յսկզբանէ մինչև ցմիջակէտն , կամ մինչև ցատորատն , և ասլա անջատել զեղերս նորին 'իմիմեանց , ըստ տրեցելոյ օրինակիս , և եթէ զիւրաքանչիւրսն 'ի սոցունց ըստ արհեստի անջատիցէ , լիցի հաւաստի 'ի ծանօթութե իւրում :

Օսոյն զգուշութի ունիլ պարտէ ևս 'ի շարագրեմն :

ՀԱՄՈՐ ՉՈՐՐՈՐԴ

Տաղաքս չափաբանութե եղերաց :

Պրակ շուաքին :

Տաղաքս Չափաբանութե տառից :

Շուաք հայկազինք են քառասուն , և են սյսքերիկ :
 ա. բ. գ. դ. ե. զ. է. ը. Թ. ժ. ի. յ. լ. խ. ծ. կ. հ. ձ. ղ. ճ. մ.
 յ. ն. զ. ո. ս. ւ. վ. տ. ր. ջ. լ. փ. բ. և. օ. ք. ու.

Եւ բաժանին ի ճայնաւորս , և ի բաղաձայնս :

Չայնաւորք են այսքերիկ , ա. ե. է. ը. ի. ո. օ. լ. ու .

՚ Իտոցանէ ոմանք են երկարք , իրգոն , ա. է. օ. ու .

Եւ երկարք ասին , զի ո՛չ միայն մինչ արտակայանան ,
 այլև մինչ արտակայացան , զսեփականն ելուզանէն ձայն :

Եւ ոմանք են սուղք , իրգոն : ե. օ. լ. : Եւ սուղք ասին , զի
 ե, և ո , մինչ արտակայանան , զսոյլայինն միայն , և մինչ ար
 տակայացան , ո՛չ զայլայինն և ո՛չ զսեփականն ելուզանէն
 ձայն . Իսկ լ. ո՛չ ըստ ինքեան , այլ ընդ այլոց ձայնաւորաց
 ելուզանէ զձայն : այլևմերթ բաղաձայնայ :

Իսկ ոմանք են միջակք , իրգոն , բ. ի. Եւ միջակք ասին ,
 զի ոչ միայն մինչ արտակայանան , այլև մինչ արտակայացան ,
 զայլայինն ելուզանէն ձայն :

Չայնաւորք պարզ լինին երկ ձայնք , կամ մինչ առակցին
 ընդ

կամ 'իմիռւմ վանկի, որդոն, տարր, օրօ : Էլամ 'իմեջ երկուց
 վանկից, որդոն, օ՛ ժան. դակ : օ՛ր. հնեմբ : Էլամ յորժամ զհնի
 ձայնաւորաց երկարից գոն բաղումբ բաղաձայնբ : Էւ այս կամ
 'իմիռւմ վանկի, որդոն ա՛րբ. օ՛րբ : կամ 'իմեջ երկուց վանկից,
 որդոն. ա՛ր. կեղ. օ՛ր. մեծ : Էլամ յորժամ զհնի ձայնաւորաց եր
 դարից գոն կրկնակիբ ; Էւ այս կամ 'իմիռւմ վանկի, որդոն, բառ՛
 էջ՛. օ՛ ձ : կամ 'իմեջ երկուց վանկից, որդոն, օ՛, ձառ. : ա՛, ջող :

Էրկորդ, յորժամ զհնի երկձայնից գոն մի՛, կամ երկու
 կիսաձայնբ : Էւ այս կամ 'իմիռւմ վանկի, որդոն, այ՛րս, ուր :
 Էլամ 'իմեջ երկուց վանկից, որդոն, այ՛ր, սուբ, հո, գոյս՛,
 շսոր՛ : Էլամ յորժամ զհնի երկձայնիցն գոն բաղումբ բաղա
 ձայնբ : Էւ այս կամ 'իմիռւմ վանկի, որդոն, այդ՛ : բոյդ՛ : կամ
 'իմեջ երկուց վանկից, որդոն, այդ՛. մեծ : բոյդ՛. հօր : կամ
 յորժամ զհնի երկձայնիցն գոն կրկնակիբ : Էւ այս կամ 'իմիռւմ
 վանկի, որդոն, այլ՛. ծոյլ՛. ա՛յծ. ո՛յծ : կամ 'իմեջ երկուց
 վանկից, որդոն, ա՛յ, լակ. խոյ՛, ծել :

Էրրորդ յորժամ զհնի կիսաձայնից հետևողաց ձայնաւո
 րաց գոն կիսաձայնբ, և այս կամ 'իմիռւմ վանկի, որդոն.
 տարր՛, մայրս՛, ոխս՛ : կամ 'իմեջ երկուց վանկից, որդոն.
 ա՛ր՛, ժե. ա՛շ. խար՛ Էլամ յորժամ գոն բաղաձայնբ : Էւ այս
 կամ 'իմիռւմ վանկի, որդոն, ա՛րա՛. ախա՛ : Էլամ 'իմեջ երկուց
 վանկից, որդոն, ա՛ր՛. կա՛ծ : ա՛շ. տան՛, ահ՛ : Էլամ յորժամ գոն
 կրկնակիբ : Էւ այս կամ 'իմիռւմ վանկի, որդոն, առ՛ջ. մա՛ղ՛ :
 Էլամ 'իմեջ երկուց. որդոն առ՛. ջառ : ա՛ր՛, ձան :

Լուրջ են եռեակի : Ետևս յորժամ ունին զմինն 'իսղից ձայ
 նաւորաց 'իվախձանի, որդոն, կե՛, ցո՛ :

Էրկորդ, յորժամ ունին զմինն 'իմիջակաց ձայնաւորաց,
 'իվախձանի, որդոն, սը՛. նի՛ :

Էրրորդ, յորժամ զհնի ձայնաւորաց, որք երկարել կար
 են,

են, գոն անձայնք, որդոն, մանկ, հօտ:

Հասարակք կամ են ՚իտղից, կամ յերկարից: ԲԻՐԷ են ՚իտղից են եռեակ, Նախ յորժամ զկնի ձայնաւորաց սղից վերջադասից վանկից առաջնոց գոն կիսաձայնք նախադասք հետեւեցելոց. որդոն, ե. զրօն, ո. սոն: Էլամ յորժամ գոն կրկնակք, որդոն, ե. լից: ո. լորտ:

Երկրորդ, յորժամ զկնի միջակաց վերջադասեցելոց, վանկից առաջնոց, գոն կիսաձայնք նախադասեցեալք հետեւեցելոց. որդոն նը. շան: պի, դա, տոս: Էլամ յորժամ գոն կրկնակք, որդոն, լը. զու. մն: ՚ի. ջու. մն:

Երրորդ, յորժամ զկնի անձայնից վերջադասեցելոց վանկից առաջնոց, գոն կիսաձայնք նախադասեցեալք հետեւեցելոց. որդոն, տատ, բակ: աբ, շիլ: Էլամ յորժամ գոն կրկնակք, որդոն բակ, լայ: ալ, ոայ:

Հասարակն որե յերկարից. է՛ մի միայն, այսինքն. մինչ զկնի ձայնաւորաց երկարից գոն ձայնաւորք սուղք, կամ մի ջակք, որդոն սի, մե, ոն: ար, ծու. ի:

ՊԸՂԿ ԵՐՐՐՐԸԸ:

Տաղադս սահմանի և բաժանման Ուտից:

ԵՐԷ են մասուընք տաղի, բաղկացեալք ՚իվանկից չափեցելոց: Եւ բաժանին ՚ի յերկազանկս, ՚ի յեռազանկս, ՚ի բառազանկս, և ՚ի հնկազանկս:

Երկազանկք են չորք: ԷՂառջինն կոչի համբոյր, որ ունի զերկու երկարս, որդոն, բա. խես: Երկրորդն կոչի անգայա, որ ունի զերկուս սուղս, որդոն, բը. նաօկ: Երրորդն կոչի մեծասար, որ ունի զառաջինն երկար, և զյետինն սուղ. որդոն, կե. ցն: Չորրորդն կոչի մեծազերզ. որ ունի զառաջինն

Չինն սուղ; և զյետինն երկար, նրգոն, նև, տից :

Եռականկիք են ութն : Էշաթինն կոչի ստեղ, որ ունի զսռաթինն միայն երկար, նրգոն, հեղ, մա, նսնկ : Երկրորդն կոչի վերջատանջ, որ ունի զյետինն միայն երկար, նրգոն, պա, տա, նիս : Երրորդն կոչի բողաբորբ, որ ունի զմիջինն սուղ, նրգոն, բա, ժա, կիս : Չորրորդն կոչի բողաղօտ, որ ունի զմիջինն երկար, նրգոն, պա, տաս, խա : Հինկերորդն կոչի հաւեղ, որ ունի զյետինն միայն սուղ, նրգոն, խա, զա, զոնկ : Էջեցերորդն կոչի աւարտեղ, որ ունի զսռաթինն միայն սուղ, նրգոն, գե, տե, դեբբ : Եօթն երրորդն կոչի ներգե, որ ունի զերես սուղս, նրգոն, պա, տա, նեաի : Ընթերորդն կոչի տոնք, որ ունի զերես երկարս, նրգոն, դե, զրբ, դուսն :

Քառալանկիք են տասնև վեց : Էշաթինն կոչի երկհամբոյր, նրգոն, բա, խե, ջու, ս, ջե, ս : Երկրորդն կոչի երկանգայտ, որ ունի զերկուս անգայտս, նրգոն, բա, նա, կա, պեա : Երրորդն կոչի երկմեծասար, որ ունի զերկուս մեծասարս, նրգոն, յե, շեմ, տեբ, թմ : Չորրորդն կոչի երկմեծալերջ, որ ունի զերկուս մեծալերջս, նրգոն, պա, կաս, հո, գիս : Հինկերորդն կոչի մեծասարալերջ, որ ունի զմեծասարն և զմեծալերջն, նրգոն, ա, ոա, կա, բանս : Էջեցերորդն կոչի մեծալերջասար, որ ունի զմեծալերջս, և զմեծասարն, նրգոն, պա, կա, սա խոնկ : Եօթներորդն կոչի համբոյրանգայտ, որ ունի զհամբոյրն, և զանգայտն, նրգոն, սա, զար, թա, կիս : Ընթերորդն կոչի անգայտհամբոյր, որ ունի զանգայտն, և զհամբոյրն, նրգոն, հա, կա, կե, ջե, ս : Ըննկերորդն կոչի մեծասարանգայտ, որ ունի զմեծասարն, և զանգայտն, նրգոն, ա, զո, թա, բան : Ընասներորդն կոչի մեծալերջանգայտ, որ ունի զմեծալերջս, և զանգայտն, նրգոն, պա, կա, սա, բան : Ընտասաներորդն կոչի անգայտմեծասար, որ ունի

զան

զանգայուն և զմեծ-ասարն , նրգոն . բա՞ . նա՞ . կա՞ . հատ՞ : Եր
կոտասաներորդն կոչի այսգայտմեծ-ավերջ . որ ունի զան
գայուն և զմեծ-ավերջն : նրգոն , խա՞ . փա՞ . բա՞ . նից՞ : Երեքտա
սաներորդն կոչի մեծ-ավերջհամբոյր . որ ունի զմեծ-ավերջն
և զհամբոյրն . նրգոն . բե՞ . կա՞ . սիր՞ . տես՞ : Չորեքտասան
երորդն կոչի մեծ-ասարհամբոյր , որ ունի զմեծ-ասարն , և ըզ
համբոյրն , նրգոն , ծաղ՞ . կա՞ . զըն՞ . տա՞կը : Հնկետասան
երորդն կոչի համբոյրմեծ-ավերջ . որ ունի զհամբոյրն և զմե
ծ-ավերջն , նրգոն , բա՞ . ըն՞ . խո՞ . կիչ՞ : Էլեչտասաներորդն
կոչի համբոյրմեծ-ասար . որ ունի զհամբոյրն , և զմեծ-ասարն :
նրգոն , բա՞ . ըն՞ . խո՞ . սե՞մ :

Հնկավանկն է մի միայն . որ կոչի մեծ-ավերջըղաբորբ . որ
և ունի զմեծ-ավերջն , և զըղաբորբն . նրգոն շա՞ . տա՞ . խո՞ . սիկ
ես՞ :

Պ Ը Է Կ Չ Ո Ր Ր Ո Ր Դ .

Տաղադս սահմանի և բաժանման տաղի :

Ղն է բան , բաղկացեալ ՚իյուտից չափեցելոց : Եւ
բաժանի ՚իյուեթ տեսակս :

Ղ առջինն կոչի վեցաչափ , որ ունի զվեց ոտս ,
որոց հինկերորդն է ստեղ : և վեցերորդն համբոյր :
իսկ մնացեալքն կամ են ստեղը , կամ համբոյրը . նրգոն :

Սմայր՞ , սու՞րբ : ըն՞ . տիր՞ : հը՞ . զօր՞ : միջ՞ . նորդ՞ : մա՞ .
ըն՞ . ա՞մ : ար՞ . գե՞մբ :

Ը զբա՞նս : ա՞ն . ճառ՞ : քրիս՞տոս՞ : փր՞ . կեչ՞ : սր՞ . դե՞ն ,
մե՞ք : օր՞ . նե՞մբ :

Ը ր՞ . զմեղ՞ : փր՞ . կեա՞ց : ար՞ . եա՞մբ : մա՞ր . մառ՞յս :
աղ՞ . նու՞ն : ի՞ . հեղ՞ . մա՞մբ :

Չ զա՞նկ , ի՞ սկ : չնոր՞ . հեա՞ց : մեղ՞ . գեր՞ : բնա՞ . զա՞նց :
ա՞ . աա՞ . տա՞ : տեղ՞ , մա՞մբ : Եր

Տաղադս ԱՄաղի :

Երկրորդն կոչի հնկաչափ , որու նի զհինկ ոտս , որ և Թերևս է նման վեցաչափին , որոց առաջինն Երկու , Էս ստեղք , կամ համբոյրք : և երկու յետինքն ստեղք : Իսկ հինկերորդն որ է համբոյր , բաժանեցեալ յերկուս , մինն դնի իմեջ չորեցն , և մուսն ի վախճանի , որպոս :

Առ ըբ . օ . նօթ : օգ . նա . կան : զրահ : փրկ . չի . ն : զէն : եւ . կը . նի . բ . դու :

Տաղ . Թա . նա . կ : տեառ . նա . կան : յո . յս : հա . ս . տա . տ : զէն : եւ . կը . նի . բ . դու :

Չը . ն տա . նի : Թ . շ . նա . մի . ն : կա . փի . չ : յա . տո . կ : ե . կը . նի . բ . դու :

Պահ . սա . նեա . մեղս . ու . նա . կ : զես : ս . ը . ի . մ . զէն . եւ . կը . նի . բ . դու :

Երրորդն կոչի անուշ , որ ունի զերես ոտս , որոց առաջինն է համբոյր : և երկու յետինքն ստեղք : կամ երկրորդն մեծաօտարավերջ , և երրորդն անդայտ , որպոս :

աշն . է : հար . սա . նի . բ . բեր . կրա . կան : Տոր . տեր : եւ . զը . Թո . տ : մա . յըն . ն . կի . ն :

Ըմ . պեա . ց : անդ . զըն . նի : փո . խա . նա . կ : Ճը . ըո . յս : խու . մքն հա . մա . կ . զար . մա . կի :

Չորրորդն կոչի ասբլեփեական , որ ունի զչորս ոտս . որոց առաջինն է համբոյր , և երկու յետինքն մեծաօտարավերջ , Իսկ չորրորդն անդայտ : կամ ունի զհամբոյրն , զստեղն , երկարմանին , և զերկու ստեղս , որպոս :

Խն . դո . Թեա . մք . մի . ա . բա . նքս : դո . վա . բա . նե . մք : զմի . ա . կ :

Որ . փո : կեաց . պե . տա . բար : զմեղս . ու . նա . կ . հայ . ըն : ա . դա . մ :

Տար . եա . նայս . մի . կ . խա . մու : բա . չա . կի : ան . նա : Եւ . կա . մ :

Էււ՛ զեբ՛ : ծոյ՛ ց . զհա՛ . մա՛կ . ազգ՛ : մա՛րդ . կա՛ն . ՚ն՛ .
տա՛ն : ջա՛ն . է՛ն :

Հինկերորդն կոչի քաղկէկական . որ ունի զհինկ ոտս , որոց
առաջինն է՛ համբոյր , և երկրորդն ստեղ , և երեք յետինքն մե-
ծասարք , որդոն :

Դ՛ , զոր կք : այ՛ , սո՛ , ջն՛կ : բաւ՛ , է՛ն : զն՛ , խո՛ : տն՛ , ցն՛մ :

Չա՛ն , Թ՛ : մա՛տդ , կո՛ , պիտա՛ : բաւ՛ , է՛ն : զն՛ , խո՛ : տն՛ , ցն՛մ :

ւշս՛ , տու՛ : ծոյ՛ն , մի՛ , ոյ՛ : բա՛ն , զն՛ մե՛ , ծի՛ : յու՛ , սամ :

էր՛ , պար՛ : ծիտ՛ , դի՛ , մօքս՛ վ , յի՛ : մա՛ր , ալ : մար՛ դն՛ :

Այնցերորդն կոչի Առաքիբական , որ ունի զհինկ ոտս , այս
ինքն զմեծասարն , զհամբոյրն , զստեղն , և զերկուս մեծասարս ,
որդոն :

Դ՛ վ . ո՛ : զն՛ չ . զին՛ չ : սի՛ , բա՛ . կա՛ն : ա՛ . էէ՛ : տիտ՛ գոյ՛ :

ւշր՛ . դեօք : գոյ՛ . եա՛ լն : սու՛րբ . մա՛ . նու՛կ : էր՛ . ՚ն՛ ,

մա՛ր , ըն՛ :

Ըզ՛ , հո՛ : դն՛ , զեսս՛ : օր՛հ , նա՛ , բա՛ : նօղ՛ս , ՚ն՛ յեր՛ , կրի :

Չբա՛նն , ՚ն՛ : յերկ՛ , նից՛ : կե՛րող ; ու՛ , նա՛ : կեա՛ լ , ՚ն՛ :

մա՛ր , մսի՛ :

Էօթներորդն կոչի սնափեւտական , որ ունի զչորս ոտս ;
Թէ ստեղք իցեն , Թէ համբոյրք , նորս գտանին , խառնեցեալք
վերջատանջք , բայց երկրորդն , և չորրորդն ոչ դնին ստեղք :
որդոն :

Հայ՛ր , սու՛րբ : նը՛ , կա՛ , տիչ՛ , ա՛ն . ճա՛նց : բա՛ղ , մա՛ց :

ւշ՛ղ , բիւր՛ : գը՛ . Թու՛ , Թեա՛նց : իս՛կ , ևւ՛ , շնո՛ր , հա՛ց :

Չմե՛ղ , վա՛ր : շա՛ , մա՛ , կաւ՛ : պ՛ճ , նե՛ն : մա՛ , ա՛ց :

Դր՛ք , մեօ՛թ : լո՛ , կա՛ , նա՛մք , յա՛յ , սո՛ց , չա՛ , բաց :

Դւթերորդն կոչի եամպական , որ ունի զվեց ոտս , մեծա-
վերջս , բայց երբեմն ՚իտեղուջ առաջնոյն , երրորդին , և հինկ
երրորդին դնին կամ համբոյրք , և կամ ստեղք : որդոն :

՚ն՛ ,

Ի՞նչ բեզ : Ե՞ն, Երգ ք : Ե՞ն, բեզ : Ե՞ն, տե՛ր : Ե՞ն, դեա՛ց :
խնա՞, մո՛ղ :

Ի՞նչ բեզ : Ե՞ն, տե՛ր : գրե՛, գո՛ր : զհա՞, մա՛կս, շը՞, նորհս :
սը՞, փռօ՛ղ :

Ի՞նչ բեզ : Ե՞ն, տե՛ր : մի՞, այ՛ն : սա՞, տա՛ր, հա՞ : նու՛րց :
խրա՞, տօ՛ղ :

Ի՞նչ բեզ : Ե՞ն, տե՛ր : Ի՞նչ, յա՛ն : ցա՞, նա՛ց : կա՞, պի՛ց :
հա՞, նօ՛ղ :

և յարանք բաւեցին յաղադս տաղից :

Կ և Խ Ծ և Զ

ւշուադրեցու թիբ Ռմանք Հռետորականք :

ւշու գիտելի է , զի ամ ինչ որ 'նաշխարհի աստ գտա
'նի , գոլ կարե ենթակայ արտադրու թԷ , ք զի ոչ
ինչ է , զորմէ արտադրել ոչ մարթիցիմք , Ռւստի
որ կամի գոլ ճարտասան 'նամենայնում կատարեալ ,
պարտի գիտել զբնութիւն և զզօրութիւն , իսկև զորակութիւն
երաց բնաւից , զի կարիցէ վստցունց դիտողապէս ճառել ,
կամ արտադրել :

Երկրորդ գիտելի է , զի երկպատկապէս կարեմք արտադրել
զիրէ իմեքէ . նախ հասարակապէս , և երկրորդ յատկապէս :
Հասարակապէս արտադրեմք զիրէ իմեքէ , յորժամ 'նկատեմք
զնա ընդհանրապէս , ո՞րդոն մինչ ճառեմք զմարդոյ , կամ ըստ
այնմ զի է' կենդանի , կամ ըստ այնմ զի է բանական կենդանի :
Տատկապէս ճառեմք ղենթակայէ իմեքէ , մինչ խօսիմք զմար
դոյ կամ ըստ այնմ զի է' այս մարդ , 'նայնում տեղւոջ , 'նայ
նում ժամանակի եղեալ , կամ ըստ այնմ զի է սիմոն որդի
Տոմսէվիայ :

Երրորդ գիտելի է , զի երեքեն սեռք արտադրու թԷ , այս
ինքն : Ռատողական . Գնողական . և Վարացուցական :
Ռատողականն կամ ամբաստանէ , կամ ջատագով լինի : Գնող
ականն կամ համոզէ , կամ տարահամոզէ : Վարացուցականն
կամ գովէ , կամ պարսաւէ :

Չորրորդ գիտելի է , զի մասունք արտադրու թԷ են չորք ,
ւշուաջինն է' սկզբնաւորութի , որ զմիտս շտղաց պատշաճա
պէս պատրաստէ առ'ի իմանալ զբանս ճառելիս : Երկրորդն
է համահաստու մն , 'նորում հաստատութիք արտադրու թԷ
յառաջարկին : Երրորդն է' Չերմացուցումն , 'նորում ջանայ ար

տարրոյն ցնւցանել գոլ ճշմարիտ դամ, զորմէ, ըն բնաւում արտարութե իւրում ճառեաց : Չորրորդն է՝ պատմութի որ է արտաճառումն զիրաց եղելոց, կամ եբք եղելոց, որ և պարտի գոլ յայտնի, համառօտ, հաւանելի, և բազցր, զանագանիս սա յառակաբանութե, զի առակաբանութիսն է՝ բան սուտ զճշմարտութի մականիւթօղ :

Հինկերորդ գիտելի է, զի հինկեն սրբ պիտոյանան հարկաւորապէս արտարութե, ԱՂԱՊԻՆՆԵՐԻ է՝ դատում անկից : Երկրորդն է՝ անկից գտեցելոց շարակարգութի : Երրորդն է՝ յարմարից բայից անկիցն գտեցելոց պատշաճաւորութի : Չորրորդն է՝ անկից գտեցելոց և բայից, հաստատ յիշողութի : Հինկերորդն է՝ ձայնի և կազմուածոյ յարմարութի :

Վեցերորդ գիտելի է, զի զգուշանալ սարտեմբ, նարտաքութե, մի գուցէ մեղանչեցեմբ, ըն շարադարձութե, որ է շաղաշարումն իմն բայից, նորում՝ ինտիմագուսէ մասնկանէ կախապէս տոյպէս բերի բան, զի՝ ինմա միայն հանդէլ կարեցէ, Աորին մասունք են երկու, ԱՂԱՊԻՆՆԵՐԻ կոչի անգամ, որ Թեպէս զկատարեալ դիտաւորութի սահմանէ, բայց ոչ ընդարձակապէս հանգուցանէ զմիտս, որդոն, Եթէ իմում սիրեցելոյ աշխատողի զօգնութի ինչ տուեալէիս : Երկրորդն կոչի հատեցեալ, որ ոչ սահմանէ գործաւորութի կատարեալ, որդոն : Եւայսմիկ շարակարգութե իրաց, նայնբանում վրդովման ժամանակաց : Ըն շարադարձութե այսմիկ դատնի Թիւ իմն որ կայանայ ըն շարակարգութե վանկից, և ըն գեաեղման յարմարից բայից, որով բառք ամենեքեան տոյպէս ներ յիւրեանս շարայարիս, ուն Թէ զմի իմն համահնչումն առնեցեն տալով միմեանց ձեռն, ուստի զբազցրութի իմն ելու գանեն, և զմիտս լողաց զմայլէն :

Չորքեն տեսակք շարադարձութե, ԱՂԱՊԻՆՆԵՐԻ կոչի մեան դամ

դամ որէ այս : Պատանեկաց յեղեղունն վար , նոցնն իսկ ըս
 բնաւս կողմունս ներմիտոզն բար , ըստանեաց յսկզբան փափ
 կակի դիպմամբ , ճմարտագոյս քան աստեղաց ' իծնիցեալս փչ
 մամբ , բազմիցս , 'սամոււմ ներմակակերպին : Երկրորդն ասի
 երկանդամ , որէ այս : Էլ յնք անէ ' իմեղս Թէև ' ի Թեթևագոյնս
 ծանրութի , այնքան աղտեղութի իսկև այնքան մահ , մինչ
 զի բնաւից մահկանացուաց փրկութի , բոլորից տիեզերաց
 պահպանութի , նուազ քան Թէ ստիկ իմն վարկեցեալ լինի :
 Երրորդն յորջորջի եռանդամ , որէ այս : Ըր դրդեցեալ ըզճիւ
 գովութե զգիտութե զբուռն արկանէ , ոչինչ ' իկեանս իւրս
 ունիլ պարտի հնագոյն , քան զվերին ակնարկութին ողջատո
 հապէս պատուելն : Չորրորդն անուանի քառանդամ , որէ
 այս , Ըր որք ' իմարդկանէ եղև այնքանոյ ըմբերման , զոր վատ
 Թարութի իմն բնականի յօժարութե ոչ ստորանկեաց , կամ
 ովոր այնքանիւք իմաստութե դանձիւք ձոխացաւ , զոր կա
 նանց անպատեհն սէր ոչ արտամերկեաց :

Եօթն երորդ գիտելի է , զի օտոք օւշիմապէս զենթակայե
 իմեքէ արտադրել կարէ , եթէ օչ գիտեցէ զանկս ենթակայից ,
 որք են երկակի սեռի , այսինքն , ներքնոյ և արտաքնոյ : Է՛նկե
 ներքնոյն սեռի են տաննւ վեց , որքէն այսորիկ : Ահաման ,
 Թուուին մասանց , ծանօթութի և համայնորդեցեալք , սեռ ,
 Զև , ամառութի , Է՛ննմանութի , Հակադակք , Է՛նըծե
 ցեալք , Նուանթացք , Հետևեցեալք , Ըսդիմայարակայե
 ցեալք , Պատճառք , Է՛նբզործութիք , բաղդատուին . իսկ
 անկե արտաքնոյն սեռի են վեց միայն , որք են այսորիկ : Նու
 խարատողութի , Համբաւ , Է՛նըճանագիր , Երդուին , ԼՄան
 ջանք , Է՛լկայք :

Ըութերորդ գիտելի է , զի անկե ենթակայից են տեղիք ,
 նորս հանգչին արտադրութիք , սոլ տեսանի ըն հետևեալս

արտադրութիւն ըստ իւրաքանչ իւրում անկի :

Իսպանիան, որպէս բանական կենդանին է պատուակաւ նագոյն բան զամ կենդանի . այլ արդ՝ մարդն է բանական կենդանի, ուրեմն մարդն է պատուականագոյն բան զամ կենդանի : Եւս իմեջ արհեստից դիտութիւն ամայնոց իրաց և մարդկայնոց է՝ նախամեծարելի . այլ արդ՝ փիլիսոփայութիւն է՝ գիտութիւն ամայնոց իրաց և մարդկայնոց, ուրեմն փիլիսոփայութիւն է՝ նախամեծարելի իմեջ արհեստից :

Ի Թումանէ մասանց, որպէս : Բոյն բոլորի մասունքն են պատուականք, և ինքն է պատուական . այլ արդ՝ ոսկոյն բարեւան մասնկուրք են պատուականք, ուրեմն և ինքն է պատուական : Եւս . Բոյն ուրուք սեռի բնաւն տեսալիք են բարեւ, և ինքն է բարի . այլ արդ՝ տեսալիք զօրութե այսինքն ; Խոհանութիւն, ողջախոհութիւն, արիութիւն, և արդարութիւն են բարեւ, ուրեմն և զօրութիւն է բարի :

Ի Թումանութե և ի համալսման գիտելոց որպէս : Լարդապետ բարի առասի, որ վարդապետ է բարեպետ . այլ արդ՝ Պետրոս վարդապետ է բարեպետ, ուրեմն Պետրոսն է վարդապետ բարի : Եւս . ԲՆՆՆՆ առաջնորդ որ ոչ առաջնորդ է հօտին ; Իսկ Դուկասն ոչ առաջնորդ է հօտին, ուրեմն Դուկասն ոչ է առաջնորդ : Բոյն հետևի շաւղաց լուսաւորչին նա է լուսաւորչի . այլ արդ՝ դուկասն շաւղաց լուսաւորչին, ուրեմն դուկասն լուսաւորչի : Եւս ; Բոյն ոչ ունի զվարս բի, նա ոչ է բարեպետնայ . այլ արդ՝ Լարդապետն ոչ ունի զվարս բի, ուրեմն Լարդապետն ոչ է բարեպետնայ :

Իսկ ուր որպէս : Բոյն սիրէ զառաքելութիւն, սիրէ զողջախոհութիւն, այլ արդ՝ Պետրոսն սիրէ զառաքելութիւն, ուրեմն Պետրոսն սիրէ զողջախոհութիւն : Եւս, Բոյն ատէ զգիտութիւն, ատէ զնախապատիւնութիւն, այլ արդ՝ Պոլոս ատէ զգիտութիւն, ուրեմն

ուրեմն Պողոս ատէ զինաստասիրութի :

Ի տեսակէ որդոն : Եւ չորք որ ատիցէ զողջատութի և կոչ
իցի առաքինի : այլ արդ սա ատէ զողջատութի, ուրեմն սա ոչն
առաքինի : Եւս, որ ունի զտենտ, ունի զհիւանդութի այլ արդ
զորանչ Լիմոնի ունի զտենտ, ուրեմն ունի զհիւանդութի :

Ի սմանութե և յանսմանութե որդոն : Եւ կհիւանդութե
զգածեալք զբաղցրութի կերակրոց ոչ զբան, այսպէս չարա
կութեք յղիացեալք զատորժակ գողութե ոչ ունին : Բաղ
մաց վտանգից տանին չարք բարեբամաբ զի զտգեղս գործեցեն,
իսկ դու և ոչ միում իմիք տանին վշտից, զի կեցցես բարեպէս :

Ի հակառակաց որդոն : Եւ ատճարութիս է՝ միշտ խոտելի,
ուրեմն առաքինութիս է՝ միշտ պատողելի : Եւս, Եր երկնչի
՚իմահուանէ, սիրէ զկեանս : այլ արդ՝ Հադակ երկնչի ՚իմա
հուանէ, ուրեմն սիրէ զկեանս :

Ի սախնութացից, ՚ի հետևեցելոց, և ՚ի ընդ իմայարակայա
ցելոց, որդոն : Ծագեաց արևն, ուրեմն է՝ օր : Եր ունի զսպիս
ընկալեալէ երբեմն զխոցս, իսկ սա ունի զսպիս, ուրեմն
սա ընկալեալէ երբեմն զխոցս : Եր սիրէ զոք, ոչինչ կերպիւ
մեղանչէ նմա, այլ սա սիրէ զնա, ուրեմն ոչինչ կերպիւ մե
ղանչէ նմա :

Ի պատճառէ, ՚ի ներգործութե և ՚ի բաղգատմանէ որդոն :
Եւ չէ ջերմութի, ուրեմն ոչն հուր : Եւ չէ արեգակն, ուրեմն
ոչն տիւ : Եւ չէ ստեղծօղ, ուրեմն ոչն ստեղծութե : Եւս,
բանական հոգին մարդոյ է՝ անմահ, ուրեմն մարդն բաղձալ
պարտի միշտ անմահութե : Եւս, Երկնչէ ՚ի չորից տարերց,
է՝ եղծանելի, իսկ մարմին մարդոյ է՝ ՚ի չորից տարերց, ուրեմն
է՝ եղծանելի : Եւս, ծնիցեալ է մարդն առ ՚ի յիմանալ, ուրեմն
ոչ առ ՚ի յուտել և յըմպել : օր է՝, ուրեմն արեգակն է՝ : ջերմու
թիս է՝, ուրեմն հուրն է՝, կամ եղև : Բազմիցս փախուսան շա

հի զի առաւորագոյնն բրաբիոն, քան զհակազինումն :

Ի յառլծեցելոց իրգոն : Երևեցաւ սա ունելով զսուր ընդ ինքեան իտեղ-ոջն, ծորում եղև սպանումն . ուրեմն սա է հեղինակ այնք սպանման :

Ի նախադատողութի իրգոն : Այս առարկութի զոր ևս ձեզ առնեմ, է հաւաստի, զի իժամանակս Բուստիանոսի սմին նմանն եղև հաւաստի :

Ի համբաւոյ իրգոն : Այս մարդ զորմէ ամբաստանեմ, է արդարև գող, զի բազումք զնոյնս առնն, կամ ի զաղուց ունի զհամբաւն :

Ի յարձանագրից իրգոն : Թագաւորն մարաց արար երբևմն զխաղաղութի ընդ հնդկաց, զի արձանագիրք այսպէս վկայեն :

Ի յերդմանէ, իրգոն : զբանս զոր ասեմ ձեզ, է իշմարիտ, զի արք հաւատարիմք զսոյս երդմամբ հաստատեցին :

Ի տանջանաց, իրգոն : Առնս այսորիկ սպանող գողն է հաւաստի, զի իտանջանս գողով զնոյնն խոստացաւ :

Ի ննեքորդ գիտելի է, զի բազումք ևս եղանակք խօսից ; Բնն ասի դարձուած, և է կրկին, զի է կամ ըն միում բայում, կամ ըն բազմում : Ի Երբէն ըն միում բայում, Թուովնն եօթն : Առաջինն է Այսինքն սաստկապէս բարկացեալ : Երկրորդն է համա վարկումն, իրգոն, Աստուաք ևն, այսինքն, մարդիք ևն : Երրորդն է իժողութեալ, այսինքն, նաւք : Երրորդն է անդրանունութի, իրգոն . բազոսն է իգնօջ, այսինքն գինին : Վերջն ևկն, այսինքն, հուրն : Չորրորդն է դերանունութի, իրգոն . Առեցի զկոստանդինուպոլիս, այսինքն, զԹուրքս : Հինկեքորդն է մա կամտածութի, իրգոն, կրկնայ, այսինքն . մանրախօսէ : զայ, այսինքն, բարձրախօսէ : Ալեցեքորդն ասպա վարութի, իրգոն . հայրասպան, այսինքն, այն որ սպանանէ զմայր, կամ զեղբայր, Եօթն

Եօթներորդն է՝ առու մն , որպոն Օկնի ոմանց զինս տեսեալ
Թագաւորութիս զարմասցիս , այսինքն . Օկնի սմաց ոմանց :

Ըրբ են՝ իբաղմում , են Թուով չորս : Ըրոց առաջինսն ալա
խօսութի , որպոն , ընչից իւրոց կրեաց զալէկուծութն , այսինքն
զկորուստ : Երկրորդն է պարաբանութի , որպոն . այն , յորմէ
զկեանս առեր , այսինքն հայրքո : Երրորդն է անդրաչուութի ,
որպոն : իրէ յորմէ , կամ օրէ յորմէ : այսինքն յորմէ իրէ , կամ յօ
րէ յորմէ : Չորրորդն է գերադրութի , որպոն : պայծառագոյն
քան զձիւն . այսինքն գերագոյն քան զձիւն :

Ըրմն ասի կրկնաբանութի , որպոն : Սայս զոր ժողովուրդս
հռոմէակայն դատապարտեաց , զայն զոր կարծին ամենեցուն
դատապարտեաց , դուք կամիք անհոգապէս արձակել :

Ըրմն ասի վերադարձումն , որպոն : Սայդ իբէն լսել ըզձամ ,
զի վս քոյ ջատագով եղէ , ոչ աղաչեցեալ ջատագով եղէ ,
սակս իմոց կասկածանաց ջատագով եղէ :

Ըրմն ասի համապարփակումն , որպոն : Ը՛վ ամբաստա
նեաց , Թշնամին : ո՛վ եած յառաջ զվկայս , Թշնամին : ո՛վ ետ
զվճիռ մահու , Թշնամին :

Ըրմն ասի համակրկնութն , որպոն : կեաս և կեաս , յառա
ջես և յառաջես . ոչ առ իմերժել , այլ առ ի հաստատել զյան
դպնութիդ :

Ըրմն ասի անդրածութն , որպոն : Ըմա վշտացեալեմ . ինս
դիտել ոչ կարեմ . զնա բերանով խոտեմ . ընդ նմա ապրիլ ոչ
կարեմ :

Ըրմն ասի բարդութն , որպոն : Ինչ որսութն զհետաքրքրու
թի , հետաքրքրութի զփառս , փառք զնախանձ , նախանձ
զմանջնաւոր գովութի պատրաստեաց :

Ըրմն ասի համանունութի , որպոն : Սայս , զոր երբմն գո
ղանայր , երբեմն սպանանէր , արտայղեցաք , արտառաբեցաք ,
արտա

արտաձգեցաք, արտամերժեցաք, ուստի դնաց; չուէաց, փախեալ, ղերծաւ, փրծաւ, և աղատեցաւ:

Մնն ասի բազմաշաղկապումն, հրգոն Էւ զքեզ, և զբոյրս մանիս, քեզ իսկ հաճելիս սիրեմ:

Մնն ասի լուաբանութի, հրգոն: Աշուտ աղաղակելծառայք, լալ աղախնեայք, տխրիլ որդիք, սգալ ամուսինն: Լռի բայս Ակսան:

Մնն ասի առլծումն, հրգոն: Տաղթ է զամօթ բղձատհուութի, Երկիւղ դանդախութի, յիմարութի, զբանականութի:

Մնն ասի տարալծումն, հրգոն: Մուտումն մնուցանն զմանկութի, զմայլեցուցան է զծերութի, զարդարե զհողի, ՚իկասկածանս լինի տեղի ապաստանի:

Մնն ասի յարանուենութի, հրգոն: Ախնչես ՚իմահճի, զմահուանէ խորհեաց: որ առուել խօսի, նա առաւել խոցի:

Մնն ասի հոլովակցութի, հրգոն: Չինչ այնքան հասարակագոյն, քան զըռնչն կենդանեաց, երկիրն մեռելոց, ծովն լողակաց, առափն արտաձգեցելոց:

Մնն ասի եզերումն, հրգոն: Աշ յսքան երջանիկ կայսր է, որում հրամանս ոչ միայն բաղաբականք հնազանդին, ընկերքանսան, Թշնամիք ստորանկանին; այլև բամիք, հողմուք, և մրրիկք հպատակին:

Մնն ասի համաչափ, հրգոն: ՉԹշնամիս քաջապէս յաղթեաց, զի ՚իսնէ զօգնութի մաղթեաց, առ ՚իյուուել զմիտ յերկիր տեղեաց, և զգէշ նոցին յերկրի զետեղեաց:

Արաններորդ գետելի է, զի բազումք են եղանակք դիտաւորութի: Չի ոմն կոչի յարացուցութի, հրգոն. որք վեզր ծովուն, որք զթագուհին կանանց այնքանիւք շարժմամբք, այնքանիւք զանաղանիւք սլէկոծութիք հողմակոծիլ զարկանիք, զի արդ զխորշակ բանից ձեցոց ոչ խորհիք:

Բնն կոչի հակադրութի , նրդոն : կարէք արդեօք զանձա-
նօթս ծանօթից , զչարս բարեաց , զօտարս ընտանեաց , զանհա-
ւատս բարեպաշտից , զանկարգս կարգաւորաց նախադասել :

Բնն կոչի տարադարձումս , նրդոն : Բ՛վ անձք անմահք ին-
դրեմ ՚ի ձէնձ զայս դիտել , զի այժ անօրէն զփոյթառնել կա-
մի զիրաց ձերոց սրբազանից անապրեցելոց :

Բնն կոչի հաղորդակցութի , նրդոն : Լարդեանս ուրեմս
ըզձէնձ հարցանեմ , զինչ առնել ինձ բարուք վարկանիք :

Բնն կոչի շնորհումս , նրդոն : Բ՛չ երկբայիմ Թէ եբր անըզ
դուչի զինքն մատուցեալիցէ չարս դիպուած . և ոչ Թէ այս
սրտիք յարածամ ոչիցեն առնելիք , այլ բան զի ինդրես զիքեզ
ներիցեմ , ներեցից ուրեմս :

Բնն կոչի խոտումս բառից , նրդոն : Բ՛հ յիմարութես , ար-
դեօք կոչեցից զսա յիմարութի , կամ լրբութի :

Բնն կոչի աղերսումս , նրդոն : Բ՛չոք ո՞վ կարծեմ զբոյր-
յաղթել մարԹի զզօրութի , ոչոք զբոյր ունի գներումս , և ըզ
դԹութի , աղերսեմ ուրեմս , երդմեցողցանելով զքեզ յան-
կէսդասի , ներեմ աստանօր սակս իմայնոց :

Բնն կոչի մասնառութի , նրդոն : Է՛ւն այսօրիկ բարձրա-
փայլէ մեծութի հոգւոյ , ՚ի վչակրութիս ներումս , յազատա
կանս շնորհումսակութի , ՚ի սխալմանս զանցառութի :

Բնն կոչի երկբայութի , նրդոն : Սորմէ արդեօք նախ ին-
դրելի եցէ , կամ զորմէ արդեօք զբան առնիցեմ :

Բնն կոչի բացականչութի , նրդոն : Ո՞ղջախտհոլԹես զար-
մատալոյ , ո՞չարակրութես անտանելոյ :

Բնն կոչի արտայարդարումս , նրդոն : նայսմիկ հասակի ո՞չ
ուղղին մանկունք խրատու , այլ խրացիւ , ոչ ազդմամբ , այլ
ստատմամբ :

Բնն կոչի առբաղդատումս , նրդոն : դժուարէ աղմկիլս

յաղագս բախտից , դժուարագոյն է սահայն յաղագս անի
ըսուութի :

ԲՆՄ կոչի համաձեռութի , նրդոն : զինի որոյ այսոքիկ
ամենեքեան գործեցեալք եղն , մատեաւ յառաջ սա բոցակի
զեցեալ չարութի , և սրտմտութի :

ԲՆՄ կոչի ապամաղթումս , նրդոն , քձԾք զքեզ կորուսա
նիցեն , որոչ և եթ չար և ժամտ , այլ յիմար և սնդգայ էս :

ԲՆՄ կոչի Թարգմանութի , նրդոն , լուարուք զորպիսիս ար
տաքերէ առաջի ձեր բանս , զմանկունս , ձեր վարժեցից ասէ ,
նա որ կարօտի գեռու վարժեցման :

ԲՆՄ կոչի հարցումս , նրդոն , զինչէր դիտաւ որութի բոյոցն
կարծեաց , զինչ բոյդ միտ , և զինչ աչք բոյք վկայեն :

ԲՆՄ կոչի հեգնութի , նրդոն , քձ հաւաստիկ կաս մարդագու
նեղդ մահկանացուաց սրբազանդ նեստոր , ահաւաստիկ կաս
ասեմ ով պերճագունեղդ երկաքեցաց :

ԲՆՄ կոչի հրամանահաճութի , նրդոն , հարք համադրե
ցեալք ծանր է Թերևս արտաքերելոյ , ասացից պահայն , դուք
էք որք զքն և զարդարն ՚ի կենաց հանիք :

ԲՆՄ կոչի զանցառութի , նրդոն , զբազումս Թերևս ՚ի նմա
նէ զիս գիտել խոստովանիմ , բայց լուցից , նարդեանս :

ԲՆՄ կոչի պարտապումս , նրդոն , բազումք ՚ի ձէնձ առարկել
կարեն Թէ զինչ պարտեցէր յախժամ նմա առնել , մի Թէ բար
ւորէր Թէ մեռեալ իսկ իցէր , ասեմ Թէ դիպեցաւ ևս յայլում
ժամու :

ԲՆՄ կոչի փոխատրանձնութի , նրդոն , յարեցէ յազգէ յայս
մանէ ոմս , և աղաղակեցեալ առ տր վս քնիբաւութեցն գոր
ծեցելոց , զորս բարինք վկայեն , և տարերք առ հաւաստեն :

ԲՆՄ կոչի զրուցատրութի նրդոն , դու ասես ուրեմս ով գե
ղեցիկ Թէ ոչ որեցէ նարդեանս բեզ նմանի , բայց աղէ դար
ձիր յետս և առնկատեա :

ԲՆՄ

ԲՏԻ կոչի վերաձգութի, որդոս: ւշսն ինձ նոյ այր դու,
էթէ բեղ էր եղեալ անհրաւու թիս, զինչ առնէիր: Թարց ումեք
կարծւոյ լինէիր ինքսին զրեժխնդիր:

ԲՏԻ կոչի ներտարակուսումն, որդոս: զինչ առնիցես, ասեա
զինչ առնիցեմ, Եկից:

Լէտասունբորդ գետելի է, զի առ ՚իճոխացուցանել զար
տադրութիս շնորհին եղանակք բարութիք:

Բրոց առաջինն լինի յանկիւք ենթակայից, ուն է՝ սահմանն.
և այլք, որդոս: Բղջախոհութիս է առաքինութեց պայծառու
թի, կենաց վայելչութի, լոյս համեստութե, աղբիւր երկնայ
նոյ քաղցրաբանութե: այսպէս և ըստ այլոցն անկից:

Երկրորդն լինի առարկայիւք աչաց, որդոս: Բղջախոհութի
սուսն է նորում համեստութիս բնակի, աստիճան է որով
ելանեմք յերկինս, սլատուհան է՝ յորմէ տեսանին գեղեցիկու
թիք երկնայինք, աթոռ է, նորում զետեղին այլք առաքինութիք,
գինէ է որով զմայլին զնա սիրօղք, ջուր է որով զտիմք
և մաքրանամք, այսպէս և այլն:

Երրորդն լինի եղանակիւք խօսից: 1. Պարզիւք խօսիւք:
2. Հարցմամբ: 3. հարցմամբ հրաժարականաւ: 4. հարցմամբ
զօրինակաց: 5. շեշտաբանութի առնեբգործութիս: 6. շե
շտաբանութի առնեբգործօղն: 7. շեշտաբանութի առնեբ
գործօղն ըստ տեսակի: 8. շեշտաբանութի աղօթից: 9. շե
շտաբանութի և ապամաղթելով: 10. հաղորթակցութի: 11.
բացականչութի: 12. ցանցառութի: 13. ներկերպա
ւորմամբ չարեաց կամ բարեաց կենացն ապագայից: 14. ներ
կերպաւորմամբ չարեաց կամ բարեաց այսորիկ կենցաղոյս:
15. վայրաձգութի կամ վերաձգութի ՚ի ներգործութի: 16.
վայրաձգութի կամ վերաձգութի ՚ի յառլծեցելոց: 17. վայ
րաձգութի կամ վերաձգութի ՚ի սահմանէ: 18. փոխատրան

[Handwritten scribble]

ձնութի : 19. հակադրութի : 20. հակադրութի 'եբաղաատ
մանէ : 21. շնորհամբ : 22. բաժանմամբ : 23. բաժանմամբ
յանդեմանութի ; կամ համոզման : 24. երկբայութի և առ
բաղաատութի : 25. առբաղաատութի և հարցմամբ : 26.
հեգնութի և մեկնութի 'իմանեաց : 27. համանմանութի
յաննմանեաց : 28. աղերամբ : 29. յորդորմամբ :

Չորորդ եղանակն լինի հոլովից :

Հիսկերորդն ժամատակօք բայից :

Վեցերորդն լինի ամականօք կամ գոյականօք անուամբք :

Մըքն կամ զովութի , կամ սպարաւանաց , և այլն :

Յ Ա Ն Կ

Պրակայ շարքի Կործանութի.

Տաղադս հասարակաց հորովմանց շնուանց .	4
Տաղադս յատկեց հորովմանց շնուանց .	25
Տաղադս լծորդութե բայեց հակմանաց .	33
Տաղադս լծորդութե բայեց ներդործականաց .	37
Տաղադս երկրորդի լծորդութե բայեց ներդործականաց .	43
Տաղադս երրորդի լծորդութե բայեց ներդործականաց .	50
Տաղադս լծորդութե բային , Լնջեմ .	56
Տաղադս լծորդութե բային , Կնամ .	58
Տաղադս լծորդութե բային Զայրանամ .	61
Տաղադս լծորդութե բային Զարմում .	64
Տաղադս լծորդութե բային , շնիմ .	66
Տաղադս լծորդութե բային , Խոստովանիմ .	69
Տաղադս լծորդութե բային , շնծրեմ .	74
Տաղադս լծորդութե բային , Ուտեմ .	77
Տաղադս լծորդութե բային , շնեմ .	80
Տաղադս լծորդութե բային , Լեմ .	83
Տաղադս լծորդութե բային Ծանաչեմ .	88
Տաղադս լծորդութե բային ԼՊրեմ .	91
Տաղադս լծորդութե բային , Լեղանչեմ .	93
Տաղադս լծորդութե բային , Տառնեմ .	94
Տաղադս լծորդութե բային Կամ .	95
Տաղադս լծորդութե բային Երթամ .	96
Տաղադս լծորդութե բային Կարենամ .	98
Տաղադս լծորդութե բային , Կախում .	100
Տաղադս լծորդութե բային , Ունեմ .	103

Մաղագս լծորդութե բային, մատչեմ.	106
Մաղագս լծորդութե բային, ծանեմ.	107
Մաղագս հոլովմանց Ռեքանուանց.	109
Մաղագս հոլովմանց ընդունելութեց.	113
Մաղագս Լախադրութե.	114
Մաղագս մակբայի.	115
Մաղագս միջարկութե.	117
Մաղագս Շաղկապի.	118
Մաղագս սահմանի բերականութե և անարագայից նորին.	119
Մաղագս սահմանի և բաժանման տառից.	120
Մաղագս սահմանի և բաժանման վանկից.	122
Մաղագս սահմանի և բաժանման բառից.	123
Մաղագս բանի.	124
Մաղագս սահմանի և պարագայից շնուան.	125
Մաղագս Թուոց շնուանց.	129
Մաղագս Հոլովից և նոցին անուանակոչութեց:	131
Մաղագս Չեակերպութե հոլովից.	133
Մաղագս Թե որք են, որք ունին զհոլովն ներգոյական.	136
Մաղագս հոլովմանց Թուոց.	137
Մաղագս սահմանի և սեռից բային.	140
Մաղագս զանազանից տեսակաց բայից.	142
Մաղագս Պարագայից բային.	146
Մաղագս սահմանի և պարագայից Ռեքանուան.	148
Մաղագս սահմանի և պարագայից ընդունելութե.	152
Մաղագս սահմանի և բաղադրութե նախադրութե.	155
Մաղագս սահմանաց մակբայի, միջարկութե և շաղկապի.	156
Մաղագս համաձայնութե բայի ընդ անուան.	158
Մաղագս համաձայնութե ածականին ընդ գոյականին.	160

Տաղադս համաձայնութե յարաբերականին ընդ նախնութեան .	162
Տաղադս համաձայնութե սրատասխանոյն ընդ հարցման .	164
Տաղադս կիրառութե անուանց դոյականաց .	167
Տաղադս հոլովառութե անուանց ածականաց .	168
Տաղադս հոլովառութե բաղդատականաց և գերադրականաց .	171
Տաղադս կիրառութե բայիցն , որք նրահանջեն զմի միայն հոլով .	173
Տաղադս կիրառութե բայիցն որք խնդրեն զբաղումս հոլովս .	176
Տաղադս արգելմանց հոլովիցն բայից .	178
Տաղադս մասնկանց խնդրողաց զեղանակս ստորակցական .	180
Տաղադս հոլովառութե նախադրութեց .	181
Տաղադս առողանութեց .	183
Տաղադս Պատուոյ և նշանագրի .	186
Տաղադս առադրեցութեց պատկանեցելոց յուղիղ շարադրութին .	187
Տաղադս չափաբանութե տառեց .	192
Տաղադս չափաբանութե վանկից .	193
Տաղադս սահմանի և բաժանման ոտից .	195
Տաղադս սահմանի և բաժանման տաղից .	197
Տաղադս առադրեցութեց սմանց հռետորականաց .	201

Վ ա խ ճ ա ն .

EGO Vartanus Hunanian Sacerdos Armenus, Institutiones has Grammaticas linguæ Armenæ, ab Auctore *D. Ioanne Agop Sacerdote Armeno*, summo studio, ac diligentia elaboratas, Armenicæ primum, & deindè Latinæ, legi attentè, & accuratè, nihilque reperi quod facilitatem non redolet, & aditum non aperiat ad eiusdem linguæ Armenicæ notitiam sibi comparandam. Utile sanè opus, non modo Armenis, verùm etiam Latinis Missionarijs. Idèòque meretur, vt quam primum in publicam lucem prodeat, vt publicè omnes, tam clara, ac lucida præcepta possint haurire ad maiorem Dei gloriam, & propagationem Catholicæ Fidei. *Datum Romæ in Collegio Urbano de Propaganda Fide. 1674.*

EGO Basilius Barfech perlegi hunc librum, tam Latinum, quàm Armenum, & omninò perutile opus inueni; imò & necessarium esse assero, & opto vt imprimatur.

EGO Deodatus Nierselovviev Præby: Arm: Alumnus Collegij Leopoliens. librum hunc sub titulo, Grammatica Haigica editum à *R. D. Ioanne Iacop nostræ Nationis Doctore*, egregio stylo Armeno, Latinoque scriptum legi, & gratissimum esse scholasticis iudicavi; impressione eiusdemmet libri, magno cum desiderio expecto. *Romæ Anno Salutis. 1674. Iannarij 22.*

EX Commissione Eminentissimi Principis S. R. E. Cardinalis Francisci Brancacci, summa animi attentione perlegi puritatem Haigicam, seu Grammaticam Armenicam à *R. P. D. Ioanne Agop Sacerdote Armeno* compositam, in qua cum nihil Fidei, aut bonis moribus contrarium repperim, dignum censeo, vt pro communi commodo in lucem prodire typisque mandari possit. In quorum fidem Ego Fr. Paulus Baptista Auanisensis Ordinis Prædicatorum Armenus, propria manu subscripsi. *Roma die 2. Martij. 1674.*